Dzisiaj 28 stron

Wydanie główne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 475 P

Poznań, niedziela dnia 15 października 1933

Rok XXVIII

Poznań, 14 października.

Przewaga Żydów w rzemiośle stolicy

Według publicystów żydowskich, a także „sanacyjnych" niebezpieczeństwo żydowskie w Polsce zostało podobno „wymyślone" przez obóz narodowy, żeby Żydom „dokuczać", a „sanacji", stawiającej w polityce zagranicznej zarówno, jak wewnętrznej na kartę przychylności Żydów, „przysparzać trudności". Jakżeż cieszylibyśmy się, gdyby tak było w istocie, gdybyśmy byli winowajcami w tej sprawie, gdyby wzrost potęgi żydowskiej w Polsce był naszym „złośliwym wymysłem", gdyby, przeciwnie, wzmagała się siła gospodarcza, a, co za tem idzie, także polityczna i kulturalna żywiołu rdzennie polskiego, chrześcijańskiego kosztem Żydów!

Niestety, społeczeństwo nasze widzi własnemi oczyma i czuje na własnej skórze, że jest inaczej, że fala żydowska rośnie w sposób groźny. Każdy z nas, kto pojedzie do Warszawy, Łodzi, Lwowa, Krakowa, Wilna, wogóle poza obręb ziem zachodnich, wraca z bólem w sercu i największą troską w duszy i stawia sobie pytanie: co to będzie? dokąd to wiedzie? jaka czeka państwo polskie przyszłość? jaka w niem będzie rola narodu polskiego? I każdy z nas rozumie, dlaczego Żydzi obecnie z całą już otwartością głoszą, że Polska sama wiedzieć powinna, iż jest — Judeo - Polską...

Charakter Judeo-Polski przybrały już też miasta Górnego Śląska z Katowicami na czele, a do Wielkopolski i na Pomorze wciska się żydostwo szczelinami i zaułkami, nieraz zaś już i bitemi gościncami, czem „Kurjer Poznański" zajmuje się szczegółowo, przedstawiając Czytelnikom prawdę słowem i ryciną.

Dzisiaj pragniemy Czytelnikom naszym uświadomić, jak w dalszym ciągu postępuje proces zażydzenia stolicy kraju, a mianowicie jego warstwy rzemieślniczej.

Jeszcze kilka lat temu rzemieślnicy polscy stanowili większość rzemiosła warszawskiego. Ten stan należy już do przeszłości. Zaświadczą to źródło informacyjne tak nie podlegające posądzeniu o tendencyjność polityczną, jak warszawska Izba Rzemieślnicza.

Według jej sprawozdania były w roku 1932 w Warszawie 16 504 warsztaty rzemieślnicze, a w tem było 9 386 warsztatów żydowskich, a tylko 7 118 przedsiębiorstw chrześcijańskich, to znaczy, że Żydzi skupiają w swoich rękach przeszło 56 proc. zakładów rzemieślniczych.

Straszne liczby, straszna prawda! To stolica państwa polskiego!

Gdy przyjrzymy się stosunkowi żywiołu polskiego do żydowskiego w poszczególnych grupach, zawodowych, stwierdzimy następujący stan rzeczy:

Chrześcijanie mają przewagę w grupie budowlanej. Tutaj na ogólną liczbę 1.045 warsztatów, do chrześcijan należy 646 czyli 64 proc. Charakterystyczną rzeczą jest, że Żydzi unikają widocznie zawodów niebezpieczniejszych. Tak np. na 214 chrześcijańskich przedsiębiorstw murarskich mamy tylko 4 żydowskie. Przeważamy też w zduństwie, lakiernictwie, kamieniarstwie. Natomiast widać znaczną przewagę elementu żydowskiego w malarstwie, gdzie zakładów chrześcijańskich jest 205, a żydowskich 279.

W grupie drzewnej istnieje jeszcze niewielka przewaga chrześcijan. Na 1869 warsztatów, należących do tej grupy, 996 jest w rękach chrześcijańskich, a 873 w żydowskich. Stolarstwo liczy 751 warsztatów polskich i 656 żydowskich. Przewaga żydowska jest widoczna w tokarstwie drzewnem, gdzie na ogólną ilość 174 warsztatów, zaledwie 17 jest w rękach polskich, a więc tylko 10 proc. W grzebieniarstwie na 27 warsztatów jest tylko 5 polskich.

Katastrofalnie przedstawia się grupa włókiennicza. Na 4.738 zakładów rzemieślniczych, do niej należących, 3.311 jest w rękach żydowskich, a tylko 1.427 w chrześcijańskich. Innemi słowy 70 proc. rzemiosła włókienniczego stolicy jest wykonywane przez Żydów. A należą tu takie zawody, jak krawiectwo, kapelusznictwo, kuśnierstwo, czapnictwo, tapicerstwo, szczotkarstwo, powroźnictwo, szmuklerstwo i bandażownictwo. Dość powiedzieć, że na ogólną liczbę 3.276 krawców w Warszawie 2.254 są to Żydzi. Kuśnierzy Żydów jest 267, a chrześcijan 72, czyli mniej, niż piąta część ogółu, na 435 kapeluszników jest chrześcijan zaledwo 148, na 158 czapników — chrześcijan tylko 5.

W grupie metalowej istnieje również znaczna przewyżka warsztatów żydowskich, bo na 2.509 zakładów należy 1.497 do Żydów, czyli 60 proc. W blacharstwie na 377 warsztatów 233 jest żydowskich, w bronzownictwie na 138 — żydowskich 82, w mosiężnictwie na 63 pracownie — żydowskich 63, w jubilerstwie na 336 zakładów jest polskich tylko 65, w zegarmistrzostwie na 440, — polskich zakładów jest zaledwie 54, w pozłotnictwie na 38 warsztatów są tylko 2 polskie.

Grupa skórzana, licząca 3.440 warsztatów ma polskich tylko 1.467. Szewctwo ma przewagę polskich (1.210) nad żydowskiemi, ale łącznie z cholewkarstwem przeważają w tym dziale Żydzi (1.605 warsztatów) nad chrześcijanami (1.246). W introligatorstwie, rymarstwie i rękawicznictwie też istnieje wielka przewaga Żydów.

W grupie spożywczej mamy małą przewagę, bo na 1.535 zakładów 874 należy do chrześcijan. Przewaga ta istnieje w zawodach: cukierniczym, rzeźniczym i wędliniarskim, ale już w piekarstwie większość stanowią Żydzi.

Także nieznaczna przewyżka chrześcijan jest wśród fotografów i fryzjerów, bo na 1.388 zakładów, w rękach polskich jest 696.

Oto naga bolesna prawda o stosunku w stolicy kraju rzemiosła polskiego do żydowskiego. Ale Żydzi i „sanatorzy" powiadają, że niebezpieczeństwo żydowskie w państwie polskiem, to „wymysł" obozu narodowego... A są i tacy „sanatorzy" czołowi, jak leader ich publicystyczno-ideowy p. Stpiczyński, który wykazuje w warszawskim „Kurjerze Porannym", że Polacy nie mają pojęcia o zawodach praktycznych, że w tych zawodach trzeba przewagę i kierownictwo zostawić Żydom.

Każdy Wielkopolanin z krwi i kości wzdryga się na tę myśl. Każdy z nas inaczej sobie Polskę wyobraża. My chcemy, by Polska była polską, by rdzennie polski żywioł był jej gospodarzem, by polskie były nasze miasta, polskie w nich rzemiosło, kupiectwo, przemysł. Temu żądaniu, tej woli narodowej da niewątpliwie wyraz ludność polska miast naszych przy zbliżających się wyborach komunalnych.

Niemcy występują z Ligi Narodów

Rzesza wycofuje się z konferencji rozbrojeniowej — Rozwiązanie parlamentu i powszechne głosowanie

Berlin. (Tel. wł.) Przed przedstawicielami prasy w sobotę w południe oświadczył kanclerz Hitler, że Niemcy występują z Ligi Narodów i opuszczają konferencję rozbrojeniową.

Parlament niemiecki zostanie rozwiązany i rozpisane zostanie powszechne głosowanie w celu wypowiedzenia się o polityce rządu.

Berlin. (Tel. wł.) Dekretem prezydenta Rzeszy z dnia 14 bm. rozwiązany został parlament niemiecki w celu dania całemu narodowi niemieckiemu, jak mówi się w uzasadnieniu, możności wypowiedzenia się o polityce rządowej niesłychanie ważnej dla przyszłości narodu. Nowe wybory wyznaczone zostały na 12 listopada.

Uroczystości polsko-czeskie

Przyjęcie weteranów w Pradze z okazji 70-lecia powstania styczniowego

Praga (PAT). Do Pragi przybyło pięciu weteranów powstania roku 1863. Udają się oni ze standarem powstańczym do Hradec-Kralove, na zaproszenie miasta, które w niedzielę, 15 bm. organizuje wystawę współpracy czesko-polskiej, okazji 70 rocznicy powstania 1863 roku. Na dworcu powitali przybywających: poseł polski w Pradze dr. Grzybowski z członkami poselstwa i konsulatu, attache wojskowy poselstwa ppłk. Czerwiński, komendant dywizji praskiej gen. Klecanda wraz z generalicją i korpusem oficerskim, przedstawiciele ministerstwa spraw zagranicznych, miasta Pragi, uniwersytetu praskiego, Tow. czesko-słowacko-polskiego, szeregu organizacyj społecznych, członkowie kolonji polskiej itd. Podkreślić należy obecność honorowego burmistrza miasta Hradec-Kralove Ulricha, 80-letniego starca, który pamięta internowanych w Hradcu w roku 1863 powstańców polskich. Przed dworcem oczekiwały przybywających tysiączne rzesze publiczności.

W chwili wjazdu pociągu na dworzec na peronie rozległy się niemilknące okrzyki „niech żyją". Po odegraniu hymnów narodowych polskiego i czesgosłowackiego powitał weteranów polskich gen. Klecanda, który w serdecznych słowach podkreślił, że są oni wzorem nietylko dla żołnierzy i narodu polskiego, lecz także dla armji czeskosłowackiej i narodu czeskosłowackiego. Następnie w imieniu zw. oficerów czeskosłowackich powitał przybyłych b. min. Slavik, w imieniu Pragi — dr. Fleissig oraz w imieniu Tow. czeskosłowacko-polskiego i Zw. legjonistów czeskosłowackich poseł Benesz. W imieniu weteranów odpowiedział na powitanie p. Wandalli, który podkreślił, że przybywający do Czechosłowacji weterani przywieźli ze sobą najdroższą pamiątkę, jaką posiadają, a mianowicie sztandar z powstania, który powiewał w roku 1863 nad bohaterami z partji Kaczanowskiego.

Zebrane tłumy długo wznosiły okrzyki na cześć Polski i gości. Niezwykle wzruszający był moment, kiedy jakaś kobieta z tłumu, przecisnąwszy się przez szpaler, zaczęła okrywać pocałunkami ręce weteranów. Wśród entuzjastycznych okrzyków odjechali powstańcy do domu oficera czeskosłowackiego, gdzie zamieszkali w czasie swego pobytu w Pradze.

Rozpoczynające się w sobotę uroczystości czeskosłowacko-polskie w Hradcu-Kralovym związane są z 70 rocznicą powstania 1863. W mieście tem przebywali internowani przez rząd austrjacki powstańcy polscy, których pamięć żywo przechowana jest w tradycji miasta. Na cmentarzu miejscowym znajdują się groby zmarłych tam powstańców.

Aresztowanie zagranicznych adwokatów

Podczas rozprawy o podpalenie Reichstagu aresztowano dwóch Bułgarów, Francuza i Amerykanina

Berlin. (Tel. wł.) Podczas dzisiejszej rozprawy przewodniczący zarządził aresztowanie znajdujących się na sali i przysłuchujących się procesowi czterech zagranicznych adwokatów, a mianowicie: Bułgarów Grigorowa i Deczewa, Amerykanina Galaghera i Francuza Villarda.

Aresztowanych odstawiono w czasie przerwy do prezydjum policji, gdzie mają być przesłuchani.

Perspektywy strategiczne

Wprowadzenie na teren walk orężnych motoru, dzięki któremu powstał samochód, samolot i czołg, nie zmieniło zasadniczych praw strategji, wpłynęło jednak na zmianę form prowadzenia wojny, zmusiło do przewartościowania pewnych ustalonych praktyką zeszłego stulecia pojęć.

Największy wpływ w tym kierunku wywarło lotnictwo, zachwiało ono przedewszystkiem aksjomatem, że koniecznym warunkiem zdrowego rozwoju państwa i skutecznej obrony, jest posiadanie granic naturalnych, odgradzających je od sąsiadów; kraje, które nie posiadały takich rubieży, starały się zastępować je zwykle barjerą fortyfikacyjną. Obecnie samolot przelatuje swobodnie ponad rzekami, niebotycznemi górami i rejonami ufortyfikowanemi, a przeszkodzić mu może jedynie aeroplan przeciwnika. Nie wynika jednak z tego bynajmniej, by umocnienia granic straciły zupełnie na znaczeniu. Nie potrzebują one wprawdzie tworzyć koniecznie rodzaju muru chińskiego, ale poszczególne elementy fortyfikacji stałej, rozplanowane na szerszych przestrzeniach pogranicza, mogą utworzyć bardzo skuteczne środki oporu dla armji lądowej, broniącej granicy.

Wobec olbrzymiego powiększenia zasięgu lotnictwa znikła różnica zasadnicza pomiędzy frontem a wnętrzem kraju. Teatrem wojny będzie obecnie cały obszar państwa, żołnierzem — każdy obywatel. Łatwo więc może się zdarzyć, że ludność cywilna przeleje swą krew pierwej, niż żołnierz na froncie, prawo międzynarodowe przestało ją bowiem ostatecznie ochraniać. Włączenie do rejonu działań wojennych przestworzy powietrznych wywołało również poważne zmiany w poglądzie na charakter przyszłych operacyj strategicznych. Myśl wojskowa popłynęła dwoma nurtami. Doktryna włoska uznała, że zwycięstwo decydujące może być wywalczone tylko w powietrzu, zaś armja lądowa i marynarka zakończą tylko pracę bojową, lotnictwa. Główny wysiłek Italji jest zatem skierowany ku szerokiemu rozwojowi zaczepnej siły awjacji bojowej, która w organizacji armji winna zająć miejsce czołowe. Inne państwa, pracują również usilnie nad wzmocnieniem swych sił powietrznych, uzależniają nadal ich działalność od akcji z armją lądową, do której będzie należało kierownictwo naczelne operacyj. Najbardziej silny napad samolotów nie potrafi opanować poważnych objektów w terenie, lub rozbić poważniejsze oddziały wojskowe.

Wprowadzenie do organizacji armji broni pancernej — czołgów i samochodów, które w znacznym stopniu wzmocniły siłę ognia i ruchliwość oddziałów, miało w armjach poszczególnych charakter niejednolity. Anglosasi motoryzują i mechanizują prawie całkowicie swoją artylerję, kawalerję i tabory, zmniejszając jednocześnie w znacznym stopniu żywą siłę oddziałów. Inne państwa europejskie nie zmieniają zasadniczego charakteru broni poszczególnych. Np. Francuzi wzmocnili dywizje kawalerji bataljonami „dragons portés", czyli żołnierzami przewożonemi na wozach motorowych, a walczącymi w pierwszym szyku.

Zakres i tempo motoryzacji oraz mechanizacji armji zależy w każdym razie od rozwoju przemysłu w kraju. Walki orężne prowadzić będą nieliczne względnie armje, nieraz zawodowe, oparte o stałe kadry, uzupełnione drogą powołania ogólnego, ale współdziałać z niemi musi cały kraj, który będzie uzupełniał żołnierzem uszczuplone bojami oddziały armji czynnej i zaspakajał wszystkie potrzeby życiowe frontu. Przemysł jego powinien dostarczać bez zwłoki olbrzymie ilości amunicji i środków technicznych. Wobec nieuniknionej groźby powietrznej społeczeństwo całe musi być przygotowane do obrony biernej, niekiedy i czynnej przed lotnictwem nieprzyjacielskiem, które będzie dążyło do niszczenia ośrodków politycznych, przemysłowych i komunikacyjnych, siejąc demoralizację przy pomocy propagandy defetyzmu. Wobec nieuniknionych przejść i prywacyj obywatel-żołnierz obowiązany jest utrzymywać na wysokim poziomie ducha, ogółu ludności. Armja czerpie główne swe siły moralne ze społeczeństwa, ściśle z nią związanego.

Doświadczenie wojny światowej i charakter powojennych czynników technicznych walki zachwiały w znacznym stopniu wiarę w siłę rozstrzygającą armij miljonowych powołania ogólnego, słabo wyszkolonych, a wolno mobilizowanych. Wzrasta coraz bardziej przekonanie, że w przyszłej wojnie rolę decydującą odegra czynnik zaskoczenia nieprzygotowanego przeciwnika, przez armję mniej liczną, ale dobrze wyszkoloną, zaopatrzoną w doborową technikę i mającą stałe pogotowie bojowe. Taka armja, rzucona energicznie w kierunku zapowiadającym najlepsze rezultaty ofensywy, posiada duże szanse szybkiego i decydującego zwycięstwa. Podobne cechy posiada tylko wojsko zawodowe, składające się z ludzi o wyborowych zaletach moralnych i dobrem zdrowiu fizycznem. Niema w niem miejsca dla jednostek niepewnych duchowo, pacyfistów, wątpliwych patrjotów lub internacjonalistów. Tacy ludzie nie mogą mieć woli zwycięstwa, będą niedość karni i mało zdolni do ofiarnego znoszenia ciężkich trudów i niebezpieczeństw kampanji. Zawodowa siła zbrojna nie wyklucza jednak potrzeby posiadania jednocześnie armji z powołania ogólnego, która będzie wykonywała zadania drugorzędne, uzupełniała szeregi najlepiej wyszkolonych, na nią spadnie praca w rozwijających się szeroko w razie wojny zakładach przemysłu wojennego.

Duże zmiany zaszły zatem po ostatniej wojnie w organizacji siły zbrojnej i w jej technice. Nie wszystkie nowości posiadają jednak sprawdzian doświadczenia bojowego i kryją w sobie, być może, niejedną niespodziankę... Niezmiennym pozostał jednak duch. Króluje on wciąż nad polami bitew, kieruje losami wojen. Mamy jeszcze przed oczyma wspaniały lot oceaniczny gen. Balbo, triumf woli, talentu i wiedzy.

E. DE. HENNING-MICHAELIS,
generał.

Wyższy kurs
dla księgowych - rewidentów
kurs roczny, wykłady 6—8 wiecz.
Początek wykładów: 23 października.
Wyższa Szkoła Handlowa
Wały Zygm. Starego 2/3, tel. 24-60
dg 1775

W kraju i w świecie

Mniejszości narodowe

Zanosiło się tym razem w Zgromadzeniu Ligi Narodów na coś więcej w sprawie opieki nad mniejszościami, niż to co się ostatecznie stało, ale i to nie jest bez znaczenia, przynajmniej... po drodze ku dalszemu biegowi rzeczy.

Boisko w Genewie pozostało to samo. Piłka opieki nad mniejszościami także. Ale dawniej piłka była w ręku Niemiec, które raziły nią państwa podlegające nadzorowi Ligi w tej dziedzinie, a tym razem podawano sobie piłkę z rąk do rąk, bijąc ze wszech stron w Niemcy. Bo po raz pierwszy jawiła się w Genewie w r. b. Trzecia Rzesza kanclerza Hitlera. A w niej urosła, głównie z powodu Żydów, wielka sprawa mniejszości.

Jakie wnioski zjawiły się w Genewie?

Pierwszy zgłoszony został 30-go września r. b. przez p. Frangulisa, delegata Haiti, który jest głównie znany jako kierownik Międzynarodowej Akademji Dyplomatycznej w Paryżu. Dlaczego on? Bo jest to wniosek, opracowany od kilku lat przez rosyjskiego prawnika-uchodźcę p. Andrzeja Mandelstama, a w swej głównej osnowie przyjmowany kolejno przez tę właśnie Akademję Dyplomatyczną w roku 1928, przez Instytut Prawa Międzynarodowego w Nowym Yorku w r. 1929, przez Międzynarodową Federację Ligi Obrony Praw Człowieka i Obywatela w Paryżu w r. 1931, wreszcie ostatnio przez Zjazd Stowarzyszeń Przyjaciół Ligi Narodów w Montreux w czerwcu 1933, już po zdarzeniach niemieckich, co było ostatnią odskocznią na Zgromadzenie Ligi.

Wniosek ten szedł bardzo daleko i bardzo szeroko. Żąda on doprowadzenia przez Ligę Narodów do umowy światowej, zapewniającej każdemu obywatelowi, w każdem państwie, taką opiekę, jaka istnieje nad mniejszościami, w niektórych państwach. Byłoby to zatem upowszechnienie najszersze. Obejmowałoby ono bowiem nietylko mniejszości wyznaniowe i narodowe, ale także przekonaniowe, co w niejednem państwie dzisiaj, jak w Rosji, z myślą o której p. Mandelstam opracował swój wniosek, lub w Niemczech, których obecne stosunki popchnęły ten wniosek na Ligę, jest sprawą wielkiej wagi. Ale ta właśnie szerokość wniosku, na cały świat, oraz jego głębokość, docierająca do każdego obywatela, czyniła go beznadziejnym. Bo państwa, nawet gdy wysławiają opiekę nad prawami mniejszości lub wogóle obywateli gdzieindziej, nie kwapią się do wprowadzania jej u siebie. Wniosek rozpłynął się w swych własnych bezmiarach.

Roztropnie był do niego doczepiony dodatek, by Liga Narodów przynajmniej stworzyła jakąś opiekę międzynarodową nad uchodźcami politycznymi. Ta strona sprawy poszła łagodnie do komisji drugiej tj. gospodarczo-technicznej. I to uchwalono.

Drugi wniosek polski, zjawił się 2-go października r .b. w komisji 6-tej tj. politycznej, w toku ogólnej dorocznej, od lat pięciu, rozprawy o mniejszościach, wszczynanej tam stale na wniosek Rzeszy Niemieckiej, która dużo byłaby dała za to, by tym razem odstąpić od tego swego obyczaju, ale czuła, że nie może bez narażenia się na pośmiewisko, w dodatku niepożyteczne, bo ktoś inny byłby i tak tę rozprawę wywołał.

Wniosek polski również szedł daleko. Zgromadzenie miałoby wezwać Radę Ligi do przygotowania w ciągu roku umowy, nakładającej na wszystkich członków Ligi przyjęcie zobowiązań o zapewnieniu praw mniejszości pod jednakową dla wszystkich ochroną międzynarodową. A zatem upowszechnienie i praw mniejszości i opieki Ligi nad niemi.

Właściwie wszystkie państwa należące do Ligi są już związane w sprawie mniejszości w różny sposób:

1. bądźto traktatami z lat 1919 i 1920, jak Polska, Czechosłowacja, Jugosławja, Rumunja, Grecja, a także Austrja, Węgry, Bułgarja i Turcja, przyczem zapominać nie należy, że również Niemcy, w związku z traktatem wersalskim, w oświadczeniu z 29-go maja 1919, przyjętem do wiadomości przez konferencję pokojową pismem z 16-go czerwca 1919, zobowiązały się dać mniejszościom u siebie to samo, co dają traktaty osobne, jednocześnie nałożone innym państwom,

2. bądźto oświadczeniami w chwili przyjmowania do Ligi Narodów, jak Albanja, Finlandja, Estonja, Łotwa i Litwa,

3. bądźto jednomyślną uchwałą Ligi z 21-go września 1922, zalecającą wszystkim państwom, należącym do Ligi, a niezwiązanym wobec mniejszości, stosowaniem przynajmniej tych samych zasad, co w państwach związanych traktatami, co jednak jest tym innym państwom tylko.... zalecone, a nie jest postawione pod opieką... procedury w Lidze.

Tę właśnie... małą różnicę państwa dobrze rozumieją i dlatego... okrążenie wniosku polskiego stało się jedynem narazie wyjściem.

Podstawą załatwienia stał się wniosek francuski sen. Henryka Berangera. Powtarza on poprostu zalecenie dla wszystkich z r. 1922, i dodaje, wobec twierdzenia niemieckiego, iż Żydzi w Niemczech nie są mniejszością, że nie można wyłączać żadnej mniejszości rasowej, narodowej i religijnej z tej zasady. Słowem, powtórzenie, nieco wzmocnione.

To jednak pewne, że w świetle zdarzeń w Niemczech sprawa weszła na nowe tory: nierówność między państwami w zakresie opieki nad mniejszościami jest podważona i musi zniknąć.

STANISŁAW STROŃSKI

Po kongresie w Vichy

Dobrze poinformowane dzienniki paryskie, z „Matinem" na czele, doniosły, iż na francuskiej radzie ministrów zapadły decyzje w charakterze polityczno-finansowym w sprawie usunięcia deficytu budżetowego. Posunięcia finansowe rządu p. Daladier w tej formie, w jakiej je streszcza prasa paryska, są odbiciem sytuacji powstałej na kongresie partji radykalnej w Vichy.

Otóż na pierwszem miejscu w planie oszczędności figuruje wprowadzenie 5%-wego podatku od uposażeń urzędniczych, ale — i to jest charakterystyczne — nie wszystkich, lecz tych tylko osób, które mają pewne, zabezpieczone stanowisko. To jedno, a drugą cechą tego posunięcia podatkowego jest to, iż rozciąga się ono nietylko na urzędników państwowych, lecz i prywatnych. W ten sposób p. Daladier i jego minister finansów uniknęli wpadnięcia na rafę obniżenia pensyj urzędniczych. Krok ten musiałby się spotkać z opozycją ze strony socjalistów, popierających w izbie rząd p. Daladier i tworzących wspólnie z radykałami większość rządową, oraz spowodowałby rozłam w łonie samych radykałów, których pewna część została mocno zafascynowana protestami organizacyj urzędniczych przeciw obcinaniu pensyj. Tak więc generalnej obniżki pensyj urzędniczych nie będzie. Z tego impasu wybrnął rząd szczęśliwie. Pozostałe luki w budżecie ma zapełnić nowowprowadzony podatek obrotowy od gazu i elektryczności, nowy podatek scaleniowy od aut zamiast dotychczasowych odrębnych taks, oraz potrącenia podatkowe przy wypłacie kuponów od renty państwowej.

Obok tych zarządzeń natury fiskalnej zamierza jeszcze rząd p. Daladier wprowadzić szereg reform natury społecznej, a mianowicie: umowy kolektywne między pracodawcami i pracobiorcami, ustalenie minimalnych płac zarobkowych oraz skrócenie dnia roboczego do 40 godzin w tygodniu. Ta część programu reform, z którym rząd się zjawi w parlamencie po otwarciu sesji jesiennej, ma oczywiście na widoku parlamentarną frakcję socjalistyczną i zaspokojenie jej żądań.

Posunięcia rządu pozostają w ścisłym związku z wynikiem obrad na kongresie partji radykalnej w Vichy, który się odbył bez udziału Herriota, złożonego niemocą. Nieobecność Herriota nie była, przyznać to trzeba, na rękę p. Daladier, który sam musiał opanować sytuację i walczyć z tendencjami rozłamowemi, ujawniającemi się w łonie kongresowiczów. Rząd wie dobrze, że w parlamencie będzie miał duże trudności, sporo przeszkód i zasadzek do ominięcia. Prawica w izbie deputowanych będzie się opierała wprowadzeniu nowych podatków, lewica — obniżeniu pensyj i płac zarobkowych. Między Scyllą prawicową a Charybdą lewicową (socjaliści) lawirować musi gabinet p. Daladier, i to jest przyczyną, dla której zapadłe na radzie ministrów uchwały nie zawierały żadnej decyzji w sprawie obniżki pensyj, która mogłaby i musiałaby automatycznie wywołać w parlamencie odsunięcie się popierającej gabinet frakcji socjalistycznej i spowodować tem samem upadek gabinetu. Z drugiej znów strony nowe obciążenia podatkowe nie są tak wielkie, aby mogły pociągnąć za sobą, jako efekt, generalny atak prawicy na rząd.

W obliczu sytuacji politycznej w Europie rząd p. Daladier pragnie utrzymać równowagę polityczną w kraju i w parlamencie. Głównym filarem tego kierunku i głównym zarazem propagatorem utrzymania dotychczasowej większości rządowej w jej obecnej postaci i składzie, jest p. Herriot, którego nieobecność w Vichy dyskutowana już była nawet przez opozycję, jako atut w nadziejach na rozbicie większości i na rozłam w partji radykalnej.

Nadzieje te jednak zawiodły, gdyż przebieg kongresu w Vichy dowiódł, że Daladier został panem sytuacji pomimo braku sukursu ze strony Herriota. Co będzie dalej w izbie, jak się tam ukształtuje sytuacja — niełatwo przewidzieć. Pewne jest jednak, iż w chwili obecnej gabinetowi p. Daladier nie grozi większe niebezpieczeństwo.

E. R

Rozwiązanie rady miejskiej w Żywcu

Żywiec. (PAT.) Wojewoda krakowski na podstawie uchwały wydziału wojewódzkiego rozwiązał dotychczasową radę miejską w Żywcu i mianował tymczasowy zarząd miejski, na którego czele stanął p. Markowski z Krakowa jako komisarz. Do rady przybocznej weszło 14 członków.

Pierwsze wyroki w sprawie zajść ropczyckich

Przebieg wypadków w Kozodrzy — Jak tłum zatrzymał komisję wojewódzką — Skazanie Piotra Chłędowskiego i 14 oskarżonych

Tarnów. (PAT.) Odbyła się rozprawa z kompleksu t. zw. zajść ropczyckich przeciwko niejakiemu Piotrowi Chłędowskiemu, gospodarzowi ze wsi Skrzyszów, oskarżonemu o to, że 6 czerwca b. r w Kozodrzy publicznie nawoływał do pozbawienia wolności, specjalnie wysłanej komisji, złożonej z wyższych przedstawicieli władz, oraz o to, że 18 czerwca groził zastosowaniem teroru mieszkańcom wsi Paszczyna, o ile nie zapiszą się do Stronnictwa Ludowego. Oskarża prokurator Stegelmeyer, bronią adwokaci miejscowi Paleczny i Merc Mimo, że w sprawie tej zasiada na ławie oskarżonych w przeciwieństwie do pozostałych rozpraw, jakie wynikły na tle zajść ropczyckich, tylko jeden oskarżony, to jednak rozprawa, ze względu na postawione zarzuty przedstawia się specjalnie interesująco, odtwarzając ówczesny stan.

AKT OSKARŻENIA

Akt oskarżenia mówi, że w wyniku zajścia w Kozodrzy z egzekutorem skarbowym, 6 czerwca 1933 roku, udała się tam specjalna komisja wojewódzka, która miała powyższe zajście wyjaśnić na miejscu.

Kiedy władze przyjechały, zastały już w Kozodrzy kilkutysięczny tłum, który zalegał sąsiednie drogi. W wyniku rozmów z przedstawicielami miejscowej ludności, wysunął się z tłumu wybitny działacz Stronnictwa Lud w ropczyckiem, Piotr Chłędowski i poprosił o udzielenie głosu. Gdy pozwolono mu mówić, Chłędowski przedstawił w imieniu zebranej ludności jej postulaty, a mianowicie: odroczenie płatności podatków do jesieni i zaniechanie dochodzeń w sprawie poprzednich zajść w Kozodrzy z egzekutorem skarbowym. Zarazem zażądał pisemnej deklaracji od starosty Celewicza.

Gdy przedstawiciele władz skierowali się do stojących obok samochodów, aby odjechać do Ropczyc, wówczas Chłędowski, zwracając się do tłumu wołał: „Stać na miejscu, nie ruszać się". Naskutek tego wezwania grupa chłopów stanęła zwarcie przed samochodami i wśród okrzyków: „Zatrzymać motor!", „Nie puszczać ich!", „Przeciąć gumy!", — nie dopuściła do odjazdu. Wskutek tego komisja zmuszona była zatrzymać się na miejscu przez czas dłuższy.

Akt oskarżenia zarzuca dalej, iż Chłędowski 18 czerwca urządził w domu ludowym w Paszczynie zebranie. W przemówieniu swem wzywał mieszkańców gminy do przystąpienia do Stronnictwa Lud., do płacenia składek członkowskich oraz zagroził, że jeżeli tego nie zrobią do 29 czerwca, członkowie Stron. Lud. przejdą po trupach i zostanie tylko ściernisko. Groźby te wzbudziły poważne obawy wśród mieszkańców wsi, to też pod wpływem obaw utworzono koło miejscowe Stron. Lud.

OŚWIADCZENIE CHŁĘDOWSKIEGO

Po odczytaniu aktu oskarżenia, złożył zeznania oskarżony. Do winy się nie poczuwa. W Kozodrzy tłum zażądał, aby mówił. Oskarżony zwrócił się do starosty Celewicza o pozwolenie na wygłoszenie przemówienia i przedstawił postulaty ludności. Następnie, chcąc ułatwić komisji odjazd, krzyknął: „Stać i nie ruszać się!".

WYROK

Po przesłuchaniu szeregu świadków i mowach przedstawicieli stron sąd skazał Chłędowskiego na rok więzienia.

SKAZANIE 14 OSKARŻONYCH

Tarnów. Tel. wł.) W sprawie zajść w Kozodrzy zapadł następujący wyrok.

Wszyscy oskarżeni w liczbie 14 uznani zostają winnymi urządzania nielegalnych zgromadzeń z art. 164 par. 2, a kilku z nich ponadto za zmuszanie przy użyciu niebezpiecznych pogróżek trzecich osób do udania się do Kozodrzy i brania udziału w demonstracjach, czem dopuścili się wykroczenia z art. 251 i za co skazani zostają:

Na 10 miesięcy więzienia Ludwik Magdoń, Stanisław Matuszkiewicz, Michał Gajda i Walenty Szeliga.

Na 8 miesięcy więzienia: Marcin Pasowicz, Stanisław Madeja, Józef Cabaj, Franciszek Cuszkał i Józef Strępa.

Na 7 miesięcy więzienia: Franciszek Gajda, Michał Dąbrowski i Stanisław Więcek.

Osk. Wojciech Kiciński uwolniony został od winy i kary, zaś sprawa osk. Piotra Bochenka została wyłączona.

Książeczka oszczędnościowa P.K.O. to nienaruszalny fundament spokojnej przyszłości.

O napad na pocztę w Truskawcu

Osiem pytań, postawionych ławie przysięgłych

Sambor (PAT). W piątym dniu rozprawy trybunał przesłuchał świadka Józefa Biłasa z Truskawca, który powtarza szczegóły napadu na pocztę i stwierdza, że pieniądze z poczty zabrali Biłas, Hnatow oraz Danyłyszyn. Inni oskarżeni mieli w czasie napadu podzielone role i wyznaczone stanowiska.

Św. Antoni Fitz, wywiadowca policji, opowiada o przebiegu śledztwa oraz o przyznaniu się poszczególnych oskarżonych do czynu.

Następnie trybunał odrzucił wnioski o odczytanie paru numerów „Surmy" i aktów w sprawie „Piasta". Przystąpiono natomiast do odczytania tekstu piosenki, kolportowanej przez O. U. N. o charakterze antypaństwowym. Na ten czas przewodniczący zarządza tajność rozprawy.

Sambor. (PAT.) Trybunał przystąpił do odczytania 8 pytań ławie przysięgłych:

1. Czy oskarżony Piotr Łocuniak, uczeń gimnazjum, winien jest, że w latach 1931-32 i w pierwszym kwartale 1933 roku, w powiecie drohobyckim, biorąc udział w związku pn. UOW., zmierzającym przez działalność propagandową, gromadzenie broni, organizowanie sabotażu, teroru i eksproprjację do zbrojnego powstania przeciwko państwu polskiemu, celem oderwania od niego województw południowowschodnich i stworzenia z nich niepodległego państwa ukraińskiego, wszedł w porozumienie z innemi osobami, celem oderwania od państwa polskiego części tego obszaru, a zatem popełnienia zbrodni stanu?

2. Czy oskarżony Piotr Łocuniak winien jest, że dnia 8 sierpnia 1931 r. w Truskawcu wraz z Wasylem Biłasem i Dymitrem Danyłyszynem oraz zbiegłym Hnatowem, tudzież ze współoskarżonymi Łabówką i Ilkiwem wtargnął z rewolwerem w ręku do urzędu pocztowego, terorvzując obecne tam osoby użyciem natychmiastowego gwałtu przez skierowanie w ich stronę rewolweru i wezwanie do podniesienia rąk, a nadto, używając przemocy przez oddanie strzałów, zabrał w celu przywłaszczenia cudze mienie ruchome, a w szczególności gotówkę w kwocie 27 480 zł.

3. 5 i 7 pytania są identyczne pod względem treści z pierwszem i dotyczą kolejno oskarżonych Michała Łabówki, Mikołaja Ilkiwa i Mirosława Petriwa.

4 i 6 pytania odnoszą się do udziału w napadzie na pocztę w Truskawcu oskarżonych Łabówki i Ilkiwa. — Brzmienie pokrywa się z treścią pytania drugiego.

8 pytanie czy oskarżony Petriw winien jest, że wtargnął z rewolwerem w ręku do urzędu pocztowego w Truskawcu, zajął stanowisko na korytarzu i w przedsionku budynku i grożąc tam obecnym użyciem natychmiastowego gwałtu przez skierowanie w ich stronę rewolweru, udzielił pomocy dwom oskarżonym do zabrania 27 480 zł.

Napad na sprzedawcę „Orędownika"

Łódź (Tel. wł.) Wczoraj w południe, gdy robotnicy wychodzili z fabryki przy ul. Kilińskiego nr. 113, podeszła do nich grupa komunistów, nawołując robotników do walki z białym faszyzmem oraz ruchem narodowym i wznosząc różne okrzyki antypaństwowe. Niewidząc jednak posłuchu w masach, z zemsty obrzuciła kamieniami stojącego w pobliżu sprzedawcę „Orędownika", Chrustowskiego, którego oblegli wychodzący z fabryki robotnicy, kupując „Orędownika". Na widok pastwienia się takiej bandy nad spokojnym sprzedawcą narodowej gazety, gromadząca się polska ludność rzuciła się na komunistyczną zgrają agitatorów raju bolszewickiego, których w rezultacie dotkliwie pobito. Agitatorów i herszta, niejakiego M. Gliklicha (ul. 11 listopada 6), odstawiono do komisarjatu P. P. U herszta tego znaleziono czerwony sztandar, który komuniści mieli zamiar wywiesić. (F)

Błędne koło genewskie

Genewa. (PAT.) Sytuacja w odniesieniu do zagadnienia rozbrojenia, jak zawsze w okresie poufnych narad i rokowań, szybko się zmienia. Zapowiadana wspólna rezolucja francusko-angielsko-amerykańska, która miała być przedłożona w poniedziałek komisji głównej i która miała zawierać wspólne tezy trzech mocarstw co do niedopuszczalności dozbrojenia w okresie próbnym oraz konieczności okresu próbnego, w którym żadna redukcja zbrojeń nie mogłaby nastąpić — jest już nieaktualna.

Trzy mocarstwa zdecydowały projektu takiego komisji nie przedkładać. Natomiast sir Simon wygłosi exposé, w którem sformułuje tezy trzech mocarstw i wskaże na zmiany, jakie winny być wprowadzone do konwencji. Różnice pomiędzy projektowaną metodą a tą, którą obecnie zastosuje się, polegają na tem, że komisja nie będzie powołana do natychmiastowego wypowiedzenia się w formie głosowania na temat zasadniczych politycznych tez, dominujących obecnie w sytuacji.

Wbrew temu, co się usiłuje głosić w kołach niemieckich, zaniechanie projektu wspólnej rezolucji nie oznacza jakiegokolwiek rozluźnienia frontu angielsko-francusko-amerykańskiego. W kołach francuskich, angielskich i w otoczeniu Normana Davisa zapewniają dziś kategorycznie, że wspólne tezy są całkowicie utrzymane i że zaniechanie projektu rezolucji oznacza jedynie wybranie innej metody taktycznej.

Główną przyczyną zaniechania projektu rezolucji wydaje się być chęć delegacji amerykańskiej kontynuowania rokowań z Niemcami. Delegacja ta przeciwna jest narazie stawianiu Niemiec wobec pewnego rodzaju ultimatum.

Londyn. (PAT.) Genewski korespondent „Timesa" donosi, że myśl, jaka pierwotnie istniała, co do zawarcia konwencji rozbrojeniowej bez udziału Niemiec, została ostatecznie porzucona, albowiem istnieje obawa, że w takim wypadku mógłby nastąpić podział na dwa wrogie obozy, — mianowicie Wielka Brytanja, Francja i Ameryka podpisałyby konwencję, a Niemcy, Włochy i Japonja znalazłyby się poza jej nawiasem.

Niemcy zdaniem korespondenta pragną przedłużenia rokowań, aby uniknąć zerwania konferencji, za co usiłowanoby uczynić je odpowiedzialne. Włosi wciąż jeszcze myślą o rozwiązaniu kryzysu w ramach paktu czterech mocarstw.

Według korespondentów genewskich dzienników angielskich Niemcy, licząc na poparcie Włoch, żądają:

1) aby mocarstwa uzbrojone rozpoczęły swe rozbrojenie bezzwłocznie;

2) aby w zamian za gotowość do przekształcenia Reichswehry Niemcy uzyskały prawo niezwłocznego posiadania takiego uzbrojenia, jakie jest niezbędne dla wytworzenia z przekształconej Reichswehry skutecznej siły obronnej;

3) kontrola zbrojeń wprowadzona ma być w życie dopiero po przekształceniu Reichswehry i zaopatrzeniu się Niemiec w niezbędne uzbrojenie.

Biegły sądowy **pisma** i grafolog naukowy **H. Grudziński, Poznań Ratajczaka 14, m. 23.** dg 1652

Przepowiednia pogody na niedzielę: Po chłodnej nocy w dzień pogodnie i dość ciepło.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.95 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.90 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu płacił dziś za .00 mk. niem. w dewizach 212.00 zł. gotówką 210.00 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.06 do 173.32 zł, gotówką 172.72 zł.

POZNANSKA GIEŁDA PIENIEZNA

Poznań, dnia 14 10 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna; obroty były ograniczone z powodu braku odpowiedniego materjału. Do notowania doszło tylko w dwóch papierach, mianowicie: 5% pożyczką konwersyjną, za którą płacono 50¼ oraz 4% listami zast. konwert. po 37.

W pozostałych papierach poszukiwano — bez obrotu — 4½% dol. listy zast. po 37½% (przy kursie dol. 5.96), 4% premj. dol. po 48½, 4% poż. inwest. po 102, 3% poż. bud. po 38½ oraz Bank Polski po 80.— Natomiast ofiarowano jedynie 4½% złotowe listy zast. po 34½%.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% pożyczka konwersyjna 50¼% P.

4% listy zastawne konw. ostampl. P. Z. K. 37.— P.

Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 14 10 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1 żyto 727 g/l. 2. pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne

Żyto 345 tonn par. Poznań	14,75
Żyto 30 tonn par. Poznań	14,65
Pszenica 30 tonn par. Poznań	19,75

Ceny orjentacyjne

Żyto	14,50— 14,75
Usposobienie spokojne	
Pszenica	19,25— 19,75
Usposobienie spokojne	
Jęczmień browarowy	16,60— 17,00
Usposobienie stałe.	
Jęczmień 695—705 g/l.	13.75— 14,00
Jęczmień 675—685 g/l	13,25— 13,50
Usposobienie słabe.	
Owies	13,25— 13,75
Usposobienie słabe.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	22,25— 22,50
Usposobienie spokojne	
Mąka pszenna 65% wł. work.	31,50— 33,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	8,50— 9,00
Otręby pszenne	8,50— 9,00
Otręby pszenne (grube)	9,50— 10,00
Rzepak zimowy	38,00— 39,00
Gorczyca	37,00— 39,00
Wyka latowa	14,00— 15,00
Peluszka	13,00— 14,00
Groch Viktoria	20,00— 24,00
Groch Folgera	22,00— 25,00
Ziemniaki jadalne	2,15— 2,70
Ziemniaki fabr. za kilo %	12
Mak niebieski	60,00— 65,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 635 tonn, jęczmienia 30 tonn, otrąb żytnich 10 tonn, ziemniaków fabr. 50 tonn.

Niemcy o warszawskim kongresie historyków

Głos „Germanii" — Uznanie dla uczonych polskich

W dziennikach i czasopismach niemieckich ukazują się stopniowo dłuższe i krótsze artykuły uczestników międzynarodowego kongresu historyków, który obradował kilka tygodni temu w Warszawie. Autorzy tych artykułów naogół wyrażają się z wielkiem uznaniem o organizacji kongresu i o uczonych polskich.

Z pośród dzienników najdłuższy referat o warszawskim zjeździe historyków zamieściła katolicka „Germania". Autorem jego jest uczestnik kongresu dr. Michael Freund.

Na wstępie stwierdza on, że miejsce, w którem zjazd się odbywał, i czas nadawały mu specjalne znaczenie. „Kongres miał poważną rozpiętość i obejmował wszystkie prądy duchowe od ruchu faszystowskiego i narodowo-socjalistycznego aż do idei bolszewickiej. Czuło się siły duchowe, które walczą ze sobą w świecie. Obok reprezentatywnych i wywierających wrażenie przedstawicieli Włoch faszystowskich widziało się reprezentantów kultury zachodnio-europejskiej, rewolucji francuskiej, która dziś już robi niekiedy wrażenie wprost reakcyjne; obok historyka niemieckiego, zabiegającego o zrozumienie dla przemian w jego ojczyźnie, widziało się rzecznika demokracji anglo-saskiej, obok historyka sowieckiego emigranta rosyjskiego, a pośrodku wielkie postacie dawnej nauki rosyjskiej; obok kapłana prawosławnego rabina; obok badacza katolickiego, który mówił o tysiącletniem dziele kulturalnem Kościoła, występował duchowny angielski, który omawiał wpływ sekt na tworzenie się świata nowoczesnego i występował za zasadami radykalnego protestantyzmu; obok historyka, będącego zarazem mężem stanu, u którego praktyka polityczna przeplatała się ze świadomością historyczną, widziało się cichego, odwróconego od świata uczonego, a potem znów zwykłego funkcjonarjusza i tubę tego czy innego regime'u,'.

W dalszym ciągu autor podkreśla, że celem uniknięcia gwałtowniejszych starć usunięto z obrad historję wojny światowej i okresu powojennego, poczem przechodzi do scharakteryzowania roli Polski na kongresie.

„Dla Polski — pisze dr. Freund — kongres był szansą, by w walce o wschód złożyć świadectwo własnej duchowej siły życiowej. Byłoby niesłusznem zaprzeczać, iż Polacy tę swoją szansę wyzyskali. Podobnie jak sama Warszawa pośród ubóstwa i zaniedbania swoich przedmieść robi jednak wrażenie postępu i wzrastającego znaczenia, tak i uczeni polscy robili na kongresie dobre wrażenie. Od czasu mowy Hitlera w Reichstagu z jej uznaniem dla polskiego zmagania się o samodzielność narodową, wiemy, że z tym krajem i jego młodem narodowem państwem należy się liczyć, jako z poważnym czynnikiem polityki europejskiej, choć jest on siłą, przeciwko której, zrządzeniem przeznaczenia, będzie musiała się toczyć walka o przyszłość Niemiec.

„Historycy polscy przedłożyli w dwóch wielkich tomach („La Pologne au VII Congrès International des sciences historiques, Varsovie 1933") swoje przyczynki, komunikaty i referaty na kongres. Uczestnicy kongresu znaleźli przed sobą inteligentnie napisaną, ale raczej propagandową (?) historję Polski Oskara Haleckiego („La Pologne de 963 à 1914, Essai de synthèse historique"), dalej materjały administracji archiwów polskich, świadczące o gorliwej pracy organizacyjnej, książkę historyka krakowskiego Wacława Sobieskiego „Der Kampf um die Ostsee", będącą nacjonalistycznem przedstawieniem walki Polski o Morze Bałtyckie i gloryfikacją Polski jako państwa morskiego, katalogi bibljotek warszawskich, wreszcie historję uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, która świadczy o wartkiem życiu duchowem. Jakościowo i ilościowo — co do ilości było tego dobrego raczej za dużo — Polacy przystąpili do kongresu z wielkim wysiłkiem.

„Rolę swoją jako gospodarzy — czytamy dalej — spełnili Polacy we wzorowy sposób. Charakter przyjęcia zrobił z kongresu ważne wydarzenie życia narodowego Polski. Na zakończenie kongres został zaproszony przez miasto Kraków i jego uniwersytet — dwa wielkie pomniki historyczne, na które Niemiec spogląda z melancholją, jako na świadectwa misji kulturalnej państwa niemieckiego (?), ale na które także Polska może wskazać, jako wypełnione nowem życiem duchowem."

W dalszym ciągu autor przystępuje do szczegółowej charakterystyki ważniejszych referatów i prądów, które zaznaczyły się na kongresie. M. i. p. Freund twierdzi, że jedynym historykiem rosyjskim, który odniósł na kongresie sukces, był prof. Gorin z Mińska, ale ten sukces wypływał ze źródeł natury politycznej. P. Gorin mówił mianowicie o polityce Rosji carskiej wobec Polski w XIX stuleciu, przyczem prawie bez zastrzeżeń wystąpił po stronie Polski i przez to — zdaniem p. Freunda — „mógł oddać usługi dwu naraz celom politycznym: najpierw w dziedzinie wewnętrzno-politycznej przez dyskredytowanie caryzmu, po drugie przez podkreślenie nowej przyjaźni polsko-rosyjskiej w myśl oświadczenia p. Radka, który sławił świeżo niepodległość polską „jako jeden z największych pozytywnych wyników wojny światowej".

Na zakończenie autor, charakteryzując przedstawicieli poszczególnych krajów, biorących udział w kongresie, podkreśla raz jeszcze, że Polacy złożyli dowód sił duchowych swego narodu.

LAMPA TUNGSRAM USZLACHETNI TWE RADJO
Tg 407

Ubożenie miast

Bydgoszcz, 13 października.

Po okresie t. zw. „radosnej twórczości", którą czynniki państwowe stosowały nietylko w gospodarce państwowej, ale narzucały również samorządom, nastały lata chude i bardzo chude. Najlepszym dowodem gwałtownej zmiany w życiu samorządów naszych miast są budżety i zamknięcia rachunkowe z lat dawniejszych, pomajowej „radosnej twórczości" i z lat ostatnich.

Przy okazji omawiania w radzie miejskiej m. Bydgoszczy na czwartkowem posiedzeniu zamknięć rachunkowych za rok budżetowy 1932-33 ujawniło się w bardzo jaskrawem świetle zubożenie tego miasta, które niewątpliwie nie jest wypadkiem oderwanym, bowiem w warunkach podobnych znajdują się i wszystkie inne miasta polskie.

Zamknięcia rachunkowe z tego roku, jak wykazaliśmy już w sprawozdaniu z rady miejskiej, przedstawiają w wydatkach Bydgoszczy sumę 17 miljonów 790 tys. zł i kończą się na dodatek poważnym niedoborem. Wydatki powyższe były znacznie mniejsze, niż przewidywał preliminarz budżetowy, zamykający się w dochodach i rozchodach sumą 20 i pół miljona. Mimo więc wprowadzonych przy wykonaniu budżetu poważnych oszczędności, sięgających prawie 3 miljonów, jednak nie udało się zrównoważyć gospodarki finansowej w roku 1932-33.

Jakże inaczej przedstawiała się ta sprawa lat temu parę, czy kilka wstecz. Budżet m. Bydgoszczy w roku 1927 przewidywał sumę prawie 35 miljonów; w następnym jeszcze powyżej 30; w roku 1929-30 oraz 1930-31 sięgał jeszcze powyżej 26 miljonów. I we wszystkich tych latach zamykano go bez niedoboru, a nawet z pewną przewyżką dochodów nad wydatkami. Od ostatniego nadwyżkowego budżetu w sumie powyżej 26 miljonów minęły zaledwie 2 lata i oto życie wykazało, że nie można zrównoważyć nawet znacznie mniejszych (o 9 miljonów) wydatków.

Gdzie leży tego przyczyna? Nie można nawet powiedzieć, że w złej gospodarce komunalnej Bydgoszczy, bowiem obdłużenie tego miasta nie jest w stosunku do wartości jego majątku specjalnie duże. Obdłużenie to, przeważnie na cele produkcyjne (np. budowa elektrowni, szkół, gmachów publicznych itd.) wynosi około 13 miljonów, gdy wartość majątku miejskiego ocenia się na 87 miljonów. Przyczyna tkwi gdzieindziej. Częściowo w zubożeniu obywatelstwa, w poderwaniu bytu płatników podatków komunalnych. Ale głównie w odebraniu komunom różnych źródeł dochodów, które zabrało dla siebie państwo, i w zwaleniu na komuny nowych wydatków, które poprzednio ponosiło państwo.

Jeśli chodzi o Bydgoszcz, to suma łączna opłat i podatków, odebranych miastu na rzecz państwa pod rozmaitemi postaciami, dochodzi do 1 miljona 600 tys. zł. Suma ciężarów, zwalonych na miasto (utrzymanie władz bezpieczeństwa, opłaty za mieszkania nauczycieli państwowych, szereg świadczeń społecznych, sanitarnych itp.) sięga również poważnej wysokości 600 tys. zł. Te dwie pozycje to główna przyczyna obniżenia budżetu miejskiego i zubożenia finansowego Bydgoszczy.

BROSZURA BEZPŁATNIE
LECZNICZY SOK CZOSNKU
USUWA kaszel, katary
APTEKA MAZOWIECKA
Warszawa, Mazowiecka 10.
Broszury i informacyj w Poznaniu udziela apteka „Pod Białym Orłem" K. Skarżyńskiego, Stary Rynek 41. Tg 405

Jak wykazały omawiane na czwartkowem posiedzeniu zamknięcia rachunkowe z roku 1932-33, nawet szpitale, poprzednio równoważące swoje budżety, miały niedobór w sumie około 95 tys. zł. A niedobór ten pochodzi znowu nie z winy gospodarki komunalnej. Kasy chorych zalegają z opłatami za leczenie w szpitalach m. Bydgoszczy z sumą prawie 150 tys. zł, władze państwowe, wojewódzkie, z sumą 60 tysięcy. Jeśli więc niedobór szpitalny nie wyniósł 210 tysięcy zł., lecz tylko 95 tys., to raczej dowód oszczędnej, przewidującej gospodarki komunalnej, która nie ugięła się pod naporem zaległości państwowych.

O zwrocie tych zaległości nawet marzyć trudno. Dowodem tego fakt, że magistratowi bydgoskiemu narzucono już, jako formę częściowego ich pokrycia, pożyczkę narodową w sumie 100 tysięcy złotych, w połowie za należności kasy chorych, a w połowie za wojewódzkie.

Niedalecy będziemy prawdy, jeśli powiemy, że w podobnych albo i gorszych warunkach znajdują się samorządy innych miast. Przy nowej ustawie samorządowej, gdy głos czynnika obywatelskiego będzie osłabiony, nacisk zaś administracyjnych władz państwowych znacznie większy, niż dotychczas, obawiać się chyba należy dalszego pogorszenia warunków gospodarki komunalnej.

Pg 4 811-70,138

Zatarg japońsko-sowiecki

Moskwa. (PAT.) Opublikowanie tajnych dokumentów japońskich przez rząd sowiecki grozi dalszem zaostrzeniem konfliktu pomiędzy Moskwą i Tokio.

Wedle wiadomości, krążących w moskiewskich kołach dyplomatyczno-dziennikarskich, ambasador japoński otrzymał z Tokio instrukcję, zgodnie z którą ma w najbliższych dniach złożyć w komisarjacie dla spraw zagr. protest z zaznaczeniem, że w razie nieotrzymania wystarczających wyjaśnień ze strony sowieckiej w sprawie opublikowanych dokumentów, Japonja wycofa swe pośrednictwo w kwestji sprzedaży kolei wschodnio-chińskiej.

Jak się dowiadujemy, opublikowane w dn. 9 bm. cztery dokumenty stanowią jedynie część materjałów, będących w posiadaniu rządu sowieckiego. Pozostałe, jak słychać, są jeszcze bardziej sensacyjne. Niewątpliwie będą one opublikowane w miarę zaostrzania się zatargu sowiecko - japońskiego.

Walka z komunizmem w Rzeszy

Berlin. (PAT.) W Kolonji wykryto tajną drukarnię i skład wydawnictwa wywrotowego. Policja dokonała licznych aresztowań.

W czasie obławy w Gelsenkirchen aresztowano licznych komunistycznych działaczy. Wszyscy oni oskarżeni będą o przygotowania do zdrady głównej.

Na obszarze Hamburga policja rozwiązała 55 stowarzyszeń o charakterze sportowym, podejrzanych o działalność antypaństwową. M. i. rozwiązany został żydowski związek sportowy „Hagibor". Majątek rozwiązanych organizacyj został skonfiskowany. Członkom tych organizacyj zabroniono tworzenia nowych związków.

Już się rozpoczęły
kursy malarstwa
prof. A. Hanytkiewicza, który po dłuższych studjach w Paryżu powrócił do kraju. Kursy odbywają się w nowej pracowni przy ul. Dąbrowskiego 25 a w oficynie i to kursy malarstwa i rysunku, uzupełniane kursem dla pp. akademików i kursem dla młodzieży.
Program obejmuje: 1) na kursie malarstwa: martwą naturę, akt, portret i kompozycję, 2) na kursie rysunku: akt, portret, szkice (crequis), prócz tego pogadanki z dziedziny historji i teorji malarstwa. Zgłoszenia w pracowni lub w mieszkaniu prywatnem przy ul. Dąbrowskiego 25 a, na froncie, piętro drugie na lewo. zg 20 128

Echa ustąpienia ks. prafata Łagody w prasie francuskiej

Paryż. (KAP.) Francuska prasa stołeczna i prowincjonalna poświęciła szereg artykułów i notatek osobie i działalności ks. prał. Łagody, który, jak donosiliśmy, ustąpił z dniem 1 października ze stanowiska rektora Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Dzienniki katolickie, jak „La Croix", „Vie Catholique", „L'Aube" podkreślają jego działalność w dziedzinie duszpasterskiej, która zdołała pogłębić ducha religijnego naszych wychodźców, oraz dobre stosunki łączące kierownika Misji katolickiej z episkopatem i duchowieństwem francuskiem. Prasa innych odcieni, jak „Echo de Paris", „Journal des Debats", „Le Journal", „Figaro", „Le Petit Parisien" i in. podnosi zdolności organizacyjne, dyplomatyczne i naukowe ustępującego rektora i jego przyjaźń dla Francji. Szereg dzienników zamieścił podobiznę jego.

Podobnie prasa regjonalna francuska, jak „Le Mémorial", „Echo du Nord", „Elsaesser" i in pełna jest zachwytów dla pracy byłego kierownika Misji Paryskiej.

Prasa polska emigracyjna przytacza wywody dzienników francuskich i żywo komentuje fakt ustąpienia ks. prał. Łagody. Warto dodać, że do Misji Polskiej napływają masowo wyrazy sympatji dla b. rektora tak ze strony wychodźtwa, jak, co jest szczególnie podkreślenia godnem, od episkopatu francuskiego. Widzimy w tem dowód, że nasza paryska centrala duszpasterstwa polskiego we Francji, umiała sobie, dzięki działalności ks. prał. Łagody, zyskać uznanie nietylko samego wychodźtwa, ale także czynników francuskich, przysługując się dobrze sprawie polskiej na terenie francuskim.

FOSFATYNA FALIERA
IDEALNY POKARM DZIECKA
DA TWEMU DZIECKU SIŁĘ i ZDROWIE
WARSZAWA, GRZYBOWSKA 88.
Tg 379

W mgle londyńskiej

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Londyn, w październiku.

Jesień jest najbardziej charakterystyczną porę w Londynie. Deszcz, mgła i wilgotny wiatr podkreślają właściwy koloryt stolicy Anglji i mimo, iż są przykre do zniesienia, zyskują aprobatę przybyszów-cudzoziemców, którzy właśnie tak wyobrażają sobie metropolję brytyjską i są rozczarowani ilekroć słońce ukaże się z poza chmur. Przemoknięci londyńczycy pocieszać się muszą odczytaniem ogłoszonego niedawno sprawozdania brytyjskiego instytutu meteorologicznego, które stwierdza, iż lato ubiegłe — w przeciwieństwie do lata na kontynencie — było jednem z najsuchszych, najsłoneczniejszych i najcieplejszych na Wyspach Brytyjskich. Tak długotrwałej suszy, jak w roku bieżącym, nie pamiętano od r. 1911.

Rozpoczęcie sezonu niepogód i osławionej „London fog" nasunęło towarzystwu kolejowemu „Southern Railway" dowcipny pomysł wyzyskania deszczowej konjunktury. Wypożycza ono na stacjach podmiejskich parasole właścicielom biletów miesięcznych za opłatą dwóch pensów dziennie. Ci, którzy wykupują bilet jednorazowy, lub tygodniowy, mogą również korzystać w czasie deszczu z wypożyczonego parasola, lecz muszą złożyć zastaw w wysokości 5 szylingów. Złośliwi twierdzą, iż najbardziej interesującym szczegółem tego pomysłu jest źródło pochodzenia parasoli, którem ma być rzekomo... kolejowe „biuro rzeczy zaginionych", gromadzące od lat nieskończone ilości parasoli, zostawionych w pociągu przez roztargnionych podróżnych.

Byłaby to rzeczywiście zabawna sytuacja, gdyby przemoczony do nitki pasażer spostrzegł, iż parasol, który go ochrania dzięki dwupensowej dopłacie do biletu, był ongiś jego własnością. Czy mógłby wytoczyć proces o sprzeniewierzenie? Ludzie przewidujący wysuwają ponadto pytanie, jaką gwarancję ma towarzystwo, iż pożyczony nawet pod zastaw 5 sh. parasol będzie mu zwrócony? A może znowu znajdzie się w „biurze rzeczy zaginionych", przypuszczać bowiem należy, iż podróżny, który gubi parasol, za który zapłacił sporą sumę, nie będzie bardziej troszczył się o ten, za który dał tylko niewielką kaucję. W każdym razie, dzięki nowemu systemowi towarzystwa „Southern Railway", stare parasole będą puszczone w obieg, zamiast leżeć bezczynnie w biurze kolejowem.

W porze deszczów ożyła znów kwestja taksówek londyńskich. We wszystkich wielkich miastach stare auta przedwojenne są dawno wycofane z użytku. Jedynie w stolicy Anglji, prawo naturalnej selekcji nie jest uwzględnione i stare, odwieczne gruchoty utrzymują komunikację, dostarczając tematu do piosenek kabaretowych. Bierze się taksówkę zwykle poto, aby jechać prędko, tymczasem na każdem skrzyżowaniu ulic hamulce starej landary zgrzytają rozpaczliwie, szofer wykonywa bezowocnie szereg manewrów, aby poruszyć ją z miejsca, a nieszczęśliwy pasażer, podrzucany niemiłosiernie, rezygnuje z dalszej jazdy i wskakuje do autobusu lub niezawodnego „tube". Około zaś 3 000 aut, t. j. jedna trzecia ogółu taksówek w Londynie, należy do typu zabytków muzealnych.

Zapewne dla zobrazowania kontrastu między zdobyczami najnowszej techniki, a niedoskonałością starych typów, urządzono w Olimpji wystawę samochodów. Niektóre firmy wystawiły modele tak skonstruowane, iż można podziwiać ich wnętrza w przecięciu i oglądać tłoki, wentyle i inne szczegóły techniczne motoru. Jednym z najbardziej interesujących eksponatów jest ogromny Daimler, ulubiona marka króla Jerzego. Koło rozpędowe motoru tego olbrzyma, demonstrowane na wystawie, posiada 6 stóp średnicy, czyli jest 10 razy większe od koła, używanego w normalnych wozach.

Mimo niewdzięcznego klimatu, sezon sportowy, który trwa w Anglji poprzez wszystkie pory roku, kwitnie w całej pełni. Wraz z jesienną porą w stolicy, londyńczycy powrócili do zwykłych rozrywek, wyścigów, meczów, galeryj obrazów, koncertów, premjer i do bardziej jeszcze dokuczliwych od zmian klimatycznych — trosk ekonomicznych i społecznych. Bys.

Aresztowanie głośnego pisarza włoskiego

W Rzymie aresztowano pisarza włoskiego Curzio Malaparte, który był faszystą „della prima ora", to znaczy — od pierwszej chwili. Aresztowanie wywołało niebywałą sensację, gdyż Malaparte znany był jako pisarz polityczny w całym niemal świecie. Malaparte dostał się do więzienia naskutek szeregu wystąpień antyfaszystowskich zagranicą. Odebrano mu kartę stronnictwa faszystowskiego, zarzucając mu, iż złamał przysięgę organizacyjną.

Curzio Malaparte nazywa się naprawdę Kurt Eryk Suckert. Ojcem jego jest podobno Niemiec, a za matkę miał Czeszkę. W gruncie rzeczy odkryto, iż jest zwykłym Żydem. Urodzony w Prato w r. 1898, uciekł ze szkoły na początku wojny i wstąpił we Francji do legjonu garibaldczyków. Po wojnie wypłynął jako attaché przy misji włoskiej w Warszawie, ale w czasie wojny polsko-bolszewickiej został usunięty z tego stanowiska naskutek swojej sympatji dla Sowietów. Został następnie członkiem dyrektorjatu partji faszystowskiej, a później przez dwa lata pełnił obowiązki dyrektora pisma „Stampa".

Występował jako jeden z niezależnych teoretyków faszyzmu. Ogłosił szereg książek politycznych jak np. „Żywa Europa", w której wywodził, że tyranja stanowi siłę normalnego rządu i platformę twórczości politycznej we Włoszech. Najgłośniejszą jednak jego książką jest praca p. n. „Technika zamachu stanu". W książce tej opisał rewolucję bolszewicką w Petersburgu, stawiając ją za wzór przeprowadzania zamachu stanu. Również cały rozdział w swojej książce poświęcił działalności Piłsudskiego, wojnie polsko-bolszewickiej oraz przewrotowi majowemu.

Malaparte odznaczał się jako uzdolniony polonista, obdarzony stylem żywym i bezpośrednim. Starał się nadać systemowi Mussoliniego określoną doktrynę, dowodził szeroko, że faszyzm jest zagadnieniem o wartości europejskiej. W pewnych okolicznościach występował jako najbardziej roznamiętniony ultrafaszysta. M. i. w r. 1928 w neapolitańskim „Mattino" podsuwał Mussoliniemu myśl chwołania się imperatorem, oświadczając, że nikt nie powinien mieć prawa mówienia do szefa rządu włoskiego po imieniu, ani ukazywania mu jakiegokolwiek spoufalenia. Tak wielki według niego dystans dzieli Mussoliniego od reszty Włochów. Innym znowu razem dawał dowody wielkiej niezależności i jego krytyczne wystąpienia cieszyły antyfaszystów. To też zczasem w poważnych kołach politycznych uznano go za awanturnika i człowieka narwanego. Ostatnio przebywał w Anglji, skąd nadsyłał artykuły do „Corierre della Sera".

Gdy przed paru dniami przybył do Rzymu, został aresztowany. Tak się kończy błyskotliwa karjera publicysty żydowskiego, który przez pewien czas wysługiwał się faszyzmowi.

Przy bladej, szarawo-żółtej cerze, przygasłych oczach, złem samopoczuciu, zmniejszonej chęci do pracy, ogólnem przygnębieniu, ciężkich snach, bólach żołądkowych, ucisku mózgowym i chorobliwem podnieceniu zaleca się pić przez kilka dni zrana naczczo szklankę wody gorzkiej **Franciszka-Józefa.** Zalecana przez lekarzy. Tg 412.

Z życia Polaków na Śląsku Opolskim

Zjazd plenarny Akademickiego Koła Wakacyjnego im. dr. Rostka w Raciborzu

Dnia 10 września br. obchodziło Akademickie Koło Wakacyjne w Raciborzu drugą rocznicę swego istnienia. Po nabożeństwie polskiem w kościele Dominikanów odbył się o godzinie 11 w „Strzesze" zjazd plenarny, rozpoczęty pieśnią Koła.

Ze sprawozdań członków zarządu wynikał ogrom trudności w pracy organizacyjno - społecznej. Konsolidacja wewnętrzna Koła znajduje się w stadjum ukończenia, czego dowodem były poprzednie przygotowania oraz cały przebieg obrad.

Działalność Koła na zewnątrz rozpoczęła się w ubiegłym roku pracy **uroczystą akademją ku uczczeniu pa**mięci wielkiego współziomka śp. dr. Józefa Rostka, którego ks. kan. dr. Szramek słusznie nazwał „konsekwentnym promotorem idei polskiej na Śląsku". W styczniu br. urządziło Koło swą tradycyjną „gwiazdkę" przy licznym udziale społeczeństwa ze wsi i z miasta, zaś w okresie świąt wielkanocnych zajęło się zorganizowaniem „święconych", która to impreza jednakowoż musiała ze względu na ówczesne naprężone stosunki polityczne w ostatniej chwili zostać odwołaną. Na zakończenie starego i rozpoczęcie nowego roku pracy urządziło Koło przyjęcie z herbatką.

Kierownictwo Koła pozostało w tych samych rękach, jak dotąd. Skład zarządu jest następujący: Stefan Różycki — prezes, Ludwik Affa — sekretarz, Augustyn Koza — skarbnik.

Następnie zdali członkowie sprawozdania ze swych wyjazdów na kolonje wakacyjne do Polski. Nad Bałtykiem bawiło czterech kolegów, zaś w malowniczej okolicy górskiej Małopolski wschodniej — pięciu.

O godzinie 15 zakończono obrady zjazdu.

Po wspólnym obiedzie brało Koło udział w uroczystościach z okazji 250-lecia odsieczy Wiednia przez Jana Sobieskiego, zorganizowanych przez Związek Polaków. Referat okolicznościowy wygłosił prezes Koła, p. St. Różycki.

O godzinie 18 urządziło Koło z okazji swej rocznicy przyjęcie z herbatką. Prezes powitał serdecznie gości miejscowych i pozamiejscowych m. in. przedstawiciela konsulatu generalnego w Opolu p. Gutyńskiego oraz przedstawicieli organizacyj akademickich z kraju i wygłosił programowe przemówienie. W miłym nastroju zakończył się obchód drugiej rocznicy istnienia Koła. (A.)

Miljony nas będą

Pod hasłem walki jest dzień dzisiejszy. Wżera się ona do każdej komórki społecznej, do każdej placówki. Bierze człowieka w swe szpony, zabierając mu ciszę i spokój, zabierając mu szerszą, dalszą myśl, a troską dnia i ciężarem jego do ziemi przygniata.

Aż oto Akcja Katolicka rzuca swoje hasło programowe najbliższej przyszłości. I zdawałoby się, że hasło to będzie hasłem pokoju. Tymczasem słyszymy znowu wołanie do walki. Lecz inna to walka. Motorem jej to nie nienawiść lecz miłość, nie ma ona burzyć, lecz budować, nie wnosić w dusze umęczone chaosu i zgrzytów, lecz pokój — ten pokój prawdziwy, Chrystusowy.

Walka — to hasło Akcji Katolickiej. Walka zdecydowana, walka mężna, która odważnych i bohaterów stwarza, walka o najwyższe Dobro, bo o Boga samego, walka z nowoczesnem pogaństwem. „Wynieście Chrystusa na drogi wasze i do warsztatów pracy waszej" — ma stać się ogólnem wołaniem, ma stać się tem sztandarowem hasłem, które skupi nie setki tysięcy katolików w Polsce, lecz miljony, Naród rzuci do Stóp Chrystusa.

Nadchodzi dzień 29 października, dzień poświęcony Królowi Królów, dzień, w którym w całej Polsce rozbrzmiewać będzie hasło podjęcia walki z nowoczesnem pogaństwem. Miljony nas będą, miljony tych, którzy wierzą i rozumieją: „I cóż ponad Boga!".

Generalny Komitet X Dnia Katolickiego podaje do wiadomości, że artystycznie wykonane nalepki na Dzień Chrystusa Króla są do nabycia w Archidiecezjalnym Instytucie Akcji Katolickiej, Poznań, pl. Nowomiejski 1a, w cenie 10 gr. za sztukę.

O podstawy współczesnego parlamentaryzmu

Tezy, przyjęte na konferencji Unji Międzyparlamentarnej w Madrycie

Madryt. (PAT.) Konferencja Unji Międzyparlamentarnej przyjęła jednomyślnie projekt rezolucji, wypowiadającej się za dostosowaniem parlamentaryzmu do obecnych warunków. Osiągnąć to zadanie należałoby przez:

1) Zapewnienie rządom większej stałości, jednak bez uszczuplenia praw parlamentu do kontroli. 2) Ustalenie terminu uchwalania budżetu państwa przy jednoczesnym obowiązku wnioskodawców, proponujących nowe wydatki, wskazania źródeł ich pokrycia.

3) Uproszczenie procedury parlamentarnej.

Konferencja wypowiedziała się również za plebiscytem w sprawach ratyfikacji konwencyj, dotyczących organizacji pokoju, oraz konwencyj międzynarodowych o specjalnem znaczeniu dla przyszłości krajów, które je podpisują.

15-lecie artylerji konnej

Warszawa (PAT). Z okazji 15-lecia artylerji konnej odbywają się w Warszawie zawody konne, t. zw. military przy udziale około 50 oficerów ze wszystkich D. A. K.

W pierwszym dniu rozegrano próbę ujeżdżania konia na czworoboku i próbę władania bronią białą i palną. Oba konkursy wykazały wielką sp: - ność zawodników.

Prowadzi po tych dwu próbach 14 D. A. K. przed 10. Indywidualnie na pierwszem miejscu znajduje się por. Nagórski z 7 D. A. K. (Poznań) przed por. Muszyńskim z 10 D. A. K.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Sobota. 14 października 1933.
Słońce: wschód 6,15 — zachód 17,02 — długość dnia 10 godzin 47 min.
Księżyc: wschód 0,02 — zachód 15,20 — po ostatniej kwadrze.
Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn. Sobota, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 5 st. C. Pogodnie. Wiatr północno - zach. Ciśnienie atmosferyczne 761 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 14 st. C najniższa plus 8 st. C.
Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego. dziś — 0,32 m.
Kal. rzk.: Kalikst P. i M. — jutro Jadwiga Wd., Teresa P.
Kal. słow.: Dzierzymir — jutro Drogosława.

Z POZNANIA

— * **Ceny za nabiał.** Ceny detaliczne, notowane w mieście Poznaniu w dniu 11 bm.: mleko niezbierane 1 litr 22 gr, jaja 1 szt. 10 gr, twaróg 1 kg. 80 gr, masło solone 1 kg. 3,60 zł, masło mleczarskie 1 kg. 4.00—4,20 zł.

— * **Na Walnem Zgromadzeniu Zw. Hodowców Konia Szlachetnego w Wielkopolsce** uchwalono na rok budżetowy 1933-34 pobierać od członków Związku, jako dobrowolne opodatkowanie 10 zł od każdego sprzedanego konia Komisji Remontowej na rzecz Wielkopolskiego Klubu Jazdy Konnej. — Związek Hodowców Konia Szlachetnego w Wielkopolsce podaje do wiadomości że Przewodniczący Komisji Remontowej nr. 2 przystąpi do ściągania odnośnych składek, przyczem wpłaty będą księgowane na miejscu zakupu i stwierdzone podpisem wpłacającego hodowcy. Podczas każdorazowego pobytu Komisji Remontowej w Poznaniu, złożone składki będą przekazane skarbnikowi Wlkp. Klubu Jazdy Konnej za pokwitowaniem w odnośnej księdze. Księga rachunków będzie przedkładana do wglądu Zarządowi Związku na każdem posiedzeniu Zarządu.

— * **Jazda samochodu bez kierowcy.** Wczoraj o godz. 8 wieczorem okolica pl. Świętokrzyskiego była widownią niecodziennego zajścia. Oto samochód P Z 41 503, pozostawiony bez nadzoru na ul. Ogrodowej, zaczął się toczyć w dół stromo biegnącej ulicy, prawdopodobnie z powodu rozluźnienia się hamulca. Przechodzący ulicą mechanik firmy Zagórski, Tatarski usiłował zatrzymać toczący się tyłem samochód, aby nie dopuścić do ewentualnej katastrofy na skrzyżowaniu ulicy Ogrodowej z Półwiejską. Rzeczywiście maszyna zatrzymała się... ale na ścianie domu, pod nr. 20, nie ulegając przytem prawie żadnemu uszkodzeniu. — Wypadek zebrał, jak zwykle, wielki tłum publiczności. Bezpańskim samochodem zajęli się wezwani szoferzy taksówek, którzy odstawili go, nie bez sprzeciwu i przeszkód ze strony publiczności, na ulicę R. Szymańskiego. O wielkości zajścia świadczy fakt, że zlikwidowano je dopiero około dziewiątej, przy pomocy dwóch posterunkowych.

Kierowca maszyny, który ją znalazł dopiero po dłuższym czasie, nie mógł się wylegitymować dyplomem szoferskim i nie potrafił nawet podjechać pod ul. św. Marcina wobec czego, w towarzystwie posterunkowego, przejechał się na województwo. Zaznaczyć wypada, że niepowołany kierowca nieswojego samochodu który omal nie spowodował poważniejszej katastrofy, jest, według zgodnej opinji publiczności, — pochodzenia semickiego. (jp)

— * **Aresztowania.** Na ul. Marszałka Focha przytrzymała policja Franciszka Paszkiewicza (ul. Wyspińskiego 35) i bezrobotnego Józefa Kozłowskiego (Zagórze 13), w chwili, gdy nieśli skradzione na Dębcu kwiaty. Narazie nie ustalono, gdzie dopuścili się oni kradzieży. (kl)

— * **Pobity przy „Złotym Rogu".** Ub. nocy powstała na ul. Jasnej przed restauracją „Złoty Róg" bójka między kilku osobnikami. Podczas zajścia uderzony został laską w głowę p. Franciszek Kujawa (ul. Kościelna 18). Poraniony udał się na stację pogotowia ratunkowego, gdzie go opatrzono. (kl)

— * **Samochód najechał chłopca.** Na ul. Wrocławskiej najechany został przez samochód, prowadzony przez p. Leina Dolewskiego (św. Marcin 14), sześcioletni Mieczysław Grupa (ul. Półwiejska 6) w chwili, gdy przebiegł przez jezdnię. Nieszczęśliwego chłopca przewieziono do szpitala miejskiego. (kl)

— * **Skutki niewczesnego żartu.** Przed kilku dniami donieśliśmy o rzekomym napadzie na p. Helenę Chwirotównę, którego dokonać miał na ulicy zamieszkały przy ul. Knapowskiego 29, Stefan Klatt, zarzucając jej płaszcz na głowę. W toku dochodzeń ustalono, że Klatt jest dawnym znajomym Chwirotówny i że był to tylko żart, który miał tak nieprzyjemne następstwa. (kl)

— * **Ludzie giną.** W niewyjaśnionych okolicznościach zaginął w dn. 8 b. m. 26-letni Andrzej Marciniak, zatrudniony u adwokata p. Majera pod Mosiną. Krytycznego dnia wyszedł Marciniak do lasów mosińskich, w celu ewentualnego spłoszenia kłusowników i od tej chwili zaginął. Okoliczni mieszkańcy słyszeli dwa strzały, jednak w tej sprawie nic bliższego narazie niewiadomo.

W dniu 11 bm. wyszedł z gajówki w Skrzynicy w gminie Piotrków Lubelski 12-letni Jan iCelas. Chłopiec odjechał na rowerze i przypuszcza się, że padł on ofiarą wypadku. (kl)

Dokoła ponurej zbrodni wildeckiej

Stasia Ogrodowskiego, jak nie było tak i niema. Od chwili tragicznej śmierci jego matki zaginął za nim wszelki ślad. Gdzieś tam ktoś coś mówił, że go widział, ale to chyba plotka była, jeśli zgoła nie fantazja. Stasia niema. Więc chyba nie żyje już?!

Gdyby żył — taki narzuca się pogląd — wiedzianoby już coś o nim. Prawdopodobnie zatem chłopiec padł z ręki tego samego zbrodniarza, co matka. A w takim razie, gdzie są zwłoki Stasia? Nie wiadomo i trudno powiedzieć, kiedy to będzie wiadomem. Stasiu był prawdopodobnie świadkiem zbrodni i jako świadka niebezpiecznego zbrodniarz chciał go się pozbyć. Oto najprostsze i najbliższe chyba prawdy rozwiązania ponurej zagadki z ul. Przemysłowej nr. 30.

Władze ze swej strony w dalszym ciągu energicznie dochodzą całkowitego jej wyświetlenia. Sekcja zwłok ś. p. Marji Ogrodowskiej wykazała, że została ona najpierw uduszona, przyczem zemdlała; silne uderzenie siekierą położyło kres jej życiu. Morderca działał z premedytacją, uważając na każdy szczegół zbrodni.

Dokoła Ogrodowskiego zacieśnia cię coraz silniej pasmo poszlak i podejrzeń. Z uwagi jednak na tajemnicę toczącego się wciąż jeszcze śledztwa, bogaty materjał, zdobyty w dochodzeniach drogą przesłuchania świadków, oględzin lokalnych, sekcji zwłok i t. p., nie może narazie być ujawniony. Władze strzegą tajemnicy w obawie przed przedwczesnem ujawnieniem jakiegokolwiek szczegółu, coby śledztwo mogło utrudnić.

Dodać należy, że podejrzany o morderstwo ojciec i mąż pochodzi z folwarku Kaczyn pod Miłosławiem.

GŁOSY CZYTELNIKÓW

U nas a w Niemczech

Z kół nauczycielskich piszą nam: Onegdaj ukazał się w „Kurjerze Pozn." artykuł o przymusowem nauczaniu w Niemczech przedmiotów z dziedziny obrony lotniczej i przeciwgazowej. Poszczególne kuratorja uruchomiły specjalne kursy nauczycieli, ażeby w ten sposób dostarczyć wykładowców.

Nie od rzeczy będzie poruszenie tych zagadnień w Polsce. Otóż niedawno ukazało się rozporządzenie dla kierowników i nauczycieli szkół o przynależeniu dziatwy szkolnej do organizacji. W myśl tego rozporządzenia dzieci należeć muszą do Koła Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych oraz mogą należeć do jednej z następujących organizacyj: Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, Polski Czerwony Krzyż i Liga Morska i Kolonjalna. Opłata na rzecz Koła Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych wynosi dla rodziców przy wstępowaniu 4.50 zł, a dla dzieci 5 gr miesięcznie, w pozostałych organizacjach składka miesięczna wynosi dla dziatwy 10 groszy.

W związku z powyższem rozporządzeniem nasuwa się pytanie, kto ma decydować o przynależności dzieci do jednej z powyższych trzech organizacyj. Ze względu na wielkość organizacji i ilość członków na pierwszy plan wysuwa się niewątpliwie L. O. P. P. Zarówno jednak P. C. K. jak i Liga Morska i Kolonjalna są organizacjami równie ważnemi i godnemi poparcia.

Ponieważ poszczególnym organizacjom zależy na tem, aby przyciągnąć jak największą ilość dzieci, dochodzi niejednokrotnie do dziwnych sytuacyj. Do szkoły naprzykład przyjedzie instruktor L. O. P. P., któremu udaje się przyciągnąć dziatwę szkolną do tej organizacji. Po kilku miesiącach przyjeżdża znowu działacz P. C. K., który przekonuje nauczyciela o konieczności przynależenia dziatwy do jego organizacji. Co się dzieje? Dziatwa występuje z L. O. P. P. i wstępuje do P. C. K.

Naszem zdaniem dziatwa szkolna powinna należeć do wszystkich trzech organizacyj, gdyż wtedy dopiero zrozumie ona doniosłość roli, jaką organizacje te spełniają w czasie pokoju, względnie spełnią na wypadek wojny. Czynniki miarodajne powinny problem ten corychlej rozwiązać w inny sposób.

Z POZNANSKIEGO

— * **GNIEZNO.** (490 rocznica Cechu Szewskiego.) W tych dniach odbyło się zebranie Cechu Szewskiego w Gnieźnie, które zagaił starszy Cechu, wygłaszając dłuższe przemówienie i zachęcając wszystkich członków Cechu do wstąpienia do Zjednoczenia Rzemiosła, powstałego na gruncie gnieźnieńskim. Po dłuższej dyskusji wszyscy zebrani wypowiedzieli się przeciwko wnioskowi p. Hordyka. Najważniejszym punktem zebrania była sprawa 490-lecia istnienia Cechu, którego obchód zarząd wraz z komisją, wybraną na ostatniem zebraniu, postanowił urządzić 20 bm. Program obchodu przewiduje uroczyste nabożeństwo we Farze, uroczyste zebranie i zabawę taneczną.

— (Nieszczęśliwy wypadek.) 11 bm. w Babinie, pow. wrzesiński, przy młóceniu zboża u rolnika Feliksa Siwiaka, dostał się pod wałek transmisyjny jego 8-letni syn, Bolesław, odnosząc poważne uszkodzenia ciała, wskutek których zmarł.

— (Kradzież.) Musielak Stefan, ul. św. Wawrzyńca, zgłosił kradzież 178 zł gotówki; jako podejrzanego o dokonanie kradzieży ujęto i osadzono w areszcie Stanisława W. z ul. św. Wawrzyńca 34.

— * **KOŹMIN.** (Osobiste.) Z powodu likwidacji miejscowego seminarjum nauczycielskiego, przeszedł p. dyr. Dymek na emeryturę i objął stanowisko profesora w gimnazjum Adama Mickiewicza w Poznaniu.

— (Z jarmarku.) Ostatni jarmark, który odbył się 12 bm., odznaczał się w stosunku do poprzednich znacznie zwiększoną frekwencją. Pocieszającym objawem jest fakt, iż ludność tak miejscowa, jak wiejska, zaczyna zdawać sobie sprawę z głoszonego hasła „Swój do swego" i omija żydowskie stragany.

— * **LESZNO.** (Odczyt A. M. Swinarskiego.) W niedzielę urządza T. N. S. W. w Lesznie wieczór autorski, na którym wystąpią poeci wielkopolscy Artur Marja Swinarski i Marjan Turwid. Specjalne zainteresowanie budzi odczyt p. Swinarskiego, który w formie lekkiego feljetonu skomentuje swoje utwory poetyckie.

— * **OBORNIKI.** (Osobiste.) 10 bm. obchodzili pp. Walenty i Pelagja Stachowiakowie w Obornikach srebrne gody małżeńskie. Na intencję jubilatów mszę św. odprawił ks. prob. Szymański w kościele farnym. — Dotychczasowy inspektor szkolny, p. prof. Jan Nosal z Obornik, przeszedł w tych dniach w stan spoczynku, a jego miejsce zajął p. Hallerciński z Szamotuł.

— (Zawody kościuszkowskie.) Pod kierownictwem Bolesława Brodniewicza odbyły się w ub. niedzielę na boisku sportowem zawody kościuszkowskie miejscowego gniazda sokolego.

— (Kradzieże.) Właścicielowi ziemskiemu, p. Zdzisławowi Drostemu z Uchorowa, skradziono z pola w nocy, 9 bm., większą ilość kapusty. Złodziei wykryto, przyczem łup im odebrano i zwrócono poszkodowanemu.

— * **ODOLANÓW.** (K. S. „Odolanovia".) Mecz w piłkę nożną pomiędzy K. S. „Odolanovia" a K. S. „Abarjak" zakończył się wynikiem 10:1 (4:1).

— (Osobiste.) 12 bm. żegnało tutejsze nauczycielstwo inspektora szkolnego p. dr. Speraczyńskiego, który został przeniesiony do inspektoratu w Ostrzeszowie.

— (Próba P. O. S.) Kilka dni temu odbyła się próba o P. O. S., do której stanęło 38 osób.

— * **SZAMOTUŁY.** (Osobiste.) Długoletni zastępca burmistrza p. Bolesław Zawadzki złożył swój urząd.

— (Zaginęła.) Józefa Śliwińska, lat 19, pochodząca z Piotrowa pow. szamotulskiego, oddaliła się 20 września z domu rodzicielskiego i dotąd nie wróciła.

— (Kradzieże.) Ze spichrza p. Almy Strothmann w Baborówku skradziono 20 ctr. żyta. W Pęckowie skradziono w jednej nocy Józefowi Nowickiemu 6 kur, Janowi Stańskiemu 11 kur, Andrzejowi Dominowi 17 królików i Józefowi Szubertowskiemu 2 prosięta. Z mieszkania p. Karola Kattnera przy ul. Dworcowej zginął aparat fotograficzny, dwa płaszcze, kilka par obuwia i 12 zł gotówki. Sprawcę ujęto.

— (Z klubu tennisowego) Mistrzami tutejszego klubu tennisowego zostali pp. dyr. Borówka i Stefan Zwierzyński.

— * **SWARZĘDZ.** (Katastrofa samochodowa.) Wczoraj wydarzyła się pod Swarzędzem katastrofa samochodowa, która omal nie pochłonęła młodego życia. Z Poznania w poszukiwaniu za pracą, jechał na rowerze do Nekli p. Józef Szlachciak, który przejeżdżając koło tutejszego składu drzewa p. Gruendla, zderzył się z prywatnym samochodem z Gdańska, tak, że upadł bez przytomności na bruk. Szofer samochodu przewiózł bezprzytomnego do tutejszego zakładu ortopedycznego, gdzie opatrujący go lekarz p. Komza, stwierdził ogólne kontuzje głowy i rąk.

— * **WIELEŃ.** (Zmiana własności.) Majątek Ostrowo pod Wieleniem, będący dotąd w posiadaniu socjalistycznego Z. Z. K. przeszedł drogą kupna na własn. Wydziału Opieki Społecznej magistratu m. Warszawy, który zamierza urządzić tam dom dla starców. Pracę około przebudowy już rozpoczęto.

Z POMORZA

— * **CHOJNICE.** (Z rady miejskiej.) Pod przewodnictwem burmistrza p. dr. Sobierajczyka odbyło się posiedzenie rady miejskiej, na którem m. in. przemianowano ul. Długą na „kpt. Żwirki i inż. Wigurę". Wniosek adwokata Sergota o przyznanie mu prawa swojszczyzny został przyjęty. Poza tem załatwiła Rada szereg spraw drobnych.

— (Park Sobieskiego.) Ks. kanonik Makowski rzucił myśl przemianowania lasku miejskiego na „Park Sobieskiego" celem uczczenia 250-lecia odsieczy wiedeńskiej oraz ze względu na węzły łączące wielkiego króla z Pomorzem.

— (Z życia Z. M. N.) Z okazji rocznicy istnienia swego, Zw. Młodych Narodowców urządza 4 listopada w salach hotelu „Centralnego" wieczornicę, na którą uprzejmie się zaprasza miejscowe obywatelstwo.

— (Kasiarze przy pracy.) W nocy na 12 bm. nieznani sprawcy włamali się do restauracji p. Józefa Kosiedowskiego w Czersku i rozpruli kasę ogniotrwałą rabując z niej około 1000 zł. Po włamywaczak brak śladu.

— (Rodzina zatruta grzybami.) Na majętności Duża Cerkwica pod Sępolnem zachorowała ciężko rodzina tamt. szwajcara, składająca się z 10 osób, po spożyciu grzybów, uzbieranych w pobliskim lesie. Dotąd zmarło trzech członków rodziny mimo natychmiastowej pomocy lekarskiej.

— * **TCZEW.** (Strzelanie Bractwa Kurkowego. Królem tego strzelania został p. Andretzki z Tczewa.

— (Złote gody małżeńskie.) P. Franciszek Bąkowski, em. nauczyciel i Anna z Ziehmannów, zamieszkali w pobliskiem Ludwikowie, obchodzili złote gody małżeńskie. Sędziwej parze pobłogosławił w kościele paraf. ks. prob. Lorenc.

— (Przedhistoryczne wykopaliska.) Na terenie budowy niemieckiej szkoły średniej na Czyżykowie w Tczewie, natrafiono przy wykopach fundamentów na grobowiec słowiański, pochodzący z przed nar. Chrystusa. Wśród wykopalisk znaleziono rozsypane naczynia, urny zdobione ornamentyką oraz kości zwierzęce.

— (Pod opieką policji.) Od szeregu miesięcy umocnione posterunki policyjne, uzbrojone w karabiny, pilnują na rynku tutejszym targów tygodniowych.

— (Wypadek samochodowy.) Na szosie Opalenie — Gniew w powiecie tczewskim, nastąpiło w ub. tygodniu zderzenie samochodów ciężarowych. Oba samochody zostały poważnie uszkodzone. Wypadków w ludziach nie było straty znaczne.

Z BYDGOSZCZY

— **Stypendja bydgoskie.** Na tajnem posiedzeniu Rady miejskiej w ub. czwartek, przyznano na bieżący rok akademicki 12 stypendjów w sumie od 60 — 80 zł miesięcznie. 8 stypendjów przyznano z funduszu im. Kopernika na studja w szkołach akademickich i 4 z funduszów stypendjalnych dla kształcących się w zawodach techniczno - rzemieślniczych. Stypendja przyznano: Miklasowi, Gołębiowskiej, Ziętakowi, Szwackiemu, Gacy, Malczewskiemu, Hęciakowi, Adamskiemu, Podgórskiemu, Przyborskiemu, Sassowi i Zbichorskiemu.

— **Kasa Chorych a lekarze.** Zaległości Kasy Chorych w stosunku do lekarzy są nieustanną bolączką. Wielokrotnie już obiecywano wyrównanie należności lekarskich, regulowano je za szereg miesięcy wstecz wekslami, a jednak zaległości nie maleją. Jak dowiadujemy się, ostatnio lekarze bydgoscy otrzymali od Kasy Chorych weksle na należne im kwoty z początko-

Do Czechosłowacji. Wycieczka. Wyjazd 25 bm. Cena łącznie z wszelkiemi kosztami i paszportem zł 310.— Zgłoszenia „Orbis" Plac Wolności 9, tel. 52-18. ng 5936

wych miesięcy roku bieżącego do marca włącznie. Na dalsze należności podobno KasaChorych zaproponowała modną ostatnio transakcję: zamiast pieniędzy — pożyczkę narodową.

— **Dworzec autobusowy** jest już na ukończeniu. Zewnętrznie całkowicie gotowy i okryty dachem. Obecnie odbywa się tynkowanie dworca wewnątrz. Otwarcie nastąpi prawdopodobnie około 1 listopada.

— **Sprawa strzelnicy.** Zarząd okręgowy Powstańców i Wojaków na wiosnę roku 1932 rozpoczął budowę własnej strzelnicy małokalibrowej na Jachcicach. Do pracy zaprzągnęli się członkowie gniazd bydgoskich P. i W. i już w prowizorycznie wykończonej strzelnicy odbyli ćwiczenia strzeleckie w dniu 3 maja ub. roku. Chcąc utworzyć tam placówkę sportową według wszelkich wymagań nowoczesnej techniki, zwrócił się zarząd P. i W. do miasta z prośbą o subwencję w wysokości 2000 zł. Sumę taką przyznano i umieszczono ją w budżecie. Ponieważ jednak organizacja Powstańców i Wojaków nie cieszy się łaskami władzy wojskowej, nie chciała bowiem podporządkować się t. zw. grudziądzkiemu statutowi, obecnie po półtora roku uznano strzelnicę za nieodpowiednią i położoną w punkcie niebezpiecznym, a magistrat zaproponował Radzie Miejskiej skreślenie subwencji z budżetu. Jak wzmiankowaliśmy w sprawozdaniu z czwartkowego posiedzenia Rady, zaoponował przeciwko skreśleniu przewodniczący Narodowego Koła Gospodarczego, red. Fiedler, jednakowoż wniosek magistratu o skreślenie przeszedł większością 2 głosów. Co się teraz stanie ze strzelnicą, którą P. i W., licząc na subwencję, już prawie całkowicie wykonali, niewiadomo.

— **Śmierć na weselu.** Nocy czwartkowej na weselu p. Appelta z córką dyrektora bydgoskiego oddziału firmy Giesche, p. Preissówną, zdarzył się tragiczny wypadek. Ojciec pana młodego, przyglądający się ochoczym tańcom gości weselnych, osunął się nagle na ziemię i zmarł na udar serca.

— **Skutku kłótni.** W czwartek wieczorem przy ul. Grunwaldzkiej 152 doszło do kłótni między niejakim Oszubskim a Kwiecińskim. Podczas kłótni Oszubski wyjął rewolwer i postrzelił swego przeciwnika w udo. Rana na szczęście nie była niebezpieczna, to też Kwiecińskiego po opatrzeniu w lecznicy miejskiej odstawiono na dalszą kurację do domu.

— **Wypadek przy pracy.** W piątek, 13 b. m. Kurt Stegman, pracownik fabryki czekolady „Lukullus", porwany przez maszynę, uległ zgnieceniu klatki piersiowej i złamaniu paru żeber. Karetka Pogotowia Ratunkowego odwiozła go do szpitala Diakonisek, gdzie poddano nieszczęśliwą ofiarę wypadku natychmiastowej operacji. Życiu Stegmana nie zagraża niebezpieczeństwo.

— **Jarmark w Bydgoszczy.** Jarmark na konie, było rogate i nierogaciznę odbędzie się we wtorek 17 bm. rano na targowisku przy Rzeźni miejskiej.

Ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 14. 10. 1933 r.

Warunek: handel hurt. łać. wag. dost. bież. za 100 kg w złotych:

Ceny tranzakcyjne: żyto 85 tonn par. Bydgoszcz 14,50; owies 75 tonn par. Bydgoszcz 14,00—14.80; otręby żytnie 10 tonn par. Bydgoszcz 8 50.

Ceny orjentacyjne: żyto, pszenica bez zmiany, owies 13,75—14 00.

Reszta notowań bez zmiany.

Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 1131 tonna, pszenicy 131 tonna, jęczmienia przem. 189 tonn, owsa 238 tonn, mąki pszennej 56 tonn, żytniej 44 tonny, otrąb pszennych 131 tonna, żytnich 83 tonny, jęczmiennych 15 tonn, grochu pastewnego 10 tonn, Viktr. 35 tonn, gorczycy 12 tonn, buraków suszonych 45 tonn, makuchu 16 tonn, koniczyny białej 2,5 tonn. Ogółem 2,312 tonn.

Z ŁÓDZKIEGO

— * **KALISZ.** (Notarjusz w Warcie.) P. Jerzmanowski, adwokat z Konina, mianowany został notarjuszem w Warcie pow. konińskiego.

— (Tow. Prawidłowego Myśliwstwa.) 16 bm. o godz. 18 w pierwszym, a o 19 w drugim terminie, odbędzie się ogólne zebranie członków Towarzystwa Prawidłowego Myśliwstwa w Kaliszu.

— (Wybory do Rady Miejskiej w marcu lub kwietniu.) Jak donosiliśmy, na terenie gmin miejskich i wiejskich województwa łódzkiego prowadzone są spisy wyborców, które mają posłużyć dla orjentacji przy podziale miast i gmin na okręgi wyborcze. Pierwsze odbędą się wybory do gromad wiejskich, prawdopodobnie już w listopadzie. Po wyborach gromadzkich zarządzone zostaną wybory do rad gminnych w gminach wiejskich, a następnie w miastach niewydzielonych. W marcu lub kwietniu roku przyszłego odbędą się wybory do rad miejskich w miastach wydzielonych, a więc na terenie wojew. łódzkiego: w Łodzi, Kaliszu, Piotrkowie, Pabjanicach, Tomaszowie Mazowieckiej i Zgierzu. Następnie w ciągu czerwca odbędą się prawdopodobnie wybory do Powiatowych Związków Komunalnych.

— (Pożary w pow. kaliskim.) W kol. Pośrednik, gm. Iwanowice, spaliła się w dniu 9 bm. stodoła, napełniona tegorocznym sprzętem z pól i łąk, należąca do gospodarza Wojciecha Zimnego. Straty wynoszą 2500 zł. — 10 bm. w osadzie Iwanowice spłonął wiatrak wraz ze zbożem i mąką, należący do Franciszka Najdańskiego.

— (Okradziona staruszka.) W dniu 13 bm. na rynku Dekerta w Kaliszu okradziono 77-letnią Marjannę Fratczak. Staruszka miała schowane na piersiach 40 złotych. Kupując coś na rynku, wydobyła z zanadrza swój skarb w celu zapłaty. Ten moment wykorzystała banda złodziejaszków i wyrwawszy woreczek z pieniędzmi, uciekła, pozostawiając osłupiałą staruszkę na rynku bez pieniędzy i towaru.

— (Uczczenie kaliszanina patrjoty-społecznika.) W dniu 10 bm. odbyło się w Warszawie pierwsze posiedzenie tymczasowego Komitetu uczczenia w stolicy śp. profesora Alfonsa Parczewskiego. — Akademja, projektowana pierwotnie na dzień 22 października rb., została odłożona w tym celu, aby przez zaproszenie do Komitetu liczniejszego grona osób nadać tej uroczystości charakter wielkiego święta. Komitet postanowił powołać do współpracy przedstawicieli zrzeszeń naukowych i wyższych uczelni, jak uniwersytetów warszawskiego, wileńskiego, poznańskiego i innych społecznych instytucyj, z prośbą równoczesną o przybycie na specjalne posiedzenie, odbyć się mające w Warszawie dnia 22 bm., o godz. 12 w południe w lokalu Tow. Miłośników Historji, przy ul. Stare Miasto nr. 31. Wówczas ustalona będzie data obchodu uroczystości.

— * **PABJANICE.** (Z akcji katolickiej.) W piątek 20 bm. w sali Domu Katolickiego odbędzie się zebranie członków Stowarzyszenia Mężczyzn Katolików przy parafji Najśw. Marji Panny w Pabjanicach, na którem p. kpt. rez. L. Grzegorzak wygłosi odczyt n t. „Mężni i uczeni ludzie w dziejach Polski".

— (Roboty publiczne.) W związku z przyznanym kredytem 700 000 zł z funduszu pracy tymczasowemu zarządowi miasta Pabjanic, roboty publiczne postępują w szybkiem tempie. Reguluje się ul. Kościuszki, Pułaskiego oraz pl. Dąbrowskiego przed kościołem św. Mateusza, gdzie w krótkim czasie ma stanąć pomnik Niepodległości, wyobrażający legjonistę. Należy zaznaczyć, że budowa wspomnianego pomnika pochłonęła olbrzymie sumy.

— (Znów zatrzymanie gazet.) 12 bm. została zatrzymana przez policję w urzędzie pocztowym przesyłka nieskonfiskowanej gazety „Samoobrona". Adresatowi, gdy się zgłosił do komisarjatu P. P. w Pabjanicach o potwierdzenie zatrzymania gazet, odmówiono wydania tegoż.

— * **PIOTRKÓW TRYB.** (Kradzieże.) Z ubieralni piekarni przy ul. Litewskiej 6 skradziono na szkodę Alberta Kierhauera i Franciszka Kordzińskiego ubranie i bieliznę. Wartość skradzionych rzeczy wynosi 70 zł — Do mieszkania Józefa Feji, zamieszkałego przy ul. Wujnowskiej 99, dostali się w nocy przez wybicie szyby jacyś złodzieje, którzy zabrali z szuflady stołu 117 zł.

— (Wymówienie pracy wszystkim pracownikom Hurtowni Monopolu Spirytusowego.) W związku z zamierzonemi przez rząd zmianami sprzedaży wyrobów monopolu spirytusowego, wszyscy pracownicy Hurtowni Monop. Spiryt. w Piotrkowie, otrzymali jeszcze dnia 30 września rb wymówienie pracy. Analogiczne wymówienie lokalu otrzymała dyrekcja firmy Ł. J. Borkowski w Piotrkowie w budynkach której Hurtownia ma swoje magazyny. Jak słychać, z dniem 1 stycznia 1934 r. hurtownie te mają przejść w ręce prywatne.

— * **SIERADZ.** (Wystawa rolnicza.) W dniu wczorajszym została otwarta w Sieradzu w sali teatru miejskiego Wystawa Pracy Przysposobienia Rolniczego, zorganizowana przez Okręgowe Tow Organizacyj i Kółek Rolniczych w Sieradzu. Uroczystego otwarcia wystawy dokonał zastępca starosty, wygłaszając przemówienie o znaczeniu wystawy dla rozwoju rolnictwa. Wystawa trwa do 15 bm.

— * **ZDUŃSKA WOLA.** (Pożar.) 11 bm. wybuchł pożar w szarpiarni fabryki Szpirego przy ul. Opiesińskiej. Większych strat nie było.

— (Pobicie dozorcy.) Pan K. właściciel kamienicy w rynku, nie życzył sobie, by na jego podwórzu stała „kucka". Właściciele „kucki" gwałtem ją jednak postawili, przyczem żona Icka Boruc, Wajsgola z synami pobiła dotkliwie dozorcę tego domu krzycząc: „ja tu rządzę, t ynie masz nic do gadania".

Bezrobotni hutnicy budują hutę szkła!

Zdrowa i trzeźwa inicjatywa bezrobotnych hutników w Piotrkowie

Z Piotrkowa Tryb. donosi (sk): W tych dniach kilku bezrobotnych hutników Huty „Kara" rzuciło projekt wybudowania w Piotrkowie huty szklanej na zasadach spółdzielczości. Projekt ten został przyjęty i w początkach bieżącego tygodnia ukonstytuował się prowizoryczny zarząd, który w dniu wczorajszym obradował nad sposobami zdobycia funduszy na budowę nowej fabryki. Postanowiono przedewszystkiem określić wysokość udziałów na 100 złotych, płatnych w dwóch 50-złotowych ratach. Wyłonił się również projekt przyjmowania jako udziału — pracy. Projekt ten ma największe szanse powodzenia, jednak ze względu na to, że ten sposób zdobywania udziałów opóźniłby powołanie do życia nowej placówki spółdzielczej, — narazie nie bierze się go pod uwagę.

Huta ta, według zapewnień organizatorów, znajdzie poparcie czynników rządowych, czy to przez udzielenie pożyczki, czy wreszcie przez zapewnienie zbytu produkcji. Jak nas poinformowano, fabryka ta miałaby wytwarzać szkło okienne, którego odbiorcą byłaby kolej, i butelki dla państwowego monopolu spirytusowego. Wanna według projektu organizatorów będzie zbudowana w ten sposób, że umożliwi jednoczesne wyrabianie tafli i butelek.

Mająca się wybudować huta szklana w Piotrkowie pod nazwą „Spółdzielcza Huta Szkła w Piotrkowie", zatrudniałaby około 300 robotników, co bardzo poważnie przyczyniłoby się do zmniejszenia bezrobocia w naszem mieście. Z tych to właśnie względów projekt ten znalazł poparcie u czynników miarodajnych. Jeżeli poczynania zarządu komitetu budowy nie natrafią na poważniejsze przeszkody, istnieje uzasadniona nadzieja, iż fabryka ta stanie jeszcze tej zimy.

Znając niedole bezrobotnych, wykwalifikowanych hutników, którzy długi już czas znajdują się bez pracy, myśli zorganizowania takiej fabryki należy tylko przyklasnąć.

Bestjalski napad

Z Piotrkowa donosi (sk): Prawdziwym postrachem i grozą wsi Gutków, gm. Bętków, był głośny awanturnik i zawadjaka, znany i kilkakrotnie notowany za podobne awantury w policji i sądzie, 20-letni Stefan Bojanowski, któremu wreszcie posunęła się noga.

Oto w tych dniach młodzieniaszek ten urządził sobie spacer późnym wieczorem po wsi. Przy zagrodzie gospodarza Zygmunta Kłysa wyskoczył z zabudowań pies i zaczął na spacerowicza ujadać. Bojanowski wyjął rewolwer i celnym strzałem zabił psa. Na odgłos strzału wyskoczył właściciel psa, który ujrzawszy go nieżywego, chciał Bojanowskiego odprowadzić do posterunku policji. Bojanowski jednak kategorycznie żądaniu temu odmówił, a gdy Kłys upierał się, błyskawicznie dobył noża i począł nim zadawać razy.

Krzyk napadniętego wywołał z domu jego brata, którego również spotkał ten sam los. Bojanowski, dokonawszy tego zbrodniczego czynu, odszedł wolno, niezatrzymany przez nikogo, w obawie przed ewentualnym użytkiem brani palnej, jaką miał przy sobie. Do rannych zawezwano lekarza, który Zygmunta Kłysa ze względu na bardzo poważny stan pozostawił w domu, jego brata zaś, lżej rannego, polecił przewieźć do szpitala. W niedługim czasie Zygmunt Kłys zmarł.

Dokonana sekcja zwłok przez komisję sądowo-lekarską wykazała 17 ran, zadanych nożem, z których jedna w okolicy brzucha była śmiertelną. Policja aresztowała mordercę. Stan brata zabitego nie budzi obaw.

Afera morfinowa w Łodzi

Niedawno donosiliśmy, że naskutek przeprowadzonej rewizji zamknięte zostały w Łodzi 2 składy apteczne, za sprzedaż niedozwolonych medykamentów. Właścicieli obu składów zwolniono obecnie z aresztu, aresztowano natomiast kierownika.

W związku z powyższą notatką, Polskie Powszechne Tow. Farmaceutyczne prosi nas o zaznaczenie, że w Łodzi zamknięto nie apteki, lecz drogerje, zwane na terenie b. Kongresówki, składami aptecznemi.

Karmelki
WEDLA
zawdzięczają
smak i aromat
ŚWIEŻYM OWOCOM
P 4 729-62.452

Z ŁODZI

— **Nocy dzisiejszej dyżurują apteki:** H. Dancerowej, Zgierska 57, W. Groszkowskiego, 11 Listopada 15, S-ców Gorfeina, Piłsudskiego 54, St. Bartoszewskiego, Piotrkowska 164, H. Rembielińskiego, Andrzeja 28, A. Szymańskiego, Przędzalniana 75.

— **Za pracę w niedzielę.** Inspektor Pracy przeprowadzając lustrację stwierdził, że w zakładzie krawieckim Borucha Sznychewicza, przy ulicy Aleksandryjskiej 27 prowadzono w niedzielę 30 września robotę i że zatrudnieni byli czeladnicy. Sznychewicza pociągnięto do odpowiedzialności karnej. Sąd pracy w Łodzi skazał go na 200 zł grzywny lub 14 dni aresztu.

Abram Rymer w fabryce swej przy ul. Głównej 33, w niedzielę dnia 28 kwietnia rb. zatrudniał robotników. Sąd pracy w Łodzi skazał Rymera na 200 zł grzywny, lub 14 dni aresztu.

— **Śmiertelna bójka.** W fabryce S-ców Millera w Rudzie Pabjanickiej wynikła bójka między robotnikami Józefem Szymczakiem i Franciszkiem Bartczakiem. Bartczak uderzył Szymczaka tak silnie w głowę, że ten padł na ziemię i uderzywszy głową o żelazny kant maszyny doznał rozbicia czaszki. Rannego w stanie agonji przewieziono do szpitala.

— **Awantury przed fabrykami.** Strajk metalowców przeciąga się. Fabrykanci wywiesili obwieszczenie, iż angażują nowych robotników na miejsce strajkujących. Ze strony robotników postawiono specjalne warty przed fabrykami, niedopuszczając kandydatów do wnętrza fabryki.

Na tem tle wynikła awantura przed fabryką Weigta na ulicy Senatorskiej. Policja aresztowała jednego opornego.

Inspektor pracy odbył konferencję z przedstawicielami strajkujących, przyrzekając interwencję u fabrykantów.

— Tow. Polsko - Szwedzkie. W lokalu konsulatu szwedzkiego odbyło się posiedzenie organizacyjne Tow. Polsko-Szwedzkiego. Do zarządu wybrani zostali adw. Chomich, płk. Chilraski i inni.

— **Odszkodowanie za wymówienie pracy z powodu spalenia fabryki.** Do sądu pracy w Łodzi wpłynęły skargi robotników firmy Bracia Piotrowscy D. Fuks i S-ka. Fabryka ta przy ul. Pomorskiej 141 spłonęła w roku bież. Robotnicy dowodzili, że firma otrzymała odszkodowanie za spaloną fabrykę i wobec niewymówienia pracy na 14 dni obowiązana jest wypłacić im odszkodowanie. Sprawa wywołała zrozumiałe zainteresowanie ze względu na swój niecodzienny charakter.

— **Adwokat skazany na 6 miesięcy więzienia.** W dniu wczorajszym sąd okręgowy w Łodzi zakończył rozprawę przeciw adwokatowi łódzkiemu Stefanow. Łukasiewiczowi, który wspólnie z Moszkiem Brokmanem wyłudził w sposób oszukańczy od kupca Fiszmana towary na 3000 zł. W wyniku rozprawy sąd skazał Łukasiewicza i Moszka Brokmana każdego na 6 miesięcy więzienia.

— **Likwidacja tajnej fabryki zapalniczek.** Przy ul. Pabajnickiej 46 straż graniczna zlikwidowała w mieszkaniu Józefa Rzepki fabrykę zapalniczek. Rzepkę ujęto na targu w Zduńskiej Woli, gdzie rozsprzedawał swoje wyroby, rozwożąc je na wozie. Na wozie skonfiskowano 60 zapalniczek, w mieszkaniu zaś Rzepki również znaczną ilość zapalniczek gotowych, sztance, metal itd. Rzepkę zatrzymano.

— **Pożar.** We wsi Jerwonice, gminy Puczniew powiat łódzki, wybuchł pożar w zagrodzie Zygmunta Pawlaka. Pożar rozszerzył się i zniszczył 6 zagród włościańskich, składających się z 27 budynków. Straty wynoszą 79.000 zł. Przyczyny pożaru nieustalono.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 13 bm. zgłoszono: Stanisław Hałas, stróż, 78 l. Czesława Jóźwiakówna, 5 m 5 d. Marja Matylda Koczorowska, 7 lat. Stanisława Jaskulska 1 r. 6 m. 20 d. Katarzyna Wowerowa z d. Roszakówna, wdowa, 72 l. Józef Paszkiewicz, bez zawodu, 21 l. Franciszka Małachowska z d. Bylandt - Rheidt, 47 l. Zygmunt Smolanowicz, uczeń szkolny, 8 l. Józef Michalski, kowal kolej., 58 l.

Odwołanie obchodu „siódemki"

Obchód 20-lecia „siódemki" został z przyczyn od organizatorów niezależnych odwołany.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

KRYZYS I UNIWERSYTETY.

Z Krakowa donoszą nam (kt):

W gruntownych wywodach zajął się Dział Kultury i Sztuki stanowiskiem szkół wyższych, a w szczególności uniwersytetów jako placówek pracy naukowej i rozpatrzył pod tym kątem ujemne skutki, które zapowiada, niestety, redukcja katedr na Uniwersytetach. Warto zanotować, że J. M. rektor dr. Kutrzeba dotknął tej sprawy w swe msprawozdaniu z działalności Uniwersytetu Jagiellońskiego, wygłoszonem na inauguracji nowego roku akademickiego. Omówiwszy znoszenie katedr, przeszedł do faktu, że — jak mówił — uniwersytety stają się coraz bardziej szkołami praktycznemi, a na coraz dalszy plan schodzi ich główne zadanie, tj. kształcenie sił naukowych i posuwanie nauki naprzód. Jeżeliby rzeczy szły nadal w dotychczasowym kierunku, to — stwierdził dr. Kutrzeba — doczekalibyśmy się szybko wyjałowienia uniwersytetów...

A jakże wygląda rezultat zamiany uniwersytetu na „szkołę praktyczną"? Wobec kryzysu gospodarczego jest on bardzo smutny. Stwierdził go dr. Kutrzeba, zwracając się do młodzieży z następującą przestrogą:

— Droga młodzieży, uniwersytet nie da wam kawałka chleba. Da wam natomiast możność kształcenia się w obranym kierunku. Studja są kosztowne i trudne. Nawet po ukończeniu studjów trzeba walczyć ciężko o byt, a typ bezrobotnego pracownika umysłowego jest coraz częstszy. Oby wszyscy znaleźli dość sił i środków, by przetrwać ciężkie lata studjów i niepewnego okresu po studjach.

Wniosek nasuwa się sam przez się: uniwersytetom grozi nieosiąganie głównego celu którym jest tworzenie wiedzy, cel zaś „praktyczny" tj. wypuszczanie ukończonych uczniów, wyraża się w mnożeniu bezrobotnych... Niewesoła perspektywa.

Pisma Laktancjusza. Jako szesnasty tom Pism Ojców Kościoła, wychodzących w Księgarni Uniwersyteckiej Jana Jachowskiego, pod wytrawną redakcją prof. U. P. dr. Jana Sajdaka, ukazały się ostatnio „Pisma wybrane" Laktancjusza. Wybór ten zawiera, w tłumaczeniu ks. dr Jana Czuja, dzieła „Jak umierali prześladowcy chrześcijan", „Streszczenie Boskich instytucyj" oraz „O gniewie Boga". Laktancjusz, jeden z najwybitniejszych pisarzy afrykańskich III—IV wieku najznakomitszy prozaik swej epoki, zostawił sporą liczbę dzieł i traktatów; największem z nich jest „Divinae Institutiones", którego streszczenie dokonane przez samego autora znajduje się w wydanym zbiorze. Laktancjusz urodził się w roku 250 w rodzinie pogańskiej. Później przyjął religję chrześcijańską. Pracował w Nikomedji jako nauczyciel retoryki. Kiedy edykt z 303 r. pozbawił chrześcijan godności i urzędów, Laktancjusz przestał nauczać i poświęcił się pisaniu. Dopiero w podeszłym wieku powołał go Konstantyn Wielki na nauczyciela swego syna, Kryspusa. O ostatnich latach jego życia brak jest szczegółów. Wybór dzieł Laktancjusza zaopatrzył tłumacz obszernym wstępem i komentarzem.

(tk)

LITERATURA

Znów nowy Papini. Znakomity pisarz włoski rozwija coraz płodniejszą działalność. Po „Gogu" i dziele o Dantem w stosunku do współczesności, wydał obecnie w Medjolanie studjum o malarzu włoskim Ardegno Soffici.

CO BĘDZIE W TEATRZE POLSKIM?

Długotrwały sukces „Wesela" z mistrzem Solskim zaważył i na gospodarce nowego sezonu w sposób bardzo pożądany, gdyż umożliwił pracę nad przygotowaniem następnej premjery. Zapowiedziano ją na wtorek, a przyniesie ona słynną dzisiaj sztukę Devala p. t. „Stefek". Deval, autor „Mademoiselle" która właśnie obiegła sceny polskie z niepamiętnem powodzeniem, wyróżnia się z pośród dostawców teatralnych paryskich własnem a wymownem obliczem. Należy on do młodego pokolenia, które wyjrzało daleko poza ramiona trójkąta małżeńskiego i zajęło się motywami społecznemi oraz psychologicznemi o głębszem znaczeniu. Pamiętamy „Mademoiselle" i jej odcięcie się na tle normalnej, a raczej zestandardyzowanej produkcji francuskiej. „Stefek" porusza niemniej ciekawe problemy, tym razem z terenów wychowania. Musi to być utwór dostarczający mocnych zainteresowań, jeżeli w Krakowie urządzano o nim publiczne dyskusje, w których brali udział literaci, pedagodzy, psychologowie i krytycy teatralni. Czekamy wtorku z niemałem zaciekawieniem.

Jasnowidz bohaterem dramatu. W początkach teroru hitlerowskiego w Niemczech głośną była afera jasnowidza Hanussena, który został zamordowany w tajemniczych i niewyjaśnionych okolicznościach. Stefan Heym i Frank Warschauer napisali na tle losów Hanussena reportaż „Wielki Mag" i zamierzają wystawiać go w niemieckich teatrach w Austrji.

MUZYKA

Książki i nuty dla Związku Muzyków-Pedagogów. Działający od długiego czasu w Poznaniu Związek Muzyków-Pedagogów zwraca się za naszem pośrednictwem do wydawców muzycznych, jak niemniej do osób życzliwych poczynaniom Związku, z prośbą o zajęcie się bibljoteką związkową. Idzie o to, aby zaopatrzyć ją w nuty, pisma muzyczne, oraz w dzieła z zakresu muzykologji i historji muzyki. Łaskawe zgłoszenia należy uskuteczniać na ręce bibljotekarki, prof. Nadziei Padlewskiej, Poznań, Libelta 13, telefon 53-86. Mamy nadzieję, że apel sympatycznej i pożytecznej instytucji znajdzie szerokie echo.

Artysta poznański zagranicą. Donosiliśmy niedawno, że p. Roman Maciejewski, młody kompozytor i pianista wychowanek naszego Konserwatorjum Państwowego, gdzie był uczniem klasy fortepianowej prof. Zaleskiego, wystąpił z własnym recitalem w Sofji. Obecnie nadchodzi wiadomość, że p. Maciejewski wystąpił w Beogradzie z recitalem autorskim, który również zyskał uznanie krytyki i publiczności. P. Maciejewski wykonał ze swoich utworów: sonatę, tryptyk, preludja, etiudy, tańce góralskie, mazurki i kołysankę. Studja teoretyczne i kompozycyjne prowadził p. Maciejewski w naszem Konserwatorjum u pp. prof. Raczkowskiego, Wiechowicza i Sikorskiego.

KRAJOZNAWSTWO

Krajoznawcy wyjeżdżają w niedzielę tj. jutro, dnia 15 października, na piękną wycieczkę. O godz. 8.12 opuszczą Poznań i udadzą się do Owińsk, Glinienka i Łagiewnik, aby zwiedzić piękny kościół Cystersek, nadwarciańską dąbrowę, lasy, jeziora i grodzisko przedhistoryczne. Powrócą do Poznania już o 13.45. Prowadzi wycieczkę prof. Kilarski, pieszej drogi będzie 12 km. Niecłonkowie poznańskiego oddziału Polskiego Tow. Krajoznawczego również mogą uczestniczyć w wycieczce za opłatą 50 groszy. Kolej kosztuje 1,50 gr.

MOCNA DAWKA WSPÓŁCZESNOŚCI

(Z powodu wystawy W. Strzemińskiego w IKS-ie)

Urządzona obecnie w IKS-ie (Plac Wolności 14a) wystawa obrazów temperowych p. W. Strzemińskiego z Łodzi, przynosi naszym widzom najradykalniejsze może przejawy malarstwa dzisiejszego w Polsce. Dostęp do tej sztuki jest dla laika z pewnością jeszcze trudniejszy, niż do sztuki wogóle. Nasz sprawozdawca pragnie wprowadzić widza na takie stanowisko, z którego można dopatrzeć się w powyższych obrazach cech istotnych: nauczyć się, co w nich należy widzieć. Trudność takiego wykładu jest oczywistą wobec niezdecydowanej terminologji technicznej. Kto wszelako obejdzie wystawę, mając w ręku uwagi, które zamieszczamy niżej, zorjentuje się, jesteśmy pewni, w dążeniach artysty i w tem, co osiągnął.

Wł. Strzemiński jest jednym z założycieli Międzynarodowej Kolekcji Sztuki Nowoczesnej przy Muzeum miejskiem w Łodzi, która posiada zgórą 80 prac współczesnych modernistów polskich, a większość — zagranicznych. Te właśnie nowoczesne kierunki propaguje u nas łódzka grupa artystów „a. r.", a ostatnio przez nią uprawiany kierunek, t. zw. unizm jest w przeważnej mierze wynikiem poszukiwań Wł. Strzemińskiego.

Zapoznanie się z zasadami tego kierunku ułatwi nam zrozumienie najnowszych prac artysty, zgromadzonych na wystawie w IKS-ie.

Cóż więc jest unizm? Jest to kierunek plastyki, polegający na tem teoretycznem założeniu, że obraz jest ograniczoną ramami płaszczyzną, na której rozkłada się linje i plamy barwne, które nie potrzebują mieć żadnego związku ani tem mniej podobieństwa ze światem zjawisk realnych, z takim światem, jaki widzimy. Płaszczyzna ta winna sprawiać wrażenie jak największej jednolitości tak pod względem kształtów, jakie na niej zostaną umieszczone, jak pod względem koloru, jakim są te kształty oznaczone. Stąd określenie „unizm", które po polsku dałoby się względnie najdokładniej wyrazić jako: „j e d n o t a".

Co do miejsca „unizmu" w rozwoju malarstwa, uważa on się za spadkobiercę i za ciąg dalszy ewolucji, która zaczęła się w malarstwie barokowem, a w dalszym rozwoju ma malarstwo Cezanne'a, który zastosował zdobycze barwne impresjonizmu do barokowej konstrukcji obrazu. Unizm byłby zatem niejako ciągiem dalszym Cezanne'a, wszelako należy pamiętać, że fazą bezpośrednio poprzedzającą był kubizm, który jak wiadomo sprowadzał kształty do form geometrycznych, jak sześcian, trójkąt, koło itd. Różnice wszakże między unizmem a kubizmem zachodzą znaczne. Kubizm nie jest malarstwem płaskiem, ale posiada formy bryłowate natomiast unizm je wyklucza. Taksamo w obrazie kubistycznym widzimy jak linje i barwy przeciwstawiają się sobie i wytwarzają na obrazie pewien ruch. W unizmie żadnych przeciwstawień kontrastowych niema, ani co do linij, ani co do barwy form, linjami określonych. — Temsamem więc, po wyrzuceniu z obrazu ruchu, t. j. ścierania się czy uzupełniania się wzajemnego linij i barw — staje się obraz „pozaczasowym" (bo upływ czasu wyraża się na obrazie ruchem) obrazem wyłącznie przestrzennym.

Nie trudno jednak zorjentować się w tem, że teorja taka może rychło doprowadzić do absurdu. Jakaż harmonja będzie najspokojniejszą? Może być spokojną harmonja trzech barw, albo dwóch, ale najspokojniejszą będzie zawsze — jedna barwa. Gdy zaś żaden kształt nie może być wtedy wyróżniony przez kolor, przeto kwestja kształtu odpada wogóle. Jeżeliby zaś kto chciał zdobyć typowy przykład unizmu, niech zajrzy do katalogu sztuki na P. W. K., gdzie na stronicy 10 została zreprodukowana kompozycja Wł. Strzemińskiego.

Obecna kolekcja również wykazuje, że w dążeniu do unifikacji kształtu i barwy dochodzi się w końcu do martwego punktu. Najlepszy dowód, że artysta, w dążności do wypowiedzenia się, musi porzucić unizm chociażby na chwilę, i szukać innych dróg. Przyjrzyjmy się np. trzem „obrazom abstrakcyjnym" (nr. 1, 2 i 3). Koloryt w nich jest wprawdzie mocno „zunizowany", lecz sylwety i linje o lekko falistym charakterze jednak uderzają o siebie, a przez to wprowadzają w obraz element ruchu, w tym sensie, jak mówiliśmy wyżej. Najbardziej widać to w numerze 2, gdzie już i w kolorystyce pojawiają się kontrasty.

Silna dynamiczność ruchu linij i napięcia kolorystycznego jest prawdziwą zaletą nr. 4, jakkolwiek trudno odcyfrować, że za temat do tej kompozycji służą postacie ludzkie; domyślamy się tylko tego. Tak samo rzecz ma się z czterema następnemi temperami i resztą, w których znów krajobraz dostarcza motywu. W tem zwróceniu się po temat do natury, jest zdecydowane odstępstwo od zasad unizmu.

Cały ten cykl temper (z wyjątkiem trzech pierwszych) jest odmianą kubizmu, operującego nie jak w okresie Picassa geometryczną, lecz bardziej giętką i falistą linją i formą. Obraz powstaje na zasadzie wzajemnego działania na siebie kształtu plam i linij. Sylwety barwne zazębiają się o siebie tak, że powstaje rytm, albo jeszcze częściej arytmia, a przecinają się z niemi linje, wyrażające zaobserwowaną rzeczywistość świata widzialnego — i wytworzonym w ten sposób ruchem ożywiają płaskie plamy. Tak w wielu wypadkach powstaje jakby piękny i efektowny ornament. Np. w cyklu pejzaży nadmorskich w nr. 13 sylwety chmur i brzegu działają na siebie swemi formami i znajdują silną opozycję w przecięciu się z linjami, które wibrują zygzakowato po płaszczyźnie obrazu. Linja horyzontu morza nie jest linją prostą, gdyż rozrywa ją działanie form chmur. Podobnie w pejzażach urbanistycznych, plama chmur uzależnia się od cienia czy też od czerwonej plamy cegieł, wyglądających z pod powierzchni wapna. W tę barwną arabeskę wrysowana piórem jest czarną kreską architektura.

Obrazy wieszane są cyklami. Dzięki temu łatwo wyśledzić można proces dochodzenia do końcowej najprostszej koncepcji danego motywu pejzażowego, najbardziej syntetycznie ujętego. Widzimy najpierw początkowe stadjum, „naturalistyczne" niejako, pełne estetycznie zgrupowanych szczegółów, następne więcej uproszczone, aż wreszcie ostateczną syntezę. Np. nr. 24, 21 i 25. Ten ostatni zupełnie prosty, dający w kilku już niemal abstrakcyjnych plamach syntezę krajobrazu nadmorskiego, Trzy plamy: ciemnobłękitna, żółta i zielona, to morze, plaża i trawa, wszystko na tle jasno-niebieskiem, oddającem atmosferę przesyconą błękitem pogodnego nieba: tak otrzymujemy szlachetną harmonję kolorystyczną. Uzupełnia ją ożywiająca biała i żółta linja, wyrażająca chmury i brzeg morza.

To byłby najprostszy może klucz do rozwiązywania zagadek, jakiemi dla laika są niektóre tempery Strzemińskiego. Bliższy kontakt z niemi i trochę dobrej woli ułatwi zrozumienie stanowiska artysty, z którem zresztą niekoniecznie można się godzić. Wystarczy stanąć na stanowisku realizmu w sztuce, a cała koncepcja abstrakcyjnego malarstwa upada. Niemniej jednak zauważyć należy, że wiele z obecnych prac artysty ma dość silne podłoże realizmu.

J. M r o z i ń s k i.

W następnym Dziale:

MARK TWAIN, SZEKSPIR I OGRÓD SASKI

przez

dr. Lecha Niemojewskiego.

W NASZYCH REGJONACH

O „PRZEGLĄD BYDGOSKI"

Jak już na łamach naszego „Działu" nieraz notowaliśmy, ukazuje się w Bydgoszczy kwartalnik regjonalny, subwencjonowany przez magistrat a redagowany przez komitet redakcyjny. Ostatnio ukazał się trzeci zeszyt „Przeglądu Bydgoskiego" i przynosi między innemi cenną źródłową pracę ks. kan. Kozierowskiego p. t. „Nazwy geograficzne i osadźcy ziemi bydgoskiej". Z Bydgoszczą łączy się również ciekawa „Kronika lekarzy bydgoskich" (od połowy wieku XVI do r. 1800), opracowana przez Z. Malewskiego. „O potrzebie badań etnograficznych w ziemi Bydgoskiej i Nadnoteckiej" pisze Zofja Malewska.

Na tem wszelako kończą się prace ściśle związane z Bydgoszczą, bo tak rozprawa St. Kolbuszewskiego: „Przybyszewski, piewca Kujaw", jak szkic p. A. Münnicha, napisany w związku z siedemsetleciem Torunia, luźno już tylko łączą się z celami „Przeglądu Bydgoskiego". Mamy pełne uznanie dla magistratu m. Bydgoszczy, że swą subwencją umożliwia ukazywanie się pisma, ale jednocześnie nie możemy nie zanotować rzeczowych zastrzeżeń co do treści „Przeglądu". Nasz Dział uczynił to zaraz po ukazaniu się pierwszego zeszytu. Stwierdziliśmy wówczas, że pismo regjonalne w Bydgoszczy jest potrzebne, że pole do przeorania ma przed sobą olbrzymie, ale naszem zdaniem winno być całkowicie „bydgoskiem", t. zn. przynosić prace jaknajściślej związane z Bydgoszczą i to z Bydgoszczą nietylko wczorajszą, ale także, i to koniecznie, dzisiejszą. Ruch kulturalny Bydgoszczy ma już dziś swój stały i wcale żywy rytm o nieraz oryginalnym akcencie, warto więc, aby ktoś powołany najpoważniejsze objawy tego ruchu wybierał i notował. „Przegląd Bydgoski" jest do tego predestynowany, to też szkoda, że z komitetu redakcyjnego ustąpili pp. dr. Peliński i dr. Staruszkiewicz, młodzi i wybitni bydgoscy naukowcy, którzy byliby mogli przeprowadzać umiejętną selekcję zjawisk aktualnych. — Ekshumacja dawnych wartości kulturalnych jest ważna, ma sankcję naukową, i nikt rozsądny nic mieć nie może przeciw legitymowaniu bydgoskich antenatów. Ale również trzeba pamiętać o ludziach żywych. Przecież i oni mają kiedyś dostać się do herbarza! I w tem także winien być „Przegląd Bydgoski" żywym i twórczym.

Marjan Turwid.

Bydgoszcz.

Pisma nadesłane

„Nowiny Społeczno-Lekarskie". Nr. 18. Treść: Pożyczka. — „Ś. p. Prof Dr. Adam Karwowski". — Przemówienie żałobne Dr. Z. Dymińskiego. — Z życia Związku. — Od młodzieży. — Dr. W Szumlański: IV Zjazd lekarzy słowiańskich i XIV Zjazd lekarzy i przyrodników polskich". — Dr J. Załuska: „Przed sesją ósmą Rady głównej A. P. I. M." — Medycyna społeczna i lekarskie życie zawodowe zagranicą — Dr Kleber-Dakowska: „Co medycyna zawdzięcza Włochom". — Dr. M. L-ska: „Zdrowie dzieci szkolnych w Londynie". — Zjazd pedjatrów. — Szkarlatyna w Anglji i Walji. — Kronika. — Adres Red.: Warszawa, Aleje Ujazdowskie 20, m. 8.

Z za kulis tajemniczych sił przyrody

Najnowsza wiedza sprowadza wszystkie zjawiska przyrody do jednego mianownika: falowania Badania w tej dziedzinie dają wciąż nowe wyniki, nieraz grozą przejmujące umysł ludzki. I tak demonstrowali świeżo dwaj fizycy amerykańscy Loomis i Lutz przed zaproszonem gronem widzów zdumiewające właściwości t. zw. ultrafal głosowych. Być może, że dla tego zjawiska, wywołanego drganiami oscylatora (iskiernika) kwarcowego w kąpieli olejowej określenie fale głosowe niezupełnie jest właściwe. Gdyż rodząca się w kąpieli olejowej siła jest niedosłyszalna, dla ucha ludzkiego niedostępna, być może co do swego pochodzenia spokrewniona z falami głosowemi, lecz w przejawach swych od nich zupełnie odmienna. Dla ucha ludzkiego dostępne są tylko te dźwięki, których liczba drgań falowych nie przekracza 40.000 na sekundę, iskiernik kwarcowy w kąpieli olejowej natomiast drga 300.000 razy na sekundę. Fale stąd powstałe, posiadają siłę niesamowitą. Zabijają one żaby i ryby w ciągu kilku sekund, psy i koty padają trupem w ciągu minuty, niby rażone piorunem. Na tem nie koniec. Przepuszczone przez cienkie rurki szklane powodują one przy najlżejszym dotknięciem natychmiast rany spalinowe. Woda w takiej rurce w krótkim czasie zaczyna się gotować i zamieniać w parę. Przepuszczane przez mięszaninę rozmaitych płynów, rozkładają ją na ich chemiczne składniki.

Eksperymenty podobne przeprowadzał przed ca. 40 laty niejaki dr. W. Keely z Filadelfji, którego jednakże wówczas okrzyczano oszustem i szarlatanem. Keely utrzymywał, że w falach głosowych kryje się najpotężniejsza i równocześnie najgroźniejsza siła przyrody. Tajemniczy ów człowiek teorję swą przedstawił w dziele „Keely and his discovery", które oczywiście tylko w bardzo ciasnym kole znalazło oddźwięk. Skonstruował on aparat, który z zewnętrznego wyglądu podobny był nieco do kompasu. Zapomocą tego aparatu można było zdaniem wynalazcy, ustalić zasadniczy ton wibracji każdego materjału. Keely potrafił zapomocą swego aparatu przez spotęgowanie liczby fal głosowych zagotować wodę w szklance i zamienić w proch kawałek granitu.

Tajemnicza siła fal głosowych znana była podobno już także mędrcom indyjskim. Święte ich księgi „Achtar Vidya" piszą o niej: Rzuć te eteryczne fale głosowe na armję 100.000 ludzi i 100.000 słoni, a rozpadną się oni w oka mgnieniu w proch niby mysz zabita.

Dotąd jeszcze nauka nie potrafi w tych olbrzymich rozmiarach korzystać z tajemniczych i grozą przejmujących drgań, lecz początek w tej mierze już jest zrobiony. Umysł ludzki odniósł nowy triumf w rozpoznawaniu wszechpotężnych sił przyrody.

W. i P.

Podwójnie ponętna...

przez piękność swej postaci i świeżość cery

Kobiety, które obok pięknej figury posiadają świeżą, młodzieńczą cerę, zostały bezwątpienia podwójnie przez los obdarowane. Nie należy im jednak zazdrościć, lecz starać się im dorównać.

Mydło Palmolive wyrabiane ze słynnych olejków piękności — olejów owoców oliwnych, palm i orzechów kokosowych nada cerze Pani nowego uroku i niezrównanej delikatności. Obfita piana mydła Palmolive zmywa dokładnie skórę, nie drażniąc jej zupełnie.

Niech Pani używa mydła Palmolive nietylko do pielęgnowania twarzy, lecz i do całego ciała, które zachowa w ten sposób aksamitną miękkość i delikatność.

Colgate-Palmolive, Sp. z o. o.,

ng 5 418

Komunikat Zw. Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych

Związek Towarzystw Przemysłowych i Rzemieślniczych w Poznaniu — zorganizował w porozumieniu ze Związkiem Lekarzy P. P obwód poznański, ulgowe leczenie członków wszystkich, towarzystw, zrzeszonych w Związku.

Z ulgowego leczenia korzystać będą mogli wszyscy członkowie niezamożni.

Jako normy przewidziano maksimum dochodu rocznego: dla samotnych 2000 zł, z małą rodziną (3 dzieci) 2.500 zł, z większą rodziną 3.000 zł.

Taryfa za leczenie ustaloną została jak następuje: za poradę w domu lekarza w godzinach przyjęć 2 zł, za wizytę w domu chorego, zgłoszoną u lekarza do godz. 16 — 4 zł. Nagłe porady i wizyty lekarskie będą odpowiednio droższe. Z ulgowego leczenia korzystać mogą również rodziny członków.

Równocześnie Związek Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych wszedł w porozumienie z aptekami, które przyznawać będą odpowiednie rabaty przy wydawaniu lekarstw. Ulgowe lecznictwo obejmuje poza tem pomoc dentystyczną, akuszeryjną i lecznictwo szpitalne.

Szczegółowych informacyj udziela biuro Związku Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych w Poznaniu, ulica Zamkowa 4 b. (wejście od strony placyku u wylotu ul. Pocztowej i Kramarskiej) w godzinach od 9 do 13 i od 15 do 18 (w soboty od 9 do 14). Tamże przyjmuje się również zapisy i wystawia odnośne zaświadczenia.

Narazie pomoc lekarska obejmuje tylko miasto Poznań. W toku organizacji jest rozciągnięcie tej pomocy również i na Towarzystwa prowincjonalne.

Zarząd.

Z życia kolejowców

Niezwykła afera w „sanacyjnym" Z. D. K.

Ładne historje dzieją się w Związku Drużyn Konduktorskich na terenie Brześcia nad Bugiem. Związek wymieniony został w swoim czasie opanowany przez elementy „sanacyjne". O stosunkach, jakie tam zapanowały w ostatnich czasach, czytamy w warszawskim „Robotniku":

„Na początku września konduktor Borkowski wraz z bandą włamywaczy, urządził wyprawę na twierdzę w Brześciu, przyczem został aresztowany z narzędziami do włamania.

Przy rewizji znaleziono narzędzia do rozpruwania opakowań i do włamań Policja zaczęła śledzić od niteczki do kłębka, bo na terenie Brześcia, na linjach Brześć—Łuniniec, Brześć—Baranowicze i Brześć—Chełm, okradano pociągi. I wyszło na jaw, że konduktorzy, należący do Z. D K., a w tem Ludwik Twarowski, członek zarządu tegoż związku, stale okradali wagony kolejowe, kradnąc skóry karakułowe, źrebaki, wyroby przędzalnicze, tytoniowe, galanterję, a nawet i zapałki. „Sanatorzy" zostali przymknięci, a mianowicie: Ludwik Twarowski, Wacław Oziębło, Piotr Figa, Józef Chomicki, Aleksander Zuraka, Władysław Chwastek Ludwik Pluto, Piotr Chytrowski, Michał Mikołajuk, Michał Modzelewski i Jan Grzyb, oraz aresztowano kilku paserów, którzy odkupywali od nich zrabowane towary.

Naturalnie po tak cudownej pracy „sanatorów" Z. D. K powstała na stacji Brześć ogromna konsternacja."

Tylę „Robotnik", który apeluje do min. komunikacji, aby w sprawę tę, bliżej wejrzało.

Nie suknia zdobi człowieka...

Przysłowia są mądrością narodów! Czy słusznie powiedziane?

Nie bardzo! Bo jedno przysłowie zbija często drugie. Na przykład i to: nie suknia zdobi człowieka. Gdy jednak zgłosi się do pracy biurowej człowiek w postrzępionej odzieży, wszyscy patrzą na niego z pewną nieufnością, bo jak cię widzą, tak cię piszą.

Prawda! Ów człowiek był długi czas bez zajęcia, nie miał zaco kupić nowego ubrania, a przez parę lat bezrobocia wszystko się wydarło. Często mówią biedacy, którzy zgłoszą się po odzież do szatni „Caritasu":

— Dostałbym posadę, ale muszę mieć porządne ubranie, a skąd tu wziąć?

Nad tem debatują też i w „Caritasie". W szatni pustki, a kupić niema zaco, — chyba dopiero po tej zbiórce pieniężnej po domach, która odbędzie się od 15 października do 15 listopada. Kwestarze wykażą się legitymacją i listą ofiar Poznańskiego Okręgu „Caritas" (ul. Podgórna 10a), potwierdzoną przez Starostwo Grodzkie.

Projektowana zbiórka budzi w sercach biedaków wiele nadziei.

Ofiarność społeczeństwa chyba tych nadziei nie zawiedzie!

Do obywateli m. Poznania

Ochronka Dzieciątka Jezus na terenie Powszechnej Wystawy Krajowej powstała trzy lata temu dzięki ofiarn ści obywateli poznańskich. Skupia ona wszystkie dzieci od lat 3—7 rodzin, które zamieszkują baraki obok dawnej areny Liczba dzieci dochodzi do 140, w zimie wzrośnie do 170, a nędza ich powiększy się z nastaniem mrozów.

Z powodu ogólnego kryzysu utrzymanie ochronki staje się coraz trudniejsze Opał zeszłoroczny jeszcze nie zapłacony. Nadchodzi zima: potrzeba chleba, mąki, mleka, węgla i odzieży.

Niżej podpisani zwracają się do obywateli miasta Poznania z serdeczną prośbą o łaskawe ofiary na ten cel. Można je składać w administracji pisma naszego lub w Banku Kratochwill & Pernaczyński, Poznań, plac Wolności 18 na konto „Ochronka Dzieciątka Jezus na terenie Powszechnej Wystawy Krajowej".

Bernard Chrzanowski, Marceli Scheffs, Ludwik Posadzy, Stefanja Posadzowa, Paweł Mrowski, Bohdan Kratochwill.

Płot salezjański

Przy Wronieckiej tu ulicy,
Dwieście kroków od bóżnicy
A czterysta od ratusza,
Stoi płotek co się rusza.

Refr.:
Rzecz ta wcale nie wybredna,
Nowym murem się ją zjedna,
Furę piasku i cementu,
Starczy dla jej ornamentu.

Obrazeczek jak z natury,
A w tym płocie same dziury.
Najsędziwsza kamienica,
Kryła za nim brzydkie lica. — Refr.:

Gdy się jednak w tynk przybrała,
I swój daszek przyczesała,
W nowem oknie każdy widzi
Jak się w płocie dziurek wstydzi. — Ref.:

Myślisz, że to ciepłe kraje
A nikt przecież nie poznaje,
Że to Poznań znakomity
Świat deskami ma zabity. — Ref.

Choć badacze starej sztuki
Mówią, że to dla nauki
Styl gotycki na kościele
Trza podglądać przez dziur wiele. — Ref.:

Nie pozwólcie e s t e t y c y,
Żeby ratusz do bóżnicy
Jak zamknięty wiejski piesek
Miał zaglądać przez płot z desek. — Ref.:

Już od niedzieli 15. 10.—22. 10. br. każdy cegiełkę złożyć może na płot historyczny ideowo z przyszłą Bursą Salezjańską dla biednej młodzieży związany, biorąc udział w W i e l k i e j L o t e r j i F a n t o w e j, w której każdy drugi los wygrywa a cena losu tylko 50 groszy. Sprzedaż losów odbywać się będzie u XX. Salezjanów, ul. Wroniecka 9 i na miejscu wystawy fantów w Salonie Mebli P. T. Firmy W. Nowakowski i S-wie przy ul. 27 Grudnia 6. — O wartości wygranych prosimy przekonać się na miejscu. Piękne i cenne przedmioty znajdzie dla siebie każda pani; dla panów niemniej cenne wygrane i dla naszych milusińskich i młodzieży szkolnej śliczne gry, lalki, książki, kajety, kredki, palety itp. itp.

XX. S a l e z j a n i e.

Nauka gry na skrzypcach przez radjo

Radjofonja zdobywa coraz to nowe laury w zastosowaniu jej w najrozmaitszych dziedzinach życia i wiedzy. A oto najnowszy jej sukces: nauczanie gry na skrzypcach na dystans.

Kierownik wydziału muzycznego na uniwersytecie Michigan (U. S. A.) dr. J. Maddy, poczynił bardzo ciekawe i udane próby z nauką gry na skrzypcach przed mikrofonem i opracował własną metodę nauczania Dr. Maddy siedzi więc przed mikrofonem i przez okno przygląda się uczniom w bocznej sali, którzy odbierają odeń wskazówki podawane przez głośnik. Dr. Maddy kontroluje grę uczniów, poprawia błędy, wskazuje jak należy trzymać smyczek, jak stopniować grę itd. Błędy, jakie popełniają zwykle uczniowie są zdaniem dr. Maddy powszechne i mogą być korygowane na odległość, a wskazówki profesora mogą znaleźć zastosowanie wobec uczniów, których nie ma przed sobą, oddalonych odeń o setki mil

Metoda dr Maddy spopularyzowała się już i przyjęła tak dalece, iż do udziału w wykładach jego przystąpiło dotąd 5 000 uczniów, zamieszkałych w 38 miejscowościach w rozmaitych stanach.

(Ph)

Złote gody

P. Oktawjan Ułaszyn, znany na naszym gruncie handlowiec, obchodził w tych dniach złote gody małżeńskie Pp. Ułaszynowie należą do tych ludzi, którym ciężko dała się we znaki wojna, przerzucając ich z kresów wschodnich i pozbawiając całej podstawy życiowej.

P. O. Ułaszyn ukończył studja prawnicze w Kijowie, poczem oddał się pracy na roli, powiększając energją i niestrudzoną pracą, majątek z 800 hektarów do 6.000 hektarów. Potrafił uprzemysłowić majątek wzniesieniem kilku gorzelni, cukrowni i młynów parowych. Dzięki jego staraniom, w obrębie polskich majątków, rząd rosyjski rozbudował sieć kolejową

Przy wytężonej pracy p. Ułaszyn zawsze znajdywał czas na działalność społeczną. Przez wiele lat był prezesem Tow. Dobroczynności, wraz z hr. Michałem Sobańskim, wydawał pismo narodowe pt. „Lud Boży", które dobrze zasłużyło się wzmocnieniem ducha polskiego na kresach.

Dziś, mimo ciężkich warunków życia i poważnego wieku, p. Ułaszyn utrzymuje liczną rodzinę.

Do życzeń, towarzyszących czcigodnym jubilatom, dołącza Redakcja serdeczne „ad multos annos".

Ognisko Zeńskie Związku Młodych Narodowców w Poznaniu

zawiadamia, że **w środę, dnia 18 b. m.** odbędzie się na salce Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65, o godzinie 8 wieczorem

Zebranie Informacyjne

na które wszystkie kandydatki zaprasza **Kierownictwo Ogniska.**

Wśród licznych pielgrzymek w „Roku Świętym" na Jasną Górę, nie mogło zabraknąć u stóp Najświętszej Panienki również i Sokolstwa Pod przewodnictwem kapelana dzielnicowego ks. prał Prądzyńskiego odbyły Sokolice Wielkopolskie do których przyłączyły się druchny z Pomorza pielgrzymkę do Częstochowy Po odbyciu w sobotę po południu drogi krzyżowej na kalwarji na wałach klasztornych, odprawił w niedzielę rano ks. prał Prądzyński mszę św. przed cudownym obrazem, wygłaszając od stóp ołtarza płomienne kazanie W czasie mszy św. wszyscy uczestnicy pielgrzymki przystąpili do komunji św Do Częstochowy przybyła również naczelniczka związkowa dch. hr. Jadwiga Zamoyska i delegatki dzielnicy mazowieckiej oraz śląskiej. Wydatną pomocą służyli druhowie z miejscowego gniazda. Na zdjęciu Sokolice u stóp Jasnej Góry.

Typowy Anglik

Kto jest Mr. Bolder? — Radości i troski syna Albionu

Jeden z popularnych tygodników londyńskich postawił sobie ciekawe zadanie: chodziło o wyszukanie osobnika, przedstawiającego przeciętny typ współczesnego mieszkańca Anglji, będącego poniekąd uosobieniem najszerszych warstw społeczeństwa pod względem sposobu bytowania, trosk i dążeń życiowych, poglądów na różne kwestje codziennego życia i t. p. Po długich i mozolnych poszukiwaniach, udało się taką osobistość znaleźć: „Typowym Anglikiem" okazał się obywatel miasteczka Laughborough, niejaki Mr. Bolder.

Lat około pięćdziesięciu, z zawodu technik fabryczny, „typowy Anglik" jest głową rodziny, składającej się z żony i trojga dzieci. Przedewszystkiem chodziło — referuje wysłannik gazety — o wysondowanie, jakie są zadania i cele życiowe typowego obywatela angielskiego. Kwestję tę rozwiązano szybko: Umysł jego zaprząta przedewszystkiem troska o byt rodziny, a to prowadzi w konsekwencji do sumiennego spełnienia obowiązków zawodowych w przedsiębiorstwie fabrycznem, dającem mu środki egzystencji. Poza tem interesuje go właściwie tylko jeszcze — sport. Jest zagorzałym footbalistą, czynnego jednak udziału w grze już nie bierze; natomiast jako widz, nie przepuści żadnego większego sobotniego meczu piłkarskiego.

Cas wolny od zajęć zawodowych spędza przeważnie w domu. Lubi pracę w ogrodzie, uważając ją za rekreację zdrową i pożyteczną. Abstynentem nie jest, lecz nie lubi przesiadywać „w kompanji" w barze, gdyż uważa za wskazane zajmować się doglądaniem i kształceniem (w sensie praktycznym) swych dzieci. Od czasu do czasu — mniejwięcej raz na miesiąc — urządza „wieczór rozrywkowy". Idzie wówczas do kina, przyczem wybiera obrazy, w których występują jego ulubieni artyści. Mniejsza o treść filmu — rzecz główna, aby zobaczyć faworyta (atletę, sportowca i t. d.) w nowej roli.

— Odniosłem wrażenie — pisze reporter — że małżonkowie żyją dość zgodnie i na ogół są z życia zadowoleni. Źródłem szczęścia i zadowolenia są dla nich — dzieci. Mają troski wyłącznie natury finansowej. „Moją ambicję życiową — mówił Mr. Bolder — jest zdobycie sobie i rodzinie trochę więcej wygód. Pracuję chętnie i gotów jestem pracować jeszcze więcej, byleby mieć większe dochody, móc lżej odetchnąć, uprzyjemnić życie sobie i najbliższym oraz odłożyć coś niecoś na „czarną godzinę". Tak mówił Mr. Bolder. Wierzy on w dobroczynny wpływ Kościoła i religji, tem niemniej na nabożeństwa uczęszcza rzadko. W kościele bywa zwykle tylko z okazji „wydarzeń rodzinnych", jak chrzest, konfirmacja i t. p. W dziedzinie polityki interesują go tylko sprawy wewnętrzne, przyczem do poczynań rządu odnosi się nader krytycznie. Nie jest zachwycony p MacDonaldem, uważając go za człowieka mało energicznego, nie realizującego zapowiedzianych „doniosłych reform". Wobec tego w przyszłych wyborach głosować będzie na konserwatystę.

Mr. Bolder — typowy Anglik — dumny jest ze swej ojczyzny, niema jednak żadnych wrodzonych uprzedzeń do innych narodów. Chętnie popiera przemysł rodzimy, kupując wyroby krajowe, o ile te nie są droższe od zagranicznych: nie jest przecież tak bogatym, by przepłacać towar ze względów patrjotycznych, musi zatem poszukiwać źródeł najtańszych.

Wojny, jako podyktowane zazwyczaj żądzą zdobywania cudzej ziemi, uważa za niepotrzebne; nie jest jednak „pacyfistą za wszelką cenę" i w razie potrzeby nie zabraknie go w szeregach obrońców ojczyzny.

Przechodząc na „lżejsze" tematy — kończy sprawozdawca dziennikarski — dowiedzieliśmy się, że „typowy Anglik" jest zdeklarowanym zwolennikiem krótkich spódniczek i czuprynek á la garconne; uważa taniec za bardzo miłą rozrywkę, przyczem tęskni trochę za niemodnym już walcem i kotyljonem; jednak „pieprzyk" nowoczesnych tańców jazzowych przypada mu też bardzo do gustu.

kr.

Najbogatszy pies

Jak donosi prasa nowojorska, „Toby", najbogatszy pies na świecie zakończył w tych dniach swój żywot. Uchodził on słusznie za najbogatszego psa na całym świecie, ponieważ właścicielka jego miss Ella Weldel, umierając w 1931 r., zapisała mu majątek, wynoszący przeszło półtora miljarda złotych. Krewni zmarłej starej panny, w liczbie około 2000 osób, coprawda zaskarżyli niezwykłe zarządzenia spadkowe, lecz mimo to większą część kapitału, zostawionego przez zmarłą, otrzymali wykonawcy testamentu, którym sądy amerykańskie powierzyły „dobrobyt" Toby'ego. Stał on się zresztą sławny na całą Amerykę już wcześniej, gdy pewnego dnia zaofiarowano jego właścicielce za mały domek, wznoszący się w środku Nowego Jorku na 5-tej Avenue, nie mniej jak pięć miljonów dolarów. Oryginalna Amerykanka odrzuciła jednak ofertę, motywując tem, „że przy małym domku znajduje się ogródek, w którym codziennie Toby odbywa swe przechadzki, które są jego jedyną przyjemnością. Ma on już swoje zwyczaje — a ona za nic w świecie nie chciałaby mu wyrządzić przykrości." S. F.

No, No, Nanette!

w teatrze „Nowości"

No, No Nanette!
to tytuł rewelacyjnej operetki!
No, No Nanette!
to czarująca pełna wdzięku i urody gwiazda operetki warszawskiej p. Jula Kraszewska
No, No. Nanette!
mieści w sobie wytworną kokieterję i smak
No, No Nanette!
to zbiór melodji, źródło humoru dowcipu i śmiechu
No, No. Nanette!
z pp Skalską. Kraszewską, Larys-Pawińską. Tokarskim. Peteckim i Olędzkim zachwyca wszystkich
No, No. Nanette!
grana będzie jeszcze tylko 2 razy w sobotę i niedzielę
No, No Nanette!
zobaczyć można w niedzielę o 4-tej na popołudniowem przedstawieniu
No, No, Nanette!
w teatrze „Nowości". dg 1790

Smiertelny konkurs palaczy

W Madrycie odbył się w tych dniach dziki konkurs pod nazwą „Maraton tytoniowy". Chodziło o to, kto z biorących udział w konkursie 20 palaczy będzie palił najdłużej. Warunki konkursu niezwykle ostre, ogłosiły, iż konkurentom nie wolno spać, natomiast wolno jeść i pić. Po 52 godzinach jeden z uczestników padł trupem na miejscu, a wkrótce po nim zemdlał z oznakami ciężkiego zatrucia nikotyną drugi ryzykant. Wówczas wkroczyła policja i poleciła przerwać niemądry konkurs.

Marcepan zamiast porcelany

Piekarz paryski Bouillot. wystawił w swoim sklepie ciekawą kolekcję naczyń z zastawy stołowej — talerzy półmisków karafek, sosjerek i t. p., wyrobionych z marcepanu Zastawa ta ma tę wyższość nad porcelanową, że się nie tłucze, a jest tak samo nieprzepuszczalna, jak tamta. Marcepan z którego Bouillot wypala i wyrabia zastawę stołową, zmieszany jest z pewnemi chemikaljami, które nadają mu glazurę Oczywiście jest to tylko ciekawostka, obliczona na snobizm i dobrze wypchany portfel amatorów ekscentryczności.

Jak szybko rośnie wieloryb?

Należałoby przypuszczać, że największy ssak naszej ziemi, wieloryb, osiągający długość 25 do 30 metrów, potrzebuje dziesiątek lat do swego rozwoju. Przypuszczenie to wszakże nie odpowiadało spostrzeżeniom, jakie poczynili polawiacze wielorybów. Anglicy w roku ub. wysłali ekspedycję na południowy Atlantyk, któraby zbadała życie wielorybów i przedewszystkiem stwierdziła ważne dla połowu daty wieku i rozwoju. Wyniki badań tej wyprawy są poniekąd niespodziewane.

Wieloryby są zwierzętami wędrownemi, podobnie jak ptaki wędrowne. Na zimę wieloryby opuszczają zimne wozy podbiegunowe i udają się nad wybrzeża afrykańskie, skąd na wiosnę znowu odbywają podróż powrotną. W czasie pobytu na ciepłejszych wodach przychodzą na świat młode wieloryby, które mają długość około 7 metrów. Samica co dwa lata rodzi jedno młode, i to w miesiącach kwietniu i maju. Karmi je ona aż do grudnia. Pokarm jest bardzo tłusty, lecz nie zawiera białka ani cukru. W grudniu młody wieloryb mierzy już 16 metrów, w maju roku następnego jest już zupełnie wyrosły i płciowo dojrzały. Długość jego wynosi 23 do 25 metrów.

Największy ssak świata osiąga zatem swój pełen rozwój w ciągu jednego roku.

W i P

„Siostry sjamskie" Daisy i Violet Hilton w Ameryce, które zamierzają wstąpić wkrótce w związki małżeńskie — jedna z dyrygentem orkiestry z Chicago, druga zaś z bokserem.

Władysław Strzemiński
którego wystawa obrazów znajduje się obecnie w Instytucie Krzewienia Sztuki przy pl. Wolności 14.

Skarb cesarski na dnie morza

W ostatnich czasach prasa europejska donosiła o odnalezieniu dokładnego miejsca, w którem utonął okręt, przewożący skarbiec nieszczęsnego cesarza meksykańskiego Maksymiljana i jego żony, cesarzowej Karoliny. Równocześnie głoszono, że w najbliższym czasie zostaną podjęte prace, celem wydobycia z głębin okrętu i zawartych w nim skarbów.

Korespondent angielskiego „Times'a" udał się w tej sprawie do Triestu i w tamtejszem archiwum odnalazł dokładny inwentarz klejnotów, które jako posag wniosła cesarzowa w chwili zamążpójścia. Dokument, zredagowany przez belgijskiego jubilera dworu królewskiego Jana Dufour'a, w dniu 26 lipca 1857 r. wymienia drogocenne przedmioty, klejnoty, brylanty i perły, jakie miał przewieźć do Meksyku okręt, który w kilka dni później spotkała katastrofa. Wartość posagu księżniczki belgijskiej, oszacowaną według ówczesnych cen rynkowych, oceniano na około 750 tys. florenów holenderskich. Oprócz tego, na pokładzie okrętu miała się znajdować kwota 2 miljonów guldenów austrjackich, przeznaczonych na osobisty użytek nowego cesarza. S. F.

Szkuner misyjny

Najoryginalniejszy na świecie statek buduje się obecnie na stoczni w Aucland (Nowa Zelandja). Jest to dokładna kopja statku „Ewangelicznego", który był okrętem misyj, szerzących chrześcijaństwo w tym kraju. Stary okręt nosił poprzednio nazwę „Krzyż Południa". Konstruktor nowego statku nadał mu formę szkunera, długości 12½ metra, zbudowanego całkowicie z drzewa, przyczem na każdej belce użytej do budowy statku wycięty jest w drzewie tekst z Ewangelji, a na rufie znajduje się wyrzeźbiona postać anioła, trzymającego w ręku Biblję.

Kryterjum

— Po czem poznaje się wiek kury?
— Po zębach.
— Ależ kury nie mają zębów!
— Tak, ale mają je ludzie.

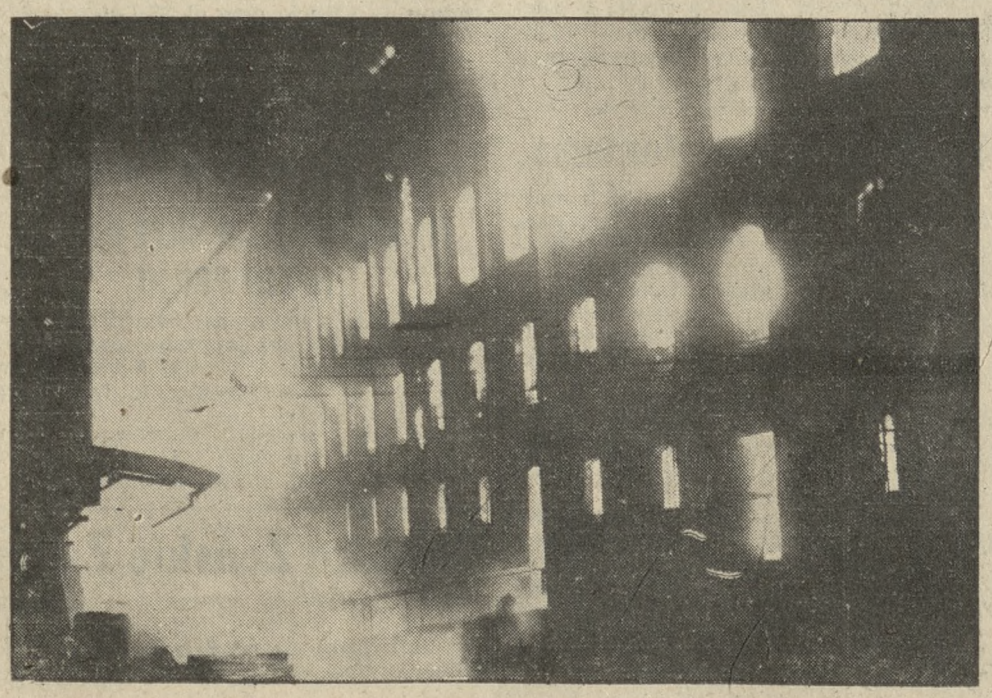

Pierwsze zdjęcie oryginalne olbrzymiego pożaru fabryki papieru w Karlsruhe. Pożar wybuchnął w nocy i spowodował straty około 2 miljonów marek.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Praca społeczna

Praca dla drugich w imię pewnej określonej idei jest dziś taką samą koniecznością, jak wczoraj mimo przemian formy tej pracy, które się nieustannie dokonują. Można nawet śmiało twierdzić, że altruizm jest potrzebą chwili, jako przeciwwaga szerzącego się egoizmu i wobec powstających nowych potrzeb społecznych. Z tej więc przyczyny racjonalna organizacja pracy społecznej powinna przedewszystkiem interesować kobiety, które tej działalności poświęcały się zawsze z zapałem i którym dziś nie wolno schodzić z pola, mimo piętrzących się nowych trudności.

Bardzo instruktywne i słuszne uwagi na powyższy temat zamieściła p. A. Orzechowska w październikowym numerze lwowskiego „Ruchu Kobiecego". Pisze więc m. in.:

Żyjemy teraz w okresie czasu, kiedy przeprowadzanie jakichkolwiek zamierzeń, a zwłaszcza w dziedzinie społeczno-kulturalnej, która stanowi przecież główny teren działalności kobiecej — jest niezmiernie trudne. Na każdym kroku napotyka się na opór i niechęć, twardą skorupę egoizmu, która chroni ludzi skutecznie przed wszelkiemi zainteresowaniami leżącemi zewnątrz, tyczącemi się innych spraw, niż chleba i dachu nad własną głową.

Organizacje kobiece, jak zresztą wszelkie inne stowarzyszenia ideowe o społeczno-kulturalnym zakresie działania mają wobec bierności, apatji i obojętności społeczeństwa dwie krańcowe alternatywy: albo pozostawić chaos ideowy i programowy, dezynwolturę członkiń, skazać organizację na suchotniczy, bezcelowy żywot, pociągając yza sobą zbyteczne wydatki materjalne i szkody moralne w postaci podkopywania zaufania i wiary społeczeństwa w potrzebę i wartość istnienia takich stowarzyszeń, w wartość pracy kobiecej wogóle — albo też wziąć się rzetelnie do pracy.

Praca świadoma

Takie postawienie kwestji jest bardzo słuszne, gdyż wszelka połowiczność i wszelkie niedociągnienia w pracy społecznej więcej przynoszą szkody, niż, gdyby tej pracy wogóle nie było. Jeżeli bowiem niema żadnej pracy na danym terenie, istnieje zawsze możność rozpoczęcia jej z chwilą, gdy pojawią się chętne i ofiarne jednostki. Jeżeli jednakże kobiety pracują źle, lub niedbale, zamykają drogę tym, które mogłyby wykonywać pracę lepiej i skuteczniej. — Słusznem więc też jest podkreślone dalej w wspomnianym artykule żądanie p r a c y ś w i a d o m e j. Tak często bowiem zdarza się, że ktoś nie bardzo zdaje sobie sprawę z tego, dlaczego właściwie do danej organizacji należy i jakie stąd wynikają obowiązki. Zasadniczą sprawą więc w każdej, poszczególnej organizacji kobiecej jest uświadamianie ciągłe i zawsze od nowa poszczególnych członków o celach organizacji, o zadaniach każdej członkini, z osobna, a nietylko więcej czynnych, czy bardziej odpowiedzialnych przedstawicielek zarządów.

Obok uświadomienia społecznego kobiet drugim ważnym czynnikiem życia organizacyjnego jest d y s c y p l i n a o r g a n i z a c y j n a. Dyscyplina ta musi wynikać z wewnętrznego nastawienia etycznego, ale musi być również ujęta w karby techniki organizacyjnej, gdyż tylko równoczesne oddziaływanie moralne i więzy organizacyjne potrafią pracę usprawnić, uczynić ją sprężystą i konsekwentną.

Program pracy

Odnośnie do p r o g r a m u p r a c y, który obok uświadomienia członków i dyscypliny organizacyjnej jest trzecim zasadniczym czynnikiem pracy społecznej w organizacjach kobiecych, pisze p. Orzechowska:

„Ustalenie programu nie jest rzeczą łatwą. Wymaga gruntownego i rzeczowego przygotowania członkiń, znajomości nietylko wytycznych ideowych organizacji lecz dokładnej wiedzy o warunkach potrzebach i właściwościach terenu, na którym organizacja pracuje. Jak dotychczas — lwia część członkiń org zajmujących się bądź opieką społeczną, bądź walką o prawa kobiety itp — nie wie nic o pracach naukowych krajowych i zagranicznych tego zakresu, o zastosowaniu różnych metod pracy, o nowych kierunkach i poglądach. Nie orjentuje się ani w materjale ideologicznym, ani statystycznym. Słowem wie bardzo mało o terenie, na którym pracuje, wie tyle, ile każdy przeciętny inteligent — gdy powinna te sprawy znać expedite.

Nie potrzeba podkreślać, jaką rolę kobieta w świecie odgrywa. W zakresie spraw kobiecych wciąż ukazują się nowe książki i broszury, odbywają się zjazdy międzynarodowe, kongresy, ankiety

Obowiązkiem org. kobiecych jest trzymać rękę na pulsie tych spraw. Jakież można mieć mniemanie o działaczkach społecznych, które nie mają pojęcia o historji ruchu kobiecego, o wybitniejszych postaciach kobiecych, o działalności organizacyj o pokrewnym charakterze, o uchwałach zjazdów, wynikach ankiet? Jeśli nie znają tego wszystkiego — nie mogą zająć zdecydowanego stanowiska wobec spraw bieżących i aktualnych, nie mogą mieć jasno wytkniętego celu, bo nie mają materjału rzeczowego, na którym mogłyby się oprzeć w przeprowadzeniu swych postulatów.

Znajomość tych wszystkich rzeczy jest obowiązkiem wszystkich członkiń — a nie tylko przewodniczącej i sekretarki.

Jeżeli więc koniecznością dla organizacyj kobiecych jest posiadanie realnego programu, to taką samą koniecznością będzie rozszerzanie terenu prac w miarę pojawiających się nowych problemów i nowych stosunków społecznych. Nie wolno bowiem organizacjom kobiecym skrzepnąć w paseizmie i nie widzieć, że z dnia na dzień ulegają przemianom formy życia, a więc również i sposoby pracy w organizacjach kobiecych."

Metoda pracy

Uświadomienie, dyscyplina i program to jeszcze nie wszystko. Koniecznością jest nadto stosowanie specjalnej m e t o d y p r a c y i to metody najskuteczniejszej i najbardziej w danych warunkach wskazanej. W każdej organizacji więc powinien, czy to zarząd sam, czy jakaś do tego powołana komisja czuwać nad ustalaniem i przekształcaniem metody pracy, która jest rzeczą ważną, a nieraz może najważniejszą. Często bowiem najlepszy program rozbija się o niewłaściwy sposób jego wykonania, a członkinie organizacji zniechęcają się do pracy, gdy im się tę pracę poleca wykonać w sposób przestarzały, niezastosowany do współczesnych form życia.

Wszelka praca społeczna jednakże wówczas tylko może przynieść pożądany rezultat, gdy przesiąknięta jest szczerą i bezosobistą ideowością. Bowiem praca społeczna wykonywana z założeń egoistycznych, z przyczyn ambicji personalnej czy kaprysu, jest bezowocna, a najczęściej wręcz szkodliwa. Z tej więc przyczyny pamiętać należy, że, jeśli do pracy dla drugich pociąga się niedoświadczoną młodzież, wolno to czynić jedynie i wyłącznie z pobudek ideowych. Młodzież powinna przejąć się altruizmem i ideowością, bo tylko czynniki duchowe w pracy społecznej nadają jej właściwe, wzniosłe piętno. — A szerzenie idealizmu w społeczeństwie jest również obowiązkiem chwili, szczególniej w stosunku do młodzieży, która osobiście cierpi najbardziej, gdy pozbawia się ją wszelkiego polotu i zbyt wcześnie zaprawia do życiowego realizmu.

Prawo powszechności — dług jednostki

Skłonność do filozofowania, nie na podstawie specjalnych studjów naukowych, lecz w wyniku życiowego doświadczenia przejawia się współcześnie mniej niż w latach przedwojennych. Przyczyna leży w wzmożonem tempie życia współczesnego i w trudnych, a płynnych wciąż jeszcze warunkach bytu. Dlatego więc warto zanotować, jako ciekawy przejaw społeczny, ukazanie się wydanej własnym nakładem autorki książki, Stefanji Laudyn-Chrzanowskiej p. n. „Prawo powszechności — Dług jednostki".

Książka ta, objętości blisko 300 stron druku w ósemce, należy od dziedziny moralitatów. Jest to próba zanalizowania i syntetyzowania życia na zasadzie indywidualnego odczucia i przemyślenia.

Pani Laudyn-Chrzanowska posiada w dorobku swoim już 16 pozycyj bibljograficznych, w tem kilka rozpraw natury społecznej, dotyczących kwestji żydowskiej, kwestji kobiecej, stosunków polsko-amerykańskich i in. — Autorka zajmowała się bowiem publicystyką w czasie swego wieloletniego pobytu w Stanach Zjednoczonych

Cechą specjalną świeżo wydanej książki „Prawo powszechności — Dług jednostki" jest gloryfikacja pierwiastka duchowego w człowieku i chęć przezwyciężenia materjalizmu przez podniesienie poziomu religijnego i etycznego w społeczeństwie.

Książka wydana obecnie p. n. „Prawo powszechności — Dług jednostki" jest próbą zebrania w całość wszystkich zapatrywań autorki dotyczących stanowiska człowieka w wszechświecie. Pani Laudyn-Chrzanowska daje więc najprzód pewien rzut historyczny kolejnej ewolucji państw i narodów, począwszy od Grecji po dzień dzisiejszy. Następnie autorka stara się wytłumaczyć sobie różnice duchowe i społeczne Wschodu i Zachodu, przyczem zatrzymuje się dłużej nad rozważaniem kwestji bolszewickiej. Bierze bowiem pod uwagę przejawy czasowo bliskie, aktualne. Punktem największego zainteresowania jednakże dla pani Laudyn-Chrzanowskiej jest sprawa walki klasowej, położenie proletarjatu w Europie i Ameryce, ewolucja kapitalizmu i konsekwencje dalsze obecnych przemian światowych. Ostateczny wniosek tych wszystkich rozważań rozprowadzonych poprzez 15 długich rozdziałów jest zdaje się teza, że prawo powszechności jest to umożliwienie wszystkich dogodnych warunków bytu i rozwoju, a dług jednostki to wyzwolenie ze siebie zwycięskiego pierwiastka duchowego na pożytek wszystkich. Autorka nie kończy jednakże na tem. Przejęta szczerym i gorącym patrjotyzmem pragnie uszczęśliwić przedewszystkiem Polskę, uderza więc w nutę mesjanistyczną i proroczą, — przepowiadając pomyślną przyszłość budowaną przez nowe, nadchodzące pokolenie.

Pani Laudyn-Chrzanowska posiada styl potoczysty i ogromną łatwość pióra, więc rozprawę jej czyta się bez trudu. Z tej więc przyczyny i ze względu na silnie podkreślony charakter katolicki i narodowy sądzić należy, że książka zainteresuje szersze warstwy, biorące bardzo chętnie do ręki publikacje z dziedziny moralitetów.

Kongres Rady Międz. Kobiet w Sztokholmie

Na Kongresie Rady Międzynarodowej Kobiet, który odbył się latem w Sztokholmie obradowało 12, komisyj: finansowa, prasowa, pokoju, prawnicza, komisja walki o prawa wyborcze dla kobiet, komisja higjeny publicznej, opieki nad dzieckiem, komisja wychowania, emigracyjna, pracy kobiecej, sztuk pięknych i sztuki przemysłowej, oraz podkomisje kina i radja.

Na komisji prasowej referowano kwestjonarjusz o sytuacji kobiet-dziennikarek oraz omawiano stanowisko prasy wobec dwóch zagadnień: 1) rozbrojenia, 2) narodowości kobiety zamężnej.

Komisja prawnicza roztrząsała zagadnienie wypłaty alimentów, oraz pozycji ekonomicznej i prawnej kobiety zamężnej.

Komisja walki o prawa wyborcze dla kobiet — dała przegląd historji ruchu kobiecego w walce o prawa wyborcze w ciągu 10 lat powojennych. Stwierdzono spadek zainteresowania kobiet życiem politycznem i zmniejszanie się liczby kobiet wybranych do parlamentu — smutnym tym objawem należałoby zapobiegać przez odpowiednie wychowywanie kobiet w duchu politycznym i uświadamianie im obowiązków obywatelskich.

Do najbardziej interesujących należy zaliczyć obrady komisji dla spraw pracy kobiet. Komisja rozpatrywała raporty 16 krajów o prawodawstwie tyczącem ustalenia płac minimalnych Przepisy co do płac minimalnych nie istnieją, w Szwecji, Danji, Belgji, Finlandji, Szwajcarji, Polsce i Rumunji. Dalej roztrząsano zagadnienie pracy nocnej kobiet, pracy zamężnych, prawa do pracy — oraz sprawę inspektorek pracy Węgry Litwa Bułgarja, Irlandja półn., Indje, Brazylja i Grecja nie posiadają inspektorek pracy wcale; we Francji kobiety stanowią 18 proc. personelu inspekcyjnego, inne kraje przeciętnie około 10 proc. — Anglja natomiast do 30 proc. W Niemczech liczba kobiet w służbie inspekcyjnej równa się ilości mężczyzn.

Łącznie z Kongresem Rady Międzynarodowej odbyła się konferencja organizacyj ziemiańskich kobiet.

Warszawa.

A. Orzechowska.

Kryzys a praca kobiet w Anglji

Anglja szukając rozwiązania jednego z jej najdotkliwszych problemów życiowych — b e z r o b o c i a, podchwytuje różne myśli w tym kierunku, wygłaszane przez jej świeczniki. Ostatnio Sir Herbert Austin oświadczył, że usunięcie kobiet pracujących w przemyśle otworzyłoby wiele wakansów dla bezrobotnych mężczyzn i w dużej mierze zmniejszyłoby bezrobocie. Jak było do przewidzenia, takie nastawienie poważnego polityka wywołało liczne protesty i komentarze. Przy niewielkiej liczbie popleczników tej idei znaczna większość nie zgadza się z wywodami Austina.

Inny polityk, Sir Charles Higham, przemawiając na otwarciu wystawy „Business Efficiency Exposition", m. in. powiedział, że Austin się myli twierdząc, że usunięcie kobiet z przemysłu poprawi sytuację. **Jeśli bowiem zmniejszy się liczba bezrobotnych mężczyzn, to zwiększy się liczba bezrobotnych, niemniej potrzebujących, kobiet.** Pozatem Higham powiedział, że kobiety w przemyśle w niczem nie ustępują mężczyźnie, są narówni zdolne, a co ważniejsza są bardziej lojalne. „Dwa cele — orzekł mówca — przyświecają kobiecie — wykonywać pracę wzorowo i dobrze oraz myśleć nad tem, za kogo powinny wyjść zamąż".

Z Tow. Ziemianek Wlkp:

Prosimy raz jeszcze najuprzejmiej pp. Przewodniczące Kół powiatowych, które urządzały kolonje wakacyjne aby zechciały jak najprędzej wypełnić rozesłane przed 2 tygodniami odnośne kwestjonarjusze i odesłały je łaskawie do biura naszego. Dotychczas nadesłały powyższe sprawozdania Koła: jarocińskie, poznańsko-obornickie i kościańskie.

Sekcja Organizacyjna prosi usilnie tak pp. Przewodniczące Kół, jak i poszczególnych członków o najspieszniejsze podanie do biura naszego statystyki obozów harcerskich z minionego lata z nadmienieniem, czy były utrzymywane całkowicie lub też częściowo.

Z dniem 10 października biuro nasze przeniesione zostało na I piętro w Wlkp. Izbie Rolniczej nr. pok. ju 22.

Plenarne zebranie Wlkp Koła Mł. Ziemianek odbędzie się we wtorek 24 października o godz. 10 w lokalu Klubu przy ul. Sew. Mielżyńskiego 26/27 (dom ogrodowy) Zebranie poprzedzi Msza św. o godz. 9 w kaplicy Najśw. Serca Jezusa, plac Nowomiejski 1 a.

Jak w ubiegłych latach tak i w roku obecnym urządziło wrzesińskie Koło Ziemianek za staraniem przewodniczącej p. Jadwigi Szyfterowej kolonję letnią dla 32 dziewczynek Dzieci umieszczono w Bursie Gimnazjalnej Idealne warunki mieszkaniowe oraz troskliwa opieka pp Ziemianek przyczyniły się do nadzwyczajnych rezultatów pod względem poprawy zdrowia dzieci — niektóre przybrrały po 5—6 kg.

Koło Ziemianek powiatu kościańskiego utrzymywało przez miesiąc kolonję dla 30 dziewczynek ze Stelli w Kościanie. Dzieci przybrały na wadze do 10 funtów Z żalem wielkim opuszczały kolonję która obficie zaopatrywana była w warzywa, owoce i kwiaty. Urządzono 3 wycieczki do pobliskich miejscowości Dzieci używały kąpieli w rzece, kąpieli słonecznych, leżakowały i dostawały jeden natrysk dziennie Na zakończenie kolonji urządziła kierowniczka p Laskowska śliczne przedstawienie — świetnie wyćwiczone, na które przybyli przedstawiciele duchowieństwa, władz i okoliczne ziemianki.

Zapisy na członków wspierających T. C. L. przyjmują wszystkie redakcje miejscowych pism. Biura Zarządu T. C. L. znajdują się przy ul św Marcina 37, tel. 10-50 gdzie przyjmuje się zapisy na członków.

LISTY Z BYDGOSZCZY

„Jak on ją widzi?"

(Rozmowa z Adamem Grzymałą - Siedleckim).

Różni różnie o niej mówią. Niektórzy, to nawet nie mówią wcale, tylko machają pogardliwie ręką. Inni, nie szczędzą obelg. I to jakich jeszcze. Takie powiedzonka jak: „prowincja!", — „podwórko!", — „dziura!", należą do określeń najlagodniejszego kalibru. Ale są i tacy, dla których Bydgoszcz jest siódmym cudem świata. Którzy bez niej żyć wprost nie mogą. I którzy zupełnie poważnie utrzymują, że taka np. Wenecja tem się tylko pysznić powinna, że aż tak bardzo podobna jest do — Bydgoszczy.

Strasznie lubię ludzi, którzy na swych nosach dźwigają różowe okulary, ale — o inne niż „różowe" idzie mi dziś spojrzenie. Od dawna już korciła mnie chęć przekonania się, jak też na Bydgoszcz patrzy, jak ją widzi ten tak na pozór szary, a tak naprawdę skromny pan, zasiadający od czasu do czasu w małej sali hotelu pod „Orłem". Wierzcie, kilka dni temu, ciekawość moja zwyciężyła. Zdecydowałem się przerwać Adamowi Grzymale-Siedleckiemu pilną w tej kawiarni lekturę pism, by poprosić go o rozmowę.

— A o cóż panu idzie? — zapytał mnie, nie bez zdziwienia, Siedlecki.

— Chciałbym wiedzieć, jak pan ją widzi?...

— Kogo? „ją"? — zdumiał się już całkiem szczerze znakomity pisarz.

— ...Bydgoszcz.

— Ach tak! — uśmiechnął się Grzymała — no to siadaj pan.

I powiedział mi zaraz na wstępie, że ze swą prośbą o „bydgoski" wywiad trafiłem w chwili najodpowiedniejszej. W chwili prawie, że jubileuszowej: Bo właśnie dokładnie jedenaście lat temu, przybył on po raz pierwszy do Bydgoszczy, gdyż zawsze marzył o tem, aby zamieszkać na stałe w Polsce Zachodniej...

— Czemu? — przerwałem.

— Bo chciałem być tam, gdzie prawdziwie polski żywioł tak przeważa, że prawie jest wyłączny. Najlepiej duchowo czuję się wśród Wielkopolan i Pomorzan...

— A czemu wybrał pan właśnie Bydgoszcz, a nie n. p. Poznań?

— Poznań był już środowiskiem nazbyt dużem na moje prowincjonalne inklinacje. Szło mi o takie miasto, któreby mnie zupełnie nie absorbowało, któreby mnie nie odrywało od pracy, a dawało miły pobyt.

— Czy Bydgoszcz wówczas była aż tak spokojna?

— Była daleko ruchliwsza niż dziś. A jednak, mieszkając stale w Warszawie, nie zdołałbym napisać tego wszystkiego, com napisał tu. To jest: za wiele. Tu, w Bydgoszczy, przecież nasmarowałem: „Samosęki", — „Podatek majątkowy", — „Spadkobierca", — „Włamanie", — „Maman do wzięcia", „Pani Ministrowa", — „Ich Synowa" — „Firma"... — która niebawem ukaże się w wydawnictwie Gebethnera i Wolffa? —

— Tak jest. Ponadto jeszcze „Czwarty do bridge'a".

— Czy to prawda, że ta ostatnia powieść pańska napisana jest na tle stosunków bydgoskich?

— O tyle tylko, o ile tyczy się ona historji rodziny kresowej, rzuconej na zachodnio-polski teren. Ale jeśli idzie o charakter Bydgoszczy z przed jedenastu laty, to właśnie te rodziny z Kresów wschodnich urabiały w dużej mierze jej ton. Było ich przecież coś około dwustu. Razem z sobą przywiozły one do Bydgoszczy swe tradycje towarzyskie i kulturalne. Swój polor urabiany niejednokrotnie w salonach Paryża czy na plażach Nicei.

— A jak wówczas Bydgoszcz, przed jedenastu laty wyglądała?

— Bardziej gromka była niż dziś. Zrzuciła z siebie właśnie ciasny i brzydki uniform obyczaju pruskiego. W powietrzu czuło się wyraźnie radość z powrotu do Polski. Bogaciej też wówczas było. Inflacja robiła swoje. Życie szumiało. Lokale były przepełnione. Teatr też. Coprawda czasem było tego i nadmiar: w dni świąteczne tramwaje przypominały beczkę po okowicie. Bydgoszczanie bawili się szeroko i wesoło, bo zarabiali łatwo. Przemysł kwitł. Bydgoszcz zaawansowała do godności metropolji drzewnej. Czekano tylko, by uczyniła jeszcze tylko jeden krok wyżej. By stała się stolicą Pomorza i miastem mającem wyższy zakład naukowy.

— ... Marzenia, marzenia...

— Tak! Niestety. Trzeba to stwierdzić, choć z przykrością, że miasto mocno się zdeklasowało. A tymczasem powinno być i bardzo żywotne i bardzo mocne. Boć przecież właśnie Bydgoszcz jest tą tarczą, w którą celuje inwazja germańska. Im bardziej miasto będzie miało charakter polski, tem tarcza będzie odporniejsza. W interesie państwa leży, aby jak najprędzej przyjść Bydgoszczy z dobrze zorganizowaną pomocą. Nie tylko materjalną, ale i duchową. Miasto nietylko powinno, lecz musi mieć dobry teatr, placówkę umysłową w większym stylu i jak najtroskliwszą opiekę nad wszystkiemi poczynaniami kulturalnemi i twórczemi. Należy o tem pamiętać, i to dobrze pamiętać że kto ma Nadnoteć, ten ma gdański dostęp do morza.

Tak mówi Grzymała, a ja myślę sobie, że w treści i tonie jego słów jest jeszcze coś więcej, niż niezaprzeczalna trafność uwag.

Jest ciepło wypływające z prawdziwej i bardzo szczerej sympatji. — Tak! — zgadza się ze mną Grzymała:

— Przywiązałem się mocno do Bydgoszczy. Zawdzięczam jej dużo. Zawsze okazywano mi tu życzliwość i nieraz przychodzono mi z pomocą. —

Słucham, a myślę sobie dalej, że za gościnę i życzliwość miasta, Siedlecki wypłacił się sowicie. Gdyby już chociaż tylko policzyć te setki tomów, które darował Bibljotece miejskiej, z cennym księgozbiorem Leninowskim włącznie...

A choćby i ten ton, z jakim świetny pisarz rozmawia ze mną na bydgoski temat. Iluż rodowitych Bydgoszczan musiałoby się zawstydzić?...

Ale czas już kończyć wywiad.

— Słowem, nie żałuje pan redaktor tych jedenastu lat, które przeżył u nas? — pytam powstając.

— O nie. A zresztą jestem zdania, że toby doskonale polskiej literaturze zrobiło, gdyby literaci nie mieszkali stale w Warszawie lecz osiedlali się w różnych zakątkach kraju. Czyż to nie jest już wprost tragedja dla naszej produkcji literackiej, że w takiej n .p. Gdyni niema ani jednego zdolnego literata? „Już ostatni czas", — zamyka Grzymała-Siedlecki naszą rozmowę, — „aby w literaturze polskiej było mniej Warszawy, a więcej — Polski".

MARJAN TURWID.

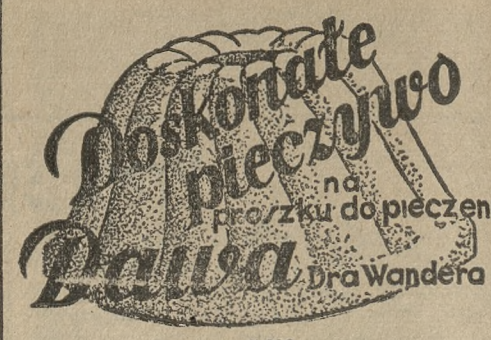

SPACER

Zapadnę w dzień jesienny, niby w szarą wodę,
Dotknę ślizkich kamieni, które poszły na dno.
Pójdę patrzeć jak cierpią strzyżone ogrody,
Czekając, aż im liście zwiędną i opadną.

Odnajdę skargę liści w głosie wszystkich kroków,
Ze żałosną nicością asfalt tylko plamią...
Zapamiętam protestu mocny, wielki spokój
W milczącem drzew ku niebu wyrzuceniu ramion.

Z fal powietrza płynących korytami ulic
Wodą deszczu ochłodzę rozpalone usta
I może, gdy mgła miękka lekko mnie otuli,
W pustce dnia jesiennego zgubię swoją pustkę.

Poznań. JADWIGA POPOWSKA.

W PARKU MARCINKOWSKIEGO

Szeregami w alejach — wichrowym lamentem
Szumią drzewa wstrząsane przejmującym dreszczem
W liście pożółkłe śmierć swe zagłębiła kleszcze —
Wokół cienie się kładą łamanym akcentem.

Łabędzim śpiewem w stawie wytrysnął wodotrysk —
Mrą zwolna światła na wód śmiertelnej rozścieli.
Wiatr wionął przez park — przez zwieńczenie drzew wyst[illegible]il —
Zatargnął koronami — szeroki i mokry.

Aleją zadumane pary trwożnie kroczą —
W białem cierpieniu, jak śnieg twarze się marmurzą
Niewiadomo czemu — troski sepją się smużą
I smutek mgieł welonem — przesłonił im oczy.

Przed pomnikiem — w agonji — cicho astry więdną,
Przesiąkłe ciszą zmilkły drzewa w mgle opończy — —
Melancholja parkiem się słania — zgasło słońce — — —
Stoję — wpatrzony w półmrok — i wszystko mi jedno.

Poznań. FRANCISZEK GROTT.

NA OSTRZU JĘZYKA (25)

Feljeton jubileuszowy

Oporowo, w październiku.

Dziś, z okazji dwudziestego piątego feljetonu, który jest niezbitym dowodem dwudziestopięciotygodniowej zgody między redaktorem, autorem i czytelnikiem, niechaj mi będzie wolno zrobić rachunek sumienia. Wygłoszę coś w rodzaju „exposé", które ma przekonać z jednej strony czytelnika, że nie darmo poświęca mi kwadrans tygodniowo, — z drugiej strony redaktora, że nie darmo płaci mi sto złotych tygodniowo (...proszę mi łaskawie zazdrościć, szanowni koledzy).

Poco więc piszę co tydzień „feljeton? Czytelnik odpowie: „poto, by mnie bawić!" — Zgoda, lecz bawić można się rozmaicie: na przykład starym brodatym kawałem, za który zabił Kain Abla w zaraniu ludzkości; bawić może odczyt Czyżewskiego lub powieść Heleny Mniszek — bawić może nas wreszcie — cudze nieszczęście... i przyznajmy się sobie odrazu, że z tego śmiejemy się najchętniej — albowiem człowiek jest świnią.

Cudze nieszczęście ma dużo odmian. Na przykład: gdy nasz bliźni złamie nogę, to taki wypadek potrafi wywołać u nas zaledwie drobny uśmieszek (chyba, żebyśmy mu tego poprzednio życzyli). Już zabawniejsze jest, gdy zgubi dwadzieścia złotych lub zegarek. Lecz największą radość budzi jego publiczna kompromitacja... I tu właśnie znajduje feljetonista temat, pracę i poklask tłumów. Feljetonista czyha w ukryciu, dopóki bliźni nie palnie jakiegoś głupstwa — wówczas rzuca się na swoją ofiarę i pakuje jej szpileczkę w najczulsze miejsce.

Jednakże feljetonista nie poprzestaje tylko na ludziach — walczy także z przedmiotami i nałogami. Jak moi czytelnicy napewno zauważyli, wytoczyłem wojnę między innemi — kiczowi. A jest tego u nas trochę: po Niemcach pozostały brzydkie budynki, a o brzydkie pomniki postaraliśmy się sami, względnie otrzymaliśmy je w prezencie. Lecz interesował mnie także kicz ogólnopolski: senniki egipskie — sentymentalne obrazki — i „polska kultura współczesna" dwóch panów z U. P., kiczowatość gustu, literatury, sztuki, kiczowatość uczuć — no i „Emilencja"!

Czytelnik mój może zdziwił się, że poświęciłem tej ostatniej osobistości aż tyle czasu i żółci, aż półtora feljetonu... Trudno, tutaj już nie wystarczy szpileczka ani szpila — tu potrzebne są widły, takie duże herkulesowskie widły ze stajni Augjasza: albowiem „Emilencja" to poniekąd symbol. Symbol tych wszystkich „okupantów" czy „kolonistów", którzy przybyli do nas z innych dzielnic w roli „kulturträgerów". Wiadomo, że w tych celach nie przyszli do Wielkopolski najlepsi luminarze, na ogół zawitał trzeci czy czwarty garnitur (w sporcie nazywałoby się to: „Cracovia 3 — rezerwy"). Nie mówię tu oczywiście o takich wyjątkach, jak Wyczółkowski czy prof. Kleczkowski, i o niewielu innych, którzy przybyli do nas, aby budować i pracować — i przyjęci zostali z otwartem sercem... Mówię tu właśnie o tych różnego gatunku pomniejszych „emilencjach", którzy odwiedzili nas w celach „reparacyjnych"; taki to przywiózł trzy koszule, zapakowane w „Ikaca", dwa gumowe kołnierzyki i gumę do czyszczenia „takowych". — doił wielkopolską krowę, póki się dało, — zachowywał się nie jak w Polsce, lecz jakgdyby był na „Saksach", czy w kolonjach wśród murzynów, — aż wreszcie obrzucił nas kalumnjami, budując w ten sposób między dzielnicami mur nienawiści i pogardy, groźniejszy od granic państw zaborczych w okresie niewoli.

Wielkopolska jest, to nie ulega wątpliwości, rasowo najczystsza z wszystkich dzielnic, najrozsądniejsza, najuczciwsza i najbardziej ucywilizowana. Nasi „okupanci" wznoszą lament, że ziemia wielkopolska jest ugorem, który nie wydaje talentów. Zapomina się o tem, że była ona w czasie niewoli w ciągłym stanie wojennym z zaborcami, tak jak żadna inna z pozostałych dzielnic, a „inter arma silent Musae..." Mimo to jednak wydawała talenty, i to nie byle jakie, więcej — potrafiła wytworzyć w pewnych środowiskach atmosferę sprzyjającą twórczości — a co najważniejsze: dała Polsce — czytelnika i mecenasa! Przedewszystkiem czytelnika, to znaczy, człowieka potrafiącego czytać i pisać po polsku. A to było w ówczesnych okolicznościach bardzo dużo. Ignorancja naszych „okupantów" nie pozwala im zrozumieć, jak wielkiego dzieła dokonała w okresie niewoli matka wielkopolska, która nauczyła, mimo prześladowań, szykan i presyj, swoje dziecko polskiego słowa. Bo ta fantastyczna polszczyzna, którą nam aplikują nasi „okupanci", jest wyssana z palca. Przeciętnemu inteligentowi nie przyśni się nigdy, powiedzieć na przykład: „Idź no zaś ale prek tamdotąd, no nie". Ciekaw jestem, w jakich sferach przebywają ci nasi koloniści, że odkrywają tę ciekawą wielkopolszczyznę?

Taka naprzykład, niedopieszczona przez Apolina, pani Jehanna Wielopolska... Co się z nią zresztą stało? Dopóki siedziała w Poznaniu i co chwilę wylewała wiadra (albo używając pięknego staropolskiego wyrazu — węborki) pomyj na naszą dzielnicę, dopóty słyszało i mówiło się o niej. Lecz gdy sprano jej „Nuwoportki" i Jehanna Wielopolska stała się „Wyjehanną z Wielkopolski", ucichła, zabrakło jej tematu i już nic nie ma do powiedzenia...

A więc owa Jehanna pisała kiedyś drwiąco, że pewna pani na Pomorzu, u której bawiła jako gość, zaproponowała jej spacer „do nogi" (niby to „zu Fuss"...). Znam Pomorze jak własną kieszeń, lecz nigdy nie natknąłem się na taki bezsensowny germanizm. „Do nogi" mówi się czasem do psa — i to nie tylko na Pomorzu. Chyba jakaś upośledzona umysłowo kobiecina z najniższych sfer mogła się zdobyć na takie powiedzenie... lecz trudno, pani Jehanno, trzeba się szanować i nie chodzić na spacer z byle kim...

Więc, jak się rzekło, Wielkopolska dała czytelników, co jest rzeczą ważną dla literatury, bo słusznie mówi Goethe: „Czem byłbym bez ciebie, przyjacelu mój, publiczności? Wszystkie moje uczucia nieme". Wielkopolska jednakże dała jeszcze jedną ważną pozycję.

Wiadomo, czem jest dla sztuki mecenas.

Trudno sobie wyobrazić, jak przedstawiałoby się Odrodzenie bez swych wielkich mecenasów... Imiona Medyceuszów przeszły zaszczytnie do historji obok imion Michała Anioła i Leonarda da Vinci. Wielkopolska nigdy nie szczędziła grosza na cele kulturalne — sprowadzała i sprowadza artystów i daje im dach nad głową — a wzamian za to musi aż nazbyt często

Elementarz na klasy wyższe

Pewien znajomy gimnazjalista przyniósł mi wczoraj pięć równań matematycznych z prośbą o pomoc w ich rozwiązaniu. Chodziło nie tyle o same równania, ile o ich ustawienie na podstawie niewinnych napozór anegdot w rodzaju: „Ojciec ma lat 32, syn 6. Za ile lat ojciec będzie starszy od syna równo trzy razy?“

Prośba trochę dziwnie skierowana. Rzeczą notorycznie znaną jest zastarzały antagonizm pomiędzy ludźmi pióra a ludźmi ścisłej wiedzy matematycznej. Antagonizm ten pojawia się bardzo wcześnie, już na ławie szkolnej. Z matematyczną (!) pewnością można orzec, że uczeń, który na trzech konferencjach ma „niedostatecznie“ z matematyki, pisze w godzinach szkolnych pod ławką wiersze. Mimo tak złego przygotowania — sytuacja opisywanego wypadku wymagała, abym się znalazł na wysokości... zaufania. Zaangażowany był mój prestige „człowieka z gazety“, o której wielu ludzi sądzi, że jest nieomylna i powinna się znać najlepiej na wszystkiem.

Nie będę się zwierzał, jak wiele czasu poświęciłem na rozwiązanie zadań — dość, że rozwiązałem wszystkie bez błędu. Chodzi tu zresztą nie o nie — ale o określenie wpływu włożonego trudu w ocenę zjawisk. Przyznaję, ten mój mizerny sukces sprawił mi żywe zadowolenie. Matematyka, z którą zerwałem wszystkie stosunki od lat wielu, stała mi się czemś niemal bliskiem. Niema dwóch zdań, że rozstrzygał tu moment uwieńczonego powodzeniem wysiłku.

Zaobserwowany na tym przykładzie czynnik decyduje w bardzo wielu sprawach, może we wszystkich. Jest jasne, że cały problem nauczania w szkole opiera się na umiejętności wywołania w uczniu chęci do samego procesu o s i ą g a n i a, na nauczeniu go smakowania w słodyczy pokonywania rzeczywistości przez zwycięski trud. Do osiągania, nie osiągnięcia. Do osiągnięć, wymaganych przez program, można dojść stosunkowo łatwo: „wykuciem“ na pamięć, przy pomocy sprytu, odpisywania i t. zw. „kluczy“. Tak wielu przecież ludzi kończy szkoły średnie i wyższe!... A przecież nie jest to to samo, co mordować się z jakiemś zagadnieniem w trudzie, pasji, stanąć z niem do współzawodnictwa! — Emocja conajmniej taka sama, jak przy czynnym udziale w reprezentacyjnym meczu piłki nożnej.

Rozszerzmy wąskie ramy szkoły do skali całego życia. Niema w zasadzie wielkich różnic, ale niema tu też żadnych wymagań, żadnego programu. Zamiast „belfra“ z notesem, jest ucisk opinji publicznej, ale opinja bywa bardzo wyrozumiała i wie, że człowiek dorosły jest ułomny, i, jeśli pokona trudności związane z samem powszedniem bytowaniem, nie jest obowiązany do żadnych innych naddatków.

Jest jednak wiele znaków, że człowiek sam w ostatecznych rozrachunkach z życiem jest z takiego stanu rzeczy niezadowolony, że odczuwa coś jakby chroniczny „katzenjammer“. Je znośnie, ubiera się przyzwoicie, a na niedzielę posiada świąteczny garnitur, chodzi do kina, często na walki atletów — ale są chwile, kiedy mimo tego wszystkiego spostrzega, że jakaś bardzo istotna część życia przechodzi o b o k i wcale się o niego nawet nie ociera.

Konstatować to można zwłaszcza dzisiaj. Nigdy nie było tylu ludzi zdezorjentowanych, niepewnych jutra, roznoszących, jak mikroby, jad pesymizmu i roztrzęsionych nerwów. Rzecz jest zupełnie zrozumiała. To, co się dzieje na świecie, przerasta ich umiejętność pojmowania. „Program“ poczciwego człowieka odrobili, należą do organizacji politycznej, są członkami społeczności religijnej, uprawiają z powodzeniem swój zawód — ale sami, s w o i m w ł a s n y m t r u d e m nie zmierzyli rzeczywistości świata.

Przed kilkoma miesiącami wyszła książka, którą pozwoliłem sobie nazwać w tytule: „Elementarzem dla wyższych klas“. Określenie to należy rozumieć wieloznacznie. Mam na myśli wydaną przez B. Suchodolskiego książkę p. t. „Ideały kulturalne a prądy społeczne“. Ten opasły tom jest zbiorem fragmentów prac najwybitniejszych myślicieli polskich XIX. i XX. stulecia. „Elementarzowość“ tej książki polega na koncepcji wydawniczej. Fragmenty grupowane są około zagadnień. Ale nie tylko to, Suchodolski około każdego zagadnienia zbiera głosy ludzi z najsprzeczniejszych stanowisk myślowych. Rzeczą wydawcy było wybrać zagadnienia, wyszukać odpowiednie artykuły najwybitniejszych polskich myślicieli, a ty czytelniku paraj się z tym kramem sam. Tyle akurat będziesz miał pożytku z tej książki, ile go wydobędziesz z własnego trudu.

„Elementarzem“ jest wydawnictwo Suchodolskiego przedewszystkiem — przez wybór zagadnień. Tom przynosi gotowe do przemyślenia najważniejsze problemy dni dzisiejszych, o które każdy z nas codzień się potyka. Gdybym miał pewność, że słowo drukowane ma u ludzi posłuch choć w części podobny do wskazań lekarza, leczącego tak częste obecnie rozbicie nerwowe, niedomogi woli i chorobowy lęk przed życiem — artykuł ten, pojęty jako recepta, kończyłby się przepisem: „Kupić książkę Suchodolskiego. Zażywać powoli, codzień po łyżce przez kilka miesięcy. Działa łagodnie, ale niezawodnie“.

Dla informacji przestrzegam: Wspomniana książka, jak każdy lek skuteczny, a nie zapisany z ordynacji Kasy Chorych, jest dość droga. I jeszcze jedno — to nie jest książka „do poduszki“, to nie jest miły i przytulny środek nasenny. Przed wydaniem kilkunastu złotych taka informacja jest cenna, żeby nie było potem rozczarowań.

JÓZEF KISIELEWSKI

KINO „APOLLO“
W niedzielę, 15 października r. b., o godzinie 3-ej po poł.
Specjalne przedstawienie dla dzieci i młodzieży
Triumfalna fanfara lotnictwa polskiego!
GWIAŹDZISTA ESKADRA
Wielki patrjotyczny film, obrazujący bohaterstwo w walkach o niepodległość. Nadprogram: Nowości z całego świata. Ceny miejsc od 40 gr.
ng 5 953

W NOTATNIKU

Bagno. Wczoraj dowiedzieliśmy się o skonfiskowaniu książki p. Henryka Zaremby, napisanej na tle procesu Gorgonowej pt. „Spowiedź ojca zamordowanej Lusi“. Proces odsłonił już w całej pełni bagno moralne panujące w domu p. Zaremby. Książka jego potwierdza wszystko to, co proces odsłonił, z dokładką brudów wybitnie pornograficznych. Celem „autora“ więc: chęć zrobienia na tragicznej śmierci córki, choćby przy pomocy splugawienia jej pamięci i shańbienia swej rodziny. Przecieramy oczy. W głowie pomieścić się nie chce, by stworzenie, które zwie się człowiekiem nurzać się mogło w podobnej bezdni najohydniejszego cynizmu. Gdzież żyjemy? Jedno jest pewne, że stworzenie to zasługuje na najgłębszą pogardę. Lecz i drugie jest pewne, że książka taka nie pojawiłaby się nigdy w społeczeństwie, w którem obowiązuje zdrowa opinja. Książka taka wyrosnąć mogła tylko w atmosferze przychylnej tam, gdzie opinję zatruły miazmaty zgnilizny moralnej. Tam, gdzie shisteryzowane baby i zdeprawowane do szpiku matołki gloryfikują zbrodniarzy, zasypując ich kwiatami i słodyczami, gdzie Goldberg - Krzywickie i Dziutki Melcerki wąsisują litrami całemi atrament w obronie zbrodniarzy, gdzie z bandytów i złodziejów Urków Nachalników robi się „znakomitości“ i urządza się dla nich rauty „literackie“, gdzie „Tajny Detektyw“ i t. zw. „Wiadomości Literackie“ się panoszą. Ci właśnie podgryzacze zdrowia społecznego, czerwy i truciciele duszy społeczeństwa są pośrednimi współtwórcami książki p. Zaremby. W tem właśnie spoczywa cały tragizm dnia dzisiejszego. Dokąd dojdziemy?!

Pomniejszanie olbrzymów aryjskich. Tematowi temu poświęca ostatnią swoją „Ofensywę“ Adolf Nowaczyński w „Myśli Narodowej“: „Powstała nowa gałęź pokątnego przemysłu pisarskiego, uprawianego przez specjalizujących się sutenerów z suteryn dziejopisarstwa. Zwęszywszy, że „pomniejszanie olbrzymów aryjskich“ to dobry geszeft, rzuciły się Caro - Cohny na biografje wszystkich wielkich ludzi, ażeby z nich wiskiwać seksualja... Żyd Arthur Levy pierwszy pod światło wyciąga Bonapartego w pantoflach i kalesonach; Żyd historyk Fleischman publikuje tom o tem, że Bonaparte kolejno zgwałcił 3 siostry... Laureat Ciemnogrodu i dwużydzian Polaka, Boy - Żeleński, nowemi gazami śmierdzącemi i trującemi usiłuje splugawić Adama Mickiewicza“... Inne Caro - Cohny występują z łajdacką insynuacją o rzekomo żydowskiem pochodzeniu matki Adama Mickiewicza...Ostatnio zaś żydowski skrzypek Hubermann najbezczelniej zrów poruszył brudnemi łapkami sprawę matki Ryszarda Wagnera w jakiejś żydowskiej szmacie wiedeńskiej, dowodząc, że Ryszard Wagner jest synem „przyjaciele domu“ Ludwika Geiera, Żyda, aktora-teatru lipskiego. A przychodząca w sukurs Hubermannowi londyńska „New Chronicle“ podaje nawet, że „z zachowanych portretów L. Geiera przy najpobieżniejszem porównaniu z portretami Ryszarda Wagnera, uderza olbrzymie podobieństwo rysów; poza tem dziedziczenie wielkiego talentu muzycznego po utalentowanym aktorze i śpiewaku jest prawdopodobniejsze, niż po ojcu policjancie“...

Wystarczy. Komentarze zbyteczne. Oszustwa od początku do końca rodne typu i gatunku paserów, sutenerów i handlarzy żywym towarem.

Hands off! Jakiś żydowin Al (osz) Rosenberg napisał i własnym nakładem wydał broszurę pod aroganckim tytułem: **„Miody Mickiewicz — poeta czy wierszokleta? Nieznana redakcja „Pani Twardowskiej“.** Rzecz idzie o to: W r. 1822 krakowska „Muza Nadwiślańska“ zamieściła balladę Mickiewicza „Pani Twardowska“. Była to zwyczajna kradzież literacka. Plagjator zmienił tytuł utworu, zniekształcił tekst, psując gruntownie język i rytmikę utworu, i sfabrykował fałszywy podpis: **P... Kor...** Plagjat ten ukazał się w parę miesięcy po wyjściu „Ballad i Romansów“. Sprawa ta jest już dostatecznie zbadana i znana. Pisano o tem szeroko w „Sfinksie“ (1911) i w „Ruchu Literackim“ (1929 i 1930). Ale ignorant i arogant żydowski albo o tem jeszcze nie czytał, albo — co pewniejsze — świadomie i wbrew lepszej wiedzy chce Polakom umniejszyć Mickiewicza. Bo to dziś modne, bo Boy oddawna już bezcześci Mickiewicza. Więc żydowin ów najbezczelniej w świecie i gołosłownie twierdzi, że balladę tę przesłał do Krakowa sam Mickiewicz, i że w „Muzie Nadw.“ ogłoszona została w „pierwotnej redakcji“. W ten sposób wszystkie niezdarności plagjator kładzie na karb Mickiewicza, i konkluduje, że nie był on poetą, lecz wierszokletą. W jakim celu Al (osz) Rosenberg opublikował swe arogancje aż własnym nakładem, dowiadujemy się nadto wyraźnie z jego wywodów. Pisze on m. in.: „Przez w. XIX rosło uwielbienie do (!) Mickiewicza. Jego poezja i życie stało się wzorem... W ostatnich latach nastąpił pewien wyłom w poglądzie na Mickiewicza jako człowieka, ale Mickiewicz - poeta jest nadal sacrosanctus. Błędy Mickiewicza tłumaczy się jako zalety... Maskowanie wizerunku poetyckiego Mickiewicza spotkać się powinno z najżywszem potępieniem“.. Na tak tajdackie zuchwalstwo jedna tylko odpowiedź: Precz, żydy, z brudnemi łapami od naszego Mickiewicza!

Powieść katolicka. W „Przeglądzie Powszechnym“, wydawanym przez ks ks. Jezuitów zamieściła Z. Starowieyska-Morstinowa recenzję powieści H. Daniel-Ropsa p. t. „Dusza w mroku“. Z recenzji tej warto zacytować następujące zdania:

> „Książka ta nie jest ani moralizatorska, ani „przykładowa“, ani budująca, jest śmiała i odważna, swobodna w słowach, realistyczna w opisach, ani trochę pruderyjna a jednak głęboko i prawdziwie katolicka... Niema tu nic z ponurego średniowiecznego przeciwstawiania religji życiu i szczęściu, przeciwnie jest ich harmonja i wzajemna pomoc wynikająca z jednolitości potrzeb ludzkiej duszy, z jednolitości jej pragnień i aspiracyj“.

Zdania te warto zacytować wobec nieporozumienia, jakie jeszcze do dziś panuje w pewnych kołach w związku z twórczością katolicką. Literatura katolicka powinna być odważna i powinna obejmować całokształ życia.

Rocznica urodzin Selmy Lagerlöf

Znakomita pisarka szwedzka, Selma Lagerlöf, laureatka nagrody Nobla, obchodzi 20 listopada bieżącego roku 75-tą rocznicę swych urodzin. Sędziwa autorka wyraziła życzenie spędzenia tego dnia w spokoju i odosobnieniu i zwróciła się do publiczności z następującym apelem:

„Zwracam się tutaj z gorącym apelem do wszystkich moich przyjaciół i czytelników w Szwecji i zagranicą i proszę ich, by mi pozwolili spędzić 75-tą rocznicę mych urodzin możliwie najspokojniej, bez listów, depesz, kwiatów, podarków, wizyt i wszelkiego rodzaju uroczystości. Proszę o to częściowo dla tego, iż moje słabnące zdrowie może poważnie ucierpieć wskutek wysiłku, jaki tego rodzaju hołdy muszą niewątpliwie spowodować, częściowo zaś dlatego, iż wydaje mi się okropnem urządzanie święta radości w czasie ogólnej depresji, kiedy każdy grosz, który może być oszczędzony, winien być użyty dla ulżenia cierpieniom naszych nieszczęśliwych bliźnich“.

Prasa i publiczność szwedzka przyjęła apel Selmy Lagerlöf z sympatją i szacunkiem, lecz wydaje się wątpliwem, czy zdoła on powstrzymać spontaniczny wylew przyjaźni i wdzięczności niezliczonych czytelników i wielbicieli wielkiej pisarki w dniu jej urodzin.

Z piosenką polską po Polsce

Wanda Wermińska, znakomita primadonna oper polskich i zagranicznych jest również świetną pieśniarką estradową. Z zamiłowaniem kultywuje i propaguje specjalnie pieśń polską. Niedawno ukończyła tournée z koncertami pieśni polskiej po miastach Kresów Wschodnich. Teraz przyszła kolej na nasze Ziemie Zachodnie. W czwartek odbył się koncert znakomitej śpiewaczki w Chodzieży, w piątek — w Lesznie; w niedzielę p. Wermińska śpiewać będzie w Rogoźnie, w poniedziałek — we Wrześni. Program koncertów uwzględnia specjalnie kompozytorów polskich. Szczególnie koncerty dla młodzieży wypełnione są wyłącznie utworami polskiemi. Słyszymy na nich Moniuszki — arję z „Halki“, Chopina — „Żal“, „Piosnkę litewską“, „Pieszczotkę“, „Hulankę“, Niewiadomskiego „Jabłoneczkę“ i „Ułanów“, Paderewskiego „Siwego konika“, Nowowiejskiego arję z „Legendy Bałtyku“, utwory Noskowskiego, Szopskiego, Wieniawskiego i in. Na koncertach dla dorosłych śpiewa prócz tego p. Wermińska kilka aryj operowych z „Tosci“, „Carmen“ i „Madame Butterfly“.

Aby nadać żywszy charakter folklorystyczny pieśni ludowej, artystka interpretuje je w pięknych kostjumach ludowych. Mając na celu rozwijanie wśród młodzieży i społeczeństwa kultu piękna zawartego w polskiej pieśni, śpiewaczka wypełna piękną misję kulturalną.

W pełnieniu tej misji należy jej jak najgoręcej życzyć powodzenia i sukcesów.

---

wysłuchać słów gorzkich, drwiących, ordynarnych... I dlatego to, kochany Czytelniku, nie zawsze mój feljeton bywa zabawny; — lecz trzeba bronić się — do ostatniej kropli atramentu!

Wybacz, Czytelniku, że dzielę się dzisiaj z Tobą tak niewesołemi refleksjami — lecz dziś może będziesz dla mnie bardziej pobłażliwy, niż innym razem — zresztą dobrze to, ulżyć sobie od czasu do czasu. Wybaczyłbyś mi napewno, gdybyś, tak jak ja w tej chwili, siedział w starym wielkopolskim dworze, pełnym pamiątek z owego okresu, w którym Poznań był, jak mówi Przybyszewski: „ostoją myśli polskiej“; wokoło mnie piętrzą się roczniki „Mrówki“, „Weterana“, „Przyjaciela Ludu“, „Zdroju“ itd. — Każdy przedmiot tchnie kulturą, rasą i polskością... Dziwne brzmienie miałoby tutaj słowo „Beocja“, którym to tytułem tak często darzą nasi ignoranccy okupanci ziemię Wielkopolską.

Oczywiście — także i u nas, jak zresztą wszędzie, są środowiska, w których kwitnie zacofanie i episjerstwo; gdzie niczego nie czyta się, bo od śmierci Wallace'a nie ma co czytać... I na nich przyjdzie kolej — i oni znajdą się na „ostrzu języka“! — — —

Lecz pozatem nad naszą Beocją jest jesień — a wiadomo, że w życiu artystycznem jesień jest tem, czem w przyrodzie jest wiosna. Rozpoczyna się w Poznaniu sezon. Gdzie człowiek spojrzy — wszędzie coś wyrasta. Tu nowy talent, tam nowy teatr... Roi się na poznańskim Parnasie — „Wici“ odkrywają coraz to nowych poetów. Powstają całe kluby i związki — kabarety autorskie — grupy — partje — fronty i kliki; a każda klika ma swoją klątkę... Pegaz na gmachu Opery rży i czeka, kiedyż wreszcie wkroczą na scenę huzary — bo Pegaz, to przecież koń i kocha konnicę — wypatruje więc niecierpliwie z dachu, czy już zbliża się pochód, roześmiany polonez „dam i huzarów“ pod przewodnictwem Kamieńskiego. Może wreszcie przebudzi się owa symboliczna dla naszej Opery, śpiąca przed nią goła dama... A w ogrodzie Potockiego cała chata rozśpiewana „Weselem“ — tupa w tańcu zespół złożony ze stu osób... Szczerze mówiąc, oddałbym dziesięć, a nawet dwadzieścia procent tego bractwa za jednego Brackiego; lecz niestety, wydało się, że ten wielki artysta scen krakowskich i poznańskich jest — Wielkopolaninem, a jak wiadomo, Wielkopolska talentów nie wydaje. Więc poczeka Bracki — poczeka Kamieński ze swoją pyszną operą komiczną — poczekają nasze poznańskie „mniejszości narodowe“, aż będzie przychylniejsza konstelacja, aż słońce z gwiazdozbioru strzelca, byka i barana przejdzie do jaśniejszych zodjaków...

Na dziś dosyć, cierpliwy Czytelniku — następnym razem, przyrzekam, będzie weselej.

ARTUR MARJA SWINARSKI.

PS. A propos talentów wielkopolskich: przeczytaj sobie, drogi Czytelniku, piękny artykuł Przybyszewskiego o sztuce kościelnej, wydrukowany w nowym numerze „Pionu“, a zaopatrzony w nagłówek: „Z niedrukowanych ostatnich rękopisów Stan. Przybyszewskiego“. Tylko szkoda, że rękopis to bardzo stary — a artykuł dawno drukowany, bo już w maju roku 1918-go roku. Opublikował go wówczas poznański „Zdrój“, pismo wydawane nie za pieniądze państwowe, lecz za prywatne pieniądze artysty i mecenasa wielkopolskiego... Pion niesiemy, Pion, w jegomościów dom!

A. M. S.

Z naszej przyrody

Jesień ze słońcem lata — Noce jesienne — Kto zagląda do okna — Krótkotrwałe babie lato i jego twórca lotnik-pajączek — Babie lato oplata drzewa i krzyże przydrożne — Nieco o jabłkach i gruszkach — Zielenią się oziminy

Mamy jesień ze słońcem lata i niebo zbłękitnione błękitem nieba latowego. Na sklepieniu nieba chmurki białe, wysrebrzone ku górze, przetykane szafirem, nieco zaciemnione u dołu. A noce jesienne? Noce jesienne i zimowe piękniejsze są niż noce lata.

Miesiąc z obrzękłym nieco policzkiem wyprowadza na niebo gwiazdy. Niebo rozściela dla nich kobierzec granatowy. Nad rankiem, jeszcze o mroku, zagląda do okna z wygwieżdżonego nieba od wschodu wspaniały gwiazdozbiór Orjona....

Październik jest miesiącem babiego lata. Trwa ono krótko. Po św. Brygidzie, (8 października) babie lato idzie, a na św. Maksymila (12 października) babie lato się przesila.

W mieście większem mija prawie niepostrzeżenie. Czasem latarnie i słupy tramwajów zatrzymują lecące przędziwo, które okręca się wokół nich fantazyjnie. Czasem nić biała oplecie kapelusik damski, przyczepi się do naszych palt i dostaje się do pokoju, aby niesławnie zakończyć, rozpoczęte dzieś w polu, nadziemne loty.

Przędzę babiego lata uważamy za rzecz uprzykrzoną i nikt z „burżujów" nie ciekawy szukać małego pajączka, twórcę babiego lata. Jeżeli w polu podejdziemy do jakiegoś sterczącego badyla ostu, dojrzymy go. Siedzi sobie maleńki pajączek i przytrzymuje łapkami nitkę, bujającą w wietrze, przyczepioną drugim końcem do łodygi badyla. Nici przędziwa wciąż przybywa, aż mały pajączek - lotnik obliczy, że starczy jej do uniesienia jego ciężaru. Wówczas odrywa ją łapkami od gałązki i przędza pod lekkim podmuchem wiatru, ledwie dostrzegalnego, unosi się w górę, aby popłynąć i zniknąć wśród tysiąca białych nitek.

Leci sam nie wiedząc dokąd.

Chce znaleźć na zimę ciepłe dla siebie mieszkanko a przedewszystkiem zależy mu na tem, aby wydostać się z rozległego i nieosłoniętego niczem pola, gdzieś do lasu, uczepić się płotu, lub dachu.

W czasie lotu grożą mu różne niebezpieczeństwa, jak każdemu lotnikowi. Niechno zaczepi się o wyższy chwast, zaplącze w gałązki krzu, a cały jego wysiłek idzie na marne. Trzeba będzie snuć nić od nowa i próbować nowego lotu.

Wieczorem, gdy nić wilgoć obciąży, musi wylądować i czekać słonecznego ranka. Ku zachodowi słońca, gdy mrok zapada, babie lato opada na ziemię.

Lud powiada, że ta przędza leci z wrzeciona Matki Bożej, która chce kobietom na wsi przypomnieć, iż czas pomyśleć o przędzy i o płótnie na koszulki dla dzieci.

Przędzy babskiego lata jest czasem tak dużo, że przy drogach oplecione są drzewa, Boże Męki i krzyże przydrożne.

Wracającego z pola gospodarza oplecie babie lato wraz z wozem i końmi, a listowy wiejski, idący od wsi do wsi, wygląda jak wędrujący chochoł.

Rankiem powleczone łąki i pola lśnią srebrną powłoką. Pokrywa je białe czechło śmiertelne, aż w końcu pokryje je śnieg trumiennym całunem. Po tym białym całunie na białym koniu przyjedzie św. Marcin i przypomni nam obowiązek względem naszych bliźnich bezrobotnych, głód cierpiących. Do św. Marcina już nie tak daleko, ale narazie wszakże niedawno było babie lato, o którem poeta powiada:

I tak ślicznie się wdzięczy,
Tak swobodnym drga ruchem,
To się blaskiem lśni tęczy.
To łabędzim znów puchem...

Nie wszystkim babie lato jest miłem

Niemiłem przedewszystkiem zalotnej kalinie, obwieszonej purpurowemi koralami, rosnącej nad „brzegiem gaju i nad potokiem". Niemiłem, gdy ją przędza babiego lata oplecie i śliczny krzew przestroi w kukłę.

Dotychczas mamy jesień zasługującą w całej pełni na uznanie, taką, jaką w Polsce mamy zwykle. Słońce dogrzewa prawie jak w lecie i dzień jeszcze dość długi i ziela różnorakiego kwitnie sporo. W ogrodach kwitną nagietki i pyszne dalje. W medycynie ludowej wielką rolę odgrywa nagietka. Mamy ją w różnych odmianach od koloru białego do ciemno-ognisto-czerwonego. Jako ziele lecznicze ma tylko ostatnia znaczenie. Odwar ziela i kwiatów piją przy skrofułach, przy owrzodzeniach skrofulicznych Jest to ziele napotne, krew czyszczące.

W ogródku wiejskim odgrywają teraz ważną rolę drzewa owocowe. Jabłka mamy przeróżne, małe koraliki, duże zajęcze łebki, winniczki, papierówki, bursztynówki, szczecinki, cyganki, maryjki i t. d., i t. d. Czas nadszedł na zbiór gruszek, na bergamutki, wiśniówki, panny, miodówki, małgorzatki, ćwikłówki i t. d., i t. d.

I pola zielenią się runią oziminy żyta i pszenicy ozimej, ale ich zieleń patrzy już ku następnemu latu.

Dopiero przyszłoroczne słońce wykołysze z nich fale zbóż złocistych.

EREL

Wśród kwiatów, drzew i owoców

Z przechadzki po Targu Ogrodniczym w Poznaniu

Tegoroczny, już trzeci z rzędu Targ Ogrodniczy, organizowany staraniem dyrekcji Targów Poznańskich, dzieli się na trzy zasadnicze działy: na szkółki drzew owocowych, dział kwiatów i dział owoców. Obok tego znajdują się dodatkowe eksponaty, obrazujące sposoby izolacji lub konserwacji produktów ogrodniczych, bądź też dające pogląd na racjonalne prowadzenie i urządzenie ogrodnictwa.

Jeśli chodzi o dział drzew owocowych, to bez przesady podkreślić należy, że wystawiony towar jest pierwszorzędnej jakości, zdrowy i młody i gwarantuje dobre przyjęcie się. Wystawiono od pospolitych piennych począwszy, a na specjalnie formowanych skończywszy. B. bogatą kolekcję stanowią poza tem drzewa ozdobne — iglaste. Towar przeważnie zastosowany jest do gleby wielkopolskiej, według wskazówek ogólnego zjazdu pomologów polskich w Warszawie. Przy dokładnem zbadaniu eksponatów stwierdzamy z radością, że szkółkarstwo polskie postąpiło b. daleko naprzód i że w tej dziedzinie produkcji skutecznie możemy konkurować z zagranicą. Stosuje się już u nas b. dużo podwójne szczepienie i to na przerodniach odpornych na mróz, co dotąd trafiało się b. rzadko. Wszyscy wystawcy biorący udział w Targu, reprezentują wysoką klasę szkółkarską, a mianowicie szkółka A. i J. Jeskego z Jelonka pod Poznaniem, Szkółki Miejskie Poznań-Naramowice, Rehbejma z Szamotuł, Rudowskiego z Buku, Powiatowa Szkółka Drzew Owocowych w Jutrosinie, pow. Rawicz, A. Hoffmanna z Gniezna i szkółki Ogrodów Fundacji Kórnickiej.

Dział kwiatów, mimo, że one dzisiaj dla producenta się nie rentują i, że hoduje się je wyłącznie w interesie kultury kosztem własnych interesów producentów, przedstawia się b. dobrze. Wystawiono towar dobry, wyróżniający się pięknym wyglądem, wielkością i bujnością. W dziale kwiatów dekoracyjnych widzimy piękne okazy palm, paproci i wielkie kolekcje kaktusów. Ten nowy doniedawna dla naszego ogrodnictwa dział b. poważnie się rozwinął. W dziale kwiatów kwitnących zwracają uwagę piękne wielkokwiatowe i drobnokwiatowe chryzantemy, alpejskie fijołki i dalje. Mimowoli nasuwa się myśl, czy nie byłoby korzystnie, gdyby tego rodzaju eksponaty premjewano?

W tym dziale Targów musimy przedewszystkiem wymienić stoisko p. Skrzypczaka, ul. Św. Marcin z Poznania, który wystawia przepiękne wielkokwiatowe cięte chryzantemy, różne odmiany palm i paproci i t. p. P. Brzeziński z Poznania zaprezentował m. in rośliny dekoracyjne i piękny sortyment kaktusów, p. Smarzak, prezes Towarzystwa Ogrodniczego, Poznań-Górna Wilda, piękne okazy fijołków alpejskich, drobnokwiatowe chryzantemy oraz ałdną kolekcję hortensyj, p. Wilczek Poznań-Rataje i p. Gartmann — Górna Wilda kwiaty dekoracyjne i kwitnące Ponadto dyrekcja Ogrodów Miejskich urządziła na Targu wspaniały klomb z chryzantemów kwitnących, który z punktu widzenia dekoracyjnego jest zrobiony po mistrzowsku. Inne stoiska dekoracyjne Ogrodów Miejskich również zasługują na uwagę.

Oddzielne stoisko stanowią eksponaty Towarzystwa Ziemianek, które poza działem kwiatów wystawia nowoczesne urządzenia do przezimowania owoców, dotąd niewidziane. Owoce, przetwory owocowe, miód i konserwy, wystawione przez Towarzystwo Ziemianek są pierwszorzędnej jakości i budzą duże zainteresowanie. Ten dział Targu uzupełniają wykresy o zawartości witamin w poszczególnych owocach, zaprezentowanych przez Szkołę Gospodarczą, ul. Św. Marcina w Poznaniu, oraz dział asystentek, dietetyki Miejskiej Szkoły Handlowo-Przemysłowej w Inowrocławiu.

O dziale owocarstwa powiedzieliśmy już w sprawozdaniu z otwarcia Targów, że uderza w nim skurczenie się działu owoców, które się w tym roku wskutek przymrozków na wiosnę nie obrodziły. Mimo to zaprezentowany towar jest okazały i zdrowy. Uderza duży sortyment grusz. Ponadto okazuje się, że w dziale hodowli winogron postąpiliśmy daleko naprzód. Takie np. kolekcje winogron prezesa p. Netzla z Poznania nie ustępują napewno niektórym dobrym gatunkom towarów zagranicznych. W dziale owocarskim zanotować należy firmy: wspomniany już p. Netzla, p. Poinkego z Bojanowa, p. Stanisława Samuela z Buku, p. Rudowskiego Kazimierza z Buku, p. Wandę hr. Żółtowską z Niegolewa, wystawiającą łącznie z p. Marją Mielecką z Buszewa oraz p. Jakóba Aleksandra z Poznania.

Mimo pewne braki, wynikające z obecnego trudnego położenia producentów, Targi, jako całość prezentują się nieźle. Ci, którzy przyczyniają się do ich podtrzymania, będą mieli w przyszłości zasługę pionierów postępu kultury naszego ogrodnictwa. (at.)

Dodać należy, że Targ jest otwarty do poniedziałku 16. b. m. włącznie, w którym to dniu następuje likwidacja. W poniedziałek wstęp na Targ jest płatny.

Młode tygrysy i lampart

Jesień w poznańskim ogrodzie zoologicznym

Złote promienie jesiennego słońca i piękne pogodne dni zachęcają do spacerów w parku poznańskiego zoologu, na tle ozłoconych jesienią drzew i czerwieniejących się splotów dzikiego wina.

Nie gra już teatr letni w ogrodzie w gmachu administracyjnym prowadzi się prace około przebudowy lokalu na cukier-

Zoolog wzbogacił się o 4 nowe tygrysy i lamparta (w środku). Półdniowe okazy sfotografowane na białem tle przez dyr. Szczerkowskiego, znalazły w suce troskliwą matkę.

nię i restaurację, by gościom zwiedzającym zwierzyniec w zimie umożliwić wypoczynek w jaśniejszych i cieplejszych ubikacjach.

Zwierzęta nie posmutniały na widok zbliżającej się jesieni. Są wesołe i stały się jakby ładniejsze. Porastają coraz bujniejszym włosem który je chroni przed srogością zimy. Swobodnie i radośnie hasają gromady jeleni różnych ras i danieli. W klatkach zwierząt drapieżnych jest ożywienie. Gromady mięsożerne mają zwiększony apetyt. Podobnie i w ptaszarniach.

Szkoda tylko, że publiczności jest tak stosunkowo mało. Przecież można tam tak pożytecznie spędzić czas i wypocząć, obserwując życie naszych zwierząt. Dni są piękne, a opłaty wstępu ułatwią zaspokojenie wzrastających apetytów tych drogich zwierząt zebranych z takim trudem i wielkim nakładem pracy. Poprzyjmy nasz zoologi Sprawimy sobie satysfakcję a dyrekcji zwierzyńca poznańskiego dopomożemy w trudnościach, które pokonuje ona już od szeregu lat.

Przy tej sposobności pragniemy publiczności zwrócić uwagę na osobliwości poznańskiego ogrodu zoologicznego. Od kilku dni zwierzostan wzbogacił się znowu. Urodziły się cztery tygrysy i pantera.

Niestety, matki tych noworodków okazały się, jak dotąd, złemi karmicielkami, wobec czego trzeba było ich miejsce zastąpić psem. Przybrana matka zajęła się bardzo troskliwie podstępnie podrzuconemi dziećmi i wychowuje je ze zwykłą psią starannością.

Nie od rzeczy będzie przypomnieć także, że nasz Zoolog wychował w ten sam sposób już 11 tygrysów i 4 pantery (lamparty), z których 2 tygrysy i 4 pantery jeszcze do dziś znajdują się w klatkach zwierzyńca. Przedostatni lampart, „Benuś", jest bardzo rozkoszny i wielki figlarz skoro się tylko dostanie na ręce swych pielęgniarzy wzgl. gdy może swobodnie hasać po trawniku i gonić kury.

Małe tygrysiątka i lampart są przedmiotem wielkiego zainteresowania zwiedzającej zwierzyniec publiczności. (kl)

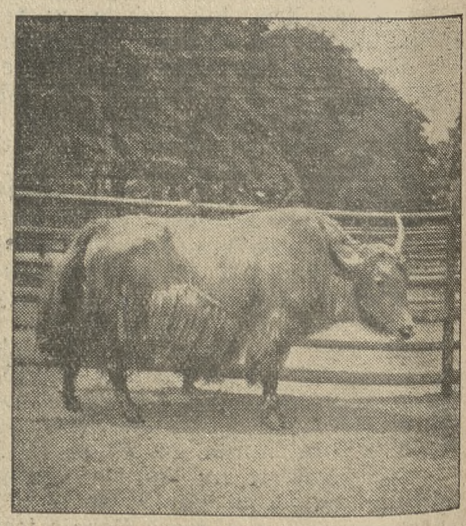

Wół tybetański „Yak" w poznańskim zwierzyńcu, jest osobliwością zwierząt rogatych. Fot. K. Szczerkowski.

Uczestnicy otwarcia Targu Ogrodniczego w Poznaniu z prezydentem Ratajskim na czele na terenie Targu.

Czy wiecie, że...

— Celnicy paryscy odkryli szmuglowaną w ilości 10 kg. kokainę w przesyłce krabów, nadanej z Holandji dla jednej z restauracyj paryskich.

— W Czechosłowacji istnieje 2000 kinematografów, a w tej liczbie dźwiękowych 750.

— W Anglji oddano do użytku floty lotniczej wojskowej 12 nowych samolotów pościgowych, które rozwijają szybkość 320 km. na godzinę i w ciągu 10 minut wznoszą się na wysokość 6.000 m.

Z jesiennych prac w polu

Słusznie mówią, że polska jesień jest najpiękniejsza! Coprawda każda pora roku na wsi ma swój specyficzny urok: wiosna — czar kwiatów i świeżości, lato — pełnię rozwoju życia wegetacyjnego, a zima — ciszę i spokój. Lecz jesień ma w sobie wszystko: radość, smętek i tęsknotę. Pora ta wyciska na człowieku jakieś dziwne wrażenie. Wzbudza równocześnie zadowolenie i tęsknotę za czemś nieokreślonem...

Jednak trzeba znać dobrze życie wsi i wczuć się w nie całą duszą, aby widzieć i czuć to, co tak pięknie i równocześnie tak realnie przedstawił autor epopei o chłopach. Oto n. p. ogólny a mimo to tak dokładny opis jesieni w „Chłopach" Reymonta: ....„Rzędy kobiet czerwieniły się na kopaniskach... rozlegał się gruchot zsypywanych do wozów kartofli... miejscami orano jeszcze pod siew... stada krów srokowatych pasły się na ugorach... to gęsi, niby płaty śniegów, bieliły się na wytartych, zrudziałych łąkach... krowa gdzieś zaryczała... ogniska się paliły i długie, niebieskie warkocze dymów ciągnęły się nad zagonami... to cisza znowu obejmowała ziemię na chwilę... to znowu śpiewka się zerwała lub krzyk ... tłukł się po brózdach i dołach i tonął bez echa w jesiennej szarości, na ścierniskach oprzędzonych srebrnemi pajęczynami..." i t. d. Każde zdanie, to drobny, lecz ważny i charakterystyczny rys dla krajobrazu polskiej jesieni.

Dla ludu tak lato, jak jesień jest okresem nieustannej, znojnej pracy. Zwykle mówi i pisze się wiele o pracach żniwnych i o dożynkach, natomiast mało zwraca się uwagę na inne prace w polu, które, choć są może mniej zajmujące, niż żniwa, mają jednak w swej szarzyźnie pewien urok i wzbudzają zainteresowanie. Do takich prac jesiennych należy przedewszystkiem kopanie, czy wybieranie kartofli, ostatnia największa i najcięższa praca w polu jesienią.

Chcąc tę pracę jaknajprędzej ukończyć, gospodarz wynajmuje do niej ludzi, którzy ręcznie przy pomocy motyki, czyli „haki" (z niem.), kopią kartofle i wybierają je do koszyków. Średni gospodarz w Wielkopolsce, mający około 50 morgów magdeburskich ziemi, zatrudnia wtedy od 10—20 ludzi, przeważnie kobiet. Kobiety siedzą zwykle na kolanach, rzędem obok siebie i każda z nich kopie po dwie „radlonki" lub „rajki". Z koszyków wysypuje się kartofle albo do worków, ustawianych rzędem na polu, albo do woza, zwanego „helą". Worek taki ma mniejwięcej objętość dwóch centnarów a z morgi można zebrać takich worków około 80. Średni gospodarz wielkopolski sadzi zwykle tyle ziemniaków, że na jesień uzbiera około 500 worków. Kartofle zwozi się do domu i przechowuje w ziemi w t. zw. „dołach" lub „kopcach" w ogrodzie lub na polu blisko domu.

Obok ręcznego wybierania kartofli znane są i używane maszyny do wykopywania kartofli z ziemi. W niektórych okolicach Wielkopolski są one mało używane, ponieważ zbyt szeroko rozrzucają kartofle, które zbierający w pośpiechu zostawiają w dość wielkiej ilości na polu.

Na majątkach wielkopolskich wybiera się kartofle na t. zw. „szefle". Jest to miara mniejwięcej jednego centnara (dwa koszyki), za którą otrzymuje się od włodarza znaczek, zaopatrzony pieczęcią lub znakiem właściciela majątku. Dziesięć takich znaczków można wymienić na inny, równej wartości. Płaca zależna jest od ilości tych znaczków, czyli od ilości wykopanych „szefli". Jedna osoba w ciągu dnia wykopie 20—30 „szefli", zależnie od urodzaju i jakości roli, na której się pracuje.

Pomimo to, że praca ta jest bardzo ciężka, lud nie traci podczas niej swego humoru. Zwłaszcza dla kobiet jest to sposobność do tego, by mogły dowolnie puścić wodze swym językom. Żarty, dowcipy cięte i ostre, często nawet zbyt swobodne, obmowy i t. d. są tu na porządku dziennym. I w każdym prawie gronie znajdzie się podobna do Jagustynki z „Chłopów" Reymonta. Wesołość ta powiększa się, gdy praca dochodzi do końca, czyli do „pępka". Tak lud nazywa ostatnie kilka krzaków czyli „kierzków" kartofli, podobnie jak ostatnie kłosy zboża, uroczyście przez żniwiarzy zżynane. Przy „pępku" gospodarz zwykle częstuje robotników i robotnice wódką lub winem.

Lud jest wogóle na takie „poczęstunki" bardzo wrażliwy. Dlatego też kobiety chętnie idą wybierać kartofle do tego gospodarza, o którym wiedzą, że jedzenie u niego jest dobre. Gospodyni przynosi obiad na pole, gdzie kobiety siadają dokoła na ziemi i dowcipkując wesoło na temat tego, ile kto zje, wypróżniają miski i talerze.

Na wsi są znane różne gatunki kartofli, tak z wyglądu, jak i z nazwy, która zwykle pochodzi z języka niemieckiego. Łodygi kartofli noszą nazwę „łąciny" lub krótko „łunty". Chłopcy, pasący bydło na polu lub łące, używają ich do palenia ognisk, w których pieką uzbierane na polach kartofle. Ogniska te są bardzo charakterystyczne dla krajobrazu polskiej jesieni.

W tym roku ziemniaki obrodziły. Jesień jest cudowna. To też chłop polski mimo ciężkich czasów z zadowoleniem i spokojem może oczekiwać zimy.

Hajot.

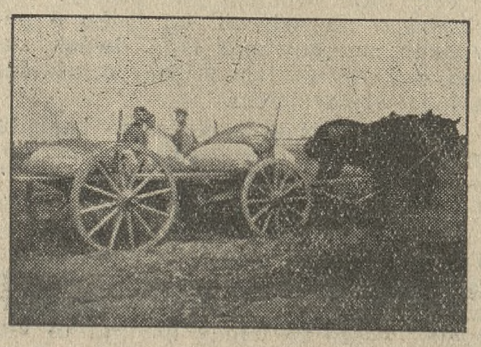

Ładowanie worków z kartoflami na wóz.

FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA
Dr. A. WANDER, Sp. Akc. Kraków
przeprowadza w czasie **od 15 października do 1 grudnia r. b.**
AKCJĘ PROPAGANDOWĄ
OVOMALTINE
celem zapoznania ogółu z tą jedyną pełnowartościową odżywką witaminową.
W tym okresie będzie można we wszystkich aptekach i drogerjach nabyć
REKLAMOWĄ PUSZKĘ OVOMALTINE ZA 1,20 ZŁ
Ovomaltyna wzmacnia organizm i nerwy!
nr 5914

Podczas wyborów lorda-majora Londynu przedstawiciele poszczególnych cechów przechodzili do siedziby zarządu miasta, słynnego Guildhallu przez osobne przegrody, przy których czuwali pedlowie cechów, przybrani w dawne stroje, jak to widoczne jest na naszem zdjęciu.

Zabawna przygoda słynnego kompozytora

Znany, światowej sławy muzyk, autor „Pajaców" Ruggero Leoncavallo, bawiąc kilkanaście lat temu w Manchester, zauważył na słupach reklamowych zapowiedź, że właśnie owego wieczoru dawano jego dzieło „Pajace" w miejskim teatrze muzycznym. Nie znając nikogo w mieście, w którem musiał się zatrzymać, by czekać na powracającą z Londynu żonę, i nie wiedząc, jak i gdzie spędzić samotny, wieczór, postanowił udać się do opery i w tym celu zakupił sobie zawczasu miejsce parterowe. W przedstawieniu, przygotowanem z wielką starannością, brały udział wybitne siły śpiewacze, to też nic dziwnego, że publiczność dawała wyraz swemu zadowoleniu hucznemi oklaskami, wywołując niezliczone razy wykonawców po zapadnięciu zasłony.

Autor, siedzący niepoznany w pierwszych rzędach, zauważył tuż koło siebie starszego pana, który podczas trwania przedstawienia okazywał i wyrażał swój entuzjazm w sposób wręcz żywiołowy. Po opuszczeniu kurtyny, nieznany widz wyraził swój zachwyt słowami, skierowanemi jakby do sąsiada: „To istne arydzieło, wspaniała opera!" Słysząc to Leoncavallo wpadł na zabawny pomysł:

— Jest pan tego pewny? — zapytał się ognistego sąsiada — Ja sam jestem muzykiem i znam się na rzeczy.

— Co też pan opowiada! — odrzekł nieznajomy.

— Wiem co mówię — oświadczył na to Leoncavallo — i zaraz to panu udowodnię. A więc duet 1 aktu, to Gounod, żywcem odpisane z „Romeo i Julja". Finał — to marne naśladownictwo Verdiego. A co do słynnej arji, to nic więcej — jak fragment sonaty Berlioza.

I nie bacząc na osłupienie drugiego, pozdrowił go krótko i napuszony wyszedł z teatru.

Następnego dnia Leoncavallo opuszczał Manchester. Przed wejściem do wagonu zakupił ostatni numer „Manchester Guardian", by zobaczyć co prasa pisze o wczorajszem przedstawieniu. Jakież było jego zdziwienie, gdy na pierwszej stronicy gazety ujrzał następujący tytuł:

„Co sądzi Leoncavallo o swych „Pajacach". — Wyrzuty sumienia autora, który przyznał się do plagjatu." Rozentuzjazmowany widz poprzedniego wieczoru był, jak się okazało, krytykiem muzycznym lokalnej gazety, który poznał autora i miast się dać nabrać — sam niemiłosiernie „nabrał" Leoncavalla.

S. F.

Jubileusz kanału panamskiego

Dwadzieścia lat temu, 8 października 1913 roku, prezydent U. S. A., Wilson, nacisnął, siedząc w swoim gabinecie, guzik niewielkiego aparatu, ustawionego na jego biurku. W tej samej chwili, w odległości 3.000 km od Waszyngtonu, nastąpił wybuch 20.000 kg. dynamitu w samem centrum kanału; wybuch ten porwał ze sobą i wysadził w powietrze ostatnie zapory, przedzielające jeszcze oba oceany: Atlantyk i Pacyfik. Prace przy wykończeniu kanału trwały jeszcze 10 miesięcy, a oficjalne otwarcie odbyło się 15 sierpnia 1914 roku. Przeszło ono jednak bez wrażenia, rozpoczęła się już bowiem wojna światowa. Pierwszym okrętem, który przejechał przez kanał Panamski, był stary parowiec francuski „Louise", datujący się z roku 1886. W miesiąc później przez kanał przejechał okręt Nansena, słynny „Fram".

M.

Geografja i miłość

— Ongi zapewniałeś mnie, że jestem ci droższa od całego świata.

— Tak, ale od tego czasu poczyniłem postępy w geografji.

(Le Rire)

Nowe materjały jesienne

Z dziedziny mody.)

Paryż wciąż jeszcze milczy. Jak larwa motyla trwa w bezruchu, osnuty nićmi babiego lata. Narazie wieści idą z Anglji. „Dziki jedwab". Jest to materjał tkany z niespreparowanych jeszcze nici: jedwabiu, surowy i gruby na oko, w plastyczne linje diagonalne. We wszystkich możliwych kolorach. Przedewszystkiem ujrzy tę nowość Ameryka. Tysiące tonn tej tkaniny wiozą już angielskie okręty do Nowego Świata. Wobec tego, iż nowy rodzaj jedwabiu posiada sztywność tafty i bardzo nadaje się na odstające bufki, epolety i inne poszerzające ramiona akcesorja, Ameryka zamierza wykorzystać tę nowość na tualety wieczorowe.

Tegoroczne wełny tkane będą sposobem bouclé. Odmian będzie cała moc, gęściej lub luźniej tkane, delikatniej czy grubiej, byle nici wiązały się w supły i węzły, byle się krzyżowały. Krótkie lub trzyćwierciowe kostjumy angielskie będą szczególnie faworyzowane tej jesieni.

A teraz jeszcze parę nowości. Ten sam materjał w identycznym kolorze, ale w dwóch grubościach. Lżejsza odmiana pójdzie na sukienkę, grubsza na okrycie. Krata pozostaje nadal modna, szczególnie krata szkocka w kolorach przybrudzonych i jakby widzianych przez mgłę. Dużo będzie pepity. Podobno Rodier zamierza lansować brudno-białą wełnę angory i wielbłąda, bardzo luźno tkaną, a inne fabryki francuskie angorę włochatą. Paryż wypuścił jeszcze niedawno ostatnią nowość w postaci specjalnego gatunku ciężkiego bawełnianego aksamitu. Całe Deauville nosiło płaszcze z tego materjału. Podobno jeszcze bardzo smart jest na plaży staroświecka fularowa sukienka przy wełnianym płaszczyku w tymże kolorze. W mieście zachwyca oczy modna wełna przerabiana strusiemi piórami.

Kolory? Przedewszystkiem zielony we wszystkich ciemnych odcieniach, następnie ciemna czerwień, wpadająca w fiolet, i, jak na jesień przystało, wszystkie czerwone odcienie bronzowego — do najciemniejszego. Z jasnych kolorów, nadających się na kostjumy: szarogranatowy kolor gradowej chmury, oraz kolor szarych konopi. Wreszcie — clou wszystkiego — nieśmiertelny i niezawodny — czarny!

Céline.

Wspólny obiad na polu po ciężkiej pracy smakuje znakomicie. Świadczą o tem roześmiane i zadowolone miny... — Kobiety na kolanach posuwają się naprzód i wybierają kartofle do koszyka.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Kapitał zagraniczny w produkcji przemysłowej Wielkopolski

Ciekawą statystykę ogłosiła niedawno temu „Codzienna Gazeta Handlowa" w sprawie udziału kapitału zagranicznego w produkcji przemysłowej Wielkopolski. Dochodzenia swoje wymienione pismo ograniczyło do osób prawnych, z tej przyczyny, że osób fizycznych - cudzoziemców, jako właścicieli objektów przemysłowych średnich i większych, niema w Wielkopolsce. (Czyżby istotnie?...)

Otóż okazuje się, że 35 przemysłowych spółek (akcyjnych i z o. o.) posiada kapitał zagraniczny w swoim kapitale zakładowym. Suma udziału kapitału zagranicznego wynosi 17 805 tysięcy złotych. Natomiast cały kapitał zakładowy badanych 35-ciu firm wynosi 56 227 tysięcy złotych, czyli, że udział kapitału zagranicznego wynosi przeciętnie 31,5 proc. Zaledwie w 9-ciu spółkach zagranica posiada ponad 50 proc. kapitału zakładowego; we wszystkich pozostałych firmach udział waha się w granicach od 3 — 40 proc. kapitału zakładowego.

W powyższej sumie 17 805 tysięcy złotych mieści się kapitałów: niemieckiego — 5 024 720 zł, holenderskiego — 4 196 760 zł, gdańskiego — 4 154 500 zł, belgijskiego — 1 627 840 zł, szwajcarskiego — 1 130 000 zł, francuskiego — 1 100 000 zł, duńskiego — 280 000 zł, austrjackiego — 130 800 złotych, amerykańskiego — 150 000 zł.

Statystyka, którą powyżej przytoczyliśmy, jest — owszem — ciekawa. Wszelako trzeba być ostrożnym robiąc z niej użytek.

Przedewszystkiem należy pamiętać, że suma kapitału zakładowego nie oddaje wiernie znaczenia gospodarczego danej spółki. Znamy w Poznaniu pewną fabrykę zagraniczną, w którą wmontowano maszyn za kilkaset tysięcy złotych, ale kapitał zakładowy ustalono na... 20 tysięcy złotych. Rzeczą istotną byłoby wydobycie danych co do rozmiarów kredytów, z jakich firmy przemysłowe, oparte o kapitał zagraniczny, korzystają. Ale to byłoby żądanie niełatwe...

Drugą wątpliwość nastręcza nam kwestja „narodowości" kapitałów, posegregowanych w powyższej statystyce. Wiadomo nam, że w niejednym wypadku kapitał niemiecki płynie ku nam pod gwiaździstym sztandarem Stanów Zjednoczonych, pod białym krzyżem helweckim itd... Udział kapitału niemieckiego w produkcji przemysłowej naszego województwa jest niewątpliwie znaczniejszy, niż podano powyżej.

Ale — summa summarum — ważniejszy od ujawnionego przez „Gazetę Handlową" udziału kapitału zagranicznego stanowi ów potajemny dopływ złota do różnych nie-polskich spółdzielni itp. instytucyj, powołanych do finansowego podtrzymania gospodarstw, należących do mniejszości narodowych. Tutaj byłoby wdzięczne pole dla dochodzeń ekonomicznych.

Zdrój Mieszczański?

dz 1802

Krótkie informacje gospodarcze

— W najbliższym czasie ma przybyć do Bukaresztu delegacja czesko-słowacka dla przeprowadzenia rokowań w sprawie umowy kontyngentowej i clearingowej między obu państwami.

— 31. b. m. wygasa termin umowy handlowej pomiędzy Rumunją a Włochami Rokowania o zawarcie nowego układu mają się rozpocząć w najbliższym tygodniu.

— Dotychczasowe cło od kartofli i mączki kartoflanej, obowiązujące do 1 października b. r., władze francuskie przedłużyły do 1 października 1934 r.

— W chwili obecnej fińska flota handlowa liczy ogółem 951 jednostek o łącznym tonażu około 492.000 tonn. W bieżącym roku doznała ona powiększenia o 22 jednostki, których łączny tonnaż wynosi około 35.000 tonn.

KTO NIE CHCE BYĆ OSZUKIWANY, KUPUJE TYLKO U KUPCÓW - POLAKÓW!

Jak rozwiązać problem cen i oddłużenia?

Poniżej ogłaszamy dalszy ciąg uwag dyskusyjnych, pochodzących z kół rolniczych.

Obniżenie kosztów produkcji i zwyżka cen rolniczych miały być środkami do poprawienia sytuacji rolnictwa. Jak wykazałem w poprzednim artykule, obydwie drogi zawiodły w praktyce.

Jakiż pozostaje zatem jeszcze środek działania? Czy rzeczywiście jest nim waluta? Takie zdanie głoszą niektórzy ekonomiści. Rząd, jak wiadomo, w kwestji walutowej nie dopuszcza żadnej dyskusji. Niewątpliwie groźby niebezpieczeństw i niespodzianek, jakie kryje w sobie wszelka inflacja, działają zbyt odstraszająco zarówno na sfery rządowe, jak i na ogół społeczeństwa, nie wyłączając rolników. Niemniej jednak inflacja zawiera w sobie perspektywę zwyżki cen oraz zmniejszenia stanu zadłużenia, czyli realizację dwóch doniosłych postulatów, których dotąd nie zdołano rozwiązać na innej drodze, a których rozwiązanie jest nieuniknioną koniecznością. Coprawda kwestja wzrostu cen pod wpływem deprecjacji pieniądza przedstawia się problematycznie, gdyż nominalna zwyżka cen niezawsze przytem pokrywa się ze zwyżką realną. Co się tyczy zadłużenia, to ta kwestja przedstawia się jasno. Wiadomo, że na inflacji traci wierzyciel, a zyskuje dłużnik. Pierwszy bez winy, drugi niezasłużenie. Więc w imię sprawiedliwości należy odrzucić każdy środek — czy nim będzie inflacja czy też inny — który niesłusznie przyniósłby zysk jednej warstwie, a stratę drugiej. Co do tego punktu wszyscy jesteśmy zgodni. Tylko pozwolimy sobie wysunąć pytanie, czy przy ewolucji stosunków, jakiej jesteśmy świadkami na przestrzeni ostatnich lat, dłużnik faktycznie by zyskał, a wierzyciel faktycznie by stracił, gdyby wierzytelność tego ostatniego została wartościowo umniejszona? Czy też efekt byłby dla obu stron raczej nominalny?

Tu dochodzimy do centralnego punktu zagadnienia, którym jest stosunek złota do produkcji. Porównując ten stosunek w ciągu ostatnich pięciu lat, stwierdzamy, że nastąpiło poważne przesunięcie na korzyść złota. Siła nabywcza pieniądza jest dzisiaj wyższa, niż nią była wówczas. Praktycznie rzecz wygląda tak, że wierzyciel, odbierający dzisiaj 1000 zł, pożyczone rolnikowi przed pięciu laty, odbiera nominalnie tę samą kwotę, lecz efektywnie więcej, mianowicie tyle razy więcej, ile razy wzrosła wartość pieniądza w stosunku do produkcji wogóle, a rolniczej w szczególności. Jak głębokie jest to przesunięcie na niekorzyść produkcji rolniczej, tego dowodzą absurdalne sytuacje, jakie nierzadko spotkać można, a w których wartość samych obciążeń hipotecznych znacznie przerasta dzisiejszą wartość całego objektu, na którym hipoteka jest zapisana.

W ten sposób wierzyciel wygrał na konjunkturze, bo jemu przypadła w udziale pewna nadwyżka wartości i to bez jakiejkolwiek zasługi z jego strony, gdyż za tę nadwyżkę nie zapłacił żadnym ekwiwalentem czy to w postaci pracy czy kapitału. To jest niesłuszne.

Na przeciwległej stronie staje rolnik jako ofiara tej samej konjunktury, jako ofiara wyzysku kapitału, czyniącego z niego niewypłacalnego dłużnika. W swoich postulatach wychodzi on z założenia, że wierzycielowi należy się zwrot nie sumy, lecz wartości i to ani mniejszej, ani większej, lecz ściśle takiej samej, jaką w swoim czasie wierzyciel wniósł do jego gospodarstwa. I to jest słuszne.

Tak przedstawia się problem w świetle sprawiedliwości i praworządności. Sam problem jest prosty. Nie chodzi o nic więcej, jak tylko o powtórne zapanowanie tych dwóch zasad nad stosunkiem między rolnikiem a jego wierzycielem.

Droga wyjścia z obecnego bezładu prowadzi, jak utrzymują jedni, poprzez inflację, którą należy odrzucić. Inni są zdania, że dziś jeszcze rząd może obrać drogę mniej rewolucyjną. To, co wydaje się być bezspornem, to fakt, że o ile rząd w tym kierunku nic nie uczyni, to uczyni to za niego samo życie. Tylko że wtedy nastąpi to via waluta i w tem właśnie tkwi całe niebezpieczeństwo.

W. LAUBE.

Na froncie ubezpieczeniowym

W świeżo ogłoszonej pracy p. t. „Rozwój i stan ubezpieczeń od ognia w Polsce w latach 1924 — 1930" p. Wacław Albrycht, dyrektor Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, zastanawia się na podstawie danych z roczników Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń z lat 1924 — 1930 nad koniecznością likwidacji poważnych niedomagań, zachodzących w znacznej części polskiej asekuracji ogniowej. Chodzi o zagadnienia takie, jak zła rentowność, uprawianie dumpingu składowego, płacenie wygórowanych stawek prowizyjnych agentom, niekiedy służących na ten cel, aby akwizytor mógł sobie odbić ustępstwa składkowe, robione na rzecz pozyskanego klienta; obie rzeczy zaś jako zmierzające do jak najsilniejszego podniecania akwizycji ubezpieczeń składają się w pierwszym rzędzie na złą rentowność danych zakładów ubezpieczeniowych. Dalszym niedomaganiem — to polityka reasekuracyjna szeregu zakładów, dyktowana często nie istotnemi potrzebami techniczno - ubezpieczeniowemi, lecz interesem zagranicznych zakładów reasekuracyjnych, z któremi są powiązane odnośne polskie warsztaty asekuracyjne. Kwoty, wysyłane tytułem reasekuracji zagranicę, obciążają na kilka miljonów zł netto bilans płatniczy państwa.

Autor chciałby widzieć możność usunięcia niedomagań w dobrowolnem skoordynowaniu polityki taryfowej, akwizycyjnej i reasekuracyjnej prywatnych zakładów oczywiście z tem, że silna egzekutywa będzie gwarantowała wykonanie ustalonych postulatów; tą drogą uzdrawiano kiedyś asekurację w b. Kongresówce oraz Rosji.

W razie braku odpowiedniej egzekutywy musiałoby wkroczyć państwo, które winno sprawę wziąć silnie w ręce, aby doprowadzić do tego, żeby towarzystwa ubezpieczeń patrzały na swe funkcje nietylko z handlowego, lecz także ze społecznego i państwowego punktu widzenia, dbając między innemi w mierze znacznie szerszej o akcję zapobiegawczą, dotychczas pozostawianą głównie publicznym zakładom ubezpieczeń. Dla uniknięcia niepotrzebnego odpływu kapitału zagranicę winny ubezpieczenia według autora stosować w szerokim zakresie wymiany ubezpieczeń drogą koasekuracji, a oddawać zagranicę jedynie największe ryzyka, dla których niema w kraju odpowiedniego pokrycia. W ten sposób jednak postawiłaby sprawę jedynie rodzima asekuracja i reasekuracja. Niestety polski kapitał mało ujawnia zainteresowanie i stwierdzić trzeba silne cofnięcie się polskiego stanu posiadania w tej dziedzinie gospodarstwa narodowego; sama inicjatywa prywatna nie odtworzy polskiej asekuracji.

Stąd konieczny jest nacisk państwowy na ubezpieczenia, aby je nakierować na tory dla Polski korzystne. Środki ku temu są różne, jak n. p. przymus stosowania taryf ściśle statystycznie wykalkulowanych prowizyj oraz kosztów administracyjnych, przekraczających niekiedy 50 proc. premji, a wynoszących jedynie w niektórych zakładach poniżej 30 proc. Poza tem należy pamiętać, że państwo posiada w publicznych zakładach, stosujących stałą politykę taryfową opartą na zasadzie kosztów, a pracujących tanio, pewien czynnik równowagi oraz regulacji cen ubezpieczeniowych.

Praca autora, przejęta głęboko troską o dobro już nie tylko polskiej asekuracji ale całego państwa, winna znaleźć szeroki oddźwięk w społeczeństwie polskiem i pobudzić do zastanowienia się nad wadami w organizacji tej dziedziny i do szukania dróg naprawy.

Dr. R-ski.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(k) **Jakie towary mogą być importowane do kraju za ulgowem cłem?** Zanotowaliśmy już, że dnia 11. b. m., w którym to dniu rozpoczęła obowiązywać nowa taryfa celna, ukazało się kilka rozporządzeń ministrów skarbu, przemysłu i handlu oraz rolnictwa, przyznających ulgi celne na cały szereg importowanych do Polski towarów. Jedno z tych rozporządzeń, obowiązujące od dnia 11. b. m. do 30 kwietnia 1934 włącznie, postanawia, iż za pozwoleniem ministra skarbu mogą być sprowadzane do Polski bez cła niewyrabiane w kraju części samochodów i motocykli, o ile są one sprowadzane przez fabryki produkujące podwozia samochodowe i motocyklowe. Za pozwoleniem ministra skarbu korzystają sprowadzane do Polski śledzie solone z ulgi celnej, wynoszącej 33 i jedna trzecia procent cła normalnego, a szproty wędzone marynowane z ulgi 22-procentowej. Pozatem z ulgi celnej, wynoszącej 7—27 procent cła normalnego korzystają skóry baranie i kozie oraz niektóre skóry lakierowane. Papier pakowy w arkuszach i rolach korzysta z ulgi 50-procentowej, a papier pergaminowy z ulgi 20-procentowej. Wstęgi kinematograficzne dla produkcji filmów mogą mieć przyznaną za zezwoleniem ministra skarbu ulgę 15-procentową. Na przywóz owoców południowych do Polski stosowane będą za zezwoleniem ministra skarbu aż do odwołania następujące ulgi celne od cła normalnego, zawartego w drugiej kolumnie taryfy celnej: banany niedojrzałe w postaci zielonych gron dla krajowych dojrzewalni, sprowadzane przez porty polskie — 17 procent, pomarańcze — 17 procent, cytryny — 50 proc., daktyle — 66 i dwie trzecie proc., rodzynki — 20 proc., figi 30 proc., migdały — 50 proc., herbata — 60 proc., kawa i łupinki kawowe — 28 proc., kakao — 36 procent.

Z KRAJU

(k) **Bilans Banku Polskiego za pierwszą** dekadę wykazuje dalszy wzrost zapasu złota o blisko 0,1 milj. z. do 473,6 milj. zł. Jednocześnie stan pieniędzy zagranicznych i dewiz powiększył się o 5,2 milj zł do sumy 79,3 milj. zł. Suma wykorzystanych kredytów obniżyła się o 22,1 milj zł. do 805,0 milj zł., przyczem portfel wekslowy zmniejszył się o 9,4 milj. zł. do 670,1 milj zł., a pożyczki, zabezpieczone zastawami — o 14,3 milj. zł. do 85,3 milj. z., natomiast portfel biletów skarbowych powiększył się o 1,6 milj do 49,6 milj. zł. Zapas polskich monet srebrnych i bilonu wzrósł o 2,0 milj zł. i wynosi 35,2 milj. zł. Pozycje „inne aktywa" i „inne pasywa" uległy zwiększeniu: pierwsza wzrosła o 13, 8milj. zł. do 162,6 milj. zł., druga — o 3,3 milj. zł. do 321,2 milj. zł. Natychmiast płatne zobowiązania zwiększyły się o 21,7 milj. zł. do 181,9 milj. zł. Obieg biletów bankowych, wskutek wyżej omówionych zmian na poszczególnych rachunkach, obniżył się o 25,8 milj. zł do sumy 1.004,7 milj. zł. Pokrycie złotem, wobec zmniejszenia się łącznej sumy obiegu biletów bankowych i stanu natychmiast płatnych zobowiązań, lekko się podniosło, mianowicie z 43,42 proc. do 43,59 proc., przekraczając normę statutową o przeszło 13 punktów.

(k) **Rokowania polsko-gdańskie w sprawach gospodarczych.** Po porozumieniu się w sprawie wykorzystania portu gdańskiego przyszła kolej na rozmowy w sprawie biernego obrotu uszlachetniającego i w sprawie specjalnych kontyngentów gdańskich na towary zakazane do przywozu. W ubiegłym tygodniu zebrał się w Gdańsku wydział dla spraw biernego obrotu uszlachetniającego, przewidziany w umowie polsko-gdańskiej 1922 r. Tytułem biernego obrotu uszlachetniającego wywozili Gdańszczanie do Niemiec surowce i półfabrykaty, a przywozili całkowicie bez cła gotowe wyroby, jak cukier, tkaniny bawełniane, wełniane, jedwabne, konfekcję, rękawiczki skórzane, futra, zegarki itd. Ponieważ senat w. m. Gdańska stosował pojęcie tego obrotu uszlachetniającego bardzo liberalnie i szeroko, doszło swego czasu na tem tle do zatargu i rząd polski zwrócił się do W. Komisarza Ligi Narodów o rozstrzygnięcie zatargu, żądając 50 milj. zł odszkodowania za niezapłacone przez Gdańszczan cło. W rokowaniach doszło przeważnie do porozumienia w kierunku znacznego ograniczenia rozmiarów biernego obrotu uszlachetniającego, uprawianego poszczególnemi artykułami, a co do niektórych artykułów rezygnowali Gdańszczanie nawet całkowicie ze stosowania bezcelnego przywozu, przyznając, że dane artykuły nie potrzebują uszlachetnienia zagranicą. Rezygnacja ta dotyczy zwłaszcza tkanin bawełnianych, wełnianych i konfekcji. Prawie równocześnie obradowały delegacje polskie i gdańskie, w innym składzie jednak, w sprawie kontyngentów towarów zakazanych do przywozu. Rząd polski, uzyskawszy ze strony czynników Ligi Narodów orzeczenie, że specjalne kontyngenty gdańskie mają tymczasem pozostać, należy jednak wziąć pod uwagę powolne ich zlikwidowanie, wszczął rozmowy na ten temat, idące w kierunku dalszego ograniczenia kontyngentów na towary zakazane do przywozu pod względem ilościowym. Rokowania w tym przedmiocie nie doprowadziły jeszcze do ostatecznego porozumienia.

(l)

Z ZAGRANICY

(z) **Szkodliwy dla Francji układ handlowy z Niemcami.** Wskazując na fakt, że w pierwszych 8 miesiącach b. r. eksport francuski do Niemiec wyniósł 929 milj. franków, podczas gdy eksport z Niemiec do Francji dosięgnął sumy blisko dwa razy większej, bo 1.816 milj. franków — organ przemysłu alzackiego „La France de l'Est" wystąpił z żądaniem zerwania układu handlowego francusko-niemieckiego z 1927 r. Pismo podnosi, że w obecnych warunkach gospodarczych układ ten stał się dla Francji wybitnie niekorzystny.

(z) **Giełdy amerykańskie znajdą się pod kontrolą państwa.** Donoszą z Waszyngtonu, że prezydent Roosevelt opracowuje obecnie projekt, na mocy którego wszystkie giełdy w Stanach Zjednoczonych poddane będą ostrej kontroli państwowej. Szczegółowem wypracowaniem projektu ustawy zajmie się specjalny komitet wyznaczony przez Roosevelta.

MŁODY NARODOWIEC

ZWIĄZEK MŁODYCH NARODOWCÓW

Z Poznańskiego

— Z codziennej pracy ognisk Z. M. N. w pow. szamotulskim. Dnia 4 września odbyło się zebranie ogniska Z. M. N w Koźminie pow. szamotulskiego w obecności prawie wszystkich członków Po zagajeniu przez kol. St. Liberę. referat o bieżących zagadnieniach polskich wygłosił kol. prezes powiatowy. W dalszym ciągu omawiano sprawy organizacyjne i braki ogniska Zebranie zakończono hymnem Młodych. — Zebranie ogniska Podrzewie odbyło się dnia 10 września. Pogadankę o bieżących sprawach politycznych prowadził kol. prezes powiatowy Należy ufać, że ognisko zabierze się po długim odpoczynku do pracy nad rozwojem idei narodowej u siebie i w okolicy. — Zebranie ogniska Nosalewo, w dniu 21 września, odbyło się jak zwykle w Nosalewie, w doskonałym nastroju. Referat o polityce finansowej rządu wygłosił kol prezes powiatowy Po krótkiej dyskusji zakończono zebranie hymnem Młodych. — W niedzielę 24 września odbyło się zebranie Z. M. N w Kluczewie. Po zagajeniu przez kol prezesa powiatowego wygłosił referat kol Kolipiński. W dyskusji między innymi zabierał głos kol. Głowacki nawołując do abonowania i rozpowszechniania „Czuwamy". Zebranie zakończono hymnem Młodych.

— Zabawa taneczna Z. M. N. w Łeknie (pow. wągrowiecki) Dnia 17 września odbyła się zabawa taneczna Z. M. N w lokalu p. Czarneckiego. Na zaproszenie miejscowego ogniska Z. M. N przybyło ognisko Z. M. N. z Wągrowca. Bawiono się ochoczo. Na zakończenie zabawy odśpiewano hymn Młodych.

— Obchód odsieczy wiedeńskiej w ognisku Z. M. N. w Wolsztynie. W bardzo podniosły sposób uczciło 250-tą rocznicę odsieczy wiedeńskiej ognisko wolsztyńskie Związku Młodych Narodowców Dnia 9 września przy wypełnionej sali Strzelnicy zagaił uroczyste zebranie kierownik ogniska kol. Bronisław Jastrząb, witając przybyłych i wskazując na cel zgromadzenia. Odśpiewano hymn Młodych. podchwycony również przez przybyłych gości. W podniosłym nastroju wysłuchali obecni bardzo pięknego i przemyślanego referatu kol. Michałowskiego z Wolsztyna. Rzęsiste oklaski nagrodziły mówcę. Nawiązując do słów prelegenta wezwał kol kierownik Jastrząb zebranych do odśpiewania Roty. Zabrał następnie głos poseł na Sejm Rzeczypospolitej dr. Tadeusz Wróbel i w dłuższych wywodach wykazał, że odsiecz Wiednia to wyraz przywiązania Polski do wielkich idei chrześcijaństwa. Wywody mówcy przerywano kilkakrotnie rzęsistemi oklaskami. Hymnem Młodych zakończono tę przepojoną głębokiem zrozumieniem chwili uroczystość Młodych Narodowców w Wolsztynie. Podkreślić należy jeszcze z uznaniem, że gospodarz Strzelnicy p. Zdzisław Ossowski przyczynił się do uświetnienia uroczystości bardzo piękną dekoracją sali i sceny.

— Zebranie Młodych Narodowców w Witkowie. W niedzielę, 1 października o godz. 14 odbyło się w sali p. Kaźmierczaka zebranie plenarne miejscowego ogniska Z. M N., które zagaił prezes kol. Wałowski, witając zarazem prelegenta w osobie kol. red. Jaźwieckiego z Gniezna. Ten ostatni wygłosił dłuższe przemówienie na temat zadań młodego pokolenia narodowego w dobie obecnej Po przemówieniu wywiązała się obszerna dyskusja na tematy poruszone, w której prelegent dawał wyczerpujące wyjaśnienia. W wolnych głosach omówiono cały szereg ważnych spraw organizacyjnych, poczem po odśpiewaniu hymnu Młodych kol. Wałowski solwował zebranie hasłem „Młodzi, czuwajcie!"

— Zebranie Z. M. N. w Żerkowie (pow. jarociński). W niedzielę, dnia 8. b. m po południu odbyło się w salce parafjalnej w Żerkowie zebranie miejscowego ogniska Z M N. dla członków i zaproszonych gości. Zebranie zagaił prezes ogniska kol. W. Latusek, witając na wstępie kol. posła Witkowskiego z Poznania prezesa powiatowego Z M. N. kol. dr. Białasika z Pleszewa, przedstawicieli duchowieństwa i resztę zebranych, poczem zdał przewodnictwo w ręce kol. dr Białasika. Kol dr. Białasik wyraził radość z powodu licznego udziału publiczności i udzielił głosu kol posłowi Witkowskiemu, który w swoim obszernym referacie scharakteryzował sytuację polityczną i gospodarczą. Na zakończenie omówił sprawy ruchu Młodych. Przemówienie kol. posła Witkowskiego przerywano żywemi oklaskami. Po referacie dorzucił jeszcze wiele cennych uwag kol dr Białasik, zatrzymując się dłużej nad kwestją żydowską w Polsce. Przemówienie przewodniczącego nagrodzili zebrani długo niemilknącemi oklaskami. Odśpiewaniem hymnu Młodych i hasłem „Młodzi, czuwajcie!" zakończono zebranie. Należy zaznaczyć, że ruch narodowy w Żerkowie dominuje mimo wszelkich przeszkód. Publiczność opuszczała zebranie zadowolona i pokrzepiona na duchu

— Młodzi narodowcy w Miejskiej Górce (pow. rawicki). W dniu 1 października odbyło się zebranie ogniska Z. M N w Miejskiej Górce. Do zgromadzonych przemówił kol Sadkowski z Poznania. Po referacie wywiązała się dyskusja, w której m. in. poruszono sprawy organizacyjne. Przewodniczył kol. Bogdan Dorszewski. Prócz członków miejscowego ogniska obecni byli na zebraniu prezes powiatowy kol. Lewandowski i sekretarz pow. kol Pieprz.

— Młodzi narodowcy w Rogoźnie ku czci Sobieskiego. Dnia 4 października odbyło się w sali p. Wieczorka w Rogoźnie uroczyste zebranie Związku Młodych Narodowców, poświęcone uczczeniu odsieczy Wiednia. Zebranie zagaił prezes kol. dr Woźny, hasłem „Młodzi czuwajcie!", witając przedstawiciela duchowieństwa w osobie ks. wik. Taczały, prezesa Stronnictwa Narodowego p Pohla, Zw Mł. Narodowców — oddział żeński, wszystkich gości i członków. Na wstępie odśpiewano hymn Młodych, poczem przewodniczący odczytał porządek zebrania. Kol. Stefan Napiecek wygłosił piękną deklamację, za co obdarzono go burzą oklasków Następnie kol przewodniczący dr. Woźny oddał przewodnictwo zebrania wiceprezesowi kol. Graczykowi, a sam wygłosił aktualny referat p. t. „Jan III Sobieski". Po referacie nastąpiły przemówienia kol. Graczyka, ks Taczały i p. Pohla. W części urzędowej zebrania wybrano referenta propagandowego, oraz załatwiono kilka spraw mniejszej wagi. Odśpiewaniem „Roty" zebranie zamknięto.

— Z Murowanej Gośliny. Niedawno odbyło się zebranie ogniska Z. M N. w Murowanej Goślinie. Przemawiali kol. Szyszczyński i Sadkowski z Poznania. Po zakończeniu zebrania nastąpiła odprawa kierowników, na której poruszono sprawy organizacyjne.

— Trzy duże zebrania narodowe w pow. szamotulskim: Pniewy, Kaźmierz, Szamotuły. W niedzielę 17 września, odbyły się dwa wiece narodowe w Pniewach i w Kaźmierzu, a w niedzielę dnia 24 września w Szamotułach. Wiec w Pniewach, zwołany przez Str Nar. i Zw. M N. dosłan. Letkiewicza, dla zaprotestowania przeciw prześladowaniom Polaków w Niemczech, zagaił prezes Str. Narodowego p. Głębocki i oddał przewodnictwo w ręce kol. M. Czabajskiego, prezesa powiatowego Z. M N. Referat główny w sprawach niemieckich wygłosił kol. red. Trella z Poznania, okolicznościowo przemówił kol. Głowacki z Szamotuł o niebezpieczeństwie zalewu żydowskiego. Obydwóch mówców nagrodzono oklaskami. Zgłoszoną rezolucję, protestującą przeciw prześladowaniom Polaków w Niemczech, przyjęto jednomyślnie Wiec zakończono odśpiewaniem „Roty" i okrzykami na cześć Wielkiej Polski. — Tegoż dnia po południu odbył się drugi wiec w Kaźmierzu. Wiecowi zwołanemu przez Z. M. N. przewodniczył prezes powiatowy Z. M. N. Sprawy niemieckie omówił kol. red. Trella. Za męskie przemówienie nagrodzono go oklaskami W dalszym ciągu o niebezpieczeństwie żydowskiem przemówił wyczerpująco kol. Głowacki. Rezolucję uchwalono jednomyślnie, poczem „Rotą" zakończono wiec. — Trzeci wiec odbył się w niedzielę 24 września w Szamotułach. Zorganizowaniem wiecu zajęło się ognisko szamotulskie Z. M. N Przewodnictwo wiecu objął kol. Czabajski. W sprawach niemieckich bojowe przemówienie wygłosił kol. Stanisław Jeske z Poznania. Nagrodzili je słuchacze burzą oklasków. Deklamację pt. „Straż Wielkiej Polski" wygłosiła kol. Stroińska. Wyczerpująco omówił kwestję żydowską kol. Wł. Głowacki. Zebranie w podniosłym nastroju zakończono hymnem Młodych.

Z Małopolski

— Z życia młodych narodowców w Przemyślu. Praca Sekcji Młodych Stron. Narodowego w Przemyślu rozwija się nadal normalnie i w raźnem tempie. Dnia 3 września rozpoczęto pracę zebraniem miesięcznem, które było bardzo liczne. Po referacie przewodniczącego kol. mgr. Bilana odśpiewano hymn Młodych. 5 września odbyło się zebranie plenarne sekcji rzemieślniczej, 7-go handlowej. Referował również kol. przewodniczący Młodych. Dnia 11 września odbyło się zebranie sekcji mieszanej, 12 września rzemieślniczej, 14 września akademickiej, a 16 września żeńskiej. Na wszystkich — z wyjątkiem rzemieślniczej — referaty wygłosił przewodniczący kol. mgr. Wł Bilan. — W sobotę 16 września o godz. 8 wiecz. odbyło się przywitanie podchorążych — narodowców, opuszczających szeregi wojskowe, równocześnie zaś pożegnanie tych, którzy już w najbliższych dniach idą spełnić najzaszczytniejszy z obowiązków obywatelskich. W miłym nastroju spędzono wspólnie kilka godzin. — W dalszym ciągu pracy organizacyjnej, sekretarz Sekcji Młodych Str. Nar. kol. mgr. Augustyn Osada wygłosił kolejno dwa referaty na sekcji żeńskiej i rzemieślniczej. — Jednej z ubiegłych niedziel zwiedzili Młodzi gremjalnie Muzeum Ziemi Przemyskiej, gdzie szczegółowych informacyj udzielił im kustosz inż. Osiński. — W niedzielę dn. 1 października odbyło się miesięczne zebranie Młodych. Po załatwieniu spraw organizacyjnych i referacie mgr. Bilana, odśpiewano hymn Młodych.

— Umorzenie sprawy. Czytamy w „Ziemi Przemyskiej". Z końcem lipca br. odbyła się wycieczka młodzieży narodowej do Krasiczyna. Po drodze doszło bez winy Młodych do bójek z Żydami. Wskutek oskarżenia nazajutrz po wycieczce, po gruntownej rewizji, aresztowani zostali i przesiedzieli po 17 dni w więzieniu przewodniczący Młodych kol. mgr. Wł. Bilan, oraz sekretarz Młodych student prawa kol. Mieczysław Michniowski Po 17 dniach zostali zwolnieni, a obecnie otrzymał kol. Bilan następujące pismo:

„Prokuratura sądu okręgowego
w Przemyślu
dnia 7 września 1933
Sygn. I Ds. 779/33.

Do pana
Włodzimierza Bilana, kand. adwokackiego
w Przemyślu
ul. Krasińskiego 53.

Zawiadamiam Pana po myśli art. 248 § 2. b) k. p. k. że dochodzenie przeciw Panu na skutek zawiadomienia, o występek z art. 237, 256 §1. kk. umorzyłem po myśli art. 248 § 1. k. p. k.

Wiceprokurator sądu okręgowego
(—) Haszczyc".

Młodzi narodowcy w Koninie

Podniosła uroczystość organizacyjna

Z Konina donosi (x): 8. bm. odbyło się w sali własnej wspaniałe zebranie Sekcji Młodych Stronnictwa Narodowego przy udziale licznie przybyłych członków.

W związku z zakończeniem kursu kandydatów Młodych Stronnictwa Narodowego, wygłosił przemówienie okolicznościowe kol. Lisiak, podkreślając pracę, jaka czeka młode pokolenie na polu gospodarczo-społecznem w rozbudowie państwa.

Zkolei odbyło się udekorowanie 34 członków odznakami organizacji, poczem zabrał głos prezes powiatowy Str. Nar. p. Skotnicki, który w słowach gorących przemówił do zebranych, prosząc ich, by odznaki te nosili godnie i z dumą podkreślali swą przynależność do ruchu narodowego, gdyż karnością i wytrwałością w pracy przyczynią się do zbudowania Wielkiej Polski.

Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

Po zebraniu zapisało się w szeregi Sekcji Młodych Stronnictwa Narodowego kilkanaście osób.

Młodzież pomorska garnie się tłumnie pod sztandary idei narodowej

Szereg pięknych zebrań Związku Młodych Narodowców

— Reorganizacja Związku Młodych Narodowców w Świeciu. W sobotę, dnia 30 września, w lokalu p. Wegnera odbyło się zebranie reorganizacyjne ogniska Związku Młodych Narodowców w Świeciu, na które przybył z referatem kol red Czerwiński z Grudziądza. Zebranie zagaił, przy licznym udziale Młodych kierownik ogniska kol Scholc. Zaznaczyć należy, że zebrania Z. M. N ogniska Świecie nie mogły się przez dłuższy czas odbywać z braku lokalu. Właściciele sal w Świeciu bowiem odmówili ich udzielenia, tłumacząc się tem iż pewne czynniki zagroziły im konsekwencjami w razie udzielenia sal do zebrań Z. M. N

— Młodzi narodowcy w Chojnicach. Pod przewodnictwem kol. Trykowskiego odbyło się miesięczne zebranie Związku Młodych Narodowców, przy udziale zgórą 50 członków oraz komendanta okręgu pomorskiego Powstańców i Wojaków, p majora Nieboraka, kol. adw Sergota i przedstawiciela „Słowa Pomorskiego" Po przyjęciu nowych członków, p. major Nieborak wygłosił referat o życiu i młodości króla Jana III Sobieskiego i bardzo obszernie omówił bitwę pod Wiedniem, posługując się przytem mapką. Prawie dwugodzinnego referatu p. majora Nieboraka wysłuchali zebrani z wielkiem zainteresowaniem. Referat uzupełnił kol. adw. Sergot, który w dłuższem przemówieniu przedstawił olbrzymie znaczenie moralne i polityczne zwycięstwa króla Jana III. W dalszym ciągu omawiano sprawy organizacyjne Związku, poczem w walnych głosach poruszali członkowie sprawę zakazu czytania w szkołach „Przewodnika Katolickiego". Na zakończenie zebrania odśpiewano hymn Młodych.

— Młodzi narodowcy w Gniewie ku czci króla Sobieskiego. W czasie defilady, która odbyła się w dniu 17 września w Gniewie z okazji obchodu 250-lecia odsieczy wiedeńskiej szczególnie dodatnie wrażenie wywarły liczne szeregi Związku Młodych Narodowców, które przedefilowały w karnym ordynku wśród aplauzu publiczności.

— Z. M. N. w Nowej Cerkwi (powiat tczewski). W niedzielę dnia 17 września po nabożeństwie odbyło się pod przewodnictwem gorliwego kierownika kol. Bogusława Wachowskiego, plenarne zebranie Związku Młodych Narodowców. Po odśpiewaniu pieśni „Boże coś Polskę" i załatwieniu spraw formalnych, dłuższe przemówienie wygłosił sekretarz powiatowy Z. M. N. kol. A. Wyczyński ze Starogardu. Prelegent wskazał na żywiołowy rozwój ruchu narodowego w Europie, który też w ostatnim czasie z niezwykłym rozmachem potężnieje i w Polsce. Uwypuklając przyczynę wzrostu idei narodowej w Polsce, mówca podkreślił, że naród polski nie chce być dłużej sługą masonerji i żydostwa, lecz pragnie sam decydować o sobie. — Postanowiono urządzić w listopadzie przedstawienie amatorskie i połączyć je z zabawą ludową. Po wyczerpaniu porządku obrad zaśpiewano z zapałem hymn Młodych.

— Wśród Młodych Narodowców w Starogardzie. W czwartek, dnia 5 bm odbyło się przy licznym udziale członków zebranie starogardzkiego ogniska Z. M. N., w którem wziął również udział kol. red Ciesielski z Tczewa. Zebranie zagaił kol. Jankowski, witając kol. red Ciesielskiego oraz członków zarządu powiatowego kol dr. Balewskiego i Stankiewicza Zkolei wśród wielkiego zainteresowania wygłosił kol. Ciesielski przemówienie Omówiwszy sposoby organizowania się Młodych, prelegent wskazał na przeobrażenia ustroju państw w Europie Następuje zmierzch wpływów międzynarodowej masonerji i żydostwa, a wypływają na widownię potężne ruchy narodowe. W Polsce idea narodowa przenika żywiołowo do serc młodzieży dorosłej wszystkich warstw społecznych, co jest najlepszą gwarancją rozwoju i potęgi państwa. Wkońcu kol. redaktor wskazał na wzrost bezbożnictwa, demoralizacji, a zwłaszcza na coraz bezczelniejsze ataki na wiarę św Młodzi narodowcy słowa: Bóg i Ojczyzna łączą niejako w jedną całość i w obronie zasad katolickich stanąć gotowi są w każdej chwili. Za przemówienie podziękowano hucznemi oklaskami. Następnie przemówił w krótkich a jędrnych słowach kol dr Balewski. Po załatwieniu spraw organizacyjnych zaśpiewano z zapałem „Złoty słońca blask dokoła..."

— Zebranie Związku Młodych Narodowców w Kościerzynie. W niedzielę, dnia 17 września, o godz 12 odbyło się w sali „Bazaru" w Kościerzynie uroczyste zebranie Z M N, z okazji rocznicy odsieczy wiedeńskiej, na które przybyli: p. poseł Szturmowski, kol. red Piszcz z Torunia, kol. adw. Sergot z Chojnic p. adw Przewoski ze Skarszew i wszyscy kierownicy ognisk Z. M N. z powiatu Zebraniu przewodniczył prezes powiatowy kol. Bielawa. P. poseł Szturmowski wygłosił referat „O znaczeniu dziejowem odsieczy wiedeńskiej", a kol. adw. Sergot „O konieczności wytworzenia nowego typu człowieka". Kol. red. Piszcz omówił obszernie sprawy organizacyjne. Odśpiewaniem hymnu Młodych zakończono podniosłe zebranie

— Z. M. N. w Wielkim Klinczu (pow. kościerski). Dnia 17 września odbyło się w Wielkim Klinczu zebranie Z. M. N przy udziale blisko 200 osób. Zebranie zagaił o godz 17 prezes Urbanowicz Następnie student Franciszek Lipiński wygłosił referat o odsieczy wiedeńskiej, a drugi student Kempiński wygłosił przeszło godzinny referat o idei i programie obozu narodowego, oświetlając zarazem dobitnie dzisiejsze stosunki. Referaty te przyjęli zebrani burzą oklasków. Odśpiewaniem „Boże coś Polskę" zakończono to wspaniałe zebranie, świadczące o sile ducha narodowego na Kaszubach.

— Ślub działacza narodowego. W tych dniach odbył się w Lipuszu (pow. kościerski) ślub p Leonardy Szmidtkówny z kol. Stefanem Kalinowskim ze Sarnów. Kol. Kalinowski był dawniej kierownikiem O W. P w Sarnowach, a obecnie jest prezesem ogniska ZMN. Młodej parze „Szczęść Boże!"

Czytajcie i prenumerujcie
MIESIĘCZNIK MŁODEGO POKOLENIA NARODOWEGO
„AWANGARDĘ"
Prenumerata roczna tylko 5 zł
Konto P. K. O. nr. 203.851
Poznań, św. Marcin 65, I p.

Kącik grafologiczny

Prof. Fuady odpowiada:

Nr. 1. „Mops". Bardzo inteligentny, spostrzegawczy, energiczny, idealista, dużo temperamentu, brak cierpliwości w obecnej fazie życia, charakter do 90 proc. poważny

Nr. 2. „Stach". Inteligencja wrodzona — nie nabyta, nerwowy, otwarty, ryzykant wielki, bezinteresowny, czasami uparty w interesach wszakże pragnie dużo zarobić

Nr. 3. „Bob". Nieszczery, niezdecydowany w swych zamiarach i dlatego sceptyk bardzo energiczny, lubi życie niespokojne kapryśny, dyplomata skryty

Nr. 3. „Marguerite". Uczuciowa, sentymentalna, Duch poważny ponad wiek. Bardzo zazdrosna w miłości

Nr. 4. „Jurek Mowina". Silna wola, brak cierpliwości, nerwowy, nerwy są dużą przeszkodą, stara się kształcic duchowo w przyszłości charakter się zmieni na lepsze, niezwykła pamięć, uczuciowy, sentymentalny.

Nr. 4. „Amazonka". Niespokojny charakter, żywa, szybka orjentacja, niestała w zamiarach, serdeczna stara się wszystko poznać.

Nr. 4. „Latający Wyżeł". Bardzo inteligentny, stara się pogłębić swą wiedzę, silny charakter energiczny, wesoły, dużo temperamentu.

Nr. 6. „120 314". Brak szybkiej orjentacji, stara się ją nabyć, bardzo zazdrosna, obojętna w życiu, duża wytrwałość, gwałtowna, łatwo płacze.

Nr. 7 „C. D. H." (B). Duch poważniejszy ponad wiek, dużo fantazji, niezdecydowana, silna wola, wytrwała, uczuciowa, szczera, za dobra w życiu.

Nr. 9. „Róża Z." Zdolności artystyczne nie opanowane, męski charakter, brak cierpliwości, wszystkiem się interesuje, nadzwyczajna pamięć, bezwzględna dobra dla dobrych, zła dla złych. Krzywdy nie daruje.

Nr. 10. „Krakus". Niezdecydowana, brak ufności, bardzo inteligentna, energiczna otwarta, szczera.

Nr. 8. „Alin". Dyplomata, robi wszystko z namysłem, wysoce inteligentny tajemniczy, małomówny, uczuciowy, tak jak siebie, szanuje innych.

Nr. 11. „Jan Janowski". Bardzo poważny, opanowany, zrównoważony, logiczny, wesoły, bardzo ambitny, szlachetny.

Nr. 12. „J. M. P." Niecierpliwa, zwięzła, spostrzegawcza, niespokojna, fantastka, silna wola nie daruje winy.

Nr. 13. „Iruś". Ostrożny, długo się wahający, wytrwały, zarozumiały, egoista w miłości i dlatego sceptyk.

Nr. 14. „Gzo". Bardzo inteligentny, szybko orjentujący się, samolub pewny siebie, dużo temperamentu, silna wola, ambitny.

Nr. 16. „A. S." Skrupulatny, sprytny udana inteligencja, odważny, pamięć niepospolita, kapryśny.

Nr. 19. „Curious". Duch b. poważny, pamięć niezwykła, logiczny, materjalista, energiczny, wytrwały, porywczy, pewny siebie.

Powyżej podajemy pierwszą serję odpowiedzi p. prof. Foady. Dalsze ogłaszać będziemy kolejno. Nadmieniamy przytem, że za każdą ekspertyzę nadesłać należy złotówkę. Ze zniżki téj korzystać mogą tylko abonenci naszego pisma. Do ekspertyzy potrzebny jest podpis własnoręczny (imię i nazwisko) oraz data urodzenia. Listy wraz z należytością wysyłać prosimy albo za pośrednictwem naszego pisma, albo bezpośrednio do p. prof. Foady w Poznaniu, ul. Ogrodowa 9 m. 1.

Prof. Fuady

Fakir-Grafolog

Przyjmuje codziennie od godz. 11 do 1 i od 4 do 8. Udzielając porad życiowych

Poznań, Ogrodowa 9, m. 1.

dz 1 774

Kącik kosmetyczny

P. Irys Ś. Cera Pani jest z natury sucha i skłonna do łuszczeń, wobec czego nie radzę Pani nadal stosować mydła, tembardziej smołowego, które wybitnie wysusza i powoduje to nieprzyjemne ściąganie po każdorazowem umyciu W takim wypadku najlepiej używać wieczorem otrąbków, a rano spłukać twarz wodą zimną, poprzednio zmiękczoną przez dodanie odrobiny boraksu i przegotowanie Kremu należy używać tylko odżywczego, łatwo przenikającego i łączącego się z naskórkiem, wybitnie tłustego Nos brodę i czoło, jako części twarzy bardziej tłuste i skłonne do wągrów należy przecierać odpowiednim preparatem kosmetycznym. Na ostatnie pytanie nie mogę Pani udzielić odpowiedzi, ze względów sądzę dla Pani zrozumiałych. Proszę nadal nie stosować wymienionych przez panią kosmetyków gdyż do Pani cery są zupełnie niestosowne.

P. Wisła Teresa B. Wyrzuty, o których Pani wspomina, mogą być początkiem trądzika, należy niezwłocznie przeprowadzić kurację, aby ilość wyrzutów nie uległa powiększeniu Do mycia twarzy może Pani stosować mydło neutralne aby częściowo cerę odtłuścić, Jeżeli Pani posiada cerę śniadą, więc poco ją wybielać przecież cera śniada jest również ładna jak i biała i jest to tylko rzecz gustu. Wągry należy usunąć odpowiednim zabiegiem kosmetycznym, oraz przez stosowanie specjalnych w tym celu sporządzonych preparatów.

P. Kasia S. Na odmrożenie nosa może pomóc jedynie galwanizacja, to jest elektryzacja prądem stałym Na łupież należy zastosować odpowiedni preparat, na wzmocnienie włosów najlepiej pomagają masaże ręczne.

MG. J. KUNTZÓWNA.

Konkurs Wierszowy

dla Czytelników „Kurjera Poznańskiego"

Z jednej z nazw niżej podanych, znanych wyrobów firmy

HENRYK ŻAK w POZNANIU,

Fabryka Perfum, Kosmetyków i Mydeł Toaletowych,

należy utworzyć krótki 2-wiersz względnie 4-wiersz.

Wiersze te powinny ukazać się w treściwych, łatwo do zapamiętania określeniach, doborowej jakości niżej wymienionych, popularnych wyrobów

W konkursie mogą wziąć udział tylko **Czytelnicy „Kurjera Poznańskiego".** Kto „Kurjera Poznańskiego" jeszcze nie abonuje, może go zaabonować jeszcze dzisiaj Numery, dotyczące **Konkursu Wierszowego** firmy Henryk Żak w Poznaniu, stawiamy do dyspozycji **gratisowo,** póki zapas starczy.

Nazwy wyrobów, z których conajmniej jedna powinna się znajdować w wierszu:

Przemysławka, woda kolońska i mydło, **Chlorami,** pasta do zębów, **Miaflor,** krem, puder, emalja do paznogci, **Hezadont,** eliksir i pasta do zębów.

dz 1 442

Za najlepsze wiersze wyznacza firma **Henryk Żak w Poznaniu 100 nagród.** Każdy z wierszy odznaczonych ma prawo do nagrody, nawet choćby jedna osoba nadesłała więcej niż jeden wiersz. Do każdego utworu należy dołączyć zewnętrzny kartonik od pasty do zębów Chlorami. Wszystkie premjowane wiersze pozostają wyłączną własnością firmy Henryk Żak w Poznaniu Wiersze może zużyć firma Henryk Żak dowolnie również na cele reklamowe Które wiersze zasługują na nagrody, oznaczy **jury,** na ten cel specjalnie zwołane. Wiersze wraz z kartonikiem od pasty Chlorami należy wysłać pod adresem Redakcji „Kurjera Poznańskiego", z oznaczeniem na kopercie: **Konkurs Wierszowy firmy Henryk Żak w Poznaniu.**

Gabinet kosmetyczny

Mgr. - chemji Kuntzówny

Poznań, plac Wolności 9, m. 13.

Pierwszorzędnej jakości kosmetyki.

zg 20 157

TEATRY

Dziś nieodwołalnie ostatni występ Wandy Wermińskiej

W dzisiejszem przedstawieniu „Tosci" wystąpi gościnnie w roli tytułowej znakomita primadonna Wanda Wermińska. Partnerami p. Wermińskiej będą czołowe siły w osobach pp. Czarneckiego, Karpackiego, Urbanowicza, oraz Szpingera, Łuczyńskiego i inni. Przedstawienie reżyseruje Marja Janowska — przy pulpicie kapelmistrzowskim Stefan Barański.

W niedzielę „Carmen" z Janiną Hupertową

W niedzielę wieczorem po raz drugi chętnie słuchana opera Bizeta „Carmen" z Janiną Hupertową w roli tytułowej. Na ostatniem przedstawieniu „Carmen" p. Hupertowa odniosła olbrzymi sukces, co cała prasa jednomyślnie podkreśliła. Świetny nasz tenor K. Czarnecki kreuje partje Don José, dalsze partje wykonają pp. Musielewska, Nochowicz, Pomian, Gaczyński, Szpinger, Warchalewski. Tańce układu p. Statkiewicza odtańczy primabalerina Z. Grabowska z zespołem solistów baletu. Kierownictwo spoczywa w rękach dyr. Zygmunta Latoszewskiego.

Ostatnie 2 występy Solskiego w Teatrze Polskim

Mistrz L. Solski wystąpi gościnnie w roli Gospodarza w arcydziele Wyspiańskiego w sobotę i niedzielę, poczem wyjeżdża do Warszawy.

Głośna nowość Devala „Stefek" wchodzi na afisz w nadchodzący wtorek.

„Wesele" dla młodzieży

Następne przedstawienie dla młodzieży odbędzie się w środę, 18 b. m. o godz. 4 po poł.

Teatr Nowości

Dziś, w sobotę i dwukrotnie w niedzielę o godz. 4 po południu i 8 wieczorem ostatnie trzy pożegnalne występy gwiazd operetki Warszawskiej teatru „8.30" pp. Skalskiej, Kraszewskiej i Larys-Pawińskiej w rewelacyjnej operetce, „No, no, Nanette".

Szkoci w podróży

Dwaj Szkoci siedzieli przez trzy dni na pokładzie parowca transatlantyckiego w zupełnem milczeniu. Czwartego dnia jednemu z nich wypadła książka. Sąsiad podniósł książkę i w ten sposób zawiązała się rozmowa:

— Dziękuję bardzo.

— Pan jedzie również do Ameryki?

— Tak.

— Ja również.

(Punch)

Na prawo...

— Kapitanie, czy to prawda, że w razie katastrofy musi pan zejść z pokładu ostatni?

— Ależ nie, szanowna pani, tak bywa tylko w razie zatopienia okrętu. W razie eksplozji np. mam prawo, rzecz prosta, wylecieć w powietrze razem z pasażerami.

(Le Rire)

Radość rodziców

to dzieci zdrowe i silne. Codziennie niechaj więc dzieci spożywają treściwą zupę z Wągrowieckich płatków owsianych tani, smaczny i najzdrowszy posiłek dla wszystkich.

Pół kilo Wągrowieckich płatków owsianych to rownowartość odżywcza 25 jaj.

Wągrowieckie płatki owsiane, za najlepsze są uznane.

Pz 4 831/2-41.85/7

SPORT

Echa meczu w Poznaniu

Czechosłowacja kwestjonuje wynik spotkania pięściarskiego z Polską.

Brno, PAT, Wynik meczu bokserskiego Polska — Czechosłowacja wywołał żywy oddźwięk na terenie Czechosłowacji. Prasa czeska podnosi niezwykłą serdeczność, z jaką przyjęto gości w Polsce. Pozatem słychać również głosy potępienia za karygodny postępek kierowników czeskiej ekspedycji, którzy swoją reprezentację odwołali z ringu, niezadowoleni z orzeczenia sędziego w sprawie meczu Chmielewskiego z Pospiszilem.

„Lidove Noviny", redagowane przez najlepszego w Czechosłowacji znawcę pięściarstwa, potępiają bardzo ostro demonstrację poznańską, pisząc m in. „postępowanie kierowników czeskiej ekspedycji w Poznaniu nie przysłuży się sportowemu zbliżeniu z Polską, a zdyskretowało dobre imię sportowca czeskiego Dlatego też mamy prawo oczekiwać od czeskiej Unji Bokserów Amatorów wyjaśnienia i przeproszenia Polaków za ten karygodny pos.epek."

W odpowiedzi na to, prezes Czeskiego Związku Bokserskiego dr. Czerweny ogłosił sensacyjne oświadczenie, w którem twierdzi dosłownie:

„Prasa polska też przyznaje (?!), że byliśmy skrzywdzeni, conajmniej w trzech walkach (?), dlatego też w pewnym momencie zaprotestowaliśmy nie tyle przeciw samemu wynikowi spotkania Chmielewski i Pospiszil ile przeciwko metodom postępowania. Zażądaliśmy od sędziego p Becka okazania legitymacji sędziowskiej, co on też uczynił, ale legitymacja okazała się w nienajlepszym porządku, bo marki, przedłużające jej ważność były przelepione W poniedziałek tj. natychmiast po powrocie z Polski, wysłaliśmy list do wiedeńskiego związku z zapytaniem co do uprawnień sędziego p. Becka".

Oświadczenie to jest wręcz sensacyjne, tembardziej, że dr Czerweny sam przyznaje że wieczór po spotkaniu upłynął w jaknajlepszej przyjaźni z Polakami. (PAT)

Piłka nożna

„Podgórze" zjeżdża na niedzielny mecz w swym najsilniejszym składzie. Jak wszystkim wiadomo, dla „Podgórza" to spotkanie ma takie samo znaczenie co i dla Warty, gdyż jest ono również zagrożone spadkiem do niższej klasy. Mecz niedzielny odbędzie się na boisku „Warty" o godz. 14.30. (kom)

„Sparta" i Pogoń". Finałowe spotkanie o wejście do klasy A pomiędzy temi drużynami odbędzie się jutro o godz. 11 na boisku „Sparty" przy ul. Grunwaldzkiej. Spotkanie dla „Sparty" ma znaczenie decydujące i aby wzmocnić swoje szanse musi je wygrać. Również wszelkich starań w tym kierunku dołoży „Pogoń". Obie drużyny stają w pełnych składach. (kom)

„Unja" Kościan i „Posnania" Poznań. Zawody finałowe o wejście do klasy A rozegrają wymienione drużyny w niedzielę o godz. 14 na stadjonie miejskim. Obie drużyny wystąpią w swych najsilniejszych składach. Ze względu na ostatnie wysokie cyfrowe zwycięstwa „Unji" kościańskiej nad A-klasowemi zespołami, mecz ten zapowiada się bardzo interesująco. (kom)

Zawody Piłki Nożnej

o mistrzostwo Ligi P. Z. P. N.

niedziela, 15. b. m., godzina 14,30

na boisku Warty

Podgórze — Warta lig.

Kraków — Poznań

Przedmecz 12,30

Pocztowe P. W. Ośrodek 3 — Warta 2

Zawody bokserskie

o druzynowe mistrzostwo

sala reprez. P. W. K.

niedziela, 15-go b. m., godzina 20-ta

BŁĘKITNI — WARTA

dz 1 794

Pięściarstwo

Sukces swój na zawodach z Czechem Burggrafem zawdzięcza w dużej mierze Piłat klubowemu koledze Arskiemu, który w treningach specjalnie zajmował się nim, wtajemniczając w sposób walki, przynoszącej mu tak często wspaniałe zwycięstwa. Jak wiadomo Arski przygotował do jutrzejszych walk drużynę „Błękitnych", a fakt ten daje nam pewność, że spotkanie o mistrzostwo klasy A, będzie bardzo zacięte i emocjonujące. Poza programem mistrzowskim odbędą się 3 walki towarzyskie. Przypominamy, że zawody rozpoczynają się o godz. 20 w hali reprezentacyjnej P. W. K. (kom).

Wśród zawodowców

Nowa klęska Rana. Dziesięcio-rundowe spotkanie pomiędzy Ranem, a nieznanym bokserem Marino, zakończyło się już w 7 kole zwycięstwem Marino przez k. o. Wynik ten świadczy o bardzo słabej formie polskiego pięściarza. (PAT)

Hygieniczny, o subtelnym zapachu niewidoczny — **PUDER ABARID** — **nie zawiera metali, nie psuje cery i nadaje jej matową białość.**

Najlepszy do twarzy, przygotowany na młodzie i wyciągu z lilji białej — **KREM ABARID** — **usuwa zmarszczki, zapobiega tworzeniu się nowych i nadaje twarzy świeży młodzieńczy wygląd.**

Niezastąpiony do mycia twarzy, szyi i biustu — **OTRĄBKI ABARID** — **oczyszczają pory skóry, pobudzają transpiracje, zapobiegają tworzeniu się pryszczy i plam.**

Idealny do rąk, wciera się do sucha, nadaje rękom aksamitną delikatność i białość, — **KREM PRAŁATÓW** — **zapobiega pękaniu, odmrożeniu, czerwoności rąk.**

ng 5925

Warszawa, „PERFECTION", sklep Marszałkowska 109.

Państwowa Loterja Klasowa

To filantropka na złe czasy,
Niech więc każdy się przekona,
Przy ciągnieniu pierwszej klasy.

Tytuł miljonera czeka,
W Centowskiego kolekturze,
Niech kandydat się nie gmera,
Spieszsię! Kup los! dobrze wróżę

Stefan Centowski
Kolektura Polskiej Państwowej Loterji Klasowej. dg 1792/95
Tel. 24-94, Poznań, pl. Wolności 3.
P. K. O. 203-154.

„Rak" jako choroba społeczna

Określenie „rak" nie wiadomo z jakich przesłanek powstało, gdyż słowo to nie tłumaczy nam istoty choroby Schorzenie raka zaliczamy do nowotworów. rozwija się ono z komórek nabłonków, a więc z nabłonka skóry błon śluzowych przewodu pokarmowego, gruczołów. Nowotworem zaś nazywamy wyrastanie jakiegoś nowego ciała, które jednak nie ma jak prawidłowe tkanki i narządy, określonego celu rośnie bezładnie wbrew potrzebom organizmu, ma swoistą budowę, często niczem nie przypominającą budowy prawidłowej tkanki lub narządu. Jedna grupa nowotworów, tak zwanych dobrotliwych, nie przynosi organizmowi poważnych szkód druga natomiast grupa rośnie szybko i bez zakreślonych granic, szerzy się na inne tkanki wydziela substancje, które zatruwają ustrój, zabiera organizmowi soki odżywcze Tę grupę nowotworów nazywamy złośliwemi.

Leczenie nowotworów dobrotliwych nie przedstawia trudności, bo jako nieszkodliwe dla organizmu nie wymagają usunięcia ich Jeżeli je usuwamy, dzieje się to ze względów kosmetycznych, umiejscowienia, albo istnieje możliwość przejścia w nowotwór złośliwy. Wtedy operuje się nawet nowotwór dobrotliwy. Nowotwory złośliwe, a do takich zaliczamy raki, o ile zostaną w wczesnym okresie rozwoju spostrzeżone leczy się radykalnie t. zn drogą operacji, która nie polega tylko na wycięciu chorego miejsca, lecz konieczną rzeczą jest usunięcie na dość rozległej przestrzeni gruczołów, do których mogły zawędrować oderwane komórki z pierwotnego ogniska raka. Operacje trzeba przeprowadzać we wczesnych okresach, kiedy nowotwór nie dał jeszcze przerzutu, ani nie wyniszczył organizmu.

Inny sposób leczenia uskutecznia się promieniami elektrycznemi o swoistym charakterze i powstającemi tylko w pewnych warunkach, wynalezionemi przez Roentgena, lub też promieniami, które podobne są do poprzednich, lecz wydaje je z siebie pierwiastek „radium" (rad), wynaleziony przez Curie-Skłodowską Leczenie to opiera się na spostrzeżeniu że promienie te — t zw. X — przenikają wgłąb tkanek i wywołują zabójcze działanie na młode komórki nowotworu Tak przynajmniej dziś tę sprawę sobie tłumaczymy Dawkowanie jednak promieni jest rzeczą trudną, gdyż nie możemy dokładnie zmierzyć, ani też tak promieniami temi manipulować, aby działały tylko na nowotwór To też działanie tych promieni może być albo za słabe albo za silne, t. zn. że promienie te mogą również uszkodzić zdrowe komórki organizmu. Obecnie jednak, dzięki stale udoskonalanej technice i doświadczeniu lekarzy, otrzymuje się bardzo dobre wyniki.

Te dwa sposoby, jakkolwiek nie dające gwarancji zupełnego wyleczenia raka we wszystkich wypadkach dały dotąd pokaźne wyniki wyleczenia a conajmniej przedłużenia życia o lat kilka, kilkanaście.

Co wywołuje raka, dotychczas napewno nie wiemy Uważa się, że istnieje skłonność u pewnych osób do tego schorzenia, pewne znowu czynniki mechaniczne, chemiczne i in., mają znowu stwarzać sprzyjające warunki do powstania raka. Np. palenie fajki i rak wargi, wrzody żołądka lub dwunastnicy — i później może się rozwinąć na tem miejscu rak, częste sztuczne poronienia i rak macicy. Są to jednak wszystko tylko przypuszczenia. Trudność w wyłowieniu wypadków raka przedstawia ta okoliczność, że nowotwór nie sprawia pacjentowi większych dolegliwości, które zwykle chory lekceważy i nie zjawia się u lekarza W istocie jednak daje rak pewne objawy, które chociaż trudne do uchwycenia to jednak doświadczonego lekarza upoważniają do stawienia pewnego rozpoznania.

Z tych kilku uwag, nie ujmujących wprawdzie całości zagadnienia wynika wskazanie: dla pacjenta, aby od czasu do czasu poddawał się badaniu lekarskiemu a tem bardziej wtedy, jeśli zauważy choćby drobne pogorszenie się w stanie zdrowia; dla lekarza aby nie zniechęcał się niezawsze dobremi wynikami, lecz był zadowolony nawet wtedy gdy przedłuży życie pacjentowi choćby o jeden rok a dalsze doświadczenia i badania rzucą napewno nowy snop światła na tę niezbadaną chorobę; dla społeczeństwa wreszcie, aby nie szczędziło wysiłków i pieniędzy dla zakładania instytutów radowych i funduszy na leczenie niezamożnych, bo dzięki tym staraniom dziś coraz rzadziej spotykamy raki rozwinięte w najwyższym stopniu i w dodatku niezauważone i nieleczone.

Lotniskowce morskie, pochowalne i powietrzne

Podczas największej w dziejach bitwy morskiej stoczonej 31 maja 1916 roku niedaleko od brzegów Jutlandji, cały wyw ad powietrzny Anglików składał się zaledwie z jednego małego samolotu, a Niemców z paru wielkich sterowców. Lecz już pod koniec wojny światowej zaczęto nietylko umieszczać samoloty i hydroplany na pokładzie wielu statków wojennych ale nawet przeznaczono niektóre okręty wyłącznie do obsługi aparatów lotniczych.

Powstał tedy nowy typ statku wojennego t. zw lotniskowiec. Cały górny pokład lotniskowca jest przystosowany do lądowania na nim, oraz startowania zeń samolotów. Komin statku nie wznosi się ze środka pokładu, lecz niemal z jego krawędzi, tak, że powierzchnia pokładu jest jednocześnie dość długiem i wąskiem lotniskiem. W czasie lądowania samolotu na tem ruchomem lotnisku haki przytwierdzone do „ogona" płatowca zaczepiają o poprzeczne liny, przeciągnięte przez pokład, i aparat szybko zatrzymuje się.

Stany Zjednoczone, Anglja, Francja i Japonja posiadają lotniskowce olbrzymy, przerobione z dreadnought'ów, mogące pomieścić po 50 do 75 samolotów. Jednakże w czasach ostatnich warsztaty okrętowe angielskie i amerykańskie budują lotniskowce o rozmiarach znacznie mniejszych, a zato o większej szybkości

Oprócz lotnisk pływających, skonstruowano po wojnie lotniska, fruwające i „nurkujące". Prawdziwemi lotniskami fruwającemi są bowiem olbrzymie sterowce angielskie i amerykańskie, które mogą — obok kilkudziesięciu ludzi — pomieścić i unieść w górę po parę małych samolotów; a znów na miano lotnisk nurkujących zasługują wielkie łodzie podwodne, w których wewnątrz mieszczą się małe składane samoloty lub hydroplany. St. Cz.

Z życia towarzystw

Żeńskie Towarzystwo „Przemysł". Plenarne zebranie Żeńskiego Tow „Przemysł" odbyło się w sali Królowej Jadwigi pod przewodnictwem p. Heleny Nowickiej. Zajmujący odczyt o ks. Karolu Antoniewiczu wygłosiła wiceprezeska Stow. p. Barabaszówna.

Dalszy ciąg obrad dotyczył konkursów sprawności organizowanych przez Związek Kobiet Katolickich. Ponadto omawiano sprawę kursów praktycznego gospodarstwa, organizowanych przez Zw. Kobiet Katolickich, oraz sprawę planowanych na przyszłość najbliższą wycieczek w celu zwiedzenia zamku i fabryki czekolady „Goplana".

Do urozmaiceń zebrania przyczyniły się deklamacje członkiń (kl)

W Krakowie do sprzedania
z wolnej ręki
PASAŻ BIELAKA
składający się z kamienicy w Rynku gł. 9. 20 sklepów i kamienicy od ul. Stolarskiej. Wiadomość:
Bator, Kraków, Rękawka 10.
ng 5940

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Aniela Kulpińska za otrzymane łaski 5 zł; — A. L. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalszą pomoc i opiekę, 100 zł; — M. P. z podziękowaniem za doznane łaski i dobrodziejstwa, prosząc gorąco o dalszą pomoc, 2,50 zł; — J. S. 1 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 479,80 zł.

HERBAWIT
Krople żołądkowe
atestowane przez Państwowy Urząd badania środków spożywczych, specjalnie poleca przy dolegliwościach żołądka, złym trawieniu oraz braku apetytu
F-ma GAEDE
dg 1580

RADJO

Poniedziałek, dnia 16 października 1933.

Poznań (335 m) godz. **7.00** (Warszawa); godz. **11.30** przegląd prasy polskiej z Warszawy; godz. **11.40** (W); godz. **11.45** program; godz. **12.05 — 13.00** (W); godz. **13.20** płyty ramof; godz. **14.02** notowania giełdy; godz. **15.30** do **17.50** tr. z Warszawy; godz. **17.50** chwilka „Legjonu Młodych"; godz. **18.00** (W); godz. **19.05** (W); godz. **19.40** program; godz. **19.45** (W); godz. **20.00** operetka z Warszawy; godz. **22.45** „Z ptakami wędrownemi do Afryki" — wygł. dr. J. Rzóska; godz. **22.50 — 23.30** muzyka taneczna z Warszawy.

SŁYNNE LAMPY RADJOWE
PHILIPS „MINIWATT"
RÓWNIEŻ POTANIAŁY.
ng 5697

Warszawa (1412 m) godz. **7.00** audycja poranna; godz. **11.40** wiadomości o eksporcie polskim; godz **12.05** pieśni w wyk. E. Bodo, J. Brochwiczówny i J. Czaplickiego; godz. **12.30** dziennik południowy; godzina **12.38** symfonja D-dur op. 73 J. Brahmsa; godz **15.55** tr. ze Lwowa; orkiestra salonowa Tadeusza Seredyńskiego; godz **16.40** lekcja francuskiego — (kurs elementarny); godz. **16.55** trio kameralne; godz. **17.50** „Skrzynka pocztowa rolnicza"; godz. **18.00** „Podróż po osiedlach polskich w Brazylji, Argentynie i Urugwaju" — wygł red. Lepecki; godz. **18.20** audycja żołnierska; g. **19.05** „Les Adieux... uczczenie pamięci trzech polskich kompozytorów — książąt Antoniego Radziwiłła, Michała Kleofasa Ogińskiego i Józefa Poniatowskiego" — wypowie prof Stanisław Niewiadomski w połączeniu z koncertem, złożonym z ich utworów; godz. **19.45** dziennik wieczorny; godz. **20.00** operetka R. Stolza „Pepina"; w przerwie pierwszej, „Serbowie łużyccy" — feljeton Olgierda Szwarca; w przerwie drugiej, wiadomości sportowe; godz. **22.45** muzyka taneczna.

Programy zagraniczne: Budapeszt (550 m) 20.45 Beethoven IX symfonja, 22.50 muzyka tan.; **Praga** (489 m) 20.25 koncert ark. dętej; **Rzym** (441 m) 20.45 muzyka lekka; **Hilversum** (296 m) 20.55 „Cyrulik sewilski" op. Rossiniego; **Tuluza** (385 m) 20 45 arje operowe, 22.00 fragmenty z opery Lalo „Król z Ys"; **Wiedeń** (517 m) 21.00 koncert symfoniczny, 22 25 koncert z płyt; **Koenigswusterhausen** (1635 m) 20.05 koncert życzeń z płyt.

Od Udręczeń do Zdrowia
poprzez
Togal
Togal działa szybko przy:
Bólach reumatycznych | Podagrze | Migrenie, Neuralgji
Bólach i rwaniu w stawach | Grypie | i przeziębieniu
Togal uśmierza bóle i przynosi ulgę, nie wywierając żadnego ubocznego, ujemnego wpływu na serce i żołądek.

Już od przeszło lat 15-tu z powodzeniem stosuje się przy tych schorzeniach tabletki Togal. Tysiące udręczonych odzyskało swe zdrowie przy pomocy Togalu.

Togal wstrzymuje nagromadzanie się kwasu moczowego i dlatego w zarodku zwalcza te niedomagania.

Spróbujcie i przekonajcie się sami dziś jeszcze i zakupcie natychmiast w najbliższej aptece Togal. Należy jednak zwracać baczną uwagę na nieuszkodzone oryginalne opakowanie. Cena zł. 2.—. Nr. Reg. 1364.
ng 5839/40

FILATELIŚCI! 1000 rozm. znaczków c. świata każdy inny 8.50 franco. Cenniki i prospekty bezpłatnie wysyła: **DOM FILATELISTYCZNY J. WITKOWSKI** Poznań — Pasaż Apollo.
Pg 5032-57.113

W Roku Świętym

na resztę kosztów budowy Pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu
310 **ofiarowali do dnia 15. 9. 1933.** 6921 Sp

15. 9. 33 wybrano ze Skarbony przy Pomniku 29.48
F. Karasek, Oborniki 1.50
K. Otrębska, Częstochowa 2.—
Ks. W. Wójcik, Igołomia 2.—
St. Baczyński, Limanowa 1.—
H. Żukowska, Wsielub 10.—
M. K. O. Rourke, Wsielub 30.—
J. Białkowska, Bochnia 15.—
Ks. Fr. Kuźma, Bolechowice 2.—
Ks. A. Gołąb, Czechów 2.—
Z. Glina, Częstochowa 1.—
Ks. K. Łańcucki, Lubalwa 4.—
Ks. R. Niemczycki, Komańcza 5.—
Stow. Młodz. Polskiej, Swarzędz 2.50
Urzędnicy Magistratu Miasta Kościerzyny 5.75
St. Kozłowska, Lipa 4.—
Ks. Wł. Findysz, Borysław 2.50
Ks. K. Dulkiewicz, Brzozów 2.—
Ks. K. Ponka, Fordon 20.—
Stow. Młodz. Polskiej Kórnik 3.—
Ks. Prob. J. Langer, Wrząca Wielka 1.—
Ks. Proboszcz St. Janiak, Szczawina 5.—
Ks. Bilski, Mileszki 1.—
St. Krupot, Bolesławiec 2.65
Ks. A. Chelchowski, Goszczyn 1.—
St. Hasiński, Poznań 20.—
Główna Kasa Miejska, Mikołów 20.—
Ks. D. Sartowski, Sianowo 1.—
N. N. przez Pozn. Bank Ziemstwa Kredytowego 500.—
Ks. Proboszcz Ptaszyński, Działdowo 10.—
Ks. J. Suchy, Bolesławy 5.—
H. Jabłońska, Zasadne 1.—
Zgromadzenie SS. Najśw. Rodz. z Naz. Kraków 5.—
T. Markowski, Krzepice 10.—
F. Jankowska, Maszyce 2.—
A. Zdziebkowa, Beszowa 5.—
Ks. F. Pudełko, Biesiadki 5.—
Ks. W. Pierzga, Zakliczyn 5.—
J. Juńczyk, Żywiec 2.—
J. Kocimski, Kruszwica 5.—
St. Grześkowiak, Gostyń 10.—
Małe Sem. XX. Salezjanów, Pogrzebień 5.—
H. Janikowa, Rybnik 5.—
Ks. A. Guzy, Marklowice 5.—
Ks. Wagner, Lipusz 2.—
B. Dankowski, Gniezno 3.—
Ks. J. Hajduk, Tuczemby 2.—
Kierszowa, Lwów z pr. do N. S. J. o zdanie egz. i wpis syna Jana na medycynę 2.—
E. Trębaczewska, Milczyce 1.—
A. i W. Konieczni, Leszno 20.—
T. Makowski, Chojnice 5.—
M. Milenkiewiczowa, Wiercieliszki, zebrane 5.—
Ks. St. Jarzębski, Dąbrówka 2.—
A. Kobyliński, Lublin 1.—
Stow. Młodzieży Polskiej Strzelno 2.—
Ks. P. Wilk, Tarczyn 5.—
K.s H. Figat, Zduny 5.—
J. Barączowie, Przemyśl 1.—
Ks. J. Kozior, Rudnik 1.—
Ks. J. Zelkowski, Sanok 5.—
Dr. W. Dulowlin, Warszawa 2.50
Ks. J. Bazan, Łąka 3.—
Ks. Prob. St. Siara, Krasne 3.—
Ks. R. Hejnosz, Stryjów 5.—
Parafja Złotowo (Lubawa) 10.—
F. Wojciechowski, Szamotuły 5.—
E. Błaszczykowa, Szpegawsk 3.—
Ks. L. Ryttel, Regnow 10.—
J. Juniszewski, Łask 2.—
Ks. Prob. L. Kurowski, Gniew 5.—
St. Kierczyński, Dobrzyca 1.—
J. Michasz, Dobrzyca 2.50
Cz. Witecki, Dobrzyca 2.—
J. Dylewski, Dobrzyca 2.—
Ks. J. Głód, Zaleszany 2.—
Ks. Cz. Maliszewski, Nadarzyn 1.—
Ks. W. Świderek, Suchcice 5.—
J. Ścibor, Uniejów 1.—
M. Pelczyński, Uniejów 1.—
St. Piechowski, Uniejów 1.—
A. Koziński, Uniejów 1.—
M. Czupryńska, Uniejów —.50
I. Winnicki, Uniejów 1.—
St. Kałużny, Uniejów —.10
W. Dąbrowski, Uniejów —.50
St. Tomaszewska, Uniejów 2.—
A. Tusińska, Uniejów —.50
W. Lesiewicz, Uniejów —.50
B. Lesiewiczowa, Uniejów —.20
J. Pawlakowa, Uniejów —.10
M. Lesiewiczowa, Uniejów —.50
M. Krokowiczówna, Uniejów —.50
A. Gawrońska, Uniejów —.50
Z. Frysztacki, Uniejów —.30
R Jóźwiak, Uniejów —.20
Sz. Zakosztowicz, Uniejów —.20
Wandzia Tomaszewska, Uniejów 2.—
A. Tomaszewski, Uniejów 3.—
M. Burdziński, Warszawa 3.—
H. Szuligt, Gniezno o błog. w nauce 5.—
J. Żądłowska, Skórcz 5.—
Fr. Reysner, Międzychód 5.—
M. Tietze, Bydgoszcz 2.—
Ks. J. Caputa, Inwałd 4.—
St. Stępniewski, Częstochowa 2.—
Ks. J. Sarna, Lichwin 2 50
Ks. J. Łętek, Kamionka Wielka 2.—
Ks. Dr. A. Gagatnicki, Przeworsk 5.—
L. Longawa, Bóbrka 2.—
Ks. St. Głodowski, Równe Koło 2.—
Ks. J. Dołony, Schodnica 2.—
Ks. Prałat Stępowski, Łowicz 10.—
G. Kowalski, Łódź 10.—
Czarnecki, Gogolewo 10.—
M. Kamieńska, Lwów 3.—
Urząd par. ob. łac. w Łobozwi 1.—
Ls. Klatt, Lidzbark 10.—
Z. Hempel, Luzino 5.—
Ł. Jakubiak, Pawłowice 3.—
M. Nowaliński, Płock 2.—
Ks. Prob. J. Granicki, Sędziszów 1.—
Ks. A. Gliński, Zdżarzec 1.50
Ks. Wł. Chronla, Zwardów 5.—
W. Liebert, Poznań 1.—
W. Ślósarz, Kopce 10.—
Ks. Dr. L. Rychter, Warszawa 3.—
Zarząd Główny Federacji P. Z. O. O. Warszawa 20.—
B. Tabeński, Warszawa 1.—
Gen. Dr. St. Rouppert, Warszawa 5.—
J. Zaborowski, Warszawa 5.—
A. Stankiewiczówna, Warszawa 5.—
Ks. E. Brzeziewicz, Warszawa 2.—
S. S. Miłosierdzia Szpital W. W. Św. Wieluń 5.65

Konto P. K. O. nr. 207 470. — Sekretarjat św. Marcin 69, m. 17.

WILGOĆ I WODA NISZCZĄ BUDYNKI

„TRICOSAL“ światowej sławy produkt

osusza i zabezpiecza niezawodnie we wszystkich wypadkach (od najlżejszych do najcięższych)

ng 5894 piwnice, ściany, tarasy, dachy. — Tani w użyciu. Bezpłatnych porad technicznych udziela

Biuro Tech. Budowl. Inż. Józef Szmigielski i Ska, Warszawa, ul. Solec Nr. 45, telefon 9-57-92.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **A. B. C.** Zwrotu nadpłaconego komornego nie może Pan wydostać w drodze prawnej chyba tylko, jeżeli Pan udowodni, że płacił Pan nadmiernie wskutek świadomego wprowadzenia w błąd. Umowa ustna również jest ważna, opłata stemplowa należy się tylko od umów pisemnych. Na zajęcie zarobku potrzebny jest wyrok sądowy; suma 100 zł jest wolna od zajęcia. (K)

— **Wyp. 444.** Wartość marki niemieckiej w I. połowie 1918 r. wynosiła 83 gr, w III kwartał 77 groszy a w IV kwartale 67 groszy dawniejszego złotego polskiego (franka złotego). W stosunku do obecnego złotego polskiego równowartość 40.25 mkn. z IV kwartału 1918 wynosi 45.17 zł. Radzimy zwrócić się do Ubezpieczalni Krajowej z wnioskiem o ponowne przeliczenie renty tamże również w sprawie renty ze znaczków inwalidowych. (K)

— **Aniela S. O. S.** Andrzej Strug jest pseudonimem. Prawdziwe nazwisko pisarza brzmi Tadeusz Gałecki. Jest to pisarz żyjący jeszcze, urodzony w roku 1873. (K)

— **Kazimierz P—cz.** Według wyroków Sądu Najwyższego (S. N. I. C 157/31 z 17. 4. 1931 i S N. I. C 188/31 z 7. 5. 1931) urlopów nie wolno włączać do czasokresu wypowiedzenia. Ustawa o urlopach jednak nie przesądza tej sprawy wyraźnie i trudno wobec tego przewidzieć, czy w przyszłości Sąd Najwyższy będzie wyrokował tak samo. (K)

— **S. 93.** W tych warunkach meble należą nadal do Pani; natomiast wszelkie podarunki należą do męża zmarłej. — Kasjer może być członkiem rady miejskiej. (K)

— **T. W.** Nie, gdyż urlop, niewykorzystany w właściwym czasie, przepada a pracownik nie ma prawa do późniejszego pieniężnego wynagrodzenia. (K)

— **P. Adamski, Koźmin.** Sprawy te załatwia sekretarjat Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Poznaniu, ul. Działyńskich 3. (K)

— **Narodowski.** Tak byłoby lepiej wziąć adwokata. Według naszego obliczenia czynsz powinien wynosić 51,25 zł miesięcznie, a 615 rocznie. (K)

Przy nadmiernej otyłości należy stosować krajową **Morszyńską Wodę Gorzką** w dawce od ¼ — 1 szklanki. — Sprzedaż w aptekach i drogerjach. ng 5683

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu

Dnia 12 października 1933 r. zmarł nagle po krótkich cierpieniach, ś. p.

Leon Szczepanowski

Członek Rady Nadzorczej.

W ś. p. Zmarłym straciliśmy wielce zasłużonego Członka Rady Nadzorczej, czynnego od początku istnienia spółki naszej, który okazywał przedsiębiorstwu naszemu jako placówce rodzimego przemysłu wielką życzliwość i służył nam zawsze światłą radą. To też nieodżałowana śmierć Jego pozostanie dla nas zawsze bolesną i niepowetowaną stratą.

Brzeskiauto S. A. w Poznaniu
Rada Nadzorcza i Zarząd.

Pg 5 062-41.137

Dnia 12 października 1933 roku zmarł, ś. p.

Leon Szczepanowski

długoletni członek Rady Związku Fabrykantów w Poznaniu.

W Zmarłym straciliśmy zasłużonego dla spraw rozwoju przemysłu polskiego działacza gospodarczego, który Swą niezmordowaną pracę oddawał stale na usługi naszej Organizacji.

Cześć Jego pamięci! dg 1798

Prezydjum i Rada
Związku Fabrykantów w Poznaniu.

†

Dnia 12 października 1933 r., zmarł nasz filister h. c., ś. p.

Leon Szczepanowski

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 15. bm. o godz. 15,45 z domu żałoby przy ul. Wyspiańskiego 12. zg 20 150

Korporacja „Posnania“
Konwent Filistrów i Konwent Czynny.

†

Dnia 13 października 1933 r., zasnęła w Bogu, po długich cierpieniach kochana moja siostra i nasza najlepsza ciocia, ś. p.

Józefa Hojańska

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 16. bm. o godz. 3 po poł. z kaplicy cmentarnej w Górczynie. W smutku pogrążona

zg 20 151 Poznań, dnia 14. 10. 33. **rodzina.**

Głęboko wzruszeni licznemi dowodami współczucia, okazanemi z powodu zgonu naszego najdroższego syna, brata, wnuka i siostrzeńca, ś. p.

Henryka Halfara

składamy tą drogą nasze najserdeczniejsze

podziękowanie

a przedewszystkiem Tow. Gimn. „Sokół“, Kołu Śpiewackiemu, Chórowi Kościelnemu i wszystkim Znajomym

Rodzice z rodziną.

Pniewy, w październiku 1933. zg 20 156

We wtorek, dnia 17 października 1933 roku, jako w pierwszą rocznicę śmierci ojca mego, ś. p.

Władysława Plucińskiego

wł. apteki na Łazarzu

odprawi się o godz. 9 rano w kościele św. Michała na Łazarzu

msza św.

za spokój duszy Jego, na którą zaprasza wszystkich Życzliwych i Przyjaciół

syn.

zg 20 135

w najszczęśliwszej kolekturze Juljana LANGERA
POZNAŃ, Wielka 5 i Sew. Mielżyńskiego 21 (w Hotelu Monopol)
Tg 402 **Centrala: Warszawa, Marszałkowska 121.**

JWPanu Doktorowi BYLINIE
w szpitalu Przemieninia Pańskiego

za szczęśliwie przeprowadzoną ciężką operację i najtroskliwszą opiekę w czasie choroby córki naszej, która dzięki energicznym zabiegom JWPana Doktora Byliny powróciła do zdrowia, jak i również Wielebnym Siostrom za trud i pieczołowitość w opiece, składają serdeczne

PODZIĘKOWANIE

zg 20 158 *Michałostwo Skowrońscy.*

Urządzenia łazienkowe

kompletne i częściowo.
Wszelkie materjały wchodzące w zakres urządzeń: wodociągowych, kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania, zdrowotnych, sanitarnych.

Wanny - Armatura - Piece kąpielowe
poleca po cenach konkurencyjnych

Towarzystwo Kontynentalne dla Handlu Żelazem
KERN i S-ka dg 1 799
Poznan, ul. Magazynowa — Telefon 72-81
Weiście od ul. Przemysłowej, przy Spichrzowej.

Farby — lakiery — pokosty
po cenach fabrycznych tylko
Wielkie Garbary 39, telefon 53-26 ng 5694
Fabryka Lakierów i Pokostów
Biel cynkowa 1 kg. 60 gr. Emalja biała 1 kg puszka 2 zł.

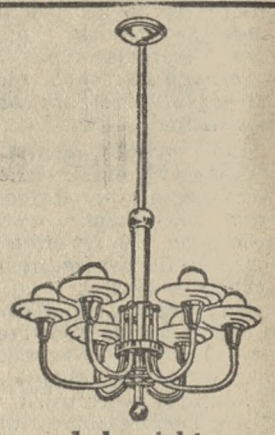

Zyrandole elektryczne
3-płom. . . . od **zł 35.—**
5-płom. . . . od **zł 45.—**
Najtańsze źródło zakupu!
Wielki wybór!
„STRZAŁA“
Zakłady Elektrotechniczne
Poznań,
Al. Marcinkowskiego 20.

ng 1606

ng 5693

Szanownym Czytelnikom podajemy do łaskawej wiadomości, iż z dniem 16 b. m. **otwieramy** przy

ulicy Wodnej nr. 15 dg 1 800

nową filję w której przyjmować będziemy wszelkie zlecenia wchodzące w zakres

czyszczenia chem. odzieży i t. p.

Zapewniając Szan. Klienteli **staranne** wykonanie zleceń przy **równocześnie rekordowo niskich cenach,** prosimy o łaskawe poparcie naszego przedsiębiorstwa.

„POLONIA“, **Specjalny Zakład czyszczenia chem. odzieży** **POZNAŃ-RATAJE**

Filje: Półwiejska 7, ul. Wodna 15 (narożn. Wielkich Garbar), Rataje, ul. Wioślarska.
Ubrania od **4,50—5,50** — **suknie** od **3,00** — **płaszcze** od **5.00**

Kafle do pieców

szmelcowe i szamotowe w różnych kolorach,
kamionkowe płyty posadzkowe,
oraz
glazurowane płyty ścienne
posiada stale na składzie

GUSTAW GLAETZNER
Poznań 3, ul. Jasna nr. 19
Tel. 65-80 — 63-28
Składnica: Kraszewskiego 10.
Pg 5006-40 118

WYŚCIGI KONNE Z TOTALIZATOREM

odbędą się **w POZNANIU na torze w Ławicy w dniach: 15, 18 i 22 października 1933 r.**

Początek gonitw w niedzielę, **o godz. 13,30.** Początek gonitw w dzień powszedni **o godz. 14.**

Wcześniejsza sprzedaż biletów i programów w firmie Zygarłowski, ul. Gwarna.

Pg 5021-38.112

Henryk von Jouanne

poszukuje swego syna

Henryka

i prosi go o powrót.

Czarnuszka, p. Kowalew k. Pleszewa Wlkp. ng 5 958

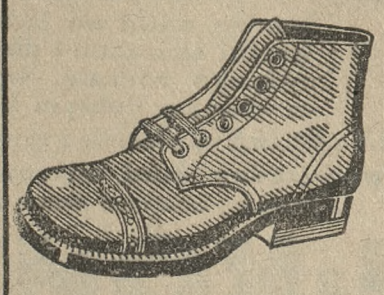

NOWO OTWARTY

Magazyn Obuwia „Awis“

Poznań, Stary Rynek 43

poleca **OBUWIE** ręcznej pracy damskie, męskie, dziecięce, domowe i bambosze w dobrej jakości i po bardzo niskich cenach, o czem proszę Szan. PP. się przekonać. dg 1799

„AWIS“, Stary Rynek 43.

Cukiernia i Kawiarnia G. Erhorn Poznań Fr. Ratajczaka 39 Tel. 32-28.

ng 5 695

Z powodu licznych nieporozumień, podaję do wiadomości, **że przyjmuję jak dotąd**

tylko przy ul. Słowackiego 4/6, tel. 61-94.

Józef Maciejewski, dentysta

(dawniej w Dreźnie)

Zaznaczam, że z innymi dentystami o tem samem nazwisku nie mam nic wspólnego. zg 20 153

CENTRALA BUDOWY TELEFONÓW

IDASZAK I WALCZAK

Pl. Sw. Krzyski 4 **POZNAŃ** **Telefon 1459**

INSTALUJEMY Pg 4812-37,101

Urządzenia telefoniczne wszelkiego rodzaju — Dzwonki elektryczne, sygnalizację świetlną — Urządzenia alarmowe przeciw włamaniom — Zamki elektryczne od wejść do kamienic i will.

Sprzedaż wszelkich przyborów do światła elektrycznego

ŻYRANDOLE — AMPLE — LAMPKI NOCNE.

Okucia do okien

Okucia do drzwi
Taczki budowlane
Okna żelazne
Lemiesze i odkładnie
Drut do prasowania
Gwoździe i łańcuchy
Śruby i nity
Wkrętki i zatyczki
Artykuły garncarskie
Blache cynkowa
Blache mosiężna

poleca korzystnie

JAN DEIERLING

skład żelaza

Poznań, Szkolna 3

Pg 5 036-41.127

„RENAISSANCE“

Cukiernia — Kawiarnia — Bar — Bydgoszcz

odda bufety swoje jednemu względnie więcej

kierownikom

ng 5 946

którzy mogą wykazać się dobrem powodzeniem w tej branży, na własny rachunek. Zgłoszenia skierować należy do firmy **Otto Pfefferkorn, Dworcowa 12.**

Wszelkie choroby

nawet najbardziej zastarzałe, chroniczne, przedewszystkiem: rak, gruźlica, kiła, skórne, weneryczne, kobiece, wewnętrzne. Cierpienia żołądka, kiszek, nerek, sercowe, reumatyczne, skleroza i inne uleczalne bezoperacyjnie i bez zastrzyków metodą naturalną! W razie niemożności przybycia przesłać szczegółowy opis choroby. Informacje bezpłatne. **Zakład Przyrodoleczniczy-Homeopatyczny D-ra Chabika, Gdańsk, Weissmönchenhintergasse 1—2 I. piętro.** Pg 5025-41,74

NAGRODZONY ZŁOTEMI MEDALAMI

środek izolacyjny od **wilgoci i wody**

hydrofuge „CASTOR“

zabezpiecza od przeciekania, wstrzymuje ciśnienie **wód** zaskórnych i nadaje się do izolacji rezerwoarów, murów, kanałów studzienek wodomiarowych, tarasów szczytów i fundamentów **kotłowni,** piwnic etc. ng 5933

Przedsiębiorstwo Budowlane ***Maurycy KARSTENS***

w Warszawie, Koszykowa nr. 7, telefon 8-27-95.

w Krakowie: Biuro **„Kastor“**, Rynek Kleparski nr. 5, telefon 102-18;
w Wilnie: Biuro Handlowe M. Jankowski. Ś-to Jańska nr. 9;
w Katowicach: inż. Stanisław Nitsch, ul. Matejki nr. 5;
we Lwowie: Fabryka Gipsu Józefy Franz i Synowie, ul. Listopada nr. 97.

---

dg 1628

Polecamy:

NOWE ŚLEDZIE POLSKIE MEWA i MOPOL

HOLENDERSKIE, SZKOCKIE CROWNBRANDY i ISLANDZKIE w 1/1 i 1/2 beczkach. Pg 4930-57,58

HURTOWNIA KOLONJALNA

Cygański i Semma, Poznań, ul. Wielka 18, tel. 33-32

Specjalność: palone kawy z własnej palarni.

Przedstawiciela

poszukuje fabryka wyrobów papierowych. Zgłoszenia piśmienne z podaniem wysokości wynagrodzenia i odpisem świadectw do Kurjera Poznańskiego pod **zg 20 148**

Kominy fabryczne

buduje, naprawia i zakłada

gromochrony

Franciszek Pawłowicz

Poznań-Żegrze.

rg 3 845

Willa

6 pokojowa 1½ ogrodu Poznaniu 13 500 wpłaty 3 500. Czanerle, ulica Pamiątkowa 12. m. 6.

zd 76 361

RESTAURACJA „POD STRZECHĄ“

Specjalności **w sobotę 14 bm.**

PROSIAK z RUSZTU

Mostek wołowy peklowany

Dobrze pielęgnowane piwa Huggera — Kobylepolskie, Żywieckie i Pilzner Praz-drój. zr 20 149

Szkło

okienne, ogrodowe, dachowe, kit i t. d.

szyby wystawowe i lustra

hurtownie — detalicznie

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła

Sp. Akc. Pg 4785-32,91

Poznań, Małe Garbary 7a. Tel. 28-63.

Wysyłkowy Dom Tapet

STRYSZYK, Aleje Marcinkowskiego 19

zr 20 159 **Tapety — Ceraty — Listwy — Chodniki**

LICYTACJA ZASTAWU

W poniedziałek, 16 października oraz dni następne od godz. 10 do godz. 17 sprzedawać będę w lokalu publ. Licytacji, ul. Wroniecka 4 na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającemu za gotówkę: Pg 5 038-41.113

kilkaset par rękawiczek skórkowych, partję bawełniczki do haftowania (taksy na rękawiczki i bawełniczkę ponownie znacznie obniżone). Pozatem kompl. sypialkę, jadalkę, salonik, 3 kuchnie, bibljotekę, szafę do książek, biurka, umywalki, łóżka, oraz łóżeczko dziecięce z mat. i pierzynką, kilka luster, różne obrazy, kasy National, piec „Junkersa“, piece do ogrzewania na gaz i węgiel oraz wiele innych przedmiotów urządzenia domowego.

Brunon Trzeczak

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie, Wielkie Garbary 34. Tel 2126 i 3175.

Kupuję każdą ilość

jęczmienia browarowego

po najwyższych cenach dziennych. zg 20 114

O. Merten, Poznań, ul. Gwarna 14. Tel. 41-48

Przetarg ofertowy

na dostawę odzieży, bielizny i t. d.

Starostwo Krajowe odda na podstawie przetargu ofertowego dostawę odzieży, bielizny itd. dla zakładów Poznańskiego Wojewódzkiego Związku Komunalnego.

Oferty należy składać najpóźniej do 24 października rb. godziny 12 w południe, o którym to czasie nastąpi otwarcie ofert.

Warunki przetargu i dokładne zestawienie potrzebnych przedmiotów wydaje Oddział Gospodarczy Starostwa Krajowego, Al. Marcinkowskiego 29 (pokój 31). ng 5954

Poznański Starosta Krajowy.

Przetarg przymusowy. Nieruchomość położona w Dobczynie i w chwili uczynienia wpisu o przetargu zapisana w księdze gruntowej Dobczyn tom I obszarów dworskich na imię Konstantego hrabiego Bnin-Bnińskiego w Samostrzelu zostanie w drodze egzekucji na wniosek Banku Gospodarstwa Krajowego Oddział w Poznaniu **dnia 16 grudnia 1933 o godz. 10 przed południem** wystawioną na przetarg przed Sądem Grodzkiem w Śremie, pokój nr. 4. Nieruchomość jest gospodarstwem rolnem o obszarze 325,84,34 ha zapisana pod nr. 1 księgi podatku domowego i nr. 1 matrykuły podatku gruntowego. Roczna wartość użytkowa mieszkania wynosi 1880 mk. a czysty dochód 882,82 talarów i 253,59 mk. podatku gruntowego. Według uchwały oszacowania z dnia 8 października 1932 r. wynosi wartość nieruchomości 335,640 zł. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 13 czerwca 1930 r. Śrem, dnia 9 października 1933 r. **Sąd Grodzki.** ng 5644

Skład narożnikowy

róg Starego Rynku i ul. Wielkiej oraz w tym samym domu drugi skład z ulicy Żydowskiej **od zaraz do wynajęcia.**

K. LODI, św. Marcin 33. Zgłoszenia przyjmuje od 2 — 3 po południu. zg 20160

Najtańsze! Najlepsze!

DRZEWO OPAŁOWE

poleca drwalnia Poznańskiego Okręgu „Caritas“

Ceny łącznie z dostawą w dom:

Koszyk drzewa rąbanego tylko 60 groszy
1 m³ drzewa rąbanego I kl. 18,— zł
1 m³ drzewa rżniętego I kl. — 16,50; II kl. — 14,50
Szczapy I kl. — 15,— zł; II kl. — 13,— zł.

Zamówienia kierować prosimy do biura Pozn. Okręgu „Caritas“, ul. Podgórna 10 a, tel. 55-88 i 16-80, lub do drwalni P. O. „Caritas“, przy ul. Górna Wilda 34. zg 20 154/155

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

---

1. SPRZEDAŻE

Meble

najtaniej A. Baranowski

Poznań, Pogórna 13.

Pg 4795-23,59

Przedsiębiorstwo dekarskie

istniejące 12 lat, dla mistrza dekarskiego z domem, ogrodem, placem budowlanym, przy głównej ulicy, powiatowem mieście — sprzedam z powodu choroby na bardzo dogodnych warunkach. — Śpieszne oferty **Kurjer Poznański** zdg 77 169

Restauracja

kawiarnia, idealny średni lokal, żywotny interes, ruchliwy punkt Poznania, mieszkanie, bardzo korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 77 165

Szybę

wystawową, kryształ 215×280 sprzedam. Kurczewski Wożna 1 zdg 77 131

Szydełkowane

ręcznie bluzki tanio. Mostowa 34 m. 9. zdg 77 129

Wagę

stołowa 10—15 kg ciężarki. Wodna 2, skład skór. zdg 77 229

Orzechy włoskie

tegoroczne 10 zł, winogrona kuracyjne 11,50 pięciokilowe paczki franko pobraniem wysyła Jotka, Zaleszczyki. zdg 77 124

Płaszcz

damski czarny nowy elegancki tęższą osobę 50 zł sprzedam. — W. Świętych 3, m. 3. zdg 77 125

Sypialnia

kuchnia, lustra, stoły, pościele, obrazy, biurko. Mostowa 15 — mieszkanie 9. zdg 76 800

Maszyna

do kapusty krojenia. Słowackiego 20, m. 2. zdg 77 185

Pianino

zagraniczne. Zwierzyniecka 8, m. 8. zdg 77 226

Tapety

bezpośrednio z fabryki najkorzystniej się kupuje ul. Dąbrowskiego 39. zdg 76 796

Sypialnia

okazyjnie Stolarnia Wodna 26, wejście z Klasztornej. zdg 77 048

Wiertarkę

słupkowa, zapęd elektr., motor elektr. 6,5 k., 440 volt prąd stały prasę ekcentryczną. Szewska nr. 11, mieszk. 9. zdg 77 045

Motocykle

„Norton“ tanio dogodne warunki spłaty oraz używane już od 600 zł poleca „Norton“, Mickiewicza 18. zdg 77 043

Samochód

limuzyna czteroosobowa, jak nowa, korzystnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 199

Sypialnie — Jadalnie Fortepian Irmler

meskie pokoje, kuchnie, szafy, stoły, krzesła, kanapy, leżanki, klęczniki, biurka, lustra, lampy, szafonierki, garderobiarki najtaniej Dom Komisowy, Wroniecka 6/8. zdg 77 188

Limuzynę

„Chevrolet“ 6 cylindrowa, okazała, w bardzo dobrym stanie sprzedam. Krasińskiego 3, mieszkanie 5 zdg 77 181

Drogerja

centrum Poznania, 24 lata istniejąca, korzystnie. Oferty Kurjer Pozn. zd 77 182

Ciężarowy

„Chevrolet“, 6 cylindrowy, 2 tonnowy tanio sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 173

Jadalnię

dobrze trzymaną tanio sprzedam, Działyńskich 9, m. 8. zdg 76 922

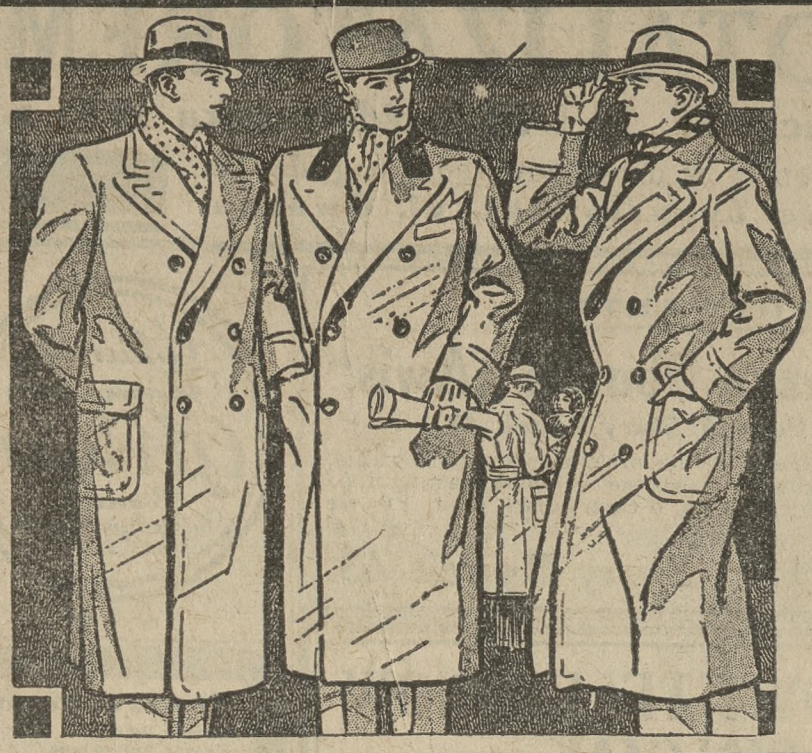

GDY jesteś zadowolony z płaszcza lub garnituru, to jesteś zadowolony ze siebie.

Dobrze leżący płaszcz lub ubranie ma duże znaczenie w samopoczuciu człowieka. Kupuj więc tylko w magazynach **W. KONKIEWICZA,** bo tam nabyte **płaszcze i garnitury zadowalają wszystkich, są tanie, eleganckie, solidne i skrojone bez zarzutu.**

Polecamy w olbrzymim wyborze:

modne palta na jedwabiu, ulstry męskie, chłopięce, dziecięce, kurtki skórzane i do polowania, jupy do gospodarstwa, spodnie różnego rodzaju, wykwintne ubrania spacerowe i wizytowe w znanym dobrym kroju.

MATERJAŁY z METRA na płaszcze i ubrania czołowych fabryk bielskich po cenach fabryczn.

Pierwszorzędny dział miarowy — Modernizacja i poszycie futer.

Prosimy obejrzeć nasze okna wystawowe i porównać ceny.

W. KONKIEWICZ

POZNAŃ, STARY RYNEK 8.

Oddział GNIEZNO, Rynek 2.

Mechaniczna Fabryka i Magazyny odzieży męskiej i dla chłopców. ng 5692

MATURYCZNE I DOKSZTAŁCAJĄCE KURSY

„WIEDZA"

w Krakowie, ul. Studencka 14 I. p.

przygotowujące **w drodze korespondencji** zapomocą przystępnie i wyczerpująco opracowanych skryptów, programów i miesięcznych tematów oraz **na lekcjach zbiorowych,** przyjmują wpisy na nowy rok szkolny 1933/34 na:

1) Kurs maturyczny gimn. 2) Kurs średni: 5-ta i 6-ta kl. gimn. 3) Kurs niższy w zakresie 4-ch kl. gimn. 4) Kurs 7-miu klas Szkoły Powsz.

Uwaga! Uczniowie Kursów koresp. otrzymują **co miesiąc,** oprócz materjału naukowego, **tematy z 6-ciu głównych przedmiotów do opracowania.** Nadto **obowiązkowe kollokwja (egzaminy) badają 3 razy w ciągu roku szkolnego postępy uczniów.** Wykładają wybitne siły fachowe. Pg 5020-70,147/8

Opłaty bardzo niskie. Prospekty darmo!

Zakład Ubezpieczeń

poszukuje

przedstawicieli powiatowych

w wieku 30—45 lat, z wykształceniem średniem, żonatych. Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw do ekpedycji Kurjera Pozn. pod **dg 1765.** Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

PIECE i KOMINKI

stałopalne AMERICAN HEATING dają:

zdrowe czyste powietrze i 50% oszczędności na opale.

Piec wzgl. kominek Heating rozpala się raz na jesień i pali się niegasnąc aż do wiosny. Ogrzewa mieszkanie do 4 pokoi wł. Temperaturę utrzymuje równomierną i nie wymaga żadnych napraw.

Tow. Akc. Budowy Pieców i Maszyn

American Heating

w Pradze Czeskiej

Reprez. na Wojew. Poznańskie i Pomorskie

Stanisław Sierszyński

Poznań, ul. Strzelecka 14.

Tel. 13-41

Sprzedaż miejscowa:

Firma „PRZEWODNIK" św. Marcin 30.

Pg 5 063-41.138

Wł. Makowski

Poznań

Aleje Marcinkowskiego 26 — Tel. 56-94

POLECA:

żyrandole

odnajskromniejszych do najwytworniejszych po umiarkowanych konkurencyjnych cenach.

Olbrzymi wybór

lamp stylowych i nowoczesnych.

dg 1646

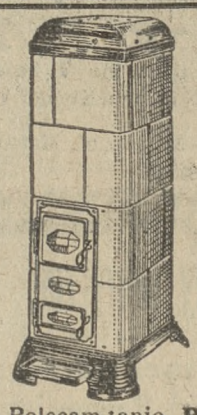

Oszczędność opału 50% - Zbędność remontu

Stałe, przenośne i kuchenne

Piece Szrajbera

z kafli stalowych

nadzwyczaj trwałe, hermetyczne, i oszczędne.

Grzeją dobrze, łagodnie i długotrwale.

Ceny znacznie zniżone

ST. KOWALSKI

Przedstawiciel na Wojew. Poznańskie

Poznań, pl. Wolności 17, tel. 29-76

Polecam tanio **Papę asfaltową „Koriolit", dachówkę asbestowo-cementową** i wszelkie inne materjały dachowe. ng 5951

ARTRETYK jest inwalidą

bo dolegliwości artretyczno - reumatyczne, jako wynik przesycenia organizmu kwasem moczowym, oraz powstałe na tem tle stany zapalne powodują bóle, zniekształcają stawy, utrudniają ruchy, powodują stopniowo utratę zdolności do pracy i prowadzą wreszcie do kalectwa. Tylko zioła Magistra Wolskiego „Reumosa" zawierające Schin - Schen niezmiernie rzadką roślinę chińską, dają w krótkim czasie skuteczne wyniki w cierpieniach artretycznych i bólach ischiasu.

ZIOŁA ze znak. orchr. „REUMOSA"

Do nabycia w aptekach, drogerjach lub w wytwórni Magister Wolski, Warszawa, Złota 14. Objaśniające broszury wysyłamy bezpłatnie. ng 5777

CHOROBY WĄTROBY — KAMIENIE ŻÓŁCIOWE, CHOROBY PRZEMIANY MATERJI

leczą zioła

CHOLEKINAZA

H. NIEMOJEWSKIEGO.

OBJAWY KAMIENI ŻOŁCIOWYCH. Ból w bokach i dołku podsercowym (gdzie schodzą się żebra). Pobolewanie w wątrobie. Skłonność do obstrukcji. Język obłożony. Odbijanie gazami. Gorycz i niesmak w ustach. Wzdęcie. burczenie w kiszkach. Bóle i zawroty głowy. PODCZAS ATAKÓW w dołku i wątrobie silny ból, który się rozchodzi ku stronie tylnej w pasie, krzyżu i sięga do łopatki. Wzdęcie brzucha, rozsadzanie żeber, parcie na kiszkę stolcową. Niekiedy wymioty żółcią, zimne poty, żółtaczka.

Bliższe szczegóły kuracji w broszurze Dr. Med T. NIEMOJEWSKIEGO.

DO NABYCIA w laboratorjum fizj.-chemicznem CHOLEKINAZA" Warszawa, ul. Nowy Świat 5, tel. 9-74-96 oraz w aptekach i składach aptecznych. Cena pudełka zł 2.60. Na prowincje wysyłka pocztą. Broszury bezpłatnie.

Dr. med. **T. NIEMOJEWSKI** przeniósł przyjęcia chorych w Warszawie z ul. Litewskiej nr 3 na ul. **Koszykowa nr. 1** (róg Al. Ujazdowskiej) ng 5417

Zwiedzającym Targi Ogrodnicze do wiadomości,

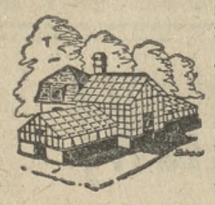

że obniżyliśmy znacznie ceny na wszystkie produkty nasze jak:

- ramy, okna i skrzynie inspektowe,
- środki chemiczne, maty ochronne i polewaczki,
- kit, farbę i olej impregnac. konserwujący drzewo,
- cieplarnie, uniwersalne kotły do ogrzewań centralnych i t. d.

Höntsch i S-ka S. z o. o.

Poznań-Rataje 138, telef. 37-92

dg 1746 **Największa specjalna fabryka przemysłu ogrodniczego.**

KUPCA

z wyższem wykształceniem handlowem i kilkoletnią praktyką kupiecką **poszukuje poważne przedsiębiorstwo na stałe stanowisko.** Oferty z życiorysem i referencjami do Biura Ogłoszeń „P A R", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 41,60**

Pg 5011-41.60

KAŻDĄ CHOROBĘ WYLECZYSZ

jeżeli regularnie zażywać będziesz

ZIOŁA Dra BREYERA

najskuteczniejsze w nast. chorobach:

Nr. 1.	— w kaszlu, astmie, rozedmie płuc . . .	cena zł 3,50
Nr. 2.	— w reumatyźmie, artretyźmie, złej przemianie materji, nieczystości cery, chorobach skórnych	„ „ 3,50
Nr. 3.	— w chorobach żołądkowo-kiszkowych, wątrobowych, żółtaczce	„ „ 3,—
Nr. 4.	— w chorobach nerwowych, bólu głowy, bezsenności, ogólnem wyczerpaniu . .	„ „ 4,—
Nr. 6.	— w niedokrwistości i ogólnem osłabieniu	„ „ 5,50
Nr. 7.	— w chorobach nerkowych i pęcherzowych	„ „ 4,—
Nr. 9.	— przeczyszczające w chronicznem zatwardzeniu i hemoroidach	„ „ 1,50

Do nabycia w oryginalnem opakowaniu w aptekach, składach aptecznych i drogerjach lub w wytwórni **„POLHERBA", Kraków - Podgórze,** Skrytka nr. 48.

Zainteresowani otrzymają na żądanie darmo z wytwórni broszurę **„Jak odzyskać zdrowie".** Pg 4824-70.132/134

MOTOPIRIN-MOTOR

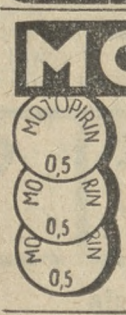

PRZEZORNOŚĆ NIE ZAWADZI.

Jesteś na chłodzie, wietrze lub deszczu, masz skłonności do zaziębień lub katarów — po przyjściu do domu, zażyj jedną tabletkę

„MOTOPIRIN-MOTOR"

zapobiegniesz niejednej chorobie.

ng 5915

Biuro przyjmowania zleceń na Państwowe Obligacje Premjowe i kontrolę losów,

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 39, I. p., tel. 50-32

Fachowa kontrola wszelkiego rodzaju obligacyj premjowych, wysyłanie urzędowych list ciągnień po każdem ciągnieniu za minimalną opłatą roczną. Załatwianie wszelkich spraw reklamacyjnych dotyczących obligacji premjowych.

Informacje udzielamy bezpłatnie.

Poszukujemy zdolnych zastępców, zredukowani urzędnicy mają pierwszeństwo. Zgłosić się z wykazem osobistem i dwiema fotografjami. Pg 5001-71,67

Stenotypistkę

rutynowaną przyjmie poważne przedsiębiorstwo. Zgłoszenia z odpisami świadectw do administracji „Kurjera Poznańskiego" pod nr. Pg 5035-41,111.

DESZCZE JESIENNE przypominają właścicielowi domu obowiązek naprawy dachu.

Mając większe zapasy materjału, wykonuję wszelkie prace blacharskie i dekarskie, jak pokrywanie, reparowanie i smolenie dachow papowych, reparują dachy blaszane, dachówkę i t. p. po cenach bardzo niskich i na dogodnych warunkach spłaty. Pg 5 060-57.118

Ig MANDOWSKI. Polski Przemysł Pokrywania Dachów. POZNAŃ. Grobla 3. — Tel. 34-69.

Na sadzenie jesienne dostarcza z bardzo wielkich zapasów w pierwszorzędnym, pod gwarancją prawdziwym towarze wszelkie

drzewka owocowe i alejowe, krzewy owocowe i ozdobne, róże etc. dg 1584

Aug. Hoffmann, Gniezno, Tel. 212

Szkółki drzew i hodowle róż. Wystawa drzew na Targach Poznańskich od 13 do 15 października. Katalog oraz cennik na życzenie bezpłatnie.

Kreślarza

pierwszorzędną siłę poszukuje się. Zgłoszenia z odpisami świadectw do administracji „Kurjera Poznańskiego" pod nr. Pg 5036-41,112.

Salonik
mały antyczny okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 055-41,128

Sypialnia dębowa
solidna praca nowa bardzo tanio. Dominikańska 3. Pg 5 054-41,129

Kuchnia
kompletna, kolor seledynowy, okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 053-41,130

Tapczan
solidnie wykonany tanio. Dominikańska 3. Pg 5 052-41,131

Płaszcze damskie, kapelusze oraz obsady futrzane
w olbrzymim wyborze przy cenach najniższych specjalny dział miarowy poleca Szczawińska Ska Wodna 1 — Przyjmujemy asygnaty „Kredytu" Pg 4 829/30-41,91

Bernardyn
(suczkę) czujny bystry śliczny okaz. duża rasa siedemnastomiesięczny zaraz sprzedam. Oferty Orędownik dg 75 823

Gramofony — najtaniej
Płyty Odeon 3.50 F. Baloń Wożna 12 zdg 74 992

Jadalnia ptaszkowa
dębowa, jak nowa, bardzo tanio. Dominikańska 3. Pg 5 051-41,132

Sypialnia biała
szpachtlowana, kompletna, lustrami, marmurem, okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 050-41,133

Szafa żelazna
mniejsza, okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 049-41,134

Radjoaparat
czterolampowy, głośnikiem Philipsa okazyjnie, bateryjny. Dominikońska 3. Pg 5 040-41,123

Garnitury gobelinowe
okazyjnie, Dominikańska 3. Pg 5 039-41,122

Piękny gabinet dębowy
wyjątkowo dobra praca, bardzo tanio. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5 041-41,119

Kilka pięknych obrazów olejnych
okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 043-41,121

Skład
galanteryjny ruchliwej ulicy. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 216

4 000 zł
parcela blisko kościoła Łazarskiego tramwaju na spłaty. Reflektanci złoża oferty Kurjer Poznański zdg 77 204

Kilka Elektroluxów
jak nowe okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 059-41,124

Gestetnera
maszyna do powielania okazyjnie Dominikańska 3. Pg 5 058-41,125

Zegary stojące
okazyjnie, Dominikańska 3. Pg 5 057-41,126

Pianino orzechowe zagraniczne
krzyżowe, dobry ton. okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 042-41120

Wymianę zboża
oraz skład mąki dobrze prosperujące kompletnem urządzeniem, towarem telefonem sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 440

Salon Ludwika XVI
cały złocony, solidne wykonanie, okazyjnie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5 044-41,115

Kilka solidnych jadalek dębowych okazyjnie!
odda Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5 046-41,118

Okazyjnie! Elegancki gabinet męski
orzech kaukaski, wewnątrz mahoń —, pierwszorzędne wykonanie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5 047-41,117

„Emcha"
Fabryka wyrobów blaszanych. Poznań, Górna Wilda 149 telefon 77-41 wykonuje wszelkie wyroby blaszane wchodzące w zakres opakowania z litografją i bez po cenach konkurencyjnych dg 1704

Morgowe parcele
budowlane, zdrowe dzielnice — Plan przez Magistrat Poznania zatwierdzony. Komunikacja narazie autobusy Poznań—Oborniki Puluch, Piątkowo — Poznań zdg 76 192

Uwaga!
kupie kilka używanych kompletnych sypialek jadalni pokoi meskich, lampy kryształowe, wszelkiego rodzaju i płace najwyższe ceny. Polski Dom Komisowy Wożna 44 zdg 75 024

Magazyn mebli Józef Baranowski Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pg 4798-33,97

Pilę taśmową
prawie nowa (80-ka) sprzedam. Górczyńska 14 parter. zdg 71 714

Okazała jadalnia dębowa
bufet 2,40, zegarem Beckera, witryną, bardzo ładna, okazyjnie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5 045-41,116

Najszczęśliwsze
losy pierwszej klasy nabyć można tylko w kolekturze Kędziory Sieroca 5/6 narożnik Nowej Dużo wygranych po 10 000: 5 000: 3 000: 2 000 zł zdg 68 537

Kartofle
2 zł centnar dostarcza w dom. — Maj. Przybroda, p. Rokietnica. zdg 74 548

Meble najtaniej u Bakosia ul. Wenecjańska 1
Most Chwaliszewski przy Krzyżu. zdg 73 679

Sypialkę
białą, serwis obiadowy sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 994

Jeśli jest zapotrzebowanie na: Porcelanę — Serwisy — Alpakę — Szkło — Noże, widelce — Wyprawy
to tylko wprost do Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24 (podwórze) Tamże kupno najkorzystniejsze. (a ceny najniższe). zdg 77 136

Futro
karakuły (karcerki) tanio sprzedam Focha 64 magazyn kapeluszy. zdg 77 033

Aparat
fotograficzny Voigtländer 5x7,5 tanio sprzedm. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 032

Dentystyczną
wiertarkę Rittera nową, prąd stały bardzo tanio sprzedam — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 556

Sportkę
dziecięca sprzedam. Polna 10. — m. 8. zdg 76 568

Futra gotowe i na miarę spody pod męskie futra
wydry lisy i skóry wszelkiego rodzaju do naprawy futer poleca w wielkim wyborze i tanich cenach — Józef Dawid Poznań, ul Nowa 11 przy Starym Rynku — Firma chrześcijańska. Pg 4827-38,87

Sprzedaż
3 regały bardzo dobre, 2.50×2.50 × 85 cm Spółka Stolarska, Sp. Akcyjna, Stary Rynek 46/47. zdg 77 017/18

Wózek
dziecięcy, głęboki, elegancki. — Stary Rynek 46/7, II piętro, m. 5. zdg 77 015/16

Gospodarstwo
180 mórg prywatne od Niemca — budynki, dobre ziemia buraczanna, żywy, martwy, inwentarz — kompletny, cena 55 000 wpłata 35 000. Strauss, Trzemeszno. ng 5939

Żelazną
szafę korzystnie, Oferty Kurjer Poznański zdg 76 738

Dobermana
czujnego, Szamarzewskiego 12, mieszk. 6. zdg 76 770

Skład
kapeluszy damskich śródmieściu sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 777

Skład
na sprzedaż. Pocztowa 27, farbiarnia zdg 76 846

Fortepian
skrzydło, duże czarne 400.— sprzedam. Za Bramką 12b, m. 8. zd 76 735

Skład
spożywczy dobrze zaprowadzony z maglem i mieszkaniem sprzedam. Adr. Orędownik zd 76 717

Skład paszy
Poznaniu dobrze zaprowadzony korzystnie sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 76 543

Parcelę
pół morgi przy ul Dąbrowskiego mkw. 2— sprzedam. Zgłoszenia Czesława 17, m. 5. zd 76 695

Majątki ziemskie
od 50—1 000 mórg przy różnej cenie, wpłacie sprzeda Kawecki, Jeżycka 14 m. 11. zdg 76 664

Warsztat
krawiecki z maszyną dziurkową tanio sprzedam Poznańska 33 — 4 zdg 76 523

Kolonjalny
mieszkaniem towarem tanio powodu choroby Adres Kurjer Poznański zdg 76 526

Fotel
dentystyczny korzystnie do sprzedania Oferty Kurjer Poznański zdg 76 528

Restauracja
istniejąca lat 50, pełnym wyszynkiem śródmieściu powodu choroby gospodarza do sprzedania Ostatnie lat 14 w jednych rękach. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 532

Limuzyna
Whippet - Overland 4 drzwi. 4 siedzenia 34 000 km gotowy do jazdy. Telefon 11-56. zdg 76 542

Rower
tanio sprzedam. Szamarzewskiego 21, m. 29. zd 76 714

Maszyny do szycia
240.— Rowery 140.— Traugutta 23, mieszkanie 8. zdg 77 023

Agawy
dwie, dwudziestopięcletnie tanio. Zgłoszenie Kurjer Poznański dg 1 796

Sprzedaż — Naprawa

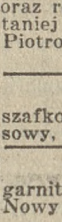

wiecznych piór wszelkich systemów Skład Papieru — Montowni Wiecznych Piór — Józef Czosnowski — Poznań, Ratajczaka 2. dg 1673

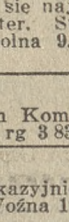

Pierzyny
czyste, spodek tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański dg 1 795

Dom
dwupiętrowy, we Wronkach, przy Rynku, korzystnie na sprzedaż. Informacje Zygmunt Powalisz — Wronki. dg 1 791

Radjo
4-lampkowe tanio na sprzedaż. Grobla 3, m. 2. rg 3 843

Jadalnię
sprzedam. Za Bramką 5a, mieszkanie 8. rg 3 844

Alfa, Szkolna 10 Piżuterja — Papeterja
narożnik Jaskółczej zdg 76 348

Wyroby alabastrowe Albumy, Ramki, Berety
wielki wybór — ceny niskie. zdg 76 349

Sprzedaje
kupuje meble maszyny inne rzeczy Dom Komisowy Podgórna 2. Pg 4784-10,58

Odlewy mosiężne i spiżowe
wszelkiego rodzaju wykonuje — pierwszorzędnie szybko tanio. „Odlew" Poznań, Em. Sczanieckiej 4 b. Pg 4794-36 203

Frendzle
taśmy pasy gurty chwasty meblowe i dekoracyjne poleca po cenach fabrycznych fabryka pasmanterji „Pasamon" skład fabryczny Poznań św Marcin 8. Pg 4803-38,1

Futra
najnowsze modele, blamy, lisy oraz różne skórki kupuje się najtaniej w magazynie futer. St. Piotrowski, Poznań, Szkolna 9. dg 1605

Gramofon
szafkowy okazyjnie. Dom Komisowy, Wożna 16. rg 3 833

Klubowy
garnitur nowoczesny okazyjnie. Nowy Dom Komisowy, Wożna 16. rg 3 832

Jadalnia 480,—
dobrze utrzymana, dwanaście osób, okazja. Nowy Dom Komisowy, Wożna 16. rg 3 829

Sypialnia
elegancka, prima wykonanie za bezcen. Nowy Dom Komisowy, Wożna 16. rg 3 830

Bufet-kredens
okazyjnie. Nowy Dom Komisowy, Wożna 16. rg 3 831

Parcele
zwarta budowa, sprzeda — zamienię na objekt miejski. — Oferty Kurjer Poznański rg 3 828

Parcele
sprzedam. Karol Ross, Poznań — Szelag, ul. Wylom 42. rg 3 827

Okazja!
nowe domostwo, czteromieszkaniowe, składem, placem. Poznaniu, 16 500, dochód 3 000. Grzeszkowiak, Skarbowa 18. zdg 77 198

Manekiny
żelazka krawieckie tanio oddam, Żórawia 9 m. 1. zdg 772149

Wagę
decymalna dobry stan tanio. — Skibicki, Małe Garbary 3. zdg 77 148

Parasole deszczowe
oraz wszelkie reparacje wykonuje Wytwórnia Parasoli Wielka 27/29 dg 1648

Urządzenie
składowe, kramnice tanio. Mylna 10. zdg 77 140

Skład żelaza
centrum miasta z powodu choroby sprzedam. Wpłaty ca 20 000. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 232

Meble
do gabinetu, sypialni. Grunwaldzka 20a, m. 7 zdg 77 230

Tokarka
na prysmach metrówka wiertarką słupkowa szlifierka transmisja z tarczami kompletne urządzenie warsztatowe na sprzedaż. Wiadomość Belgo-Motor Poznań ul. Bukowska 11/13 zdg 76 858

Futro
karakułowe okazyjnie Matejki 46 mieszkanie 7. zdg 76 930

Skład
urządzenie dwupokojowe mieszkanie tanio Wskaże Kurjer Poznański zdg 76 933

Dynamomaszyna
do niklowania 6 volt 150 amp. na sprzedaż. Wiadomość Belgo-Motor Poznań ul. Bukowska 11/13 zdg 76 857

Skład
kolonjalny, dobrze prosperujący zaraz sprzedam Adres Kurjer Pozanński zdg 76 931

Jadalnia
solidna, szafa biurko tanio. Stolarnia Bukowska 9. zdg 77 107

Futro
krety zagraniczne miarowe nowe ostatni model na średnia figure sprzedam okazyjnie Ul Wybickiego 3 front m 14 zdg 77 104

Restauracja
centrum Poznania dobrze prosperująca powodów familijnych do sprzedania gotówka potrzebna 25 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 76 546

Piece
kuchenki kaflowe przenośne poleca tanio Milich, Dolna Wilda 21 zdg 76 547

Pianino
prywatnie sprzedam Prusa 20 — m 8 zdg 76 494

Pianino
czarne krzyżowe Marynarska 11 m. 2. zdg 76 499

Gablotka
2 m oszklona kasa Martin tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 503

Skład
galanterji i papieru w Poznaniu, ul. ruchliwej z powodu wyjazdu do objęcia 5 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 795

Sypialnia
luksusowa nowa ładna, jawor. Focha 94, dozorcy. zdg 76 840

Rury
do piecy 500 kg, różne towary żelazne za bezcen. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 835

Willkę
nowa 5 pokojową ogród oparkowany dom gospodarczy spiesznie sprzedam Kozieglowy (Poznań-Główna) R Sławiński. zdg 76 864

Majątek
ziemski prywatne 180 mórg w tem 20 mórg łąki ziemia pszenna drenowaną koło dworca, miasta i gimnazjum zabudowanie masyw. cena 75 000 zł. Bank Rolny 35 000 zł żywy i martwy inwentarz kompletny. Smogulecki. Trzemeszno Michała 1 tel. 37. dg 1 777/8

Z powodu choroby
na sprzedaż zabudowanie do tego 3 morgi łąki i 3 morgi pięknego stawu rybnego przy mieście gimnazjum, cena 10 000 wpłaty 8 000 zł Smogulecki. Trzemeszno Michała 1 telefon 37. dg 1 781/2

Już czas pomyśleć o pościelach na zimę
Pierze — Puch, znane dobre gatunki, najtaniej. Pierze gęsie białe 3,50 — kacze 2,00 — pióra gęsie 2,75 — kacze 1,50. — Gotowe pościele, inlety. — Olbrzymi wybór kołder na zimę na wełnie 30.00 — na puchu 65.00 — na wacie 10.50 — „Emkap" M. Mielcarek, Poznań, Wrocławska 30. — Największa oczyszczalnia pierza — puchu. dg 1 279

Parowa piekarnia
kamienica piętrowa 13 lat, wolna od podatku w mieście gimnazjalnem wodociągi światło elektryczne z powodu choroby na sprzedaż przy wpłacie 20 000 zł lub zamienię na gospodarstwo. Smogulecki Trzemeszno Michała 1 telefon 37. dg 1 779/80

Parcele
za kościołem łazarskiem blisko Focha zł 5 m². Wielkie Garbary 48, mieszkanie 21. zdg 77 098

Magazyn
ogłotowanie na terenie kolejowym z bocznica sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 77 100

Dziecięcy
wózek, duży sprzedam. Mickiewicza 11, m. 2. zdg 76 279

300
mórg pszennej, zapasy, inwentarze, komplet, cena 38 000. Jaśkiewicz. Poznań Fredry 6. zdg 76 925

Karakułowe
futro okazyjnie. Wierzbięcice 13 — 3. zdg 77 000

Sprzedam
3 łóżka żelazne umywalke, toaletke szafę z półkami kanapkę i szyfonierkę, Piotra Wawrzyniaka 33, II, tanio. zdg 77 177

Skład
rzeźnicki wraz z urządzeniem sprzedam tanio z powodu stosunków rodzinnych. Zgłoszenia — Strzałowa 3, m. 23. zdg 77 174

Maszynę
pisania Continental sprzedam. — Strzelecka 33, skład papieru. zdg 76 996

Piesek
pinscherek na sprzedaż Św. Józefa 6 m 24 zdg 76 [illegible]

Łóżko
dębowe na sprzedaż. Marcina 66/67 m 13 zdg 76 509

Sprzedam
piec do kąpieli na węgiel. Zgłoszenia Grodziska 2 zdg 76 401

Skład
instrumentów muzycznych zaprowadzony korzystnie ewentl. zamiana na nieruchomość „Muza" Nowa 8. zdg 76 354

Samochód
osobowy Ford model A limuzyna 4 drzwiowa bardzo dobrym stanie nowych gumach 3 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 394

Uwaga!!!
Instrumenty muzyczne gramofony oraz płyty po cenach bardzo korzystnych sprzedaje „Muza", Nowa 8. zdg 76 351

Sprzedam
z powodu wyjazdu tanio skład owoców dobrze zaprowadzony — Bukowska 11/13 zdg 76 345

Jesienno-zimowe płaszcze damskie dziewczęce
poleca gotowe wykonuje pierwszorzędnie miarowe najtaniej. Józef Szuster Stary Rynek 76, piętro naprzeciw odwachu. Przyjmuje asygnaty „Kredytu" zdg 74 252/3

Samochód
limuzyna Whippet przejechanych 25 tysięcy klm. w zupełnie dobrym stanie sprzeda. J. Skibiński, ul. Wrocławska 9, tel 1581 rg 3806

Piece
kuchnie, kaflowe, przenośne, poleca Wojciechowski, Wożna 16. zdg 76 700

Skład
spożywczy zaprowadzony mieszkanie, obszerne sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 76 701

Gordonsettery
rasowe młode sprzedam Adres Kurjer Poznański zdg 76 706

Gospodarstwo
150 mórg dobre sprzedam Zgłoszenia Strauz, Poznań Dąbrowskiego 82. zdg 76 716

Nuty
rozmaite na fortepian, skrzypce, duet, trio i obsadę tanio sprzedam, Czartoria 9, m. 16. zdg 76 719

Motocykle
Matchless oraz Raleigh po cenach wyjątkowo niskich. Dogodne warunki. Moto-Sport, dawn. Koszczyński, Wielka 12, m. 8. Pg 4821-32,17

Fortepian
skrzydło koncertowe (Ibach) mahoń do sprzedania Oferty Kurjer Poznański zdg 73 727

Sypialnie
gabinety jadalnie najkorzystniej Dąbrowskiego 79 Bocheński zdg 73 753

Pianina Bettinga
znanej niezrównanej jakości Ratajczaka 28 zdg 73 929

Pączki
jak domowe po 10 groszy poleca Piekarnia-Cukiernia „Polanka", Marszałka Focha 49 narożnik Kanałowej zdg 75 103

Willę
wiejską, 3 mieszk. masyw z ogródkiem i ziemią w najlepszym stanie, położoną przy lesie (dla urzędn. pensj. bardzo korzystnie) sprzedam za gotówkę. H. Andreas, Piotrowo - Obrzycko. zdg 75 536

Meble po cenie kryzysowej
Antoni Szczaniecki fabryka mebli, Piaskowa 3, magazyn Tama Garbarska 3. zdg 76 093

Piekarnia - cukiernia
pełnem biegu połączona małą kawiarnią, interes gotówkowy korzystnie sprzedam Piotrowski — Szamarzewskiego 1 zdg 75 721

Reklamówkę
Fiat 501 sprzedam lub zamienię na limuzynę. Sobieralski Opalenica. zdg 75 722

Siwym włosom

przywraca pierwotny kolor Juwentyna — but 3.50 zł „Henna" wieczna farba do brwi 5 gram. 1.50 zł jedynie firmie St. Wenzlik Poznań, Al. Marcinkowsk 19 dg 1 477

Nożyce
do tektury, fornier. Krausego 100×100. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 647

Egzystencja
skład papieru, tytoniu 5 000. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 654

Majątek
ziemski zamiana na kamienice mała dopłata. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 656

Skład
w Poznaniu towarów krótkich i galanteryjnych w dobrem położeniu narożnik, dwa okna wystawowe, 30 lat w jednym reku z powodu choroby na sprzedaż — Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 945

Meble kuchenne
kuchnie reformowe nowoczesne tanio sprzeda Koniecki, Piaskowa 3 wytwórnia mebli kuchennych. zdg 75 597

Podwozie
6 cylindrowe Mathis okazyjnie. „Autopark", Focha 37 zdg 75 776

Parcele
bardzo korzystnie, Dąbrowskiego Bukowska, Grodziska, wybór. — „Osadopol" Rzeczypospolitej 9. zdg 75 909

Maszynę
do pisania tanio sprzedam. — Wjazdowa 7 kiosk. zdg 76 871/2

Materace
leżanki, kanapy tapczany najtaniej pracownia Wielkie Garbary 18 narożnik Woźnej sklep. zdg 76 866/7

Kościelnej wiosce trzytysiące mieszkańców piętrowy
dom piekarnia, światło elektr., morga ogrodu 10 000, wpłaty 6 000. Nowak Kramarska 15 telefon 1689 zdg 76 935/6

Skład
owoców i cukierków z długoletnią egzystencją z powodu nagłej zmiany do sprzedania — Oferty Kurjer Poznański zdg 76 863

Magle
elektryczne, ręczne oraz domowe magle — prasowanie dostarcza M. Jankowiak, Fabryka Magiel. Poznań - Starołęka. zdg 76 771/2

Maszynę
szewska dobra do reparacji sprzedam. Wysoka 11, mieszk. 25. zdg 76 825

Koń
powózkę parkowiec. Górna Wilda 106. zdg 76 884

1,50
żarówki oszczędnościowe pierwszorzędne. — Żupańskiego 8. zdg 76 66

Fortepian
krzyżowy 900 zł. Adres Kurjer Poznański zdg 76 918

Salony
mahoń, brzoza inkrustowane, ul. Młyńska 4, stolarnia. zdg 77 090

Antyki
Młyńska 4, stolarnia. zdg 77 092

Antyczne
biurko męskie, mahoń, damskie brzoza. Młyńska 4, stolarnia. zdg 77 091

Dom
masywny z powody redukcji 5 000. Osiński. Malęckiego 3 Poznań. zdg 76 953

Kolonjalkę
maglem, towarem, pokój kuchnia sprzedam powód stosunki familijne. Adres Kurjer Pozn. zdg 76 946

Dynamo
110 volt, 17 amp z motorem trójfazow. 2 P S. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 939

Sprzedam
2 dobrze utrzymane kanapy, 1 antykowy sekretarz mahoniowy, antyk korzystnie. Ul. Skarbowa 22 sklep, front. zdg 76 767

Kapa
na łóżka ręczna Filet ekru okazyjnie. Ul. Wrocławska 30 m. 10 zdg 76 766

Pończochy
i rękawiczki sprzedaje po cenach zawsze niebywale niskich — Proszę przyjść przekonać się, że najtaniej w firmie A. Szymański św. Marcin 1 przy placu Ś-to Krzyskim. Specjalny magazyn pończoch i rękawiczek. Pg 4799-35,45/4800-35,45

Okulary „Opto - Orlicki"
Poznań św. Marcin 77 przy pl. św. Krzyskim. Nowy zakład. Nowe ceny. zdg 75 869

Skład
bielizny, centrum. Wskaże Kurjer Poznański zdg 76 762

Introligatorskie
materjały płótna, kalko, papiery kolorowe, tektury, taśmy, kapitałki, nici itp. poleca P. Pietka, Poznań, Towarowa 15 telefon 2521. zdg 76 759

Meble kuchenne
kuchnie reformowe tanio Łąkowa 4a, stolarnia. zdg 76 812

Frakowe
na jedwabiu jak nowe, wysoka figura. Wskaże Kurjer Poznański zdg 76 986

Futra
damskie, kołnierze skunksowe gotowe, modernizacje, naprawy, spody męskie. Wierzbięcice 13, mieszkanie 3. zdg 76 982

Domek
z ogrodem tanio sprzedam przy końcu Marszałka Focha. Gostyńska 35. zd 76 598

Używane
łóżka stoły szafe inne tanio — sprzedam. Stroma 26 m. 13, od 19 zdg 76 553

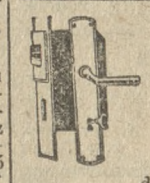

Okucia
budowlane meblowe najtaniej Stanisław Wewiór — Poznań św. Marcin 34. Specjalny Skład Okuć telefon 34-31. dg 1611/12

Dom
piętrowy murowany 8 ubikacji w tem zaprowadzony od lat 30 skład rzeźnicki z wjazdem budynkami gospodarczemi nadający się także na inne przedsiębiorstwo sprzedam za 11 000 zł wpłata według ugody. A Królikowski Grodzisk Wlkp Bukowska. ng 5923

2 konie
7 i 9 lat na sprzedaż. Św. Wawrzyńca 18. zdg 76 785/6

Motorek
2.05 zmienny tanio sprzedam. — Wierzbiecice 39 a. m. 5.
zdg 76 892

Parcele
budowlane ul Gdunwaldzka każdej ilości, również 6—7 mórg ziemi ogrodowej sprzeda bardzo tanio właściciel. komunikacja tramwajowa. Zgłoszenia Gowarzewski. św. Marcin 32 m. 15.
zdg 77 085

Pieska pinczerka
Szkockiego sprzedam. Wrocławska 14, m. 13. zdg 76 590

Gospodarstwo
110 mórg. budynki masyw. martwy żywy nadkompletny. pełne żniwo 25 000. wpłaty podług ugody sprzedam lub wydzierżawie. Władysław Kleiber. Mosina.
zdg 76 602

Nożyce
do tektury Krausego 100×100. — Zgłoszenia Orędownik zd 76 648

Dom
w którym jest skład kolonjalny. ogrodem sprzedam. Cena 7 700. Sekretarczyk Ławica wieś. dojazd Bukowska. zd 76 626

Willa
Puszczykówko 6 pokoi. 2 morgi ogrodu owocowego. bez długu 12 500 sprzeda Władysław Kleiber. Mosina. zd 76 603

Radjo
komplet nowoczesne, 3 lampowe sprzeda Głowacki. Marszałka Focha 111, skład. zd 76 604

Dom
4 ubikacje, w Luboniu. ½ morgi ogrodu. 1 800 wpłaty. sprzeda Jankowski, restaurator dworcowy w Puszczykowie. zdg 76 973

Perski
dywan, 2×3, bardzo piękny, zł 1 500.—. Tel. 66-58. zdg 76 971

Rehpinszerki
sprzedam. Mielżyńskiego 4 m. 11. zdg 77 074

Nowy
tower. Ratajczaka 11. m. 50.
zdg 77 068

Pianino
krzyżowe tanio. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 067

Kawiarnia-cukiernia
z całkowitem urządzeniem. 3 pokoje kuchnia. niedrogo. Poznańska 24. zdg 77 084

Rurki

do włosów od 50 gr jak wzór 3.75; zampki spirytusowe od 1.50 zł poleca najtaniej — Wenzlik. Poznań. Al. Marcinkowskiego 19.
dg 1405

Samochody
Essex Durant limuzyny. Chenard — Walker. Mathis torpeda. Chewrolet dwutonnowy okazyjnie. — „Autopark". Focha 37.
zd 76 788

Amerykańskie
biurko rolowane korzystnie. — Oferty Kurjer Poznański
zdg 76 733

30 drzwi
Stolarnia Żurkiewicz Wielkie Garbary 11. zd 77035/6

Konia
platforme i inne rzeczy sprzedam. Skośna 16. zdg 77 062

Majątek
500 mórg pszennej ziemi, żywy, martwy komplet, cena 75 000. Dużo innych poleca Fajtanowski, Bydgoszcz. Gdańska 19. ng 5 944

Kamienica
dwupiętrowa. składami. centrum. dochód 65 000, poleca Fajtanowski, Bydgoszcz, Gdańska 19. telefon 12-74. ng 5 943

Do
sprzedania rasowy dobermann. wysokości 70 ctm. czarny. podpalony. lat pięć. nadaje się dla amatora lub do hodowli. Wiadomość Agencja Kurjera Poznański Gniezno 157. ng 5 942

Pokoje umeblowane
w gmachu miejskim przy ulicy Grunwaldzkiej 18 (b. hotel Polonia). wydzierżawia administracja gmachu po znacznie zniżonych cenach osobom samotnym i małżeństwom bezdzietnym. Bliższych informacyj udziela biuro administracji gmachu w godzinach służbowych od 8—15. również telefon pod nr. 78-54 i 78-55.
ng 5 949

Majątek
ziemski 2 300 mórg okazyjnie sprzedam. Cena 300 000. Zaliczka 200 000 Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 76 657

Kiosk
sprzedam tanio Oferty Kurjer Poznański zdg 76 658

Jadalka
z lustrami kanapy szafy. stoły. leżanki maszyna szycia lustra. krzesła łóżka tanio. Dom Komisowy Kraszewskiego 8. narożnik Słowackiego. zdg 76 672

5. KUPNA

Powszechny Atlas
geograficzny (duży) Romera kupię Zgłoszenia z najniższą ceną do Kurjera Poznańskiego pod
zdg 72 889

Kupię
gotówką blachy 25 metrów sześciennych grubości 50 mm długości 4 do 5 metrów mogą być używane w dobrym stanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 637

Wygodny dom
z dużym ogrodem w Poznaniu lub prowincji zaraz kupię. Dokładne podania Kurjer Ponz
zdg 77 105/106

Majątek
od 500 mórg do 1 000 mórg celem kupna poszukiwany Smogulecki Trzemeszno Michała 1 tel. 37.
dg 1 783/4

Samochód
dogodnych warunkach kupię. — Oferty Kurjer Pozn zdg 76 157

Piecyk
gazowy pokojowy kupię. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 76 293

Pianino
krzyżowe z podaniem ceny kupię Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdg 76 140

Futro
karakuły korzystnie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdr 75 795

Fretki
młode kupię. Wojciech Czarnecki. Poznań. Bosa 10b.
zd 76 585

Piec
kaflowy przenośny w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 586

Radjo
zamienie — kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 592

Futro
lub kurtkę kupię Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 572

Magiel
mało używany kupię Zgłoszenia z podaniem adresu i ceny przyjmuje Orędownik zd 76 689

Psa
rasowego najchętniej krótkowłosego tresowanego. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 76 497

Powóz
używany kryty lub półkryty lekki na jednego konia poszukuje. Oferty cena Kurjer Poznański
zdg 76 498

Kupię
powózkę odpowiednią na polne drogi. Zgłoszenia 12—17. Aleje Marcinkowskiego 17 m. 6.
zdg 76 516

Kolonjalkę
mieszkaniem kupię Cenę warunki Kurjer Poznański
zdg 76 702

Gabinet
męski kluby kupię Oferty Kurjr Poznański zdg 76 722

Wannę
emaljowaną dobrym stanie kupię. Szewska 20a m 3.
zdg 76 729

Magiel
mało używany kupię. Zgłoszenia z podaniem adresu i ceny przyjmuje Kurjer Poznański
zdg 76 690

Pinczerka (Rehpinczer)
czystej rasy młodego kupię — Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 662

Zgłaszajcie
sprzedaż. kupno samochodów. — „Autopark". Focha 37.
zdg 76 790

Książki
naukowe, powieściowe. całe biblioteki. Antykwarjat. Wożna 19.
zdg 76 917

Kupię
okazyjnie duży kołnierz lub dwie skóry karakułowe. Skarbowa 3. mieszkanie 4. zdg 76 916

Atlas
Romera (duży). Encyklopedje Gutenberga, podaniem ceny kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 76 915

Papier
stary skupuje F-a M. Kubicki. ul. Estkowskiego. telefon 56-96.
zdg 77 117

Diesla
motor 10 do 15 koni nowy lub używany kupię Oferty Kurjer Poznański zdg 77 220

Psa
ostrego kupię. Oferty Kurjer Pozn zdg 76 957

Gazety stare
kupuję i płacę za 1 funt 12 groszy. Proszę podanie ilości do odbioru do Kurjera Poznańskiego
zdg 76 758

Cyrkle
kupię. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 76 804

Kupię
wannę kąpielową. Telefon 51-16.
rg 3 835

Kupię
skład kolonjalny. obuwia lub towarów krótkich. prowincji. mieszkaniem. Płacę pewny list hipoteczny 18 000. pół roku płatny. Oferty Kurjer Poznański rg 3 836

Skład
papieru w dobrem położeniu kupię Oferty z podaniem dzierżawy i obrotu do Kurjera Poznańskiego
zdg 76 792

Kolonjalkę
zaprowadzoną kupię Oferty Kurjer Poznański zdg 76 793

Wagę
decymalną z odważnikami kupię zaraz. Zgłoszenia plac Wolności 17. mieszkanie 31 telefon 29-76.
ng 5 952

Wiklinę
amerykankę kulturalna podaniem ceny ilości Murawski — Przecznica 2. zdg 77 119

Kopalniaki
w większych ilościach potrzebne. Oferty z podaniem cen loko wagon stacje kolei Szczakowa. Katowice i Sosnowiec przyjmuje z grzeczności inż. Wiktor Gajewski, Poznań. ul. Lodowa 1, 9, m. 6.
zdg 77 109

6. KAMIENICE

Z powodu
stosunków rodzinnych zamienię kamienice z ogrodem nadającą się na każdy interes miasto gimnazjalne wodociągi. światło elektryczne. Smogulecki Trzemeszno Michała 1. telefon 37 dg 1 785/6

Kamienicę
Stary Rynek dochód 15 000. 2 fronty obszerne ubikacje na parterze wolne. tanio sprzedamy. — Osiecki i Pfitzner Poznań. Grobla 25 a. zdg 76 407

Willa
obszerna z wygodnemi ubikacjami gospodarczemi i dużym ogrodem na sprzedaż w Śremie. Agenci wykluczeni Zgłoszenia Ossowidzki Zbrudzewo p Śrem
zdg 75 004

Kamienicę
Gniezno dochód 1 100 cena 5 000 Piątek Gniezno. Sienkiewicza 2. Znaczek. zdg 75 047

Willa
nowa dochodowa z wolnem 5 pokojowem mieszkaniem na Łazarzu zamienie na parcele z dopłatą. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 76 574

Wybór
kamienic will ma do sprzedaży. Gruszczyński. Pocztowa 30. telefon 58-66 zdg 76 746

Dom
w Inowrocławiu przy ul. Królowej Jadwigi 38. obok rynku. w najcelniejszem miejscu masywnie budowany. dwupiętrowy. dwa składy dobrze oprocentujący się mamy zamiar korzystnie sprzedać. Bliższych informacyj udzieli W. Zieleziński. Toruń. Poniatowskiego 3. zdg 76 975

Kamienica
komfortowa w okolicy parku Wilsona korzystnie do sprzedania Informacje „Ad Astra" — 27 Grudnia 12 telefon 13-45.
zdg 77 041

Wille
przy tramwaju ogrodem 2 mieszkaniowa oraz dom nowy II piętrowy. wpłaty 15—20 000 sprzedam. Kawecki. Jeżycka 14. — 11
zdg 77 014

Willę
wartości 40 000 kupię za gotówkę Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn zdg 77 158

Willę
komfortowa — dwumieszkaniowa Łazarz sprzedam 30 000 wpłaty 30 000. Oferty Kurjer Poznański
zdg 77 110

Kamienica
dochód 9 000 cena 65 000. Jaśkiewicz. Poznań Fredry 6.
zdg 76 924

Urzędnik
na posadzie przyjmie administratorstwo domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 007

Willa jednopiętrowa Sołaczu (Al. Wielkopolska)
ogrodem 45 000 wpłaty 35 000. (willa) 35 000. wpłaty 15 000 Nowak. Kramarska 15 telefon 16-89
zdg 77 189

Kupię
dom komfortowy. zapłacę gotówką do 110 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 179

Kamienica
przy Starym Rynku 2 fronty. obszerny skład roczny dochód 28 700 zł. bardzo korzystnie na sprzedaż. Osiecki i Pfitzner. Poznań. Grobla 25 a zdg 77 171

Dom
Swarzędzu ogrodem donosi 160 wartości 15 000 zamienie na gospodarstwo. „Dom Zleceń". — Wrocławska 22. zdg 77 209

7. PIENIĄDZ

3 do 4 000 zł
na pierwszą absolutnie pewną hipotekę posiadłości rolnej poszukuje. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 76 366

Dziewczyna
poszukuje posady jakiejkolwiek bądź pracy. najchętniej do mistrzyni krawieckiej. Łaskawe oferty Kurjer Pozn zdg 76 371

6 000
pożyczki na nowowybudowany dom poszukuje. Dom w zastaw. Stanisław Dąbrowski. Zegrze pod Poznaniem. ul Wawrzyńca.
zdg 76 3?1

Za pożyczenie
kwoty pieniężnej dam pokój duży. ładny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 74 936

Posiadam
2 000. wstąpię jako wspólniczka do składu kolonjalnego z współpracą tylko Poznań Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 76 609

3 000
potrzebnych na I. hipotekę. — Oferty Kurjer Pozn.
zdg 76 620/21

30 000
poszukuje na hipotekę dużej kamienicy Poznaniu — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 551

7—8 000
na pierwszą hipotekę na dom II piętrowy Poznaniu poszukuje zaraz. procent podług ugody Oferty Kurjer Poznański zdg 76 524

15 000
pożyczki poszukuje na I hipotekę majątku niezadłużonego wartości conajmniej 120 000 za dobrem oprocentowaniem Oferty Kurjer Poznański zdg 76 564

Sumę wekslową
zabezpieczoną hipoteką Poznaniu sprzedam lub dam pod zastaw 5 000 do 25 000 Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 550

Wspólnika
poszukuję 35 000 do fabrykacji produkcji żywnościowej byt zapewniony dochód roczny 50 proc. Oferty Kurjer Poznański
zdg 76 476

Za
pożyczkę do 15 000 dam stała posadę samodzielnego biurowego w fabryce na prowincji wysoki procent i gwarancja Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 477

Wspólniczki
czynnej kapitałem do 20 000 zł. do przedsiębiorstwa dochodowego poszukuje przystojny kawaler — chemik małżeństwo nie wykluczone Zgłoszenia fotografja — przysłać Kalisz. poste-restante 1096 zdg 76 618

5 000 — 6 000 zł
pożyczki przy odpowiedniem zabezpieczeniu poszukuje dobrze prosperujące stare p[illegible] stwo przemysłowe. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 [illegible]

Pożyczki
we wysokości 140 000 zł poszukuję na 1-szy numer hipoteki majątku 2 600 mg. Procent i szczegóły do osobistego omówienia. — Oferty „780/1": Biuro Ogłoszeń. Bydgoszcz. Dworcowa 54.
ng 5 945

Prośba
Która szlachetna osoba pożyczy zrujnowanemu. zubożałemu kupcowi. ojcu 7-ga drobnych dzieci który znajduje się w krytycznem położeniu 200 zł do zapłacenia i całego interesu. za odpłatą w ratach miesięcznych Oferty Kurjer Poznański zdg 76 757

1000,— zł
potrzebuję, pewna gwarancja i procent. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 983

Bogactwo
zdobędziesz. kupując los I klasy Kolektury Radomińskiego. Aleje Marcinkowskiego 14. Ciągnienie 19 października. zdg 76 978

Pożyczki
500—600 na dom. Oferty Kurjer Pozn zdg 77 086

20 000,—
poszukuję na pierwszą hipotekę kamienicy luksusowej bez długu przy ulicy Mickiewicza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 031

Skórnik
kilkoletnia praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 77 135

Spólnika
cichego z gotówką 800.— ewent. jako współpracownika za pensja i procentowem udziałem w zysku przyjmie firma handlowa. — Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 77 008

3—5 tys.
zabezpieczenie I hipot. ewentl. mieszkanie procent Oferty Kurjer Poznański zdg 77 225

3—5000
na I hipotekę poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 77 201

8. DO WYNAJĘCIA

Dwupokojowe
na „Osiedlu" Poznańskiej Kolei Elektrycznej przy ul. Bukowskiej przy Radjostacji — Zgłoszenia adm. domów P K E Gajowa 1
dg 1 767/8

Dwupokojowe
40 Marcina przy Wildzie 55 miesięczna dzierżawa. Wskaże Rex. św. Marcin 33 — 4. zdg 76 313

5
pokojowe dużym owocowym ogrodem do wynajęcia 1. 11. Knapowskiego 23. zdg 76 217

Pięciopokojowe
Matejki 5 (od Grunwaldzkiej) III piętro Wskaże m. 14.
zdg 72 814

2 pokoje
frontowe św. Marcin na biura zaraz lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 7[illegible] 822

Dwupokojowych
pięć mieszkań nowoczesnych słonecznych parkiet czynsz miesięczny. Dozorca Grześkowiak. Łanowa 21 (Wilda). zdg 75 514

Mieszkania
różnych wielkości Związ. Gosp. Wojciecha 2. m. 1. zdg 76 384

5 pokojowe
komfortowe mieszkanie przy ul. Nowej 4 na I piętrze zaraz do wynajęcia wprost od gospodarza. Informacje od 11—13 Drukarnia Mieszczańska T. A. Murna 2. narożnik Nowej 5 Pg 4 984-41.5

Sześciopokojowe
mieszkanie II piętro centrum od 1 11. r. b. Informacyj udzieli gospodarz od 10—18 Marsz. Focha 146 m. 5. zdg 75 847

Trzy pokoje
w centrum miasta na biura ewtl. mieszkanie (bez kuchni) do wynajęcia od gospodarza czynsz 80 zł. Oferty Kurjer Poznański
zdg 76 640

Mieszkanie
pięciopokojowe centralne ogrzewanie I piętro przy ul. Grottgera do wynajęcia od 1 listopada czynsz ustawowy. Zgłoszenia św. Marcin 21. II. zdg 75 984

6, 5, 4, 3-1 2
pokojowe mieszkanie wskaże Domus. Plac Wolności 14a. Informacje bezpłatne. zdg 75 217

Czteropokojowe
komfortowe centrum rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański
zdg 74 866

Dwupokojowe
z kuchnią. przedpokój. światło elektryczne. woda w domu. piwnica. Zgłoszenia Puszczykowo. Poznańska 11. zd 76 264

Korzystnie
oddam 4 pokoj mieszkanie. słoneczne przy Parku Wilsona z nowoczesną sypialką Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 578

3 pokoje
kuchnia przynależnościami do wynajęcia. Poznań Osiedle. Br. Warszawska Słupecka 11.
zdg 76 581

Pokój
kuchnia Palacza 131. m. 3.
zdg 76 582

Pokój
tym kuchnią dwa lata zgóry. gospodarz Strumykowa 10.
zdg 76 554

2
próżne pokoje ewentl z utrzymaniem we willi z ogrodem Piece komfortowe Wiadomość ul Słoneczna 19 „Janina". zdg 76 562

3
pokoje i dla sługi. ogródkiem — czynsz skromny. Racławicka 63. tramwaj 6 zdg 76 565

Dwupokojowe
parterowe nowy dom czynsz zgóry. Kosynierska 14 gospodarz.
zdg 76 544

Dwupokojowe
ładne. słoneczne. pół suter. nowy dom wolne. Biskup. Kopczyńskiego 27. Łazarz. zdg 76 809

Cztery — pięć
pokoj komfortowych I Romana Szymańskiego 4 zaraz. Wiadomość: Wrocławska 31. parter. prawo od 2—4 zdg 76 233

Mieszkanie
2 wzgl 3 pokojowe z kuchnią w jasnej suterenie willi blisko st. kol Ławica za mies. czynszem do wynajęcia Zgłoszenia z podaniem zawodu i stanu rodziny do „Par". Aleje Marcinkowskiego 11. pod nr 57.102 Pg 5026-57.102

Mieszkanie
3 wzgl 4 pokojowe z łazienką. słoneczne w willi blisko st. kol. Ławica za niskim czynszem miesięcznym kulturalnej małej rodzinie do wynajęcia Zgłoszenia z podaniem zawodu i stanu rodziny do „Par" Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr 57 105
Pg 5024-57.104

Dla lekarza
7 pokoi przy ul. Słowackiego 38. parter. lewo Wiadomości Trojanek. dom ogrodowy II p.
zdg 76 124

Mieszkanie
3 pokoje. komfort parter. Bukowska 43. Zgłoszenia tamże — Gospodarz zdg 76 725

5 pokoi
komfortowych z przynależnościami. centr wodne ogrzewanie — ciepła woda w willi I ptr. wynajmie korzystnie gospodarz Grodziska 6. przy Ostrorogа.
zdg 76 613

2 pokoje
kuchnia umeblowane. Olejniczak Wodna 4. rg 3802

Zakład
dentystyczny pokój kuchnia wynajmie. Olejniczak Wodna 4
rg 3801

Tanio pokój
frontowy w tym kuchnia wodociąg. Górczyńska 27. m. 2
zdg 76 644

Centrum
komfortowe 6 pokojowe mieszkanie z przynależnościami III piętro. Ul. Św. Marcina 38 mieszkanie 4. zdg 76 676

300
mieszkań. 120 składów stróżostw czynsz miesięczny. Pośrednicy bezpłatnie. Związek gospodarzy urzędowo upoważniony. Wierzbięcice 27. zdg 76 745

Trzypokojowe
Jeżyce. rok zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 76 787

Jednopokojowe
15. dwupokojowe 35 trzypokojowe 55 miesięcznie wskaże Seida. Młyńska 4 m. 2. zdg 76 769

Trzypokojowe
pół roku zgóry zwrot kosztów. Marcin 37 m 6. zdg 76 841

Pięciopokojowe
III. piętro. 550 kwartalnie. Gospodarz Marcina 15. zdg 76 836

Trzypokojowe
wygody tanio solidnemu. Listopadowa 51. Górczyn zdg 76 833

7 pokoi
parter. komfort. centralne. wodne ogrzewanie. Wyspiańskiego 12. portjer zdg 76 961

4 pokoje
duże. komfortowe. centralne. wodne. ogrzewanie. Wyspiańskiego 12. portjer. zdg 76 960

2
pokoje kuchnia. pokój dla służącej umeblowane do wynajęcia od 1-go. Aleja Małopolska 10 Sołacz. zdg 76 954

Willi
3 pokojowe mieszkania z komfortem i ogródkiem. Zgłoszenia Schultz. Bukowska 32. I. p.
zdg 76 905

Mieszkanie
2 pokojowe umeblowane kuchnia łazienka gaz elektryczność balkon do wynajęcia Wały Królowej Jadwigi 3 mieszkanie 8
zdg 76 501

2
pokoje kuchnia wydzierżawie od 1 listopada. Świerczewska 19 — Gospodarz (przy dworcu Debiec)
zdg 76 817

4 pokojowe
słoneczne. komfortowe wysoki parter elektryczność. przy stacji Luboń. 3 minuty od dworca do wydzierżawienia. Zgłoszenia Żabikowo. Piłsudskiego 21. willa Olga zdg 76 974

2 pokoje
z używaniem kuchni i łazienki wynajmę tylko pewnemu płatnikowi przy ul Grodziskiej Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 77 070

5
pokojowe odnowione. Jasna. drugie Słowackiego wynajmę. Kawecki Jeżycka 14 m. 11.
zdg 77 050

Sześciopokojowe
komfortowe. I. piętro. Chełmońskiego 1. portjer. Pg 5 048-57 116

Ośmiopokojowe
mieszkanie. komfortowe widny holl przy Chełmońskiego 2 do wynajęcia. Wiadomość „Ad Astra" 27 Grudnia 12. telefon 13-45.
zdg 77 040

3 pokojowe
mieszkanie mansardowe (II ptr.) z łazienką i ogrz. centr. słoneczne zaraz do wynajęcia od gospodarza. Debiec. Malinowa 9 — Grzegorzewski.
zdg 77 034

5 pokojowe
komfortowe wysoki parter przy Konopnickiej od 1. 11. wprost od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 77 134. Agenci wykluczeni.

6 ubikacyj
wysoki parter, przy Romana Szymańskiego. do wynajęcia. mieszkanie lub sucha składnice od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański rg 3 837

Pełnokomfortowe
czteropokojowe. świeżo odnowione mieszkanie. blisko parku Wilsona pierwsze piętro. czynsz ustawowy. odstąpię zwrotem kosztów odnowienia i przesiedlenia. lub zamienię na podobne Lwowie. — Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 77 190

Wynajmę
5 pokoi. I. piętro. Wyspiańskiego 11. m. 3. zdg 77 197

Trzy
pokoje łazienka na Osiedlu od 1. 10 wynajmę. Zgłoszenia Patrona Jackowskiego 43. m 1
zdg 77 146

Odnowione
3 pokoje słoneczne 2 balkony pokój służącej do wynajęcia Niegolewskich 10. mieszkanie 12 od godziny 2. zdg 76 951

Dwa
pokoje elektryczność centralne ogrzewanie instalacja gazowa w willi do wynajęcia Zgłoszenia w poniedziałek — Strauss Grunwaldzka 52. zdg 76 960

2
pokoje kuchnia balkon słoneczne 1. 11 Klingspan. Bnińska Komandorja. zdg 76 850

Mieszkanie
3—4 pokojowe słoneczne balkon komfort do oddania 15. 11 lub później. Słoneczna 16. zdg 76 932

Dwa
pokoje. kuchnia. korytarz. I piętro gospodarz. — Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 77 170

Czetropokojowe
komfortowe. ogrodem willi. śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 242

2
pokoje kuchnie wynajmę tanio. Junikowo Dworcowa 13.
zdg 77 126

7 pokoi
komfortowe. Mateiki 58 ogrzewanie czynne od zaraz. Telefon 71-61
zdg 77 047

5 pokojowe
mieszkanie z przynależnościami przy ulicy Różanej 22. II piętro. od 1 listopada wolne. Informacje stróż domu. zdg 77 186

2
składy z mieszkaniem przy Rynku Wildeckim do wynajęcia. Gospodarz. Przemysłowa 1.
zdg 77 183

Pięciopokojowe
słoneczne z balkonem łazienką i przynależnościami na I piętrze dom frontowy Plac Sapieżyński 3 wprost od gospodarza do wynajęcia. Informacji udzieli firma Uko Plac Sapieżyński 3
zdg 77 213

9. SZUKA MIESZK.

Emerytowany
starszy sekretarz pocztowy szuka mieszkania 3—4 pokojowego. Agenci wykluczeni Ofetry Kurjer Pozn zdg 76 826

4 pokojowego
komfortowego z łazienką balkonem słonecznego śródmieściu — szukam zaraz. Dzierżawę zapłacę zgóry Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 73 998 Pośrednicy wykluczeni.

Urzędnik
szuka 2 pokoi kuchn płace ewentualnie czynsz zgóry Oferty Kurjer Pozn zdg 76 389

Pokoju
kuchnia lub pokoju poszukuja bezdzietni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 252

2 — 3
pokojowego komf. poszukuje pewny płatnik wprost od gospodarza czynsz rok zgóry Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 73 843

Mieszkania
2—3 pokojowego kuchnią poszukuje wprost od gospodarza pół roku zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 75 715

Czteropokojwego
komfortowego mieszkania wprost od gospodarza na Łazarzu Jeżycach lub centrum poszukuje dobry płatnik. Oferty szczegółowe 27 Grudnia nr. 5 m 16 Rzeszowski. zdg 75 915

Szukam
6 do 8 pokojowego mieszkania lub dwa 4 pokojowe parter pierwsze piętro z ogrodem boiskiem okolicy Rynku Wildeckiego ul. Wierzbięcice Szwajcarska. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 145

Urzędnik
na dobrym stanowisku poszukuje 2 pokoi kuchni małżeństwo 1 dziecko Kurjer Poznański zdg 76 158

Szukam
4—5 pokojowego mieszkania w śródmieściu parter lub pierwsze piętro wprost od gospodarza za miesięcznym czynszem urzędnik państwowy. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 76 605

Czteropokojowego
komfortowego wyższy urzędnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 625

Mieszkania
3—4 pokojowego z przynależnościami, możliwie od zaraz poszukuje. Płace rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański rg 3 826

4—5
pokojowego poszukuje od zaraz na Łazarzu (Focha) Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 591

3 pokojowego
z wygodami początku Łazarza. Jeżyc. Wilda poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 584

Poszukuję
zaraz 4 wzgl. 5 pokoi komfortowych I. ptr. — pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 569

2—3 pokoi
w śródmieściu lub blisko szukam czynsz ewentl. zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 531

Oficer
poszukuje 3 pokojowe z wygodami od 1-stopada. Jeżyce lub Centrum. Pół roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 710

Szukam
jedno lub dwupokojowego mieszkania. płacę zgóry. centrum. — Oferty Kurjer Poznański zdg 76 734

Pokoju
kuchnia szuka urzędnik na stałej posadzie. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 692

3 pokojowego
mieszkania Jeżyce-Łazarz poszukuje urzędniczka. Czynsz ½ roku zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 678

Mieszkania
2—3 pokoi komfort. poszukuje urzędnik państw. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 610

Pokoju
kuchnia lub pokoju od gospodarza Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 612

Wyższy
urzędnik państwowy poszukuje 3—4 pokojowego mieszkaniem z elektrycznością i łazienką. Okolica Jeżyce, park Wilsona. Wierzbięcice. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 697

Szukam
pokoju kuchni lub 2 pokoi kuchnią wprost od gospodarza na stałej posadzie. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 699

Poszukuję
mieszkania 5 pokojowego jasnego wprost od gospodarza zaraz lub od 1. 1. 34 poważny lokator. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. Stary Rynek rg 3805

Pokój
z kuchnią w śródmieściu lub Łazarz krawcowa komorne kwartalnie wynagrodzenie 1 rok szycie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 668

Komfortowego mieszkania
3 do 4 pokojowego w centrum od gospodarza poszukuje komorne ewentl. zgóry zapewnione. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 673

3
pokojowego słonecznego poszukuje listopad grudzień urzędnik — Oferty warunkami Kurjer Poznański zdg 76 675

2 — 3
pokojowego śródmieście. Łazarz. Jeżyce poszukuje pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 744

Poszukuję
pokoju lub z kuchnią wprost od gospodarza pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 773

2
pokoi z kuchnią centrum od gospodarza poszukuje młode małżeństwo od 15 11 ewentl 1. 12. płac. kilka miesięcy zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 094

Pokoju
kuchni. zapłacę zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 506

Urzędniczka
szuka pokoju kuchni gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 217

2 pokojowego
komfort poszukuje niem. małżeństwo. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 768

Poszukuję
próżnego pokoju. od gospodarza. czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 885

2—3
pokoi kuchni od gospodarza. płacę zgóry. pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurjer Poznański zdg 76 881

2—3
pokoi kuchnia. elektryczność. łazienka. szuka oficer od gospodarza. czynsz miesięczny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 964

Urzędnik
szuka 2 pokoi kuchnia. okolica Wildy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 958

Jednopokojowego
od gospodarza poszukuje małżeństwo. Pośrednicy wykluczeni. Czynsz półroczny zgóry. Oferty Kurjer Pozn zdg 76 896

Trzypokojowego
przynależnościami nie wyżej III. piętra śródmieściu płace rok zgóry. podać ulice. Oferty Kurjer Pozn zdg 76 893

Poszukuję
mieszkania, pokoju kuchnią, wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 972

Szukam
mieszkania suterenowego od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 77 027

3—4
pokoje ewtl. zgóry. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 77 164

Poszukuję
próżnego lub pokoju i kuchni. czynsz miesięczny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 162

2—3
pokoi z kuchnia poszukuję centrum. Oferty cena Kurjer Pozn zdg 77 152

Poszukuję
2 próżnych pokoi centrum. Oferty z cena Kurjer Pozn. zdg 77 151

Próżny pokój
kto odda za posługę i pranie? — Oferty Kurjer Pozn zdg 77 234

Mieszkanie
2—3 pokojowe poszukuje urzędnik płacę zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 005

10. ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
2 pokoje kuchnię III. piętro na 3 pokoje z wygodami. Adres Kurjer Pozn. zdg 76 583

Fabrykę
olejów pokostu, musztardy maszynerją sprzedam lub zamienię na majątek ziemski. Kawecki. Jeżycka 14. — 11. zd 76 665

Przemysłowa
3 pokoje. łazienka. balkon zamienię na podobne śródmieście. Łazarz. Jeżyce. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 721

Trzy
komfortowe. słoneczne. okolica Rynku Wildeckiego zamienię większ Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 623

4 pokoje
I. piętro. front. Półwiejska. na 1—3. front. św. Marcin lub blisko. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 890

Zamienię
pokój kuchnię centrum na 3 pokoje. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 806

Zamiana
2 pokoje kuchnia. pokoik dla dziewczyny. łazienka na 1 duży pokój kuchnia. Bukowska 41 — m. 9. zdg 76 999

11. POKOJE UMEBL.

Dwuosobowy
Polna 13 — 19 zdg 75 270

Dwuosobowy
słoneczny Wały Jadwigi 1 — 9. przy Półwiejskiej. zdg 76 396

Dwuosobowy
ładny Graniczna 5 mieszkanie 9 zdg 76 433

Kraszewskiego
11 mieszkanie 17. pokój z wygodami. zdg 75 512

Inteligentowi
wszelkie wygody. — Kwiatowa 3. 3 zdg 75 586

Pana
Piekary 13 b m. 18. zdg 75 956

Duży
frontowy słoneczny ogrzewaniem. Niegolewskich 12 m. 8. zdg 75 758

Staszica
26. — 6. pokój oraz mały tanio. zdg 76 597

Pokoik
20.— Łąkowa 21 II. zdg 76 607

Niekrępujący
Górna Wilda 26 3 zdg 76 937

Pokój
Jeżycka 45. mieszkanie 9. zdg 77 013

Urzędnikowi
(czce) pokój wygodami. ogrzewanie. Józefa 5. II. zd 76 901

Pokój
27 Grudnia 18. m. 8. zdg 76 760

Kilkaosobowe
2 pokoje. Świętokrzyski 3 — 12. zdg 76 756

Panienkom
inteligentnym pokój ładny. elektryczność łazienka Ratajczaka 26. m. 5 zdg 76 755

Dwuosobowy
Poplińskich 5. m. 9. zdg 76 816

Pokoje
czyste. Plac Bernardyński 2. — m. 11. zdg 76 814

Pokój
ładnie umeblowany na 1 lub 2 osoby. Ratajczaka 9/10. zdg 76 506

Tanio
sympatyczny. frontowy. elektryczność. dwom studentom. Strusia 3. m. 7. zdg 76 989

Pokój
światłem elektrycznem dla jednego lub dwóch inteligentnych panów Wybickiego 2. mieszkanie 9 zdg 76 511

Dwuosobowy
słoneczny. czysty. centralne — utrzymaniem. Dąbrowskiego 28. mieszkanie 7. zdg 76 659

Pokój
frontowy umeblowany. klatki schodowej Kopernika 10 a m. 6. zdg 76 810

Jedno
dwusobowy utrzymaniem zaraz. Fr Ratajczaka 9. mieszkanie 11. zdg 76 811

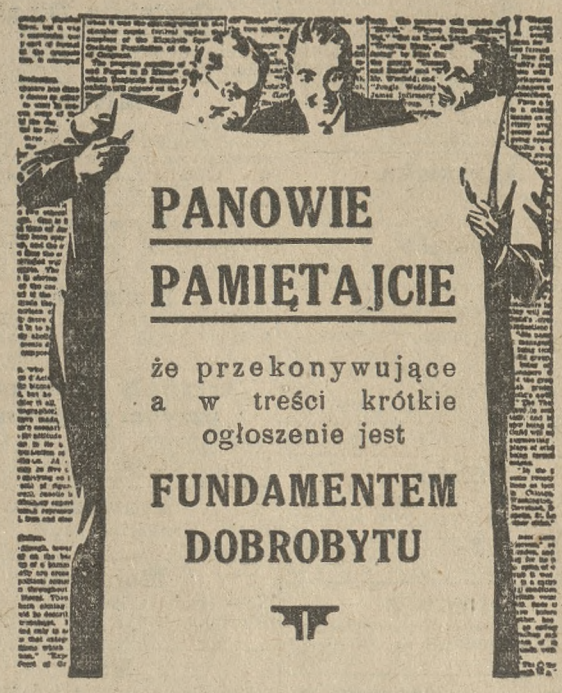

Pokój
Grottgera 2 IV. zdg 75 800

Słoneczny
frontowy z niekrępującem wejściem. Podgórna 13 m 4. zdg 76 820

Pokój
Niegolewskich 14 — 12. zdg 77 208

Centrum
miły utrzymaniem. Wały Kościuszki 7 — 1. zdg 77 206

Elegancki
niekrepujący dwuosobowy. wygodami lepszemu małżeństwu. Maleckiego 11 m. 9 zdg 77 219

Panienkę
przy rodzinie. utrzymanie 50.—. Półwiejska 7. m. 9. zdg 77 194

Pokój
umeblowany zaraz Piekary 20/21 m. 7. zdg 76 799

Pokój
dwuosobowy telefon centr. ogrzewanie. łazienka. Młyńska 2. m. 18. zdg 76 803

Dwa
łączne. utrzymaniem — bez. telefon. 27 Grudnia 4 — 4. zdg 77 191

Klatki
1—2 osobowy. obfite utrzymanie à 65.—. Półwiejska 7 m. 9. zdg 77 184

Dwuosobowy
elektryczność. centralne od 15. Śniadeckich 6. m. 3 zdg 77 221

Niekrępujący
frontowy słoneczny Marsz Focha 38. m. 11. zdg 76 627

Staszica
19 m. 6 pokój z elektrycznością zdg 76 628

Focha
36. m. 6. zdg 76 631

Dwuosobowy
Matejki 5. mieszkanie 5. zdg 76 580

Niekrępujące
dwu- jednoosobowy. Kanałowa 7 m. 8. zdg 76 587

2
próżne pokoje ewentl. z utrzymaniem we willi z ogrodem piece komfort. Wiadomość: ul. Słoneczna 19 „Janina" zdg 76 563

Pokój
elektryczność. Szamarzewskiego 15. m. 3. zdg 76 529

Pokój
do wynajęcia Reja 3 m. 15. zdg 76 538

Małżeństwu
Kanałowa 6. m. 16 zdg 76 540

Ładny
pokój niekrepujący solidnemu panu. Prusa 20 — 8 zdg 76 493

Małżeństwu
pokój częściowo umeblowany używaniem kuchni łazienki elekt I. piętro do wynajęcia Wały Królowej Jadwigi 1. m. 7. zdg 76 507

Duży
czysty. niekrepujący. Mostowa 16. m. 6. zdg 76 993

1 — 2
pokoje. miłe. słoneczne wygodne. Młyńska 9. m. 5. zdg 76 805

Jeden
i dwuosobowe pokój Rynek Łazarski 3. skład. zdg 76 518

Podwójny
elegancki z utrzymaniem. Kreta 6 m 7. zdg 76 510

Pokoje
dobrze umeblowane lub na biura Ruchowska Aleje Marcinkowskiego 3a m 9. zdg 76 591

Panu
frontowy z klatką zaraz. Długa 7 m. 8. zdg 76 698

Panom
Woźna 13. m. 14 zdg 76 704

Pokoiku
szuka pani Jeżyce. parter lub I. piętro. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 707

Urzędniczka
szuka pokoju słonecznego. łazienką. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 708

Pokój
wolny Żupańskiego 13 m. 3. zdg 76 711

Matejki
59. mieszkanie 6. zdg 76 712

Komfortowy
jednoosobowy — dwuosobowy panom. paniom. zaraz. Szewska 29a m. 3 zdg 76 730

Rynek Wildecki
75 — 5. zdg 76 731

Frontowy
korzystnie. Wierzbięcice 34. m. 9. zdg 76 733

Tani
ciepły 27 Grudnia 19 Strzelecka. zdg 76 683

Dwuosobowy
jednosobowy Grottgera 14. mieszkanie 3. zdg 76 684

Pokój
wolny. Czesława 17 mieszk. 6. zdg 76 686

Dwuosobowy
miły dobre utrzymanie. Ratajczaka 15. mieszk 3. zdg 76 694

Pokój
niekrępującego dla jednego lub dwóch panów. Kozia 8. m. 3. zdg 76 611

Dwuosobowy
dobrem utrzymaniem. Wodna 11. — 2. zdg 76 696

Małżeństwu
bezdzietnemu solidnemu umeblowany zaraz Wierzbięcice 23 — m. 9. zdg 76 651

Pokój
umeblowanydwu osobowy Młyńska 12 mieszkanie 4. zdg 76 661

Studentom
Matejki 65 a. m. 7. zdg 76 667

Pokój
umeblowany Wielka 15. zdg 76 674

Ogrodowa
5 również małżeństwu Gintrowicz. zdg 76 751

Dwuosobowy
Kanałowa 6 parter prawo. zdg 76 784

15.—
dwóch panów. Ogrodowa 15. mieszkanie 16. zdg 76 791

Pokój
dla pana. Półwiejska 8. m. 6. zdg 76 778

Pokój
Ogrodowa 16. m 17 parter. zdg 76 844

Focha 55
m. 6. prawo zdg 76 838

Pokój
słoneczny studentom. Patrona Jackowskiego 31 m 9. zdg 76 829

Pokój
utrzymaniem bez Kraszewskiego 12 mieszkanie 5. zdg 76 878

Pokój
dla jednej dwóch pań Małe Garbary 3 mieszkanie 5 zdg 76 877

Frontowy
elektryczność Mostowa 33 — 5. zdg 76 870

Dwuosobowy
słoneczny czysty. Kraszewskiego 9 a. I. zdg 76 824

25
pracuj. pani. Poznańska 27. m. 6. zdg 76 822

Komfortowy
1—2. Poznańska 27 m. 6. zdg 76 821

Wspólny
paniom. Gołębia 3 — 4. zdg 76 889

Półwiejska
33 — 8. zdg 76 920

Łączne
sypialny i gabinet. Grunwaldzka nr. 3. I. zdg 76 919

Dwuosobowy
elektryczność. łazienka. Spokojna 1. mieszkanie 5. zdg 77 088

Klatki
dwu - trzyosobowy. Długa 6 m. 5. zdg 76 956

Przy Zamku
ul. Wjazdowa 9/10 m. 8. II. ptr. lewo 2—3 osobowe zdg 76 944

Frontowy
dwuosobowy. elektryka zaraz. ul. Wielkie Garbary 48. m. 8. zdg 76 980

Pokój
Szulc. Pocztowa 12. zdg 77 077

Panom
Szwajcarska 16 mieszkanie 19. zdg 77 07?

Kręta
6. m. 2. zdg 77 066

Duży
frontowy od 1 listopada. Strzelecka 19. m 4 zdg 77 065

Klatki
zaraz. Masztalarska 2. m. 3. zdg 77 064

Utrzymaniem
2 osobowy elegancki ciepły. czysty. Jackowskiego 21. m. 11. zdg 77 063

Dwuosobowy
Wierzbięcice 31 a. m. 4. zdg 77 061

Utrzymaniem
bez. Słowackiego 29 wejście Asnyka m. 3. zdg 77 054

Jedno-
dwuosobowy utrzymaniem. Bukowska 9. m. 3. zdg 77 053

Pokój
na dwie osoby. Przecznica 12 — 1. zdg 77 051

Jackowskiego
31. m. 7 zdg 77 052

Wały
Królowej Jadwigi 5 mieszkanie 5 jednoosobowy. dwuosobowy. zdg 77 039

Dwuosobowy
utrzymaniem — bez Łąkowa 9. m. 5 zdg 77 038

Inteligentnego
pana 15. 10. Pocztowa 26 — 9. zdg 77 022

Pokoje
jedno- dwuosobowe eleganckie. jasne. dobre utrzymanie łazienka telefon Stary Rynek 78. m. 4. zdg 77 166

Pokój
1 do 2 osób. Matejki 45, m. 1. dg 1 797

Pokój
Reya 1 I. prawo zdg 77 154

Niekrępujący
Długa 4 dom boczny prawo. m. 28. zdg 77 156

Solidnemu
panu. Strzelecka 12 m. 6. zdg 77 159

Ratajczaka
11a. wejście 7 mieszk 103. zdg 77 150

Kraszewskiego
19. — 10. zdg 77 145

2
łączne dwuosobowe. Polna 18. m. 8. zdg 77 143

Pana
na wspólny. Dąbrowskiego 64. m. 10. zdg 77 139

Grunwaldzka
20a. m. 7. dwuosobowy studentkom. zdg 77 231

Osobne
wejście umeblowany próżny inteligentnym. Sapieżyński 3. III. lewo. zdg 76 856

Pokój
zaraz. Szwajcarska 15 a mieszkanie 8. zdg 77 099

Niegolewskich
10 mieszkanie 9 słoneczny (piano) zdg 77 096

Pokój
Długa 4. m. 40. zdg 76 928

Dwa
pokoje Kochanowskiego 17 m. 2. zdg 76 926

Komfortowo
umeblowane. dwa niekrępujące. łazienka ewentualnie kuchnia — Gajowa 4. m. 9 zdg 76 921

Dwa
czyste. ciepłe. elektryczność. stałym 1. 11. Jeżycka 43 wysoki parter. prawo. zdg 76 909

Dwuosobowy
czysty, jeden. Aleje Marcinkowskiego 1 — 7. zdg 77 010

Frontowy
dobrze umeblowany słoneczny. elektryczność. łazienka. św. Wojciech 31. mieszkanie 12. zdg 77 006

Frontowy
Plac Działowy 6 m 8. zdg 77 004

Pokój
Półwiejska 25 — 2 zdg 76 894

Pokój
panom wynajmę Strzelecka 21. m. 7. zdg 76 887

Pokój
światło elektr. łazienka. biurko. — Wały Jagielly 18 m 7 zdg 76 977

Frontowy
Wierzbiecice 10 m 1. 3—5. 76 997

Dwuosobowy
jedno (utrzymaniem) pianino. — Półwiejska 2 — 6. zdg 77 172

Dwuosobowy
ładny. słoneczny. Zielona 3. mieszkanie 5 zdg 77 173

Frontowy
komfortowy panu. utrzymaniem. bez. Słowackiego 16 m 1 zdg 77 168

2 pokojowe
słoneczne. w willi meblami zaraz. czynsz miesięczny. Adres Kurjer Pozn. dg 1 801

Kochanowskiego
5 mieszkanie 4 przystanek 7 i 2. elegancki. frontowy. zdg 7 7187

Frontowe
dobrze umeblowane tanio panom na stałem stanowisku lub małżeństwu. Matejki 58. m 1. zdg 77 130

Dwa łączne
słoneczne ciepłe. Mostowa 84. m. 9. zdg 77 128

Pocztowa
20 m. 8. dwuosobowy zdg 77 127

Słowackiego
38 m 9. zdg 77 120

Skarbowa
21 mieszkanie 2 frontowy słoneczny zdg 77 223

12. SZUKA POKOJU

Utrzymaniem
bardzo dobrem. wszelkiemi wygodami centrum także Mickiewicza dwóch asystentów Uniwersytetu ewentl dwa pokoje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 545

Pokoju
ciepłego śródmieście telefon poszukuję Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 75 818

Jednoosobowego
z utrzymaniem lub bez od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 630

Pokoju
poszukuje samotny kolejarz (Łazarz. Jeżyce. Oferty Oredownik zd 76 646

Pokoju
próżnego bez mebli śródmieście. utrzymaniem lub bez poszukuję od 1 listopada Oferty Kurjer Poznański zdg 76 514

Dużego
próżnego używaniem kuchni — możliwie śródmieściu od 1 listopada Oferty Kurjer Poznański zdg 76 515

Pokoju
częściowo umeblowanego lub próżnego. albo kuchni z klatki. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 705

Pokoju
zupełnie niekrepującego wejście z klatki schodowej w centrum poszukuje Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 685

Pokoju
ładnego tanie go śródmieście (Uniwersytet) pianinem Oferty Kurjer Poznański zdg 76 693

Słonecznego
niekrepującego 15—20 zł poszukuje pani. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 650

Pokoju
śródmieście centralne ogrzewanie elektryczność od zaraz lub 1 listopada urzędniczka. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 862

Pokoiku
oddzielnego słonecznego, wygodnego, ciepłego taniego, centrum szukam. Oferty cena Kurjer Pozn zdg 76 941

Małżeństwo bezdzietne
poszukuje 2 czystych, umeblowanych pokoi, używaniem kuchni. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 196

Za posługę
pokoju. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 802

Poszukuje
się od zaraz dobrze umeblowanego, zupełnie niekrepującego pokoju w centrum możliwie z używalnością łazienki i telefonu. — Oferty prosze składać do Kurjera Pozn. zdg 77 175

13. LOKALE

Skład
i warsztaty każde z osobna do wynajęcia Półwiejska 30. zdg 76 154

2 pokoje
frontowe św. Marcin na biura zaraz lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 75 822

Do wynajęcia są
4 pokoje biurowe na II piętrze domu frontowego; 10 pokoi na biura wzgl. mieszkanie na II piętrze przy ul. Rzeczypospolitej. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdg 75 700

Do wynajęcia
od zaraz są jedna salka i pokój wzgl. dwie salki i pokój w Centrum Poznania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 599

Ubikacje
handlowe na każdą branżę, Dąbrowskiego. Zgłoszenia Kochanowski Mielżyńskiego 26, mieszkanie 9, 3—5. zdg 76 713

Pokój
na biuro telefon do wynajęcia. Słowackiego 25 m. 5. zdg 76 663

Skład
w rynku z mieszkaniem na prowincji do wydzierżawienia, nadający się na wszelką branżę. — Wojciechowska. Grobla 27 a, mieszkanie 3 zdg 76 677

Restauracja
śniadalnia, centrum miasta, bardzo dobrze prosperująca z powodu choroby od zaraz do sprzedania, potrzebne 12 tysięcy. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 818

Kiosk
urządzeniem wydzierżawię. Żydowska 33. zdg 77 163

Ubikacje
warsztatowe, większe, mniejsze wydzierżawie tanio. Bittner, Dąbrowskiego 79. zdg 77 144

Skład
narożnikowy nadający na każdą branżę wynajmę Wożna 1. zdg 77 132

Skład
mieszkaniem dwupokojowem wynajęcia Chociszewskiego 17. m. 1 zdg 77 227

Lokal
urządzeniem, mieszkaniem oddam tanio. Chwaliszewo 76. Poznań. zdg 77 180

14. DZIERŻAWY

Gospodarstwa
do dzierżawy od właścicieli na dogodnych warunkach 127 mórg i 60 mórg Smogulecki Trzemeszno Michała 1, telefon 37. dg 1 787/8

Borek
pow. kośmiński zaraz do wynajęcia skład, kantory obszerne podwórze ze śpichlerzami położone w rynku. Nadaje się na każde przedsiębiorstwo fabrykę i t. p. Ewentualnie sprzedam całą nieruchomość na dogodnych warunkach Zgłoszenia Aleksander Thomas, Poznań, Nowa 5 Pg 4 982-41.3

Piekarnie
kupna dzierżawy różnej cenie, wpłacie Poznań oraz prowincja poleca Kawecki, Jeżycka 14, m. 11. zd 76 666

Stajnie
i warsztat do wynajęcia zaraz Poznańska 44 stróżka. zdg 74 853

Piekarnia
w pełnym biegu, małem miasteczku, blisko Poznania zaraz do wydzierżawienia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 75 412

Poszukuję
dzierżawy składu kolonjalnego z wyszynkiem wódek i piw oraz ziemia i obszernemi ubikacjami w dużej wsi kościelnej. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdg 76 128

Piwnicę
jasna obszerna wydzierżawie. Adres Kurjer Poznański zdg 76 218

Skład
kolonjalny kupię lub wydzierżawię Oferty Kurjer Poznański zdg 76 632

Warsztatu
kowalskiego celem dzierżawy poszukuję z narzędziami lub bez. Oferty z podaniem warunków Orędownik zd 76 570

Skład
z przyległem pokojem nadaje się na każde przedsiębiorstwo, położenie dobre od 1 1. 34. Proch. Inowrocław Kilińskiego 5. zdg 74 680

Remizy
lub suchego sklepu mniejszego pewnym zamknięciem szukam — Oferty Kurjer Poznański zdg 76 522

Dom
z piekarnią zamienię lub wydzierżawie Kwaśny Rydzyna. ng 5916

Wydzierżawię
skład mieszkaniem centrum miasta główna ulica 100 zł miesięcznie wydzierżawie także zakład fotograficzny Jan Mróz Ostrów Pozn Wrocławska 20. ng 5920

Skład
mniejszy. Dąbrowskiego 69, stróż. zdg 76 720

Dom
z ogrodem do wydzierżawienia. Wskaże Kurjer Pozn. zdg 75 134

Ubikacje
fabryczne 250 kwm. podwórzem do wydzierżawienia. Oferty Kurjer Pozn zdg 76 907

Dzierżawy
gospodarstwa 20-morgowego, blisko Poznania lub przy stacji kolejowej poszukuję. Oferty do Kurjera Poznańskiego ng 5 941

Poszukuję
składnicy na węgiel w okolicy Starego Rynku. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 77 020

Sklep
na warsztat wydzierżawię. „Bajka", Wożna 1. rg 3 824

Plac
wydzierżawię Słowackiego 34, I. lewo. zdg 77 142

Dzierżawy
Lokale fabryczne. 200 m² poszukuje w mieście. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 798

16. OSOBISTE

Szanownej
klienteli oznajmiam, że przeniosłem się na ul. Strzelecką 20 — m. 9 Jan Zieliński kuśnierz zdg 76 624

Grafolog-London! Przestroga
nabierania łatwowiernych przez pospolite wróżki chiromantki, jasnowidzów, podszywających się pod miano grafologów. Obecnie z medjum światowej sławy zdumiewająco odkrywa wszelkie tajemnice z charakteru pisma anonimów, fotografji. Wyszczególnia najważniejsze fakty w sprawach życiowych, majątkowych, rozwodowych oraz o wyniku spraw procesowych, określa charakter, zdolności, przeznaczenie. Tysiące podziękowań. Niezamożnym i studjującym ustępstwa. Dyskretne niekrepujące przyjęcia od 9—11 i od 3—7 wieczorem. prócz świąt. Poznań, Śniadeckich 4, m. 10. zdg 76 970

Nowa kolektura — nowe szczęście!
Losy do 28 Loterji poleca Księgarnia Dippla, plac Wolności 11. zdg 76 988

Książkę
wojskową skradzioną na nazwisko Edward Frackowiak, Kostrzyn, unieważniam. ng 5 938

Chcesz
posiadać faktycznie zdrową, piękną cerę, używaj jedynie kremy i puder firmy „Orlidal". Puder zdrowotny „Orlidal" jest przygotowany z wielką troskliwością — produkt czysto roślinny, jest jedynym pudrem, który używać należy. Puder ekonomiczny — na gramy, wszystkie oddzielnie. zdg 77 195

21. ZGUBY

Książeczkę
legitymacyjna Uniwersytetu Poznańskiego nr. 16 310 zgubiono. Znalazca łaskawie zwrócić do kwestury Uniw Poznańskiego. zdg 76 679

Portfel
z legitymacjami na nazwisko Kaczanowskiego Edmunda zechce uczciwy znalazca oddać u portjera w Collegium Minus. zdg 76 743

Trzewik
znaleziony na Spornej, proszę oddać za wynagrodzeniem. Adres Kurjer Poznański zdg 76 883

Zginął
mały fox, 35 cm długi, biały, brązowe uszy. Proszę oddać za wynagrodzeniem Sołacz, Podolska 7. zdg 76 991

Dnia
11. X. zaginął polowczyk. Za wynagrodzeniem do oddania. Baranowski, Za Groblą 6. rg 3 823

22. ROZMAITE

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań centrum ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo drugi dom od placu Świętokrzyskiego zdg 72 959/60/61

Chiromantkę
astrologji, klucza, książki, kart. Kościelna 38, m. 13 — poleca wszystkim Blomkówna. zdg 76 736/7

Futra
różne skórki, kożuchy, skopiaki, serdaki, kurtki futrzane tanio. — Hankiewicz, Kramarska 1. zdg 76 008

Kto chce
uzyskać zdrowie niech napisze, a otrzyma poradę i środki homeopatyczn ziołowe dostosowane do wieku i cierpienia Uleczalną jest Gruźlica bez śladu Choroby weneryczne, syfilis i jego skutki, recedywa wykluczona. Cierpienia żołądka kiszek wątroby, nerkowe, nerwowe sercowe, kobiece, reumatyczne artretyczne, skleroze, choroby dziecinne, umysłowe itd. Posiadam liczne podziekowania. Zakład przyrodoleczniczy Marmolwej, Królewska Huta Rynek 7 ng 5463

Swetry
garsonki, bluzki, sukienki i t. p. wykonuje, przerabia „Tricot" — Pocztowa 23. Pg 47 82-39.29

Olbrzymia zniżka cen!

2.90 bluzy rzeźnickie cukiernicze; fartuchy damskie, z rękawami od 3.50; płaszcze damskie białe od 3.90; płaszcze zawodowe męskie od 5.50; fartuchy deseniowe od 5 90 Bielizna zawodowa, Fartuchy gospodarcze damskie i męskie w wszelkich wielkościach stale na składzie po zadziwiająco niskich cenach. poleca Dom Płócien, Fabryka Bielizny J. Schubert, dawniej Weber, Wrocławska 3 Pg 4793-33.30

Akuszerka
Ogrodowa 2, udziela porad, pomocy. Pg 4796-56.272

Tysiące
chorych na katar żołądka, wzdęcia, kurcze, bóle, niestrawność, zgagę, nudności, wymioty, brak apetytu, ogólne osłabienie etc. odzyskało zdrowie, używając ziółka sławnego na cały świat doktora Dietla, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żądajcie bezpłatnej broszury pouczającej. Adres: Liszki — Apteka. Pg 4128-62.396

Ciała
swedzenie oraz wszelkiego rodzaju wyrzuty skórne usuwa krem Lain-Age (z kogutkiem). Idealny nieszkodliwy kosmetyk usuwający wady naskórka. ng 4513

Fotografje
Portrety, Bracia Pęcherscy, Aleje Marcinkowskiego 8. Ceny niskie. dg 1597

Pracownia Gorsetów „Wanda"
Gorsety na miarę. Gorsety gotowe — Pasy do ciąży — Paseczki sportowe Biustonosze wszelkiego rodzaju. Reparacje gorsetów. Ratajczaka nr. 27, parter. zdg 76 779

Pluskwy
wszelkie owady z zarazkami wytępi radykalnie trującemi gazami „Amicus" ceny kryzysowe. Klonowski, Małeckiego 15. zdg 50 583

Masaże
lecznicze i kosmetyczne, masaże odtłuszczające reumatyzm itd. lampa kwarcowa. H. Giernatowska, rutynowana specjalistka — Wrocławska 19. zdg 67 648

Dziewczynkę
półroczną oddam za własną. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 596

Krawcowa
tania Nowakowa Składowa 12. zdg 76 633

Rysunki budowlane
projekty will. kosztorysy, obl. statyczne wykonuje tanio solidnie fachowiec, Górna Wilda 17, m. 3. zdg 76 541

Koncesję
na butelkową sprzedaż wódek odstąpie zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 512

Dobra
fryzjerka poza dom 50 gr. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 513

Kto
dopomoże starszej osobie inteligencji wkupienia do zakładu. — Oferty Kurjer Poznański zdg 76 296

Jąkania
oraz wszelkich wad językowych oduczam radykalnie. Dużo podziękowań. Zgłoszenia 3—5. ulica Krasińskiego 13, m. 19. Jan Lange b. Dyrektor Teatru Miejskiego w Grudziądzu. zdg 76 639

Wróży
słynna chiromantka z Warszawy bawiąca przejazdem. — Piekary 20/21 — 5. zdg 76 108

Wytworną i powabną linję
daje tylko dobrze dopasowany gorset pas leczniczy według niedoścignionego kroju. Pracownia Gorsetów Anny Bitdorfowej. Plac Wolności 9. zdg 76 615

Przyjdź!
Znam Twoją przyszłość. Św. Marcin 34 m. 5. Wróżka. zdg 74 909

Paniom
mającem obszerne znajomości umożliwimy zyskowną współpracę. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 172

Detektor
kto ulepszy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 747

Przyjmie
na wychowanie za własne dziecko lub dożywocie samotną osobę — Jednorazowe wynagrodzenie. — Oferty Kurjer d 1756.

Zelówki
męskie 2,50, damskie 1,80, obcasy męskie 1, damskie 0,60. Wielkopolska Zelownia, św. Marcin 22. zdg 77 093

Krawcowa
szyje tanio suknie, płaszcze, szuka pracy. Szwajcarska 24, m. 14. zdg 76 895

Kołdry
przerabiam, poszywam. Smoczyńska, Kwiatowa 8. zdg 76 763

Obiady
wyborowe 70 gr. Marcina 53. zdg 76 815

Płaszcze
suknie wykonuje tanio. Kwiatowa 2, m. 12. zdg 76 807

Czytelnia Dippla
Wszystkie nowości polskie, francuskie, niemieckie, angielskie. — Plac Wolności 11. zdg 76 987

Młyna
zastępstwa poszukuje dobrze zaprowadzony kupiec na Górnym Śląsku, za prowizję lub komisowo. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 969

Chiromantka
przepowiada przyszłość. Grobla 4, mieszkanie 2. zdg 77 082

Kuśnierka
szyje futra przerabia, reparuje ładnie tanio. Wrocławska 22, m. 1. zdg 77 071

Artykuły piśmienne przybory szkolne
oraz biurowe poleca Strzałkowska. Marszałka Focha 48 (narożnik Berwińskiego). zdg 77 058

Krawcowa
szyje elegancko tanio. Wielka 12, mieszk 7. zdg 77 056

Motocykl
New Hudson 500 cm zamienię na 250 cm. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 153

Mam
magazyn na terenie kolejowym, z bocznicą. Prosze o propozycje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 101

Krawcowa
pracuje gustownie tanio suknie, płaszcze. Św. Józefa 3 mieszk. 8. zdg 77 138

Kwiaciarnia
Wodna 7, poleca wielki wybór koszy imieninowych. zdg 77 113

Szyję
sukienki tanio salon mód Sława, Aleje Marcinkowskiego 15. zdg 77 114

Akuszerka
Krajewska Strzelecka 2, przy Placu Świętokrzyskim przyjmuje panie udziela porady pomocy położniczej. zdg 77 202

23. OŻENKI

Kawaler
artysta fotograf poszukuje inteligentnej spółniczki z małem kapitałem Cel matrymonjalny — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 75 534/5

Dla
kuzynek gospodarnych z dobrego domu, z których jedna posiada własny skład kolonjalny w większym mieście poszukuję kandydatów na mężów. Warunek, nieskazitelna przeszłość i prawość charakteru. Oferty poważne możliwie z dołączeniem fotografji uprasza się kierować do eksped. Kurjera Poznańskiego zdg 76 459 Pośrednictwo mile widziane lecz wyłącznie rodziny.

Żony
kulturalnej zdrowej przystojnej o ile możności niebiednej a przedewszystkiem o dobrem sercu poszukuje mężczyzna około czterdziestki, zupełnie zdrowy, bez nałogów przystojny z akademickiem wykształceniem zamożny. Dyskrecje zapewnia i prosi o szczere i poważne zgłoszenia z fotografja Kurjer Poznański zdg 74 925

Panna
lat 30, z wyprawą szuka męża na stałej posadzie. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 76 600

2 przejaciółki
blondynka, szatynka, wzrost średni, lat 21 z braku znajomości pragną zapoznać inteligentnych panów na wyższym stanowisku. Cel matrymonjalny. — Oferty wraz z fotografjami do Kurjera Poznańskiego zdg 75 353

Dla
mojego syna lat 26 mechanika, który obejmie warsztaty mechaniczne nowo wybudowane po ojcu wartości ca. 50 000 zł na miejscu bez konkurencji szukam odpowiedniej żony z gotówką Rzecz traktuje się poważnie Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdg 75 723

Kawaler
lat 38, 12 000 oszczędności poślubi pannę z odpowiednią nieruchomością lub gotówką. Agenci wykluczeni. Oferty Orędownik zd 76 645

Urzędnika
prywatnego lub państwowego od lat 35 zapoznaja brunetka i blondynka średnio uposażone, inteligentne. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 901 pod nr. 30. ng 5 947

Bogato Cię ożeni
biuro międzynarodowe (możliwość wyjazdu zagranice). Adresować: 26 Rue St. Placide Paris (6). France. ng 5 895

Panna
lat 36, pozna kawalera lub wdowca z dziećmi celem zamążpójścia. Łaskawe oferty Orędownik zd 76 635

Wdowa
lat 35 posiadająca gabinet dentystyczny 3 pokojowe mieszkanie i coś gotówki szuka męża. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 559

Urzędnik
etatowy z własnem mieszkaniem cośkolwiek gotówki szuka przystojnej gospodarnej żony z posagiem. Oferty z fotografja do Kurjera Poznańskiego zdg 76 560

Która
z szlachetnych pań pomoże kaw. lat 28 zawód bankowiec pożyczka 700—1 000 zł pod dobry zastaw Ożenek możliwy Oferty Kurjer Poznański zdg 76 567

Przystojny
młodzieniec na posadzie średnio wykształcony, odda serce zamożnej, pragnącej szczęścia żonie. Oferty Orędownik zd 76 732

Szukam
zacnej osoby. Wspólniczki niezależnej zasobnej do kupienia dobrej cukierni kapitał 6 000 zabezpieczenie realnością. Zgłoszenia zaufane szczere Kurjer Poznański zdg 76 549

Wdowa
po czterdziestce z własnem mieszkaniem wyjdzie zamąż. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 998

Dla
mej cioci starszej intel. pani wysokiej blond szukam znajomości starszego pana emeryt urzędnika lub na dobrem stanowisku cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 504

Urzędnik
szuka żony krawcowej lub składem do lat 30 Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 517

Jedynaczka
nie biedna szuka męża urzędnika na państwowej posadzie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 519

Kawaler
lat 30, przystojny współwłaściciel i dyrektor poważnego przedsiębiorstwa rolniczo handlowego pozna panią inteligentna możliwie blondynkę. Cel matrymonjalny. Majątek dla wspólnego dobra pożądany. Tylko nieanonimowe zgłoszenia z fotografją za zwrot której ręczę prosze kierować: Kraków, Skrytka pocztowa 331 „dla dyrektora". zdg 76 340

Dwie
siostry brunetka 32 szatynka 30, poślubią zamożnych kulturalnych starszych panów niewymagających posagu a inteligentnej, rozumnej żony. Poważne oferty możliwie fotografja Kurjer Poznański zdg 76 388

Emeryt
wojskowy lat 36 szuka znajomości starszej panny — wdówki posiadającej realność — gotówkę. Cel matrymonjalny. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn zdg 76 480

Męża
kulturalnego, zdrowego przystojnego bez nałogów rzymsko-kat. akademickiem wykształceniem — możliwie lekarza, prawnika na samodzielnem stanowisku szuka sympatyczna blondynka lat 26, zamożna dobrego charakteru dobrej rodziny. Dyskrecja zapewniona. Szczere poważne zgłoszenia fotografja uprasza do Kurjera Poznańskiego zdg 76 442

Dla
mego brata, samodzielnego rzemieślnika kupca lat 26, z mieszkaniem 4-pokojowem poszukuje żony z odpowiednią gotówką. — Oferty poważne możliwie z fotografja uprasza się kierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdg 76 715

Towarzysza
życia 40—50 lat pozna pracowita z własnem mieszkaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 619

Panna
lat 23, gotówki 60 000 wyjdzie zamąż. „Przyszłość". Strzałowa 3 (dawniej Ogrodowa). zdg 76 680

Pana
usytuowanego, lat 40—60 estetę, pozna brunetka, bardzo przystojna, kulturalna. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 831

Młody
i kulturalny (30 lat, nietutejszy), na kierowniczem stanowisku, ożeni się z panną do lat 25, zamożną i inteligentną, mającą synka lub córeczkę dla zaadoptowania. Łaskawe a poważne zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 76 981

Kawaler
po trzydziestce, wykształcenie uniwersyteckie, zrównoważony, ożeni się za wyrobienie stanowiska chemika w cukrownictwie, rolnictwie lub umożliwienie usamodzielnienia się. Panie do lat 27, ładne, przystojne, inteligentne, muzykalne, odpowiednio majętne uprasza łaskawie nadesłać zgłoszenia z fotografja pod zdg 76 976 do Kurjera Poznańskiego.

Znajomości
matrymonjalne sferach wyższych ułatwia dyskretnie solidnie „Wanda". Szkolna 6 m. 3. zdg 77 030

Kawaler
lat 30, przystojny, kierownicze stanowisko, 900 zł miesięcznie, pozna panie do lat 25, z majątkiem. Zgłoszenia z fotografją do „Słowa Pomorskiego", Toruń, ng 5 947

Panom
w krytycznem położeniu materjalnie dopomoże panna lat 24 cel matrymonjalny Oferty Kurjer Poznański zdg 76 492

Szatynka
własnem mieszkaniem poszukuje znajomości panów Cel matrymonjalny Poważne zgłoszenia zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 849

Reemigrant
dzielny mistrz krawiecki lat 48, wdowiec dziećmi poszukuje żony miłej z gotówką. Poważne oferty fotografją Kurjer Poznański zdg 77 122

Swatki, swata
tylko lepszych zamożnych domów poszukuje doktor chemji, kawaler 33 współwłaściciel fabryki Wielkopolsce Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 77 118

Kawaler
lat 52, wysoki poślubi starszą pannę. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 801

Młoda
inteligentna przystojna sytuowana pozna pana bardzo inteligentnego, przystojego stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 214

24. NAUKA

Kursy
stenografji, pisania maszyną — Kantaka 1 m 6 zdg 75 735/6

Antoszewskiego Szkoła Tańców
Zielona 3 Pg 4783-39.56

Tłumaczenia
angielskie, francuskie, niemieckie, przepisywanie na maszynie, lekcje Spandowska, Aleje Marcinkowskiego 24, m. 31. ng 9 561

Akademicki kurs tańców Wituszkowskich
siedm złotych, Gwarna 19 Pg 4 993-57.79

Szkoła Tańców Piotr Mikołajczak Stella Kledecka
Pocztowa 29. Nowy kurs rozpoczynamy. Pg 5 004-57.91

Żeńskie Kursy Techniczne
Poznań, Kraszewskiego 17, m 15 przyjmują jeszcze zgłoszenia na dwuletni kurs budowlany Przygotowanie średnie Opłaty um.arkowane. Pg 5 007-57.96

Mme Dygat Zakrzewska
Parisienne diplômée professeur aux Cours pratiques de langue française à Poznań donne lecons de français aux enfants et aux adultes. Grammaire — Conversation — Littérature — Préparation au baccalauréat Prix moderés S' adresser: Ogrodowa 12 28. — au fond de la cour 2e étage à droit zdg 74 468

English lady
gives lessons - conversation Szamarzewskiego 8 m. 7. zdg 74 967

Rutynowany
pedagog, doktorat matematyki, przygotowuje do wszystkich egzaminów ze wszystkich przedmiotów. Dorosłych specjalna — skróconą metodą. Pocztowa 10, m. 5. zdg 76 225

Studentka
energiczna, dyplomem nauczycielskim udzieli sumiennie korepetycji, obiady i małe wynagrodzenie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 593

Bardzo pięknie pisać
naucze kilku lekcjach. Gniatczyńska, Długa 11. zdg 76 823

Udzielam
korepetycji do V klasy gimn włącznie. Specjalność łacina francuski tanio. Ul. Staszica 6 m. 23. zd 76 630

Tańce nowoczesne - narodowe
wyucza, gruntownie szkoła baletmistrza Szczurka, Al. Marcinkowskiego 24. zdg 76 557

Szkoła Tańców Szczurek - Szczurkówna
Wrocławska 14. zdg 76 58

Kursy angielskiego niemieckiego i francuskiego
przyjmują jeszcze zgłoszenia — przygotowania do matury. Ceny umiarkowane. Profesor Krajewski Plac Działowy 6, m 5. zdg 76 555

Studentka
udziela lekcyj za mieszkanie lub utrzymanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 537

Udzielam
lekcyj francuskiego niemieckiego początków angielskiego niemieckiej konwersacji i robię tłumaczenia francuskie, niemieckie rosyjskie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 552

Szkoła Tańców Średzińskiego Strzelecka 3 Oddz. Pasaż Apollo
nowy kurs początkujący 17 zdg 76 496

Niemieckiego
lekcyj i konwersacyj udziela akademik niemiecki Oferty Kurjer Poznański zdg 76 726

Lekcyj
i konwersacyj angielskiej za pokój z utrzymaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 709

TRZYMAĆ FASON!

Nie poddawać się kryzysowi, MIEĆ DOBRY HUMOR, być CODZIENNIE ELEGANCKO ubranym — OTO RECEPTA, jaką możnaby zapisać w dobie obecnej KAŻDEMU MĘŻCZYZNIE! *TWIERDZIMY, że wesoła mina i elegancki ubiór są WARUNKIEM ZDOBYCIA POWODZENIA w ŻYCIU!!! JEŚLI wyznajemy takie zasady, to jako firma, posiadająca 4 specjalne magazyny garderoby męskiej, stawiamy PIERWSZORZĘDNE WYKONANIE NASZEJ KONFEKCJI MĘSKIEJ i JEJ TANIOŚĆ, jako JEDYNY swój CEL!*

Wytrwałą **PRACĄ i PRAWDĄ** w naszych ogłoszeniach **ZDOBYLIŚMY ZAUFANIE KLIJENTELI z całej POLSKI POLECAMY: wykwintną garderobę męską GOTOWĄ i na MIARĘ. Specjalność: PALTA — ULSTRY — RAGLANY** w najnowszych deseniach z najlepszych **bielskich materjałów.**

Wykonanie FUTER na MIARĘ pod kierownictwem wybitnych sił fachowych. Oddział ten postawiony na wysokim poziomie, nawskroś rzetelną obsługą przy **NAJNIŻSZYCH CENACH**

Składnice nasze bogato zaopatrzone w najmodniejsze i najlepsze **MATERJAŁY na POSZYCIA.** Jako spody polecamy **PIŻMOWCE, OPOSY i uszlachetnione barany!** ostatnie są bardzo trwałe i lekkie, nie puszczające włosów, na kołnierze dajemy **wydry naturalne — foki czarne — oposy i karakuły.**

CENY DOSTOSOWANE DO OBECNEGO KRYZYSU! Specjalność: **modernizacje i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnych sił fachowych, za dobry krój i beznaganne wykonanie pełna gwarancja. — Kilkaset **FUTER** spacerowych i do podróży już na składzie, z każdym tygodniem przybywa więcej. **Rychły zakup gotówkowy — latowe wykonanie a zatem „TANIO".**

Szczególnej uwadze światu modnemu polecamy nasze oddziały **na miarę**, które stoją u szczytu doskonałości. **Olbrzymie masy materjałów pierwszorzędnej jakości na składach.**

EDMUND RYCHTER

Poznań, TELEFONY: 26-07 54-15 54-25 21-71

ul. Fr. Ratajczaka 2 czwarty olbrzymi magazyn
ulica Wrocławska 15 **Ostrów Wlkp.**
ulica Wrocławska 14 Telefon 35 — Telefon 35

Wydajemy nasze towary także na bony Towarzystwa „KREDYT".

dg 1603/4

Korepetycyj
specjalnie matematyki, łaciny IV V klasa student. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 642

Szkoła Waxmana
Plac Nowomiejski 5
Tańce, gimnastyka, sport. zdg 76 884

Mąkowskiego lekcje tańca
Plac Wolności 14a. Instytut Krzewienia Sztuki. Pg 5 033-41.107

Kroju
wykwintnego dla krawczyń kierowniczek Szpotańska, Kantaka 1. III. zdg 77 283

Kursy
stenografji książkowości pisania maszyną Ogrodowa 16. II. zdg 76 853

Studentka
z dobrej rodziny udzieli pomocy w lekcjach oraz początków francuskiego, albo przygotuje dzieci do gimnazjum. Łaskawe oferty prosze składać do Kurjera Pozn. zdg 77 176

Za
pomoc w naukach oddam pokój. Piekary 9. m. 7. zdg 76 502

25. MUZYKA

Strojenia
naprawy pianin wykonuje fachowo i tanio. Drygas. Podgórna 10a zdg 76 141/2

Orkiestry
kwartet z podaniem warunków poszukuje Kabaret „Pomorzanka" Gdynia. ng 5 924

Kwartet koncertowo-dancingowy
pierwszorzędny, artystyczny, instrumentacja nowoczesna. Wyborowy repertuar, śpiew, humor, temperament wolny od 1 listopada. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdg 75 533

Lekcyj
gry fortepianowej udziela dyplomowana nauczycielka (członek Zw Muzyk i Pedagog — Aleje Marcinkowskiego l. 1 III mieszkanie 8. zdg 76 314

Lekcje śpiewu
metoda włoska Stawianie głosu dykcja styl. Przygotowanie do opery koncertów filmu. Prof. Krasińska - Rudnicka pl. Nowomiejski 5a. m 9. godziny przyjęć 17—19 zdg 74 829

Pierwszorzędne
salonowo-dacingowe trio lub kwartet z nowoczesnemi instrumentami wolny od 1 11. Zgłoszenia pod Kapelmistrz. Krotoszyn. ulica Koźmińska 12. m. 2. zdg 75 195

Próba
Przemysłowa 27. poniedziałek godzina 14 saksofonista. klarnecista. puzonista. czelista. acordeon potrzebn. zdg 76 595

Najkorzystniej
dostarcza muzykę. Gr. Guziński. kapelm.. Czartoria 9. m. 16. zdg 76 718

Pianista
(akordeon) wolny także z większym zespołem. Marsz. Focha 33. m. 12 zdg 76 776

Pianino
do ćwiczeń — lekcje. Ul. Jezuicka 8. Zgłoszenia do składu. zdg 76 869

Nuty
Pragnienie — Chociaż raz — Dlaczego kłamiesz — Wrzosy oraz inne nowości biegle przegrywane poleca A. Cybulski. św. Marcin nr. 9/10. ng 5 937

Gruntowne
lekcje gry fortepianowej. Wodna 8. pianistka dyplomowana. Marja Szczerbińska 11—2. zdg 77 069

Nauczyciel
muzyki udziela lekcyj skrzypiec 4 zł miesięcznie 2 razy tygodniowo. Dąbrowskiego 37 mieszk. 26. zdg 77 049

Pianina
do ćwiczeń poszukuje śródmieściu Cena Kurjer Poznański zdg 76 583

26. ROZRYWKA

Kino Promień
Epopea narodowa, nieśmiertelnego dzieła Adama Mickiewicza „Pan Tadeusz". zdg 76 847/8

Miły
pobyt poleca restauracja Półwiejska 5 ceny kryzysowe zdg 76 259

Śniadalnia - restauracja Nowomiejska
Sew. Mielżyńskiego 25
poleca smaczne treściwe śniadania obiady kolacje oraz wszelkie inne potrawy. Ceny najniższe. Lokal otwarty do rana! dg 1522

„Eden"
plac Dziełowy 11. poleca miły, wesoły pobyt. Koncert, ceny niskie. zdg 76 911

Kino „Tęcza" - Łazarz
Księżna Łowicka. zdg 76 948

Kino „Tęcza" - Wilda
Fałszywy Marszałek. zdg 76 947

Kobieta
bez przyszłości - Joan Crawford Clark Gable w niedziele poraz ostatni „Kino Sfinks". zdg 76 938

Miły
wieczór spędzisz w Londyńskiej. Masztalarska 8 koncert artystyczny dancing. zdg 77 116

Śniadalnia - Restauracja
Poznań, Groblа 17 Fl. Gabryś zdg 77 224

Kino Odeon
Dziś film z życia profesora idealisty i gwiazdy kabaretowej p. t. Niebieski Motyl. w rolach głównych ulubienica wszystkich Marlena Dietrich i genjalny artysta Emil Jannings. zdg 77 210

27. SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej ubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Ogrodnik
kawaler z kilkoletnią praktyką poszukuje posady jako samodzielny lub pomocnik od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 75 769

Inteligentna
osoba, lat średnich skromnych wymagań muzykalna znająca język niemiecki prowadzenie kuchni przyjmie posadę zarządczyni domu wychowawczyni do towarzystwa lub podobna zaraz, ewtl. później. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 702

Rządca admin.
rutynowany fachowiec przyjmie z dniem 1 stycznia odpow. stanowisko na większym majątku w Wielkopolsce lub Kongresówce. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 76 118

Prania
lub posługi od południa szuka czysta, polecona. Kowalska. 27. Grudnia 2. m 8 u Marciniak zdg 74 664

Pokojówka
z szyciem i prasowaniem sztywnej bielizny poszukuje posady zaraz lub od 1 listopoda. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego w Koźminie. ng 5 922

Rządca rolny
rutynowany, wykształcony 14-letnią praktyką wzorowych warsztatach rolnych hodowlanych. (kawaler) oparty na prima referencjach znanych PP Ziemian Pomorza poleceny jako energiczny sprężysty organizator robocizny, dobry hodowca inwentarzy poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 164

Młynarz 30
lat, z paroletnią praktyką, dobremi poleceniami, poszukuje posady od 15. 10. lub 1. 11. Łaskawe zgłoszenia Józef Kawecki. Września, Szosa Poznańska nr. 17. zdg 75 740

Wychowawczyni
inteligentna z dobremi świadectwami poszukuje posady do dzieci. Zgłoszenia Orłowska. Chodzież Kraszińskiego 18 zdg 73 214

Cholewkarz
pierwszorzędny poszukuje posady Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 76 169

Kowal
który pracował w większym majątku fabrykach, poszukuje posady w majątku obeznany z wszystkiemi maszynami rolniczemi egzaminem podkowania koni. Adres: St. Nowak Radgoszcz, poczta Miedzychód zdg 75 983

Panienka
prowincji, lat 20 szuka posady bufetowej ewentl. obsługa gości. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 219

Mistrz krawiecki
dyplomowany z dobrem krojem, dłuższą praktyka poszukuje miejsca na zastępstwo mistrza pomocy w kroju l. t. p., wymagania skromne. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 594

Gotowaniem
poszukuję posługi lub posady. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 606

Wdowa
40-letnia z 3-letniem dzieckiem zajmie się gospodarstwem domowem bez wynagrodzenia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 608

Buchalter - handlowiec
znający również książkowość rolnicza poszukuje posady ewentl. na wsi Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 629

Kuśnierka
samodzielna poszukuje posady w dom poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 634

Gospodyni - kucharka
samodzielna, dobrze polecona z długolet. świadectwami poszukuje posady najchetniej u samotnej osoby Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 638

Dziewczyna
do wszystkiego szuka posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 641

Panienka
inteligentna, znająca gospodarstwo domowe, robótki i szycie szuka jakiejkolwiek posady do samotnej osoby. Oferty Oredownik zd 76 653

Młody
żonaty w kryfycznem położeniu przyjmie posadę woźnego portjera, stróża, miesięcznie 80.—, niekarany. Oferty Oredownik zd 76 576

Gosposia
z dobrym gotowaniem do wszelkich prac domowych poszukuje posady. Oferty proszę do Kurjera Pozn. zdg 76 573

Praczka
sumienna czysta 3.— dziennie. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 575

Służąca
umiejąca dobrze szyć bieliznę oraz zna kuchnię, z porządnej rodziny, z prowincji szuka pracy u lepszego państwa. Najchetniej w Poznaniu. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 76 570

Dziewczyna
z praniem, kochająca dzieci, umiejąca cośkolwiek robótki przyjmie posadę od zaraz u lepszego państwa w Poznaniu. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 571

Posługaczka
poszukuje posługi dobre świadectwa z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 535

Sierota
kochająca dzieci, lekkich prac domowych poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 76 536

1 000
zł kaucji bankowej złoże za otrzymanie posady woźnego inkasenta lub jakiejkolwiek innej. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 539

Krawcowa
1.50 dziennie szuka pracy Oferty Kurjer Poznański zdg 76 447

Gospodyni
z dobrem gotowaniem oraz pokojową z obsługą praniem, prasowaniem szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 76 500

Zawodowy administrator
nieruchomości miejskich rutynowany energiczny lat 33, dokładna znajomość spraw podatkowych sądowych hipotecznych również dokładna księgowość, własne biuro telefon także gwarancja — przyjmie administrację wzgl. zarząd nieruchomości Poznaniu. — Oferty Kurjer Poznański zdg 76 236

Krawcowa
zdolna poszukuje szycia prywatnie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 308

Panna
z doskonałym francuskim (6 lat zagranicą) ze znajomością korespondencji handlowej francuskiej i stenografji pierwszorzędne świadectwa z poprzednich posad poszukuje posady Adres: Magdalenka poczta Uhnów Małopolska wschodnia. Henryka S ng 5639

Czeladnik
piekarski poszukuje pracy miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 075

Posługi
z gotowaniem poszukuje. Okolica śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 703

Kilimiarka
poszukuje posady, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 727

Wdowa
młoda, inteligentna energiczna, szuka zajęcia zarządczyni domu na większem probostwie lub majątku. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 728

Inteligentna
panna z zdolnościami poszukuje posady do jakiegokolwiek składu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 687

Inteligentna
panna zajmie się gospodarstwem domowem jako przychodnia — Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 688

Gospodyni
z dobremi świadectwami poszukuje od 1. XI br posady u samotnych lub na probostwie — Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 691

Z kaucją
300 zł, dobre świadectwa, lat 33, poszukuje posady inkasenta, woźnego lub t. p. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 616

Sumienny
obuwnik szuka stałej pracy. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 622

Poszukuję
posady do wszystkiego uczciwa dziewczyna ze wsi. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 655

Maszynistka
szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 731

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego od 15. Oferty Kurjer Pozn. zdg 75 734

Poszukuję
posady jako uczennica do składu cukierniczego Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 75 737

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych z gotowaniem szuka posady od 15. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 75 739

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 743

Szukam
posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 097

Posługaczka
z gotowaniem szuka posługi. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 75 675

Maszynistka
z znajomością wszelkich manipulacyj biurowych szuka posady Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 75 676

Buchalter - handlowiec
znający również książkowość rolnicza. poszukuje posady ewentl. na wsi. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 75 845

Dziewczyna
szuka posady lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 807

Poszukuję
posługi od zaraz lub pietnastego. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 724

Chłopak
poszukuje posady posyłek biura, składu. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 730

Gosposia
z dobremi świadectwami poszukuje posady lub posługi od 1-go. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 418

Bufetowa
kelnerka szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 484

Posługaczka
młoda, pracowita, czysta poszukuje posługi na cały dzień od 15. 10. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 388

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego od 15. 10 Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 381

Dziewczyna
dobrem gotowaniem do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 413

Polecam
gospodynie, kucharki bony, pokojowe. Lewandowska, Aleje Marcinkowskiego 16. zdg 76 410

Kawiarka
z długoletnią praktyką szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 76 153

Służąca
samodzielnem gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 748

Posługaczka
dobrze polecona szuka posługi z prawem przed lub po południu. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 841

Kucharka
poszukuje posady od 15 lub 1-go. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 286

Poszukuję
pracy za utrzymanie Oferty Kurjer Poznański zdg 75 707

Pokojowa
z ondulacja szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 75 698

Dziewczyna
uczciwa, pracowita z gotowaniem poszukuje posady od 15 Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 75 705

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady lub posługi Oferty Kurjer Poznański zdg 75 789

Przyjmie
posadę do wszystkiego samodzielna sumienna solidna świadectwa bardzo dobre Oferty Kurjer Poznański zdg 75 692

Osoba
starsza, żwawa, rozumie dobrą kuchnię zaprawy, sztywną bieliznę długoletnie świadectwa szuka posady pana, pani lub starszego państwa, małe wynagrodzenie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 196

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego od 15. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 444

Cukiernik
poszukuje wypomóżki u po piekarzy. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 479

Dziewczyna
uczciwa szuka posady lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 469

Przychodnia
gotowaniem na cały dzień Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 462

Zbożowiec
młody poszukuje posady na skromnych warunkach Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 5 921

Kucharka
dobra poszukuje posady w lepszym domu od 15. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 012

Starsza
gosposia wiejska poszukuje posady do księdza lub lepszego domu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 085

Uczciwa dziewczyna
inteligentna, z dobrem gotowaniem poszukuje posady, obojetnie gdzie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 232

Posługi
całodziennej z praniem, gotowaniem poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 260

Dziewczyna
cośkolwiek gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 257

Dziewczyna
młodsza poszukuje posady do wszystkiego lub posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 290

Poszukuję
posługi, 8 letnie świadectwa. — Oferty Kurjer Poznański zdg 76 195

Panienka młoda
z porządnej rodziny z dobrem świadectwem szuka posady pokojowej lub do dzieci. Łaskawe oferty Kurjer Pozn zdg 76 386

Poszukuję
posługi do wszystkiego na cały dzień Oferty Kurjer Poznański zdg 76 151

Posady
poszukuje woźnego lub innej — złoże kaucję na życzenie Spieszne oferty Kurjer Poznański zdg 76 144

Panienka
z wykształceniem gimnazjalnem i szkoła gospodarczą w Kuźnicach (Zakopane) poszukuje posady najchetniej u starszej samotnej pani. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 76 138

Bona
lepsza młoda dziewczyna dobremi świadectwami, gotowaniem szuka stałej posady lepszego państwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 110

Dziewczyna
z długiemi świadectwami szuka posady w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 310

Krawcowa
pierwszorzędna, biegła, szuka posady w domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 481

Samochód
kryty oddam na wyjazdy 25 groszy kilometr. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 429

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego od 15. Oferty Kurjer Pozn. zdg 75 992

Służąca
umiejąca gotować szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 409

Dziewczyna
młodsza z prowincji, uczciwa — skromna, poszukuje posady do lekkich prac domowych i do dzieci bez gotowania. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 303

Dziewczyna
przychodnia poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 75 874

Dziewczyna
średnia kuchnia szycie, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 013

Dla
poleconej dziewczyny z prowincji lat 18. poszukuje posady do wszystkiego za skromnem wynagrodzeniem. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 76 006

Rysownik
(instruktor stolarski) projektodawca nowoczesnych wnętrz — mieszkań, urządzeń składowych poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 674

Dziewczyna
poszukuje posady na cały dzień jako przychodnia od 15. 10. Oferty Kurjer Pozn. zdg 75 981

Dziewczyna
do wszystkiego lub do dzieci, z dobremi świadectwami od zaraz lub później szuka posady. Zgłoszenia: Anna Pruchnikówna Zielonawieś 13 poczta Słupia pow. Rawicz zdg 76 643

TEATRY

Poznań, sobota, 14. 10.

TEATR POLSKI: Dziś — „Wesele" Wyspiańskiego. Gościnne występy mistrza Ludwika Solskiego.

TEATR WIELKI (Opera) Dziś ostatni gościnny występ Wandy Wermińskiej w operze „Tosca".

Niedziela, 15 10. godz 8: „Carmen", w roli tytułowej Janina Huperrowa.

TEATR NOWY: Dziś „Kocham Cię i będziesz moją" występ Antoniego Fertnera.

Niedziela, 15. 10. o godzinie 3.30: „Ten stary warjat", po cenach zniżonych z występem Antoniego Fertnera.

Niedziela, 15. 10. o godz 8: „Kocham Cię i będziesz moją", występ Antoniego Fertnera.

TEATR NOWOŚCI: (Operetka) ul. M Focha 4. telefon 70-83. Dziś i jutro: „No, no, Nanette", występy p. Kraszewskiej, Skalskiej, Larys-Sawińskiej i Tokarskiego.

Niedziela, 15. 10. godz. 16: specjalne przedstawienie popołudniowe w obsadzie premjerowej.

Bydgoszcz, niedziela, 15. 10

TEATR MIEJSKI: o godz. 4 po poł.: „Mysz kościelna"; o godz. 8 wieczorem: „Jimby".

Poniedziałek, 16. 10. — „Jimby".

KINA
APOLLO METROPOLIS
NASZE
KINA PROGRAMY
NAJTANSZE NAJLEPSZE
ng 5 418/9

KINA

Poznań, sobota, 14. 10.

APOLLO: „King Kong".
CORSO: „Dzikuska" oraz „Miłość w pełnym galopie".
COLOSSEUM: „Głos Pustyni".
METROPOLIS: King Kong
ORZEŁ: „Ludzie Szzakale i Zapaśnik z Przypadku"
ODEON: „Niebieski Motyl"
PROMIEŃ: „Pan Tadeusz"
RENAISSANCE: „Pod fałszywą flagą"
ROXY: „Obraza Majestatu"
SFINKS: „Kobiety bez przyszłości".
SŁOŃCE: „Kawalkada".
TĘCZA — Łazarz: „Księżna Łowicka".
TĘCZA — Wilda: „Fałszywy Marszałek".
WILSONA: „Kongres Tańczy".

Bydgoszcz, niedziela, 15 10

ADRIA: „Dzieje Grzechu"
APOLLO: „Miłość na rozkaz", „Aniołowie pokoju" i „Wesoły bar"
BAŁTYK: „Pat i Patachon, jako ludożercy".
KRISTAL: „Adjutant jego wysokości" oraz „Rewja kawalerji w Krakowie i rewja lotnicza w Warszawie".
MARYSIEŃKA: „Człowiek-małpa" oraz „Trzej przyjaciele".
REWJA: „Kobieto, nie grzesz" i polski film „Szyb L. 23"
SŁOŃCE: „Błękitny walc" i „Klub Pickwicka"
WOJSKOWE: 13. 14 i 15 bm.: „Rinaldo Rinaldini"

Krotoszyn, 14. 15. i 16. 10.

BAŁTYK: „Zungu", dźwiękowy.
PROMIEŃ: „Klejnoty miłości".

Panienka
inteligentna znająca gospodarstwo domowe, robótki i szycie szuka posady najchętniej do samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 652

Maszynistka
pisząca biegle pod dyktandem z kilkoletnią praktyką w biurze adwokackim, znająca wszelkie prace biurowe poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 067

Kuchmistrz
pierwszorzędny poszukuje posady za skromnem wynagrodzeniem Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 669

Inteligentna
osobą zajmie się dziećmi lub przyjmie inne zajęcie od 15 lub 1. XI. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 671

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem przyjmie prace do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 681

Polecam
gosposię samodzielną, uczciwą pilną, skromnych wymagań, którą zwalniam z powodu zmiany stosunków. Zgłoszenia upraszam Kurjer Poznański zdg 76 749

1 000 zł
mam. Przystąpie do spółki lub przyjmę posadę w handlu, przemyśle. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 748

Służąca
do wszystkiego, władająca polskim i niemieckim językiem, dobremi świadectwami szuka posady w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 742

Uczciwa
dziewczyna z gotowaniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 782

Krawcowa
domowa szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 783

Panienka
inteligentna, znająca szycie kochająca dzieci szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 873

Gospodyni
kucharka starsza inteligentna zaufana, dobrze gotująca poszukuje posady samodzielnej najchętniej samotnej osoby Długoletnie dobre świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 861

Krawcowa
samodzielna poszukuje pracy po domach. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 794

Absolwentka
Szkoły Handlowej poszukuje jakiejkolwiek posady Wymagania skromne. Oferty pod „Absolwentka". Agencja Ogłoszeń — Mogilno ng 5932

Rutynowana
czeladniczka krawiecka z ukończoną szkołą Przemysłową poszukuje posady. Oferty pod „Krawcowa". Agencja Ogłoszeń-nika. Mogilno ng 5931

Rybak
inwalida wojenny z własną siecią poszukuje pracy. Łowi na zapotrzebowanie ryby w stawach jeziorach i t. p. również na prowincji Łaskawe zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym Poznań. ul Koźla 8. pokój 5 telefon 29-94. zdg 76 557/8

Krawcowa
dzielna szuka pracy poza domem. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 879

Siła pomocnicza aptekarska
pozostająca bez żadnych środków do życia, poszukuje posady w aptece nawet za życie. L. Chwastowski, stacja Barłogi, p. Grzegorzew, powiat Kolski. zdg 74 451

Syn
uczciwych rodziców pragnie wyuczyć się w zawodzie szewskim. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 089

Młodsza
uczciwa dziewczyna poszukuje posady do dzieci lekkiej pracy domowej. Półwiejska 10 mieszk. 11. zdg 76 852

Posługi
szukam cały dzień lub pół dnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 819

Osoba
starsza, zaufana, uczciwa do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 809

Posługaczka
poszukuje posługi na cały dzień. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 808

Dziewczyna
do dzieci mogę polecić. Kinelowa, Niegolewskich 8, m. 17. zdg 76 990

Wiejska
gospodyni, lat 33, pracowała na probostwie, szuka posady na probostwie. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 985

Biuralistka
z maszyną szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 76 534

Służąca
do wszelkich prac domowych z świadectwami szuka posady. — Zgłoszenia Poznań. ul. Niegolewskich 3, m. 11. zdg 76 984

Bieliźniarka
rutynowana szuka posady w dom Trzeciego Maja 5, m 16, w podwórzu, prawo. zdg 77 083

Książkowy
znający wszystkie systemy księgowości, biegle pisze na maszynach, nawskroś uczciwy, poszukuje posady z kaucją, warunki skromne. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 076

Panienka
matura gimnazjalna, przyjmie posadę w biurze jako praktykantka lub wychowawczyni, pomoc, nadzór nad lekcjami, wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 908

FIRANY
KOŁDRY
WYPRAWY
J. Schubert
FABRYKA BIELIZNY
DOM PŁÓCIEŃ
ul. Wrocławska 3.
Pg 4 784-39.28

Gosposia
poszukuje posady zaraz lub od pierwszego listopada. Oferty Kurjer Pozn zdg 77 072

Szukam
prania, posługi zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 057

Posługi
poszukuje Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 037

Krawcowa
eleganckim szyciem szuka pracy w dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 026

Młody nauczyciel
bez posady poszkuje jakiegokolwiek zatrudnienia w przedsiębiorstwie lub instytucji Oferty Kurjer Pozn zdg 77 021

Dziewczyna
poszukuje jakiejkolwiek posługi także z praniem. Łaskawe oferty Kurjer Pozn zdg 77 167

Asystent farmacji
szuka posady — dłuższa praktyka i język niemiecki. Oferty Kurjer Poznański rg 3 825

Dziewczyna
uczciwa, skromna, z dobremi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 77 160

Służąca
do wszystkiego, dobre świadectwa, najchętniej do państwa z Kongresówki. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 147

Retuszerka
zdolna poszukuje posady Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 76 859

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem poszukuje posady Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 955

Sierota
inteligentna szuka nauki rzeźnictwie. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 929

Panienka
która w domu pracowała w restauracji poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 995

Technik dentystyczny
biegły w robotach kauczukowych i złotych, dobrze polecany poszukuje pracy. Miejscowość obojętna. Wynagrodzenie małe. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 161

Bezpłatnie
przyjme jakąkolwiek posadę biurową. 6 klas gimn. oraz praktyka biurowa. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 112

Panna
szyciem, pomoc w interesie, kochająca dzieci, szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 193

Panna
inteligentna, wiek średni, miłego charakteru, znająca dobra kuchnie, chów drobiu, wszelka prace domowa, poszukuje posady w charakterze gospodyni w mieście lub na wsi. Łaskawe zgłoszenia uprasza Kurjer Pozn. zdg 77 187

Krawcowa
pierwszorzędna Warszawianka szuka pracy. Suknie od 8 zł. Focha 39 — 23. zdg 77 222

Bufetowa
branży cukierniczej znająca Expresso, uczciwa z dobrej rodziny poszukuje posady zaraz. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 77 208

28. WOLNE MIEJSCA

Pokojowa
z dobremi świadectwami umiejąca szyć, usługiwać, prasować potrzebna 15 10. Zgłoszenia Chełmońskiego 8 m. 8. zdg 76 373

Posadę
otrzyma korespondent posiadający 5 000—10 000 zł Wynagrodzenie pensja i udział w zyskach, gwarancja całem przedsiębiorstwem. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 124

Służąca
do wszystkiego z dobrem gotowaniem na prowincję referencje wymagane Zgłoszenia Czerniejewo skrzynka pocztowa 1. dg 1 764

Akwizytorzy
w każdym mieście, miasteczku poszukiwani Wyroby złote srebrne na raty. Pensja prowizja. — „Eternitas" Warszawa Hortensji 6 ng 5 869

Fotografa
na procent do zdjęć poza domowych poszukuje „Ilona" Ostrów Wlkp zdg 74 786

Podróżujący
odwiedzający składy żelaza i sprzętów kuchennych potrzebny na dobre artykuły. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 76 156

Magister
farm. rutynowany na zastępstwo w Poznaniu potrzebny. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 194

Gospodyni
(kucharka) samodzielna z dobrem gotowaniem potrzebna od 1 listopada. Zgłoszenia z odpisem świadectw: Adwokat Wnukowski Katowice. Tg 409

Uczennicę
robót ręcznych. filet. Wroniecka 18, m. 8. zdg 76 723

Zdolna
ekspedjentka — przygotowująca mięso sama potrzebna zaraz na stałą posadę do Katowic. Zgłoszenia dnia 17 bm. o godz. 1 w restauracji Rzeźni Miejskiej I. piętro. zdg 76 682

Przedstawicielstwo
ogólnokrajowa chrześcijańska instytucja kredytowo-zapomogowa powierzy przedstawicielstwo swoje osobom inteligentnym sprężystym i bezwzględnie sumiennym i uczciwym. Stała praca, warunki korzystne. Zgłoszenia z podaniem życiorysu i referencyj kierować pod adresem: „Wiano", Wydział Propagandy i Akwizycji — Poznań ul. Sienkiewicza 3. P 5013-41,42

Krawcowe pierwszorzędne
miarowych szwalni potrzebne. — „Femina" Fredry. zdg 76 754

Fileciarka
potrzebna Bandel Fabryka Kolder. 27 Grudnia. Pg 5 030/1-41.101

Korzystnie OBUWIE kupisz męskie damskie i dziecięce, a szczególnie buty z cholewami i bambosze również i na asygnaty **„Kredyt"** w firmie: **Stanisław Jakubowski,** Poznań, **Stary Rynek 91.** wejście z ulicy Wronieckiej, **Centrala Obuwia, Kramarska 19/20** dg 1596

Krawcowa
pierwszorzędna poszukuje pracy poza domem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 77 003

Kelner
młodszy, przystojny poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 77001

Praczka
czysto pierzę 3 zł dziennie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 141

Szofer
inteligentny szuka posady. Oferty uprasza Kurjer Poznański zdg 77 123

Krawcowa
I siła potrzebna Zgłoszenia tylko z świadectwami Salon Mód — „Izabela". Plac Wolności 17. zdg 76 614

Kawaler
fabrykant poszukuje dzielnej gospodyni za udzielenie pożyczki do 5000 zł, pod 100 proc zabezpieczenie. Zgłoszenie z fotografją — przysłać Kalisz poste restante. J. P. zdg 76 617

Woźnica
praktyczny do rozwożenia pieczywa potrzebny zaraz. Świadectwa Łopiński Dębiecka 32. dg 1 789

Uczennice
potrzebne. Prasowalnia. Jaskółcza 32. zdg 76 962/3

Służąca
do wszystkiego 10 zł. Ul. Jezuicka 8. zdg 76 868

Praczka
czysta tanio pierze. Górna Wilda 49 m. 7. zdg 76 530

Posługaczka
uczciwa od 1 listopada na Łazarz potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 548

Uczeń
tapicerski potrzebny. Stroma 2. zdg 76 670

Dziewczyna
potrzebna. Rynek Łazarski 4 — m. 3. zdg 76 740

Samotna
pani mająca 1 000 złotych potrzebna do interesu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 76 789

Gospodyni
uczciwa na wieś. Grudzieniec 30. m. 3. zdg 76 780

Służąca
z gotowaniem do wszystkiego. — Górna Wilda 42. m. 8. zdg 76 843

Służąca
potrzebna. Śniadeckich 20. m. 3. zdg 76 842

Panna
otrzyma posadę w drukarni, posiadając 2 000 zł. Wynagrodzenie pensja i udział w zyskach. Gwarancja całem przedsiębiorstwem. Oferty Kurjer Poznański zdg 76 880

Dochodząca
potrzebna. Dąbrowskiego 151. I. prawo. zdg 76 952

Szofer
inkasent, kaucja potrzebny. Oferty Kurjer zdg 76 891

Ekspedjentkę
z branży konfekcji damskiej — dzielną siłę przyjmie zaraz. Szczawińska Ska. Wodna 1. zdg 76 761

Uczennica
na jeden rok potrzebna. Salon Mód. Fredry 3. zdg 76 752

Służąca
do wszystkiego dobrem gotowaniem pracowita, czysta potrzebna. Femina. Fredry 3. zdg 76 753

Uczenice
do krawiecczyzny, nauka pod gwarancją. Kinelowa, Niegolewskich 8, m. 17, wejście frontowe, dom boczny. zdg 76 992

Dziewczyna
gotowaniem, uczciwa, zechce się zgłosić, Jackowskiego 29, parter, prawo. Pg 5 034-57.115

Bezrobotne
panie powyżej lat 24, inteligentne, energiczne, z ładną powierzchownością, znajdą miłe zajęcie w poważnej firmie na bardzo dobrych warunkach. Zgłoszenia w poniedziałek od 10—13, Plac Wolności 14a, m. 7. Pg 5 037-57.114

Ekspedjentkę
z branży fotograficznej, włada niemieckim, pracowita i uczciwa, poszukuje J. Szymkowiak, Aleje Marcinkowskiego 24. zdg 77 155

Szczotkarki
potrzebne. Wały Jagiełły 2a, m. 23. zdg 77 157

100%
zarobku. Poszukuje zdolnych agentów na Poznańskie i Pomorskie na nowe pokupne artykuły. Poznań Dąbrowskiego 36 — 6. Majewski, od poniedziałku. zdg 76 851

Uczenice
do szycia potrzebne. Polna 5, m. 20 zdg 77 115

Na ból głowy tylko proszek z żabką
Pg 4820-31,5

Drogerzystka
zdolną kupcowa mogąca także podróżować potrzebna — Oferty Kurjer Poznański zdg 77 111

Dziewczyna
do wszystkiego od zaraz. św. Marcin 50 skład porcelany. zdg 77 108

Uczenica
do szycia potrzebna Półwiejska 10 mieszkanie 11. zdg 76 855

Dwóch
zdolnych podróżujących, odwiedzających składy kolonjalne na poznańskie i pomorskie — może się zgłosić. „Zachódpol" — Poznań, Wlkp. zdg 77 011

Dam
stała posada za udzielenie 300 pożyczki. Oferty Kurjer Poznański zdg 77 002

Służąca
gotowaniem praniem zaraz Jeżycka 45, mieszk. 4. zdg 77 097

Uczennica
młodsza inteligentna, miłej powierzchowności do składu papieru potrzebna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 77 042

Kelnerki
od zaraz. Dąbrowskiego 33. zdg 77 228

Więcej kolporterów
do sezonowych artykułów pracy lekka. Zysk wielki. Zgłoszenia ul. Dąbrowskiego 39, skład tapet zdg 76 797

Czeladnik
złotniczy, młodszy, potrzebny od zaraz. W. Kruk, Poznań, ulica 27 Grudnia 6. zdg 77 200

Służąca
gotowaniem. Dutkiewicz. Chwaliszewo 70 zdg 77 192

Kuchnie
restauracyjna wielki obrót, oddam na rachunek Oferty Kurjer Poznański zdg 77 215

Dziewczę
pracy. Dąbrowskiego 4 skład 12a zdg 77 207

Panienka
14—16 lat do 3 letniego dziecka. Zgłosić niedziele godz. 12—17. Mostowa 37 — 10. zdg 77 205

Wielka okazja
Przyjme kilku panów do pierwszorzędnej pracy zewnętrznej z dochodem miesięcznym 400 zł i więcej. Zgłoszenia z dokumentami w poniedziałek od 9—13, 15—16 Św. Marcin 22 m. 5. Pg 5061-57.120

LENKA

Zanim kupisz aparat radjowy, fotograficzny, gramofon, płyty lub sprzęt elektryczny przekonaj się o cenach rewelacyjnych firmy
„LENKA"
właść. Leokadja Włodarczakowa, św. Marcin 34, telefon 39-29.
Baterje anodowe „Emka" najtaniej w „LENCE", gdyż 150 v. kosztuje 15,90 zł i 120 volt zł 11,90.
Pg 4 835-41,135

Uśmiech zdobi oblicze
Tylko przy dobrze utrzymanych zębach.
KARLEWICZ — dentysta, ulica Podgórna 4.
Pg 5 029-141.96

Humor

— I jak mogłeś mówić mi o tem, że umiesz wiosłować i sterować?!

— Jakto, a czyż nie dobiliśmy szczęśliwie aż tu, do bezpiecznej przystani?!....

Przedpłata na miesiąc listopad 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania głównego (wieczornego) „drobne" do godz. 11, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości
Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14 76 33-07 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań nr. 200 149